
RIKSDAGEN
SVERIGES
RIKSDAG
TILL
ISLANDSALLTING
VID
TUSENÅRSJUBILEET
1930

DE YFVERBORNA ATLINGARS, ELLER, SVIOGÖTARS ok NORDMÄNNERS, EDDA,

Det är, Stammodren för deras, uti Hedendomen, både andliga ok verldsliga vishet; nu första gången på Svensko öfversatt, med Latinsk uttolkning försed; jämte et företal om EDDANS ålder ok innehåld, m. m., samt om de äldsta ok rätta, Skythar, Getar, Götar, Kämpar, Atlingar, Yfverborna, Karlar, ok alla dessas stamfader, Gomer: Utgifven efter en urgamal, ok ganska fullkomlig Upsala Academie tilhörig, på Götisko, handskrefven Permebok.

HYPERBOREORUM ATLANTIORUM, SEU, *SUIOGOTORUM ET NORDMANNORUM* EDDA,

Hoc est, Atavia, seu fons gentilis illorum & Theologiæ & Philosophiæ: jam demum versione Svionica donata, accedente Latina; una cum præfamine de EDDÆ antiquitate, & indole &c., ut & de antiquissimis & genuinis, Skythis, Getis, Gotis, Atlantiis, Hyperboreis, Cimbris, Gallis, eorumque Satore, Gomero; ad manuscriptum, quod possidet Bibliotheca Upsalensis, antiquissimum, correctissimum, & quidem membranaceum, Goticum, in lucem prodit opera & studio

JOHANNIS GÖRANSSON,
Philos. Magistri.

Trykt i UPSALA, af HENRIC HECHT.

Den Durchlauchtigste
FURSTE ok HERRE,
HERR
ADOLPH FRIEDRIK,

Sveriges, Gôthes ok Våndes utkorade PRINTS ok ARFFURSTE &c. &c. &c. ARFINGE til Norrige, BISKOP til Lübeck, HERTIG til Schlesvig, Holsten, Stormarn ok Dithmarschen, GREFVE til Oldenburg ok Delmenhorst, &c. &c. &c.

Den Durchlauchtigsta
FURSTINNA ok FRU,
FRU
LOVISA ULRICA,

Sveriges, Gôthes ok Vändes KRONPRINTSESSA &c. &c. &c. ARFINGE til Norrige, HERTIGINNA af Schlesvig, Holsten, Stormarn, ok Dithmarschen, GREFVINNA til Oldenburg ok Delmenhorst &c. Boren KONGL. PRINTSESSA af Preussen, MARKGREFVINNA af Brandenburg, HERTIGINNA uti Slesien, PRINTSESSA af Oranien, Neufchatel, Vallengin, ok Glats, af Magdeburg, Stetin, Pommern, Casuben, ok Vånden, HERTIGINNA til Crossen uti Slesien, BURGGREFVINNA til Nurnberg, FURSTINNA af Halberstadt, Minden, Cammin, Ostfriesland, ok Meurs, GREFVINNA til Hohenzollern, Mark, Ravensberg, Lingen, Bähren, ok Lerdam, FRU til Ravenstein, Bytau, Arley, ok Breda.

Durchlauchtigste, Alranådigste FURSTE!
Durchlauchtigsta Alranådigsta KRONPRINTSESSA!

INför Edra Kongl. Högheters *fötter nedlägges här uti diupaste underdånighet de forna Sviogötars Edda, ifrån gamla Götiskan, nu första gången på Svensko öfverfatt: ringa i anseende til sin tolk ok utgifvare; men til andra omständigheter förträffelig. Den handskrefna boken, som man följt, är, efter alla lärda åskådares omdömen, en af de alra äldsta, Götiska, Permeböker, som finnas både in ok utom Svearikes häfdaburar. Hennes nu varan-*

)·(*de*

de Götiska skapnad kommer väl icke längre tilbaka, än til tolfte hundrade året efter Christi hugneliga födelse, då den vittre ok vidfrågdade, Lagmannen, S Sturlesson, henne efter gamla runoböker i korthet afskrifvit: men vid pass femhundrade år före Christum vitna, Herodotus, ok Plato, at tryhundrade år för än Troja bygdes, var hon, för sitt höga värde, uti Mässings taflor ristad, ok af den mägtiga Drotningen i Svearike, Opis, eller, Disa, utförd til Grekeland; ifrån hvilken drotnings Son, Jovir, Edra Kongl. Högheter, *på fädernet endast räknat, uti åttationde led härstamma. Det pris denna Edda äger af en så stor ålder ok omständighet, fördubblas af hennes värda ämne, som är icke allenast våra förfäders forna Tro, Lära, Skaldekonst m. m. utan ok de alra äldsta Konungar ok Monarker, som burit SvioGötiska kronan; nemligen, Odin, hin förste, Boris Son, ok Bures Soneson. Tutusend år efter denne Odin lefde Odin den Andre, jämväl en mägtig Monark uti Svearike, ok den förras son, vid pass uti 40 led; som han sielf vitnar här uti Eddan, i siette Dämesagan. Ifrån denna Odin den senare, Svearikes Stormägtigste Envålds kung, et hundrad år före Christum, leda* Bägge Edra Kongl. Högheter *Edra Höga Anor, på fädernet endast räknade; först genom Kungar i Saxen; sedan, å ena sidan, genom Furstar ok Hertigar i Westphalen, Saxen, Ringelheim &c. Grefvar af Oldenburg, Kungar af Danmark, ok Hertigar af Holsten: å andra sidan, genom Grefvar af Altorf, Burggrefvar af Nurnberg, Churfurstar af Brandenburg ok Konungar uti Preussen: hvilket jag af aldeles trovärdiga gamla skrifter til en del försvarat uti en Disputation vid Upsala Academie; samt tänker vidare, vil Gud, det uti et serdeles verk bevisa, ok fulborda. Desse äro altså* Edra Kongl. Högheters *Första Stamfåder här uti Svearike, nämligen Bure, des Son den mägtige Bore, som Grækerna veta myket omtala, ok dennas arfinge ok efterträdare, Odin hin förste, som bygde gamla Upsala afguda tempel, det* Edra Kongl. Högheter *nyligen åskådat. Denne Odin födde, som Edda intygar, den mägtiga Tor, hvars dater varit så stora, at fastän han snart för fyra tusend år lagt stridshammaren Miolner utur sina tappra händer, lefver doch hans minne å ok å uti Svearike. Dennes Son Magne den starke hafver åfven som hans förfäder, så sin regements spira, fört, at undersåtare ok efterverlden trodt dem vara Gudar ok*

derföre

derföre dem offrat ok tilbudit. I henseende på alt sådant bör Edda alraunderdånigast Edra Kongl. Högheter *tilskrifvas; at såsom hon af* Edra K. Högheters *Höga Urfäder sit vårde äger; Så må Hon ok under* Edra Kongl. Högheters *Höga namn emot omilda omdömen sig hägn ok försvar utbedia.*

Den Alrahögste Guden, som af den urgamla Svenska konungaståmman låtit Edra Kongl. Högheter *mötas här i Norden, Han kröne* Edra Kongl. Högheter *med all andelig ok lekamlig välsignelse! Hvilket uti alradiupaste vördnad til dödsstunden troinnerligen önskas af*

EDRA KONGL. HÖGHETERS

alraunderdånigaste ok tropliktigste
tjenare.
JOHANNES GÖRANSSON.

Kongl. Maj:ts
Högstbetrodde MAN,
Svearikes RÅD,
PRESIDENT uti Höglofl. Cancelliet,
Kongl. Academiens i Upsala
CANCELLER,
HÖGVÄLBORNE GREFVE,

Herr CARL GYLLENBORG,

NÅDIGE HERRE!

DEn Höga nåd, hvarmed *Eders Höggrefl. Excellence* bemöter alla, har flera resor låckat mig til at komma inför *Eders HögGrefl. Excellences* ögon, ok tillika upvåkt i mitt sinne icke allenast en ganska diup vördnad, utan ok förundran. Den samma har, sanningen at bekänna, giordt mitt ledsamma arbete med gamla Eddas försvenskande ok uttolkande ganska lätt. H de icke *Eders Höggrefl. Excellence* mitt ringa förehafvande så nådgunstigt gillat ok befor-

Kongl. Maj:ts
Högst betrodde MAN,
Svearikes RÅD ok Cancellie RÅD,
Deras Kongl. *HÖGHETERS* ÖFVERSTE HOFMARSKALCK,
Kongl. Academiens i Åbo
CANCELLER,
HÖGVÄLBORNE GREFVE,
Herr CARL GUSTAF TESSIN,
NÅDIGE HERRE!

HOs *Eders Höggrefveliga Excellence* infinner sig här den ofgamla de forna SvioGötars Edda, nu första gången klädd uti Svensk drägt. För siuhundrad år sedan var hon af Olof Skötkonung, efter Påvens begäran, på en almän Riksdag dömd at upbrännas; emedan de okunnige trodde, at gamla Runoböker voro fulla med trulldom. Men som hon nu mera af de lärde är frikänd för denna beskyllning; samt vi frie ifrån Påvens rådförande; så är hon
väl

befordrat, lågo Edda ännu i ſin förra okänbara ſkrud, ok ſtodo i fara för mark ok mal. Derföre det ſom *Eders HögGreflige Excellence* ſå nådigt täckts omtala ok vänta efter, upviſas nu til en del här, alraödmiukaſt: det öfriga ſkal, genom Guds nåd, med det ſnaraſte fölgia efter, ſå framt en blidare lycka vil dertil bana mig vägen. Den alrahögſte förlänge *Eders HögGrefveliga Excellences* dagar än uti många år til hela Rikes väl ok båſta! Är min trogna förbön, ſom med diupaſte vördnad framgent lefver

EDERS HÖGGREFVELIGA EXCELLENCES

alraödmiukaſte tjenare
JOHANNES GÖRANSSON.

vål fôr et fà hårdt ôde fàker. Doch fom den fôrnåmfte af alla Grekifka Skalder icke kunde undgå at blifva laftad ok tadlad, då han fit ådla verk utgaf; få myket mindre kan detta lilla blifva fritt fôr fàdant. Tager derfôre fin tilflygt hos *Eders Hôggrefl. Excellence*, fom både bokvett ok deff ålfkare, med en hôg kårlek ok nåde omfattar, hågnar ok fôrfvarar. Uptag nådgunftigt *HôgGrefl. E.* hvad en obekant gifvare åftadkommit, fà vederfars honom den hôga fålheten at med glådie uti diupafte vôrdnad ok trogna fôrbôner framhårda

EDERS HÖGGREFVELIGA EXCELLENCES

alraôdmiukafte tjenare
JOHANNES GÔRANSSON.

V. Mosis Bok 32.

7, Tænk uppå den fœrra tiden alt hærtil. &c. 18, Dina klippo, den dig fœdt hafver, den œfvergaf du ok fœrgat den Gud, som dig skapat hafver.

Pauli Epistel til de Eph. 2: 11.

Derfœre, tænker derpå, at i - fordom hafven varit hedningar, - 12, at i på den tid voren utan Christo, fremmande ok utan Israëls borgerskap, ok fremmande ifrån lœftsens Testament, intet hopp hafvande, ok voren utan Gud i verldene. 13, Men nu, i som i Christo JEsu æren, ok fordom fierran voren, æren nu nær vordne genom Christi blod. Honom vare pris ok æra i evighet: Amen!

Gunstige Låsare.

SÅsom den gamla Stammodren Edda nu förſta gången uti Svenſk drägt tänker hälſa på ſina Lärjungars barna barn, ſå vil man om henne en kort berättelſe utaf Atles Saga införa, ſå lydande: Sedan Atle, Japhets Son, tagit den nordiſka himmelen på ſina ſtarka axlar, uprättade han vid ſin ſida Baldurs Hof för Heimdals nio mödrar. Här befalte Han Skaldernas Fader, Brage, at bo, med flera; ok hans HusFreija, Iduna, ſkulle här agta Atles trenne gull äplen. Atle, ſom betraktade både de jordiſka ok himmelſka, ting, ſåg väl, at intet kunde under hans himmel gå väl til, om man icke kände, dyrkade, tilbudo, ok åkallade Honom, ſom ſatt ofvan himmelen, ja ſmidt både himmel ok jord, befalte ſå ſin äldſta dotter, Freija, lära folket känna Alfader. Freija var trogen uti detta målet ok lärde detta ſin dotter, vid namn Sif, ſom ſedan blef kallad Edda. Denna föreſtod ſyſlan med all ſorgfällighet, men talte litet annorlunda om Alfader, än modren, lade jemväl något til, ſom icke dogde ſtort. Hvad hände? då månge vintrar voro framledne, begynte Atle märka, at det icke alt var bok ord, ſom Edda honom berättade. Derföre utſände han ſin Son Baldur, at ſöka up någon vitter man, ſom kunde rätta Hennes fel. Baldur ville på denna reſan freſta både ſit goda ſverd Thirfing, ſå väl ſom ſina krafter, ok går uti envige både med Berſerkar, ok Blåmän. Reſte genom Vanahem, in i Aſhem, tilbaka åt Europa, ok ſtannade hos ſin Halfbroder Bruto, på Britöen. Bruto tykte väl om hans ankomſt, ok hade ſändt imot honom ſina män, bediande honom komma ſig til hielp imot bägges deras Brorſon, Latinus på Näſet, ſom nu en lång tid va-

 rit

rit berömd for en slagskämpe, men blifvit många gånger, ok på mång ställen af Baldur ok des äldsta broder, Göte utkastad. Här råkas de, ok leken slöts så denna gången, som tilförene. Bruto ok Baldur drucko nu Brodersskål, ok ingingo Fosterbrödra Lag, ok igenom deras samtal fick Baldur andra tankar om Alfader, än Han af Edda lärdt. Just nu hade Atles Son, Karl, Kämparnas Drott, uti fyra Vintrar legat i et ok samma läger, ok under den tiden lärd bätre känna Alfader än för. Atle på Atland hörer detta, ok skickade sina män först til Karl, sen til Baldur, som nu ensam rådde öfver Britöen; bad dem skicka sig vitra män. De lydde Fadrens bud, ok Atle fick höra myket, som Han glömt bort, men var oumgängeliget. Han frågade sin Edda, hvi hon icke sade honom sådant: men Hon rodnade uti ansigtet, ok kunde intet svara. Hon blef hädan efter icke så högt agtad som för. Sylvius på Näset får höra detta, ok ville vara med uti leken. Han skref til Atle, ok bedyrade med ed, vid salt ok bröd, samt vigt vatn, at Edda var en Trollpacka, ok all hennes barn, samt borde derföre upbrännas. Atle, som litet tilförene blifvit vred på henne, hölt et Allhäradsting; ok då dömdes hon, ok all dess afföda från lifvet. Dok blef Hon af en redlig Sven undandolgd, med få af hennes barn, ok utförd på Gardars Holme. Här hade hon herberge hos en Lagman, som giorde Henne en ny klädning. Efter Hans död, kom Hon til en Rese på Lessö, som lärde Henne tala Latin ok Danska; ok sedan reser Hon vida om verldena; men for Atland var Hon ganska rädd. Atle hade befalt en af sina Jarlar hafva et vakande öga öfver Idunas dyra Skatt, ok Baldurs Hof. Denne betänkte, at såsom Han var Atle likast uti Hedren, så borde Han vara honom likast uti välgörande, ok riktar detta Hofvet på mång sätt, ok vis: ok efter et långt sökande, fann Han igen den gamla Stammodrena Eddan, som oskyldig var landsflyktig. Han gaf Henne inrymme uti Idunas egen Sal. Där fick jag för en liten tid sedan se Henne; tilbödmig lära Henne det Svenska språket, at Hon kunde så tala med sina forna Lärjungars barnabarn. Nio Nymferna gillade helt gunstigt mit förehafvande: ok närJarlen, Idunas Förmyndare, fick höra mit förehafvande, uptog Han det med en besynnerlig nåd. Befalte mig dessutan forskaffa Henne bevis af trovärdiga män, hvar hon vore född,

född, hur gammal, hvars Dotter, med mera. Så ftor fom min vördnad var för fielfva Jarlen, få ftor var min åftundan, at fullgöra en få nådig befalning. At göra detta fom fig borde öfvergick mina fvaga krafter; dok har jag giordt hvad jag kunnadt. Efter Lärde mäns anvifning har jag famladt en hop bevis om Eddans ålder, ok annat. Ok fom man förft måfte nödvändigt veta, huru länge Atle fielf bodt här på Atland, få blefvo några hithörande frågor nödvändiga at förft uplöfas, fom torde tyckas icke få juft höra til fakens utredande om Edda. At afvifa den benägna Läfaren til de Höglärda Herrar, Robert Sheringham, Olof Rubeck, Stiernhielm, Grotium, Lundium ok Peringfköld, har varit mig mera lätt, än med min fkyldighet öfverenskommande. Ehuruväl jag ganfka litet fagt, fom icke deffe Högtberömlige Herrar fagt förut. Den Gunftige Läfaren behager vara en oväldig domare, ok göra mig famma rätt, fom rätta Domhafvare i agt taga, nämligen, icke döma någon ohördan: icke döma annorlunda, än ojäfagtiga vitnen intyga: icke utan fkäl jäfva vitnen. Den, fom detta uti agt tager, han blifver en rätt Domare, ok mig icke imot. Vil någor annorlunda handla, lärer hvar rättfint finna, hvad han förer i fkölden. Nu vil man på följande fätt fortfara.

I.

Den äldfta Skythien var uti Europa, men icke uti Afien. (*)

Denna fakens utredande är angelägit uti vår äldfta Hiftoria, ok vil man derföre låta de äldfta ok bäfta vitnen, fom gifvas kunna, göra här fin ojäfagtiga vitnesmål. Den förfta hedren bör lämnas Orpheo, (**) icke för des förträffeliga konft at fpela på Harpa, utan emedan han är myket äldre, än alle andre, fom hit höra: Hafver lefvat 1322 år före Chrifti hugneliga födelfe; det är efter verldenes Skapelfe 2678, då Gideon var Domare uti Ifrael. Han refte med fina

 Argo-

(*) Uti Atlanticas Förfta Del är detta med mång fkäl bevift. (**) Dennas refa hafva de Höglärde Herrar, Hornius, få väl fom Olof Rudbeck på en Charta vifat, vara fked på detta fätt.

Argonauter, til Cholchis ok röfvade det Gyldene skinnet: *Ok sedan togo de sig en mägta underlig gerning före*, (som den lärde Hornius vitnar.) *Ty de foro flodena Tanaim upföre, til des Källor, hvarest de släpade sitt Skep öfver et stycke land, sedan i nio dagar genom en stor siö, ändteligen genom en trång flod in i Kronhafvet, eller Hvita Hafvet, vid Archangel: Då de foro väster om Kimernäs, åt Engeland, genom Spanska sundet, in i Medelländska Hafvet, til Grekeland.* På denna sin resa uppräknar Orpheus alla de folk, han förbi rest, uti ordning; Ok detta är mer än märkeliget, at Orpheus berättar sig kommit utur den stora siön, genom en trång flod, imellan Ripheiska Bergen, in i Kronhafvet, eller Granvikena. Nu emedan det är aldeles klart af Dyonysio v. 314. fol. 42: Festo Avieno, Prisciano Grammatico, Adamo Bremensi, Kranzio, samt flera; at *Ripheiska bergen äro uti Finland, ok hänga der ihop med berget Sevo, eller Atle fiäl, som omringar nästan hela vårt Rike*; så är det klart som Solen, at Orpheus förstår Östersiön med den stora siön han seglat uti hit ok dit, emedan han for ur denna siön NB. genom Ripheiska dalarna in i Kronhafvet. Utaf M. Laur. Littovii, Caplans i Liminge, berättelse hos Rudb. T. 1: 675 p. ses, at *man kan fara med Farkost utur Östersiön genom Ulå flod ok Träsk, samt Riphella Sokn, sedan uti Kasinge flod, som inflyter i Kronhafvet. Ok som Orpheus här sammanfogar in vid Östersiön Skythas; Martis (Odins) trogna tienare, som brukade sina bogar, Lulå, Tornå, samt de Yfverborna, ok sedan säger, sig rest härifrån imellan Ripheiska bergen in i Kronhafvet*, så är det hvarjom ok enom klart, at Skythæ den tiden bodde uti Svearike. Ty at de Yfverborna äro de Svenske, skal på sitt rum klart visas. Hafvom vi således hördt vårt äldste vitne, at Skythæ 1322 år före Christi födelse bodt uti Svearike, ok altså uti Europa. Vårt andre vitne blir Scylax, som lefde vid pass 500 år före Christi födelse, hvilken så säger uti sin Peripl. *Tanais skiljer Asien ok Europan: på den ena sidan bo de Skythar, ok den andra de Sauromater, uti Asia.* Tredje rumet försvarar den gamle Greken Herodotus, som kallas ok är en Fader för alla Sagoskrifvare. Hafver lefvat 460 år före Christi Födelse: hvilken så talar om denna sakene, uti sin Fierde Bok: *Skytharna kommo in uti Asien då de förfölgde Kimbrarna, sedan vände de tilbaka hem i sitt Fädernesland.* Sedan omtalar Herodotus, *huru Skytharna bodde på båda sidor*

om

om flodena Boristenes (Boristuna, det är, Boris gård eller Stad hvilken flod löper utur Smolensko i Rysland in i Svarta hafvet, ok kallas eljest Niper.) *Här*, säger han, *var mitt i Skythien.* Sedan säger han C. 102: *På andra sidan om flodena Tanais är icke någon Skythia, utan de Laxier ok Saurmader.* C. 106. *Af de floder, som äro hos Skytharna, är Ister eller Donau* (som flyter ur Ungern in i Svarta Hafvet.) Ser man sålunda, at Poland, ok Europeiska Rysland räknas af Herodoto til Skythien. Näst Herodotum följer den berömlige Xenophon, som lefde 400 år före Christi Födelse, Hans vitnesbörd i denna sakene är detta: *Uti Asien regera Perserna; Uti Europa äro Skytharna Herrar: Ja de som bo omkring det Mæotiska Träsket måste ok lyda deras Regemente: I Africa är väldet hos de Chartaginenser.* Derefter kommer Ephorus, af Ptolomæo indragen, ok aflägger et tämeligen kraftigt vitnesmål, så lydande: *Det Nordiska folket kallas Skythar, ok näst dem bo de Celter. Efter gamla Grekars berättelse, ligger Skythien mitt imot Æthiopien* Af alla rätta Geographiska taflor ser man, at Æthiopien ligger imellan den 30, ok 60, Middagslinien, ok just imellan dessa samma ligga Svearike, Finland, Preussen, Poland, Lithaven, ok västra delen af Rysland. Ty den 70 Middagslinien går just öfver flodena Tanaim. Här med stämmer aldeles den Skythiens beskrifning in, som den Lärde Biskopen Jordan, 500 år efter Christum, har lämnat oss: Jemväl Cluverii Beskrifning öfver Skythien, i des Inledning til Geographien. Af alla dessa äldsta hoppas jag, sakena vara klar, hvar den gamla Skythien är. Nu vil jag jämväl visa af Herodoto huru Skythar äro komne in i Asien. Uti sit 102 Cap. säger han: *Längre Öster om flodena Tanaim bo andre Skythar, som hafva fallit ifrån de Kongeliga Skythar.* Tilförne hade Herodotus klarligen vist, *at de Kongelige, bäste ok förnämste Skythar voro uti Europa, ok at de höllo de andra för sina tienare.* Desse Skythar, som satte sig ned uti Asien, Östan om Tanaim, uprättade det Skytiska väldet där i Landet, ok utvidgade sina gräntsar til Indien, som Plinius ok Pomponius Mela vittna. Sidst bör här grant märkas, at den Gamle, Vitre, ok Högtberömlige Lagmannen, ok sanfärdige Sagoskrifvaren, Snorre Sturlesson uti Ynglinga Sagans Första Kapitel vitnar, at Svidiod eller Svearike, uti gamla dagar sträkt sig til flodena Tanaim, ok infattadt just samma land som Skythia, efter Grekarnas vitnesbörd.

 De

II.

De Skytar, Getar, ok Götar, voro alle ett ok ſamma folk.

UTi forna tider kunde ingen neka denna ſanningena, då ſaken ännu var uti et friſkt minne; Men ſedan Skytha ok Geta namnet kommit likſom utur bruk, ok Göta namnet, med flera andre upkomit; ſå hafva en ok annan utkändning nekat henne; Men blifvit utaf den lärda Engeländaren Robert Sheringham, til en del, med kraftiga ſkäl ſå bemötte; at knapt någon lärer tiltro ſig, dem förſvara. Ok ſom de begynte en ſats tvärt imot alla deras vitnesbörd, ſom ſkrifvit före dem. ſå fan den förſte af dem på detta råd, at han ſade, alla Hiſtorie-ſkrifvare vara lögnare, i detta målet. Men om alle ſom före honom nämnt denna ſakena hafva ſagt oſanning, hvadan hade då han ſin ſanning? Prophet var han icke, ok viſte af inga uppenbarelſer; Sägner ok gamla berättelſer hade han icke: Gamla minnesmärken hade han eller icke; Derföre lämnas icke mer, än en utväg för honom at tala om Götarnas Fädernesland, boſtällen m. m. Sin nya ſanning om de gamla Götarna må han behålla, vi viljom höra de gamla, ok urjäfva vitnen, gående ifrån ſenare tiderna tilbaka. Petrus Trecenſis en Franſman ſäger ſå: *Innerſt i Skythien ligger Götaland, Norr åt Norrige, ok på andra ſidan Öen Gotland; De gamle hafva kallat dem mera Getar än Götar. -- Svearike ligger innerſt i Skythien, ok deruti är Götaland, näſt til Danmark ok Norrige.* Andreas Roſendus, en lärd Portugiſer: *Myket folk hafva gådt ut ifrån Scandia, ſom alle kallas Götar, men i forna tider, Getar.* Rodericus Sancius en Biſkop i Spanien ſäger här om ſå: *Efter gamla Sagoſkrifvares enhälliga berättelſe, hafva Götarna gådt utaf Skytha Öen Scandia, ok af dem äro de vidfrägdada Sköldmöjar* (Amazoner) *komna.* Nu vitna alle Grekar, at deſſa Sköldmöjar voro Skytiſka kvinfolk: Äro derföre, efter dennas berättelſe, *Skythar, Getar ok Götar et ok ſamma folk.* Den lärde Hornius talar ſå: *Getar, Götar, Gitar, Kitar ok Skythar äro et folk.* Den berömlige Salmaſius ſäger: *Skytar, Getar ok Götar äro alt ett.* Alphonſus a Villa Diego, en Spanjor vittnar ſå här om: *Joſephus ok den*

dyre

dyre mannen Isidorus, betyga, at Götar fordom varit kallade Getar ok Skytar, ok at Götarnas Rike är det aldraäldsta. Adamus Bremensis, som 1000. år efter Christi födelse lefde, säger sålunda: *Biskop Unno dödde uti Svearike;* ok strax: *Biskop unno dödde i Skythia.* Den som skrifvit det stora Grekiska Lexicon, som kallas Ethymologon Magnum, tryckt i Venedig för 200. år sedan, talar märkeligen här om: *Göte var en Kung öfver Skytharna, som kallas Götar; ty detta folket brukade ofta kalla sig efter sina Kungars namn;* Äro märkvärdige ord. Adamus Bremensis kallar *Östersiön många gånger det Skytiska Hafvet;* Men andre åter kalla det den *Götiska siön eller vikena.* Procopius, som lefde 400. år efter Christi fodelse vitnar sålunda om denna sakene: *Götarna kallas ok Wästgötar ok Vandaler, m. m. Men tilförene kallades de Skythar. - - De hafva ok kallat dem Getar.* Phothius ok Philostorgius, gamle Grekar, betyga: *Skytharna, som de gamle kallat Getar, men nu kallas Götar.* Anastasius okså: *Skytharna, som nu kallas Götar.* Teophanes: *Skytarna kallas på sitt språk Götar, som Trajanus Patricius berättar.* Treb. M. D. C. säger: *En del af Skytharna äro Östgötarna.* Stephanus Bysant. nämner en del *af Tracien Getia,* ok just det samma kallar Isidorus ok andre *Gotia.* Detta Landets Biskop Theophilus, som var med uti det Nicæiska mötet, ok skref under des beslut, kallas ibland *Getarnas,* ibland *Götarnas Biskop.* Johan Laziardi Cœlestini H. univ. Epit. *Götarna kallades fordom Getar, ok bode aldraförst på Skyta Öen Scantia, Svearike.* Otaligen flera gamla lärda män kunde man framföra, men detta kan vara nog, at se så många olika tiders lika vitnesbörd, om en sak. Til öfverflöd vil man här dok anföra än et bevis, som ensamt kunde borttaga alt tvifvel i denna sakene, ok göra henne så klar som Solen. Den gamle Græken Herodotus, före Christi Födelse, ok Justinus efter hafva lemnat oss den Skytiska Historien tämmeligen fullkomlig, ifrån början til slut; ok den gamle Biskopen i Ravenna, Jordan, ok före honom, Rådmannen i Rom Cassiodorus, samt Ablabius, Deuxippus, ok Dion, beskrifvit de Götars Handlingar in til sin tid. Nu vil man derföre ställa dessa bredevid hvarandra, ok se om de nämna et folk eller ej.

Götar-

Götarnas Historia, som Dion ok Deuxippus, Grekar, Ablabius en Göte, Orosius, Cassiodorus ok Jordan, Latiner, gifvit.

Götarna bode vid Boristenes 100. år, för, än de stridde med Vexor, det är på verldenes år 2400.

Götarnas förste Kung het Götrik. se Freculfi Historia.

Götarnas Kung Taunasis, som bode vid flodena Phasim, slog den Ægyptiska Kungen Vesosin, ok jagade honom ända in i Ægypten där de af floderna blefvo hindrade.

Här ifrån gå Götarna åt Asien ok underkufva den samma.

På denna resan anlade Götarna de Parthers ok Bactrianers Rike.

Då en Her af Götarna var utdragen i krig, ok des anförare blef slagne, begynte deras Hustror det Amazoniska Riket.

Deßas första Drottningar voro Marpesia ok Lampeto.

De öfvervinna mägtiga folk både uti Asia ok Europa.

Imot deßa stridde Hercules.

Sedan regerade Pentisilea hos deßa Amazoner ok föll hon med ganska stort beröm uti det Trojanska kriget.

Wid pas 630. år der efter vardt Thamyris Drottning hos de Amazoner.

Hon slog den Persiska Kungen Cyrum vid flodena Araxen, afhögg hans hufvud, ok lade det i en flaska full af blod.

Deßa Amazoners Rike varade icke längre än til Alexandri Magni tid.

Darius

Skytharnas Historia af Herodoto en gamal Grek, Justino en gamal Latin &c. beskrifven.

Skytharna bode vid Boristenes 1000. år före Darii Hystaspis tid, det är på verldenes år 2400.

Skytarnas förste Kung het Torgöte.

Skytharnas Kung Tanaus, som bode vid flodena Phasim, slog här den Ægyptiska Kungen Vexorin ok jagade honom ända in i Ægypten, där de blefvo hindrade af floderna. Just. L. 2.

Här ifrån gå Skytharna åt Asien ok underkufva den samma.

På denna resan anlade Skytharna de Parthers ok Bactrianers Rike.

Af Skytarna affsöndrades en Her, som satte sig ned vid flodena Thermodonta: då deras Höfvidsmän voro slagne, begynte deras Hustrur det Amazoniska Riket.

Deßas första Drottningar voro Marthesia ok Lampeto.

De öfvervinna mägtiga folk både i Asia ok Europa.

Imot deßa stridde Hercules.

Efter Marthesia trädde Hennes dotter Orithia ok Anthiope, som stridde med Hercules, ok efter Orithia följde Pentisilea, som viste stora Hielta prof i det Trojaniska kriget, der hon föll.

Lång tid derefter regerade Thamyris hos deßa Amazoner: hon slog den mägtiga Kungen i Persien Cyrum, afhögg hans hufvud, ok lade det i en flaska full af blod.

Deßa Amazoners Rike varade icke längre än til Alexandri Magni tid.

Darius

Darius Hystaspis gick med en stor Krigsher in i Europa, Thracien, Mæsien, öfver Ister eller Donau at angripa Götarna. Men måste fly med 8000. mans förlust.

Darius Hystaspis gick med en stor Krigsher in i Europa, Thracien, Mæsien, öfver Ister, eller Donau, at angripa Skytharna. Men måste fly tilbaka med 80000. mans förlust.

Så väl til Götiska som Skytiska Historien, kunde man anföra många flera vitnen: Men jag tror at en hvar lärer här finna sig af det, som anfördt är, at *Getar, Götar ok Skytar*, äro alle et ok samma folk.

III.

Desse Skythar, som ok kallas Getar ok Götar, äro ifrån Svearike utgångne, ok af dem är Skytha, ok Göta, namn ok folk i annor Land utspridt.

För, vid pas, 100. år sedan har en utländning begynt neka denna sanningen, som före hans tid, ingen motståndare haft. Hans mening är sedan uptagen af många; men med hvad skäl ok fog, skal af eftergående bevis blifva klart. Här kunde man indraga en oändelig hop Historiskrifvares vitnesbörd; såsom Danska, Svenska, Fransyska, Tyska, Latinska, som i senare tider lefvat hafva; men man vil några få allenast höra. David Cythræus uti sin Saxoniska Chrönica tryckt i Rostok 200. år sedan, säger: *Svearike är det aldraförnämsta, af alla, som ligga Nordast i verldene. Denna Scantiam, eller Scandinaviam, kallade de gamle en verkstad, ok födelseort för mång folk. På intet rum i hela verldene är Götaland, eller Länder dehte uti Östergötland ok Wästergötland, utan här. Ok efter de gamla lärdas vitnesbörd, är här Götarnas första ok aldraäldsta hemvist, ok boställe.* Albertus Cranzius, talar så: *Svearikes inbyggare, som ok kallas Götar, hafva inlagt stort beröm; ty de gingo ut i de äldsta tiderna, ok förde segersamma vapn både öfver Asien ok Europa, ok lade dem bägge under sitt välde.* Franciscus Irenicus, Ettelingiacensis, in G. E. tryckt i Nyrnberg 1518: *Ännu lefver uti friskt minne de förträffeliga Götarnas Manliga dater, ifrån hvilkom, såsom den*

ymnigaste brun, hela Tyskland's myckenhet härstammar. Götarna kallades fordom Getar ok Skytar, ok äro först utgångne ifrån Scandia, en Ö uti det Nordiska Hafvet. Dädan är det, at Götarna kallas äldre än Skytharna. *Gotland är skildt ifrån Scandia, ok ifrån Scandia äro Götarna eller Getarna, utgångne, som Methodius Martyr; Paulus Barnefridus, Hieronymus in Suplim. Beda in Hist. Ang. ja alle tilsammans, betyga, äfven som Jornandes. Icke är någon vrå uti verldene, som icke de hafva giordt anfall uti, sedan de hafva gådt utaf Scandia.* Philipp Callimachus, Polonus, som lefde 1505: *Götarna gingo under Berichs anförande utaf sit land ok landstego först på Tyska botn-där, som kallas Dantsig. Sedan utvidgade de sitt Rike intil Svarta Hafvet, ok förde mång krig.* Sigismund, Baron von Herberstein, en Ryss; *Utur Svearike äro Götarna utgångne, som varit hela verldene til skräck ok fruktan, hvilket åtskillige gamle berätta i sina skrifter.* Sebastianus Munsterus skrifver så i sin Cosmg. om Götarna: *Götarna eller Getarna, Vandalerna, Hunnerna. Alanerna, Sveverna, Longobarderna, Normännerna, Gepiderna, Rygierna, Herulerna, Samogetarna, Massagötarna, Amazonerna, Cimbrerna, Partherna; Avarer Bulgarer, Tabiphaler, Sacer, Sclaver, Burgunder, Sember, Livoner, Scirer, Picter eller Pacter, Carper, Caiber, ok Cimmrier, hafva alle långt före Christi tid gådt utaf Scandinavia, som kallas ok Götaland. Ty månge store ok Högtberömlige män betyga, at åtskilliga folk hafva skocketals, liksom Bisvärmar, gådt ut ifrån denna Scandia.* Franciscus Irenicus Etteling. om Germ. vitnar också, at *nysnämde folk äro komne alle ifrån Svearike*, läggande til ändå de Polske ok Bömiske. Ok sedan säger han: *En oräknelig hop folk hafva gådt utaf Scandia; ok fördt sina segersamma vapn både öfver Asien, Europa ok Africa.* Den berömlige Herren uti Italien Emanuel Thesaurus, i sin bok om Italien, räknar up de folk, som gådt ifrån Svearike, ok *nämner de nys nämda*, läggande der til de *Franker, Sarmater, Saxoner, AngloSaxoner, ok Thracer.* Beatus Renanus föröker detta antalet med de *Svizare.* Detta tilstå de Svizare sielfve ok bevisa det af gamla skrifter, siungande i sina Julevisor: Ver vissen vill vo hen vir komen sein, von Schvedenland seind vir her an. Conradus a Lichtenaw, som lefvat 500. år sedan, ok skrifvit en ganska berömlig Chrönica på Latin, in til Keisar Fredrik den 2:s tid, han gör en sådan berättelse i denna sakene:

De

De gamle Hiſtoriſkrifvare berätta at Norr i Hafvet ligger en Ö vid Göta vikena, mitt imot Veixelſtrömen den de kalla Scandinavia. Där bo de Svenſke, ok ifrån dem äro de Danſke komne. Ty af denna Scandinavia äro utgångne de Danſke, Dacer, Heruler, Ryger, Turcilinger, Vandaler, Longobarder, ok mång annor folk. Götarna, ſom tilförne kallas Getar ok Skythar, gingo fordom här ifrån under ſin Kung Berik. Deſſe bodde vid Svarta Hafvet ok vida omkring. Deſſe Götar ſom ok kallas Getar ok Skythar, äro uti ſådant beröm, at (Odin) ſom Skalderna kalla Martem, ok göra til en KrigsGud, är född hos dem, ok af dem dyrkas, hvarföre den gamle Virgilius ſäger: Den med krig ok vapn ſig ſvängande Guden (Odin), ſom uti de Götars land regerande är, ok af dem för en fader dyrkas. Deſſe Götarna ſom ok kallas Skythar, ſlogo Veſocem Kungen i Egypten, underlade ſig Aſien; ok deras huſtror voro de Amazoner &c. Deſſa ſlogo Cyrum ok Darium. Af deſſa Götar äro okſå Hunerna komne. Deſſa Götar togo in Spanien ok Italien &c. Märkeligen hafver denne gamle talat, ok ſannarligen, om han icke lefvat 400. är före vår makalöſa Olof Rudbek, ok andre Svenſka Herrar, ſom efter 1500. ſkrifvit i Svenſka Hiſtorien, ſå hade jag trodt, at han af dem detta ſamlat. Men ſåſom det är omögeligit för mig nu införa alla deras vitsnesbörd, ſom detta ſamma betyga om Götarnas eller Skytharnas härkomſt, ſå vil jag allenaſt några i korthet nämna, ſom uttryckeligen betyga, at Skythar eller Götar äro ifrån Svearike utgångne. Deſſe äro *Biſkopen i Ravenna, Jordan; Procopius, ſom på* Grekiſka *ſkrifvit de Vandalers Hiſtoriam; Paulus Varnefridus, ſom på Latin lämnat oſs de Longobarders Hiſtoriam; Biſkop Oroſius; Rådmannen Caſſiodorus i Rom; Dio en gammal Grek, Hieronymus*, ok flere, hvilke alle lefvat före det 600. året efter Chriſti födelſe. Nu gå vi til de äldre Grekar, at höra deras berättelſe. Plutarchus, ſom ellenaſt 100. år efter Chriſti födelſe lefvat talar om Cimrarna, ſå: *Cimrarna voro allenaſt en liten del af Cimbrarnas ſtora manſkap. Deſſe, antingen de flydde ifrån NB. Skytharna, eller deſſe drefvo dem ifrån ſig, kommo under ſin anförare Lygmader, ifrån Maeotis in i Aſien. Men den rätte, ſtore ok ſtridbaraſte, hopen af dem bode vid ſtora hafvet, där Norrſtiernan NB. ſtår näſtan mitt öfver deras hufvud. Dagen är hos deſſa undertiden NB. ſå lång, ok undertiden ſå kort, at han delar året i två lika delar. Detta gaf Homero tilfälle at ſkrifva om*

b 2 *Inſe-*

Inferis vid jordenes ända. Ifrån detta land äro Cimrerna, eller Cimbrarna komne in i Italien. Här ser man klart, 1) at Kimrar ok Skythar voro et folk; 2) At deras första hemvist varit närmast in til Nordstiernan. Af alla rätta Landkartor ser man, at intet land uti Europa ligger närmare til Nordstiernan, än Kimi i Svearike. Ok at detta Svenska Kimi förstås, visar Plinius när han säger: 4 L. 13. *Nu vil jag tala om de yttersta länderna uti Europa; ifrån Ripheiska Bergen, sedan följande efter stranderna på vänster in til Spanska Sundet. Här möter Öen Banomanna vid Nordiska hafvet, som Timeus kallar Bara Isen. Men NB. Cimbrarna kalla det Morimarusam, på hitsidon Chronhafvet. Där är Kungsöen, på hvilken de vidfrägdade Ynglingar bo, som äro de förnämste i hela Germanien. Sevo fiäll är där otaligt stort, sträckande sig til NB. Cimbrarnas Näs, ok innesluter Scandinaviam, som är större än någon vet.* Ptolomæus säger: *Cimbrarna bo längst Norr uti Europa.* Därföre tilstår Venusius, en Dansk Historiskrifvare, *at Danmark icke är det bekanta Kämpa Näst, dädan Cimbrarna äro komne.* Cornelius Tacitus, som af många Höglärde Män så högt berömas, han talar på detta sättet: *Vid den stora Hafsvikena af Germanien bo Cimbrarna, icke så mägtige som för, dok af stort beröm. Efterdöme til deras forna Rike finnes vid bägge ändarna af Landet ok Stranderna, där deras namn än behållas; af hvilkas vid ifrån hvarandra man kan göra förslag om deras stora magt ok krigshär.* Pomponius Mela, som lefde vid Christi tid, säger: *Mitt imot Germanien tvert öfver Göta Vikena, bo Cimbrarna ok Teutonerna.* Nicephoras Gregoras en ganska gamal Grek säger: *Skytharna äro mägta folkrike, boende längst Norr, af alla folk i verldene, närmast in til Nordstiernan. Hvilket icke allenast alle gamle bevitna, utan vi sielfve genom en lång förfarenhet lärdt. Desse, säger Homerus, äro de rättfärdigaste för alla mäniskor; Homerus kallar dem Cimmerar; Herodotus kallar dem Skythar. Plutarchus kallar dem Chærroner, Cimbrar ok Teuthoner. Andre annorledes. Dessa Nordiska folk hafva såsom en stor flod farit öfver våra, ok andras, Land, sedan de af sitt Fädernesland utgångne voro. De som satte sig ned näst in til den gamla Skythien, de behöllo sitt gamla namn oförändradt, ok kallade sig Skythar ok sitt Land Skythien. Desse utbredde sina gräntsar ända in til Mæotiska Träsket. Sedan mång år efteråt gingo åter flera ut af den äldsta Skythien, delande sig i två delar: den ena delen kastade öfverända*

de

de Saurmaders välde, utvidgade sitt rike til Caspiska hafvet, kallande sig sedan Sörmän, MassaGötar, Svärtingar ok Amazoner; - Den andra delen kom omsider til Frankrike, tog in det, kallade sig Galler, eller Kaller, (det är karlar) af dem voro Cimbrarna som gingo uti Italien. Desse hafva ofta gådt in uti Africam; underkufvat Spanien. Ty nästan alla de folk, som de fördt krig med, dem hafva de öfvervunnit, ok blefvit Herrar öfver andras Länder. Men deras Fädernesland (Svearike) har aldrig någonsin någon kunnat intaga. Orsaken, at de altid agtat sig ok haft afsky för öfverflöd. Detta bevitnar Diodorus S. ok Pausanias, med flera. Nu viljom vi gå til den äldsta Historiskrifvaren, som gifvas, utom den H. Skrift; nemligen Herodotum, Fadren för alla andra. När han talar om Skytharnas första ursprung, anförer han fyra berättelser derom, dem han tyker vara stridande med hvarandra. Först framställer han Skytharnas egen berättelse, så lydande: *Skytharnas första Kung het Torgöte; hans fader var Jofur* (se dennas namn på Runsten efterst i denna Bok) *eller* (*) *Jovir, ok hans Moder Boristenis Dotter.* (Bore var ok et Heders namn hos Götarnas Kungar; ok Tuna en Stad, eller Gård, så at Boristene, eller Boristuna, är Boris Hofgård.) Af flodene kunde ju ingen mäniska vara födt; är derföre meningen denna, at *Torgötes Fader var en Götisk Kung, ok hans Moder var en Göta Kungs Dotter. Torgöte hade tre Söner. Lipoxai, Arpoxai, Caloxai, af den förste härstamma Åke Skytharna; af den andra, Cattarna; af den yngste Kungarna, som med et almänt tilnamn kallas Sköldingar.* Den andra berättelsen om Skytharnas härkomst framställer Herodotus efter Grekernas berättelse, ok är sådan: *Hercules* (Herculle betyder på Götiska Herens Kulle, eller anförare, ok bör denne Hercules icke blandas med den senare, som lefde långt derefter, som Diodorus Siculus vitnar) *Han kom resande hit i Landet, ok skal med ena Jungfru aflat tre Söner, den förste het ÅkeTor; den andre Kalle; den tredje Göte, eller Skythe, af hvilken Skytharnas Kungar härstamma.* Så väl i den förra berättelsen, som är Skytharnas egen, som i denna Grekarnas, säges, det vara orsaken, at den yngste blifvit föredragen dem androm, at han

 visat

(*) Ho denne Jovir eller Jupiter varit, visar Diodorus S. nedan til indragen.

viſat ſtörre tapperhets pröf än de andre. Ok kan man ſålunda ſe, at bägge berättelſerna äro en ok den ſamma, ok viſa bägge, at de förſte Skythar varit Götar. (*) Den 3:die berättelſen om Skytharnas urſprung är denna: At *Skytharna äro komne ifrån Eſterna, Hermännen, Griperna ok de Yfverborna.* Yfverbornas Land är Svearike, det ſkal rätt nu viſas. Ok ſer man derföre, at deſſa tre berättelſerna, äro en enda, ok vitna hvar på ſitt ſätt, at Skytharna äro ifrån Svearike förſt komne. Den fierde Herodoti ſägn är denna, ſom ok af Diodoro Siculo bifallas; At *Skytharna bode aldraförſt uti Aſia på hinſidon flodena Araxen*, ſom nu kallas Bendemir, ok tager ſin begynnelſe vid de Gordeiſka Bergen uti Armenien; *ſedan gingo de öfver flodena Araxen ok in uti Europan, ok in uti det Landet, ſom kallades Cimeria.* Heſychius vitnar, at *Cimeria kallades Kime;* ok ofvan är det beviſt, at det var Svearike, hvarföre vi uti denna Herodoti ſanfärdiga berättelſe finna en ganſka märkvärdig Hiſtoria. Ty af Guds ord, ſom är en oryggelig ſanning, är klart at Noachs Ark ſtannat uti Aſia på Berget Ararat, ſom efter alla Lärda Mäns vitnesbörd är de Gordiſka Bergen, ok härifrån ſkulle nödvändigt de förſte Skythar komma. Ok ſer man derföre, at de gamle Götar häfva behållit denna ſägn in til Herodoti tid. Det bör märkas, at Herodotus viſar oſs 1) vägen, ſom våre Fäder komit hit in, nemligen imellan Capiſka ok Svarta Hafvet, ända genom Ryſſland, ok in i Svearike. 2) At de haft boſkap til ſin födo, ok ätit miölkmat. 3) At de varit ganſka få då de gådt ifrån Araxi, hit in uti Svearike, det Diodorus Siculus jämväl gifver tilkänna. Nu vil man ſluta detta ſtyket med den gamla trovärdiga Grekens Ptolomei vitnesbörd, ſå lydande: *ifrån de Nordiſka Ortarna, nämligen Götaland ſom kallas Skandia, hafver ofta en ſtor mykenhet folk utgåt at upſöka ſig nya boſtällen. Ty härifrån komo Götarna, Gepiderna, Rügerna, Vandalirna, Herulerna, Turcilingar, Vinuler, eller Longobardar.*

Med

(*) Detta år en ganſka klar ſak, når man allenaſt vil hos Diodor. Sicul. ſe efter, at både Jovir, ok denne förſte Herkul, varit 1) ifrån Ida Kopparberg ok Jerngrufvor, ok 2) ifrån Atlands Ö. 3) At de varit en ok ſamma perſon, emedan dem ſamma gierningar tilſkrifvas. Faſt ån Diodor. S. ſåger, at Herkul var Jovirs ſon. 4) At ſolen om midnatstid ſes uppå detta berget Ida, Diod. S. Pomp. M. Se nedan til om Atland ok des Gudar.

Med största fog hafver derföre den uti lifstiden Högvördigste, nu sälige, Arkebiskopen uti Upsala, Doctor Erik Benzelius, som var jämväl uti våra gamla Historier en ganska Höglärd ok Förfaren Man, sagt: *At neka det Getar ok Götar äro et folk, det är, neka det aldrasannaste: - - ok at de äro ifrån Svearike utgångne, det kan med många, fasta, skäl bevisas.*

IV.

Skytharna eller Götarna, hafva kommit in uti Svea-Rike strax efter förbistringen vid Babel.

JAg vil ingalunda beropa mig på Johannem Magnum, som säger, dem kommit in 88 år efter flodene; ej heller Kranzium, ok många andra, som säga, dem giordt utflytning uti Saruchs tid, vid pas tuhundrade år efter flodena. Utan jag går til de äldsta, Jordan nemligen, med många andra, som lefvadt före det siette hundrade året efter Christum, ok vitna alle, at Götarna slogo Vesosem, eller Vexorem, Kungen uti Egypten, hvilken lefde, efter den gamla Conradi a Lichthenav berättelse A. M. 2100. Ok fast än detta är forlångt tilbaka gånget; så ser man dok denna Höglärda Mannens vitnesbörd vara, at denne Tanaus lefde långt före Trojæ förstöring, som skede på verldenes år 2800. Af Jordane, Justino ok många andra ser man, at mer, än tio Kungar, hos de utgångna Götar, regeradt efter hvarandra före det Trojanîska Kriget; ok på detta sättet stannar den förste, nemligen Berich, på verldenes år, vid pas, 2400. Diodorus Siculus vitnar, at *vid det Trojaniska Kriget regerade uti Egypten Göte, eller Frode, som icke var af den förra Egyptiska Kungaslägten, före honom regerade Mannen eller Madur; ok före denna Actisanes, hvars företrädare var Ammosis; men dennas var Phero ok hans, Sesostris, eller Wexoris, som kallas Vesosis, med den slogs Tanaus, Götarnas Kung.* Ser man sålunda at Tanaus lefvadt etthundrade femtio år före Trojaniska Kriget, det är på verldenes år 2650. Fem leder före honom lefde Berich, som efter denna räkningen stannar på verldenes år 2480, til 90; ok bör grant märkas hos Diodorum, at *månge regeradt imellan Amosin ok Pheronem-*

ronem. Hvarföre Beriks tid på detta sättet stiger tilbaka til 2400. Tredie sättet at finna det samma är af det Assyriska Rikets tid före hvilket de ifrån Svearike utgångne Götar regeradt öfver Persien, ja näftan hela Asia: Ok som Berich lefde sålunda före Ninus några leder; så kommer visserligen Berich til 2400 året tilbaka. Åter igen: af Homero ok andra, är klart, at Tordan, Kungen i Dardania, var Jovis Son; Jovir kallades Berich Götarnas Kung. Tordan lefde på verldenes 2440; Derföre lefde nödvändigt hans Far 2400. Nu vil man taga det vissaste, som begäras kan i denna sak, neml. Skytharnas egit åratal det de räknade ifrån sin utgång utur Svearike, som ses hos den gamla Greken Herodotum, uti hans Melpom. Där säga Skytharna, eller Götarna, at *ifrån deras första Kung TorGôte, Jovirs, Herkols eller Berichs son, in til Darii Hystaspis tid voro jämt et tusend år.* Darius Hystaspis han lefde på verldenes år 3400. När man där aftager 1000, stannar Berichs tid på verldenes år 2400. Det är fem ok femtio år för än Jsraels barn gingo utur Egypti land. Den gamla Skalden Homerus som lefde 1000 år före Christi födelse, säger, *at litet efter detta uttoget hade den Nordiska Kongen Bore utrustat Erik med* 3000 *Skep, ok tolf siökungar, det Homerus på Skaldeart framdrager.* Slutet af alt blir detta: om Svearike kunde göra en sådana utflytning 2400, så måtte det nödvändigt varit bebodt strax efter förskingringen, som skede vid pas 1830. Imellan denna tiden, ok Berichs uttog blir altså 570 år, på hvilken tid de jemväl besat Danmark, som alle gamle vitna. Frågar man huru det är troligt, at de så snart skulle begifva sig hit ok icke först intaga de närmare orterna; så tror jag, mig derutinnan kunna gifva så myket vissare svar, som Guds Hel. ord gifver oss uti denna sakene tämeligen klart lius. Ty af Första Mosis Boks 10:25, är aldeles klart, at *jorden varit delad imellan slägterna, et hundrad år efter flodena.* Ok af femte Bokenes 32:8, så väl som Apostlagerningarnas 17:26, är äfven så klart, at *Gud denna delning befalt hafver.* Det förra rumet lyder så efter Hebreiska Texten: *Kom ihog de forna dagar; ransaka igenom åren slägte ifrån slägte: - När den Aldrahögste lät utdela arfvet ibland alla slägterna, när han lät mäniskors barn förskingras: då hade han föreskrifvit vissa grändsar ibland folken; jämvel efter Israels barnas antal.* Månge af de gamla Kyrko Fäder berätta

rätta det samma, läggande til, at *Noach*, som aldeles troligt är, *fåt af Gud denna befalningena.* Josephus talar om denna delning i samma mening. Ok Plato, som lefde 500 år före Christum, var en Hedning, ok icke viste af den H. Skrift, han viste dok af denna sakena. Ty säger han: *de första Invånare på jordene, delte henne imellan sig, med lott kastande, efter Gudarnas vilja: Necken bekom på sin del et Näs, dit han strax gick, ok kallade det, ATLANTHis, efter sin förstfödda son ATLAS. – En del af Landet, in vid sundet, kallade han efter den andra sonen, Gadeir, Gadeirike.* Lofvad vare den alvise, gode, nådige, ok rättfärdige, Guden för detta arfvet, han våra Fäder tildelte! Ja lofvad vare han, som låtit oss in til denna dag det samma behålla! Et så nådigt, heligt, rättfärdigt ok hälsosamt, råd när mäniskorna icke ville efterkomma, utan imot Guds vilja begynte bygga det Babyloniska Tornet, at där bo tilsamman, *så förbistrade Gud deras tungomål, ok skilde dem dädan ut i NB. all Land*, Gen. 11:8, 9. Här med instämmer den gamle Herodotus, at *Götarnas Urfäder gingo öfver flodena Araxen, et litet fölge ända in i Svearike.* Om de varit med vid Tornets byggande, eller ej, kan deras gamla språk, efter min mening, göra bästa utslaget; hvarom på sitt rum skal, genom Guds nåd, handlas. Nu vil man ända detta stycket med den Högvördige Biskopens uti Linköping, Doctor And. Olavi Rhyzelii, vitnesbörd, uti des korta inledning til Svenska Historien, 3 frågan: där så svaras: *at Hedniska Konungar uti Svearike varit ganska månge, är aldeles vist ok sant; så väl genom hela tu tusend år före Christi tid, som uti et tusend efter, &c.* Här ser man, at denne Högvördige ok Höglärde Herren, som uti Svearikes gamla häfder ok handlingar en noga insigt eger, sätter våra första Konungar tu tusend år före Christum, hvilket blifver på verldenes 2000 år, eller den tiden Abraham lefde, ok altså icke långt ifrån förbistringen vid Babel.

V.

Svearike kallas af Platone, Diodoro Siculo, ſamt flera, de Atlingars ö eller Näs. De Yfverbornas ö ok Näs; at förtiga des andra namn, ſåſom Uggisô, Bores Land, Mannaheim, Germanheim, Kungsô, Baldursö, Aſariket, Helig ö, Göta ö, Varga ö, Kempanäs: Normänners Land, Thulö, Aſkaö.

AT Plato med Atland förſtåt Svearike, har ingen före den Höglärda Profeſſor Rudbek, af ſenare tiders Lärda, kunnat erindra ſig, utan någre af dem hafva diktadt ſig Atland, nu uti Africa, nu uti America, nu uti hafvet en Ö, ſom nedſunkit. Men af de tuhundrade ſkäl, ſom beviſa, Atland vara Svearike, vil man et ok annat allenaſt nämna, de näml. förſt ſom den Högtberömde Eloquentiæ Profeſſorn Törner, här uti Upſala framfördt imot Cl. M. Chriſt. Bock, Grimma Miſnicum, hvilken böd til at neka, Svearike vara Atland; då han under Celeb. Profeſſoris Georgii Caſp. Kirkmajeri Præſidio diſputerade uti Wittenberg 1685 de Alantide ad Timæum & Critiam Platonis. At Atland hos Platonem är icke diktadt, utan i ſanning beſkrifvit, har nysnämde ok berömde Herr Profeſſor med ſå ſolklara ſkäl beviſt, ſom begäras kunna. Ok at det är Svearike, beviſar han 1) af ſielfva belägenheten. Ty af Plato ſer man, at *de, ſom ſeglade ifrån Grekland til Atland, ok ifrån Atland til Grekland, de foro genom det Spanſka Sundet, uti ſtora hafvet, många dagsreſor* (Ariſtoles Peri Tham:), *fem dagsreſor ifrån Engeland, hvilket noga inträffar med Svearike.* Ok häraf beviſas altſå (efter Blavii vitnesbörd) at *man ingalunda bör hålla Americam för det gamla Atland, emedan det, ſäger Blau, är tvert imot en hel hop af det Plato nämner om Atland. 2) Skälet tages af de Atlingars tapperhet ok mykenhet: hvilket Auctor med alla Hiſtoriſkrifvares enhälliga vitnesbörd beviſar, i fordna tider tilkomit de gamla Götar.* Voro derföre deſſe gamle Götar eller Skythar det tapraſte folk uti Europa, Aſia, ok Africa,

Africa, så kunde ju intet annat folk i *dessa landen vara, eller kallas det taprasta;* nu kallas så de Atlingar; måtte de derföre vara et med Götarna, eller ej finnas i dessa land. *Atlingarnas stora mykenhet, som utgådt ifrån Atland, herskadt både öfver Europa, Asia ok Africa,* omtalar Plato, ok måste detta antingen hållas för en dikt, eller ok lämnas åt de gamla Götar. Ty af alla Historier, som tala om tiderna före Plato, finner man icke, at något folk utbredt sig öfver dessa tre verldenes delar, mer än Götarna. 3) *Atlingarnas krig bevisa dem vara Götar, ok det så klart, at ingen lärer med fog, kunna där imot säga.* Plato säger at *desse Atlingar förde krig med Staden Athen,* sägande, at *detta var de Athenienser til et besynnerligit beröm, at de vågade strida med Atlingarna, som segradt både öfver Asien ok Europan.* Socrates, som var äldre än Plato, han skrifver så om detta kriget, at *de Athenienser hade lagt in et besynnerligit beröm, emedan de vågadt sig uti krig med Skytharna, som hafva största välde, ok äro de taprasle; Desse kommo,* säger han, *då Grekeland ännu icke var kommit til något stort anseende, ok giorde infall uti vårt land under Heimolfers anförande, Neckens son: Skytharna neml. som tillika med Amazonerna härstama ifrån (Odin) Marte, kommo, icke bägge på en gång; utan då de bägge sökte Herraväldet öfver hela Europa. - - At detta varit et ganska stort slag, är klart; ty eljest hade det icke så länge genom berättelse lupit i hvars mans mun.* At Amazonerna stridde med Grekarna, är nämt ofvantil om Hercule, som tillika med Theseo, ok bloman af all Grekelands ungdom, stridde med dessa Sköldmöjar. Dernäst märkas det, at *desse Atlingar fördt krig öfver hela Europa ok Asia, ja in i Africa.* Detta är antingen sant, eller osant; är det sant, så kan det intet folk af den tiden under Solene tilegnas, utan Götarna, så framt man skal blifva vid det, som Historien gifver vid handen. 4) At *Atlingarna voro Götar, bevisar deras hustrur Amazonerna;* ty at de varit Götiska, hafvom vi ofvantil klart bevist: Ok Diodorus Siculus vitnar, at de voro Atlingarnas fränder, ok bode med dem vid Drottön på Atland; men när han gör dem til Africaniska inbyggare, bör han rättas efter alla, som före honom skrifvit om den sakene. 5) *At Atland kallas en Ö eller et Näs.* Någre af de gamle höllo Svearike för en Ö, andre åter för et Näs, hvilket med många bevis kunde visas; men behöfves icke uti en klar sak. Var derföre Atland

land et Näs, eller en Ö, så låg den icke in i Africa. 6) *Låg denna Ö mitt under Biörnen, den de kallade vagnen, som Homerus vitnar.* Detta tilkommer Svearike, men ingalunda Africa. 7) *Låg denna Ö vid hafvets nafla*; så kallas Malströmen hos Paulum Diac. ok flera gamla. 8) *Var där et mörker, som myket omtaltes.* 9) *Var där himmelens vända punct.* 10) *Var deras Kung Atlas Japeti Son, som de Lärde visa, vara en med Japhet, Stamfadren för Europeiska folket.* 11) *Atlantis namn visar honom vara en Göte;* ty det förekommer flera gånger uti våra gamla handlingar. Ja Kungens Söner kallades hos de gamla Götarna Atleborne, det är, Atlungar, ok Atlingar. 12) Vitnar Plato, at Poseidon, (som den lärde Bochart visar, komma af Phœnicernas פשיתן, hvilket är Neptuni namn) Neptunus eller Necken varit den förste Kung på Atland. Edda kallar den Första, Odin, men säger ok der hos; *Odin kallas ok Necken.* Plato säger, at Necken hade tio söner; Edda säger det samma om Necken eller Odin. Plato säger at dessas namn voro vände på Grekiska undantagande Atles, Gautes ok Asaes; nu vil man ställa desse bredevid hvarandra ok se huru vida de öfverens komma til namnen.

Neckens söner efter Platonis beskrifning.

1 *Atlas, den förnämste blef Kung.*
2 *Gadeir (Evmelus, den som agtar äplen) af honom nämdes Landet som låg vid sundet Gadeirske.*
3 *Ampheres, en som har et skep med årar på båda sidor.*
4 *Eudæmon, den som gifver lycka ok rikedomar*
5 *Mnesens, den som bör ihogkomas.*
6 *Autochton, den som är född af jordene.*
7 *Elasippus, den som täflar med hästar.*
8 *Mestor.*
9 *Asaes.*
10 *Diaprepes, den yperste.*

Neckens söner efter Eddans beskrifning.

Tor, eller Atle, den förnämste.
Tys. af Odins son Gaute är Götarike nämdt: Snorre Sturloson yng. Herod. S.
Baldur, som hade Ringhorna, et skep med årar på båda sidor.
Niord, Fegiafa Gud.
Hauder, Minnums Gud.
Ale, ok Vale jordenes namn.
Vidar, som skulle täfla med trollkonornas häst, neml. Vargen, ok dräpa honom.
Uller, mestur bogmadur.
Heimdal, eller den hvite As.
Brage, den yperste.

Ännu

Ännu vil man nämna et ok annat skäl, som skal blifva tämeligen klart. Diodorus Sicul. betygar, at *denna Kungen på Atland rådde öfver den största delen af verldene; Men i synnerhet de orter, som lågo Nordväst, voro hans egenteliga Rike.* Detta visar klart, hvar det gamla Atland var at finna. Än vil man erhindra det, at Atlas Japeti, eller Japheti Son stod vid himmelens vände punct; derföre antingen mitt före Norrpoln, eller Söderpoln; Vid Söderpoln neka alle, som nämt honom; derföre måtte han nödvändigt vara vid Norrpoln.

Sidst vil man här göra en jämnförelse imellan de tvenne slags Amazoner Diodorus Siculus nämnar ok visa, at de äro et ok samma slag.

DE Götiska eller Skytiska Amazoner bode vid flodena Thermodonta långt före Trojaniska kriget:

Förde krig både uti Asia ok Europa:

Bygde Städer uti bägge dessa orter.

Krigade med de Thracier.

Hercules blef af Erystéo befalt at våga en drabning med dem, ok detta räknas ibland hans tolf arbeten ok kämpadater.

Hercules reste efter Erystei befalning til de Yfverborna nordiska folken NB. ok hämtade dädan de trenne Gulläplen ok var detta räknadt för det elfte Hielta profvet.

DE Atlingska Amazoner, bode uti mindre Asia långt före det Trojaniska kriget:

Förde krig både uti Asia ok Europa:

Bygde Städer uti bägge dessa orter.

Frigade med de Thracier.

Hercules, som af Erysteo blef pålagd de tolf arbeten, han van jämväl öfver dessa Amazoner, ok räknas detta ibland hans besynnerliga dater.

Hercules reste efter Erystei befalning til de Hesperiders ok Atlingars land, ok tog dädan dessas Gulläplen, ok vardt detta räknadt et ibland de sidsta af hans tolf Hielta prof.

At Hercules varit en Kämpe, ok aflagt stora Hieltaprof, som på Skaldeart äro beskrifne, är en så klar sak, at ingen, uti de tiders Historia bekant, lärer nekat. Här bör man märka 1) at hans besynnerliga Kämpadater voro tolf, 2) at et af dem var segren öfver Amazoner, 3) et jämväl, at han ifrån de Nordiska Yfverborna NB. något besynnerligit hembrakte, som af Skalder kallas Gulläplen. Ok som Diodorus Siculus uttrykeligen 1) räknar segren öfver de Atlinska Amazoner ibland Hercules besynnerliga Kämpadater, 2) säger at han tog Gulläplen hos Atlingarna, som ok kalldes i anseende til sin Moder Hesperides, ok des Land Hesperia, så är det klart som solen 1) at dessa Amazoner icke äro åtskilliga, utan de samma: 2) Yfverborna ok Atlingar, samt Hesperides äro et ok samma folk, 3) at desse Yfver-

verborna Atlingar äro et med Skythar, eller Götar. 4) At den rätta Atlands Ö, eller Näs är Svearike.

Flera ſkäl vil man rätt nu nämna, ſedan man förut beviſt, at med de Yfverbornas Ö, eller Land, förſtås Svearike. Af alla gamla är klart, ok utan tviſt, 1) *at de Yfverborna bode nordaſt i verldene.* 2) *At de varit grannar med Arimännen, ok de Skytharna, ſom bode uti Poland, ok Ryſland.* Nu vil man höra den gamla Greken Diodorum Siculum, ſå ſägande: *Ibland de gamla häfda ſökare vitnar Hecatæus, ok andre med honom, at mitt imot Gallia uti ſtora Hafvet närmaſt in til Nordſtiernan ligger de Yfverbornas Ö.* Af Diodori föregående ord, ſer man at han räknar de Yfverborna ibland Skytharna: M. Capella talar ſå om dem: *Strax vid Ripheiſka bergen äro de Yfverborna, där hela verldenes Axeſtåk ſig vänder. Där är änden på den beboda verldene.* Solinus Polyhiſtor: *Desſe Yfverborna bo ytterſt uti Europa, där hela verldenes ände är, ok vända punčten.* Här med inſtämma Herodotus, Ptolomæus, Plinius, Damaſtes, Orpheus, Pomponius Mela, ſamt flere. Af hvilkas vitnesbörd är klart, at Svearike är den rätta Inſula Hyperboreorum, *de Yfverbornas Ö, ok Land.* Nu vil man införa Diodori Seculi vidare berättelſe om de Yfverborna ſå lydande L. II. C. 47.
„De Yfverbornas Konungaſtam härſtamar ifrån Borea, hvars efter-„kommande, ſon efter ſon taga Kungadömet. Deras Tempel är gan-„ſka koſtbart, ok myket utſirat, ok Hufvudſtaden Helig. På denna „Ö, ſkal Baldurs Moder varit född, ok Templet helgat åt (Apollo) Baldur, „ſom där dageligen af många Preſter berömas, med viſors ſiungan-„de. Baldurs Lund är där ganſka präktig. Ok på et annat rum: At-„lingarna bo vid ſtora hafvet, ok ega et ſällt Land; de öfvergå ok „alla närliggande folk uti Gäſtfrihet. Desſe ſkryta icke litet deraf, „at Gudarna äro hos dem födde. Ok til at ſtyrka denna berättelſen, „framdraga de den aldraförnämſta af Girkarnas Skalder, ſom ſå in-„fördt Juno talande: Jag går bort til ytterſta jordenes ändar til Oce-„an ok Tethys alla Gudars Fader ok Moder. Deras förſte Kung het „Uran, eller Bure, ſom rådde öfver ſtörſta delen af verldene, men i „ſynnerhet den delen ſom ligger veſtnorr. Icke allenaſt Borsbarn, „utan ok de fleſte Kungar ok Förſtar uti Grekeland, jämvel i äldſta „tiderna, leda ſina Anor ända til, ok ifrån desſa Atlingar. Ty desſe

Atlin-

Atlingar hafva varit ganska vise, kloke ok rättrådige, hvilket uträttat, "
at de efter döden, äro för odödelige, eller Gudar räknade. Detta Dio- "
dorus. Plato i korthet indragen talar så om dem: När de förste män- "
iskor i verldene delade jordena sin imellan. bekom Nikuder et Näs "
5000 stadier långt, som låg vid et Sund, ok en insiö vid stora haf- "
vet, där fast många Öjar voro omkring. Insiön kallas Botn (Pontus) "
Landet är myket högländt; vid hafvet brandt; med en stadig Bergs- "
rygg omgifvit; den alle viste omtala; men vid Hufvudstaden, som "
låg nästan mitt på Näset, var landet jemnt ok slätt, samt fram för "
alla den vackraste orten, ok fruktsammaste. På denna orten uprät- "
tade Nikuder sin Bolstad, lät där göra Grafvar, ok upkasta jordhö- "
gar, rundt omkring, somliga större, somliga mindre. Strax uti "
begynnelsen upbygde de det hofvet, som deras Kungasäte voro uti; "
hvilket var et mägta prägtigt verk. Hofvet var således bygdt, at "
mit uti var Glitners ok Nikuders Heliga Sal. Detta Templets högd, "
längd ok bred, voro vackert passade imot hvarandra, des bygnad "
var något plump ok grof, men des väggar ok yttra delar öfverdro- "
go de med silfver, det öfversta med gull. Ok in uti voro Hvalfven "
all med elfenben, gull, silfver ok koppar, ganska konstigt utarbe- "
tad ok bepryd, äfven golfvet, veggarna ok pelare, voro med "
dyrbar utarbetadt koppar öfverdragne. Dessutan voro där mång be- "
läten af gull utarbetat. Här såg man deras Gud stå på en vagn sty- "
rande sina flygande Hästar; räckande med hufvudet under hvalf- "
vet. Kring honom suto et hundrade siötroll, på Hafssvin, utan til "
såg man alla den Kungliga slägtens, både qvinnors ok mäns, beläten "
af Gull. - - - Där voro många Gudasalar. Necken delade detta Näs "
imellan sina tio söner. Den förste het Atle; Han blef öfverkung, "
ok af honom hela landet kallad Atland. Den andre Gadeir, som "
blef en under kung, hvars land låg vid ett sund, ok kallades GADEI- "
RIKE. Til detta Neckens Hof skulle årligen tilsammans komma "
folket ifrån de andra tio folkländerna, at offra sina Gudar. Samt "
hvart 5 eller 6 år, at rådgöra om Rikets angelägenhet, ok ransaka "
huru de lagen handhaft. Ty hvar ok en af dessa 10 Kungar rådde "
öfver sitt Land med stor myndighet, ok med rättviso straffade dem "
brotsliga. Dok var där en allmän Lag gifven af Necken, angåen- "
de "

„de deras Rike, ok högsta Kunga väldes, enighet ok bibehållande.
„Denne LAG var, til en evig åminnelse, med NB. BOKSTÄFVER
„INGRAFVEN, UTI EN NB. KOPPARSTOD, UTI NECKENS
„TEMPEL. På denna stod var jämväl en svår ED MED NB. bok-
„stäfver RISTAD, som utropade en svår förbannelse öfver dem, som
„dessa Lagar icke höllo. När de giördt sina offer, höllo de Ting,
„ok efter Lag afdömde alla mål, då deras domar sedan voro NB. på
„gyllene taflor inskrefne, til evig åminnelse. Ok när om krig eller
„någon allmän angelägenhet rådgiordes, då sköts högsta utslaget til
„Atles efterkommande, som där voro uti största heder ok myndighet;
„ok af dem trädde altid Son efter Son til Riket, med arfsrätt, hvilket
„varade uti många mans åldrar. Desse rådde ok öfver många Öjar,
„ok utvidgade sitt rike til Hetrurien, ok ända til Ægypten. Ja de för-
„de mägtiga krig öfver hela Europa ok Asien. Åter Diodorus Siculus:
„Atlingarnas förste Kung Cœlus eller Kal, bygde först Städer, stiftade
„Lag, lärde dem bruka jordena; ok trä. Han var jämväl en stor
„Stiernekikare ok kunde säga myket förut: Han lärde dem räkna
„året efter Solenes gång, men månaders efter månans gång, läg-
„gande vissa timar til hvart år. Folket, som NB. ännu icke förstod
„denna vetnskapen, tillade honom, sedan han död var, en guddomelig
„heder. Ok hans namn Uranos, ok Cœlus, tilegnades sedan Hime-
„len. Honom voro af hans många hustrur mång barn födde, som
„hade hvar sit namn, men i gemen kallades de efter modrena, Ti-
„tæa, Titanes. Titæa var ganska vis ok from, ok efter döden blef
„hon bland Gudarna räknad, ok kallad Jord. Deras Döttrar voro
„besynnerliga, Basilea, ok Rhea. Basilea förestod Riket sedan Fa-
„dren död var, ok det efter sina Bröders, ok all menighetens, ja-
„kväde, emedan hon ännu var en Jungfru. Upfödde ok alla sina Brö-
„der, ok kallades derföre Magna Mater, den stora Modren. Ändte-
„ligen, då hon ville lämna Arfvingar til Riket, tog hon til Gemål
„sin Broder Hyperion, af hvilko hon födde Solen ok Månan, så däge-
„liga, at hennes Bröder för afund togo dem af daga, så väl som
„deras Fader. Dessas namn blefvo tillagde de Himmelska liusen, ok
„efter Modrens begär blefvo de ibland Gudar räknade. Men hon re-
„ste hit ok dit med utslagit hår, ok sörgde sina barn; ok efter döden
blef

blef henne offradt. Hon kallas eljest Cybilla eller Sif, ok säges af de "
Fryger vara Mannens Dotter, Kungens uti Frygia ok Lydia. Hon up- "
fan fast myket uti Spelkonsten, samt Läkarekonsten. Ändteligen hände, "
at Sif blef af Attin hafvande, hvilken Föräldrarna derföre togo lifvet "
af. Denna sörgde hon myket, ok gick hit ok dit med utslagit hår; "
Apollo, (Baldur) fick kärlek til henne ok fölgde henne hos NB. de Yf- "
verborna NB. Sedan hon död var begynte Frygerna dyrka henne. "
Ok detta är efter de Frygers ok Atlingars urgamla berättelse om "
Gudarnas Moder. Men då Hyperion död var, hafva de förnämste "
af Kals söner delt Riket sin imellan. Desse voro Atlas ok Saturnus. "
Atlas bekom de landen som lågo vid stora hafvet, hvilkas undersåta- "
re kallas Atlingar, samt det största berget i landet, Atlefiäll, efter hans "
namn. Denne Atle hade förskaffat sig en noga kundskap om Plane- "
ternas ok Stiernornas gång, ok var den förste som lärde folket den- "
na sakena, derföre sades han bära Himelen på sina axlar. Ibland "
hans många Söner, var Hesperus besynnerligen berömd för sin Gud- "
fruktighet, rättrådighet ok mildhet imot sina undersåtare. Af den- "
nas namn blef en Stierna så kallad, emedan han okså var en stor "
Stiernekikare. Atle hade ok siu Döttrar, som alla kallades Atlanti- "
des, ok Nymfer, men hade eljest hvar sitt namn; neml. Maja, Hi- "
ligtra, Taygöta, Astarope, Merope, Halkona, Hlæna. Alla dessa "
blefvo gifte med de förnämsta Herrar ok Kungar, samt Stammö- "
drar för mång folk; efter döden tilegnas dem siustiernorna. Om "
Satur Atles broder berättas, at han haft til Gemål sin syster Rhea "
eller Opis, ok af henne födde han Jovir. En annor Jovir skal lef- "
vad på Creta, icke så mägtig; ty denne rådde öfver öen Creta alle- "
nast; men den förre öfver hela verldena. - Satur var desutom "
Kung uti Sicilien, Africa, ok Italien. - Cap. 67. Sina undersåtares "
seder upodlade han ganska myket; ok kom derföre uti stort anseen- "
de. Han reste vida om verldena, förmanande dem alla til rättfär- "
dighet ok redlighet. Derföre berättas, at de mäniskor, som lefde "
uti hans tid, voro ganska upriktige, fromsinte, ja sälle ok salige. "
De västra NB. ortar uti verldene hade han besynnerligen under sitt "
välde, ok upsteg på den högsta ärones trappa: blef jämväl efter "
döden för en Gud dyrkad, c. 70. Hans son Jovir fick Riket efter "

d ho- "

„ honom, med arfsrätt, ok icke imot fadrens vilja, efter någras be-
„ rättelse. - Denne Kungen han öfvergick alla andra uti tapperhet,
„ vishet, rättfärdighet ok andra dygder, ok var derföre icke svårt för
„ honom at intaga hela verldena: emedan han giorde väl, ok hölt
„ Lag ok Rätt altid vid magt. Med Jättarna förde han mångt segersamt
„ krig. Hans många välgerningar, ok Höga Majstet, hafva uträttat,
„ at han efter döden är bland Gudarna, ja för den högste ibland dem,
„ räknad, ok kallad Zevs, eller Jupiter Olympius; (samt Jovir.) Hans
„ söner voro Vulcanus, Mars, Apollo, Mercurius ok Bacchus. Så
„ väl desse, som hans Döttrar, de nio Muserna, blefvo bland Gudar-
„ räknade. Detta af Diodoro Sic. om Gudarna. Sedan man hördt denna Diodori Siculi berättelse om Gudarnas fädernesland, Atland; bör här grant märkas ok tilläggas, at både Diodorus S. Ephorus, Homerus, samt vår Edda, ok andre gamle, vitna uttryckligen, at för än Troja bygd var, bode deras Stamfäder, näml. Saturnus ok Jovir, vid berget Ida. Ida berg äro tre nämnde hos de gamla, et på öen Creta, det andra in vid Troja uti mindre Asia, det tredie vid de Yfverbornas Ripheiska berg, som Ptolomæus vitnar. Repheiska bergen taga sin början uti Finland, imellan Svearike ok Rysland, ok gå sedan nästan om hela vårt Rike: ok at i Svearike är de Yfverbornas berg ok land, är ofvantil klart vist. Vid hvilket af dessa tre Ida berg Gudarna bodt skal blifva klart, när vi märke följande omständigheter; 1) at ifrån detta Ida berg kom femton stora floder. Detta neka de lärde vara sant om Ida vid Troja, ok på Creta; men visas hos Rudb. vara sant om Ida berg i Svearike. 2) At i detta Ida berg var myken Koppar ok Järn malm: detta nekar Homerus om Grekeland. 3) At Dardanus alraförst förde Trojanerna ifrån öen Samothrace, in uti Asiam; derföre var det nödvändigt icke Ida berg vid Troja. Diod. Sic. Lib. v. c. 48. 4) At öen Samothrace var för bebod än Creta, ok fådt sina inbyggare ifrån Thracia: som af Götarna då beboddes efter Herodoti vitnesbörd: Derföre hade de icke bodt vid Ida berg på Creta. Diod. S. L. v. 47. 48. 5) At Dardani fader Jovir, var de utgångna Götarnas Kung ok Stamfader; se ofvan til om detta. 6) At på detta Ida berg kunde man se Solen om midnatstid uti hundsdagarna, Diod. Sic. ok Pomp. Mela. Detta kan omögeligen sägas om Ida berg vid

Troja

Troja eller på Creta. 7) Dardani Farfader var föd ok upföd på famma Ö, fom Latona; men hon var föd på de Yfverbornas Ö, Svearike, fe ofvan Diod. Sic. 8) Han var föd på famma Ö, fom Atlas ok Japetus hade fit fäte; *under Nordftiernan*. Här äro folklara fkäl hvar det rätta Ida berg, ok namnkunniga Atland ingenfinnes, ok undrar jag ftorligen, om någor kan längre därpå tvifla. Dok vil man nu taga fram de fkäl, fom fkola göra flut aldeles huru här med är. Man märker derföre 1) at de äldfte, ok bäfte, Hiftorici (vi gå nu ifrån Poeter) vitna, at Trojaner ok Phryger äro komne *a*) icke ifrån Creta, *b*) icke heller ifrån Africa, *c*) icke heller från någon fådan Ö uti hafvet, fom nedfunkit; eller dem eljeft obekant, fom kunde fvara imot America: utan *d*) ifrån Thracien uti Europa: Herodoti, Lib. VII. c. 73. Diodori Seculi, Lib. c. Strabonis Lib. VII. Euftathii, &c. *uttryckeliga vitnesbörd är detta, at Thracerna, fom bode uti Europa vid flodena Ifter, ok kallades jämväl Bryges, m. m. öfvergofvo fit land, ok gingo in uti Afien, ok fatte fig ned där, fom fedan kallades Phrygien, det är Trojanernas land: Deffas anförare var den namnkunnige Furften Dardanus, Trojanernas Stamfader.* 2) At Thracer ok Götar voro et ok famma folk, hvilket jag med följande oryggelliga fkäl bevifar; *a*) emedan *Götar ok Thracer hade et ok famma Språk*, fom äro Strabonis egna ord uti fiunde boken Geog. ok vitnar Strabo, *at deffe Götar, fom vid hans tid bode uti Thracien, ok hade fämma fpråk, kallades Myfi, eller Mæfi*, hvilkas Bifkop var Ulphilas, fom för dem öfverfatte den Helga Bibel, på deras fpråk, af hvilken man ännu har uti Upfala de Fyra Evangelifterna kvar, ok är fpråket deruti enahanda med vår gamla Götifka. *b*) Af Strabonis uttrykeliga ord: *at Thracer ok Getar, det är, Götar, äro et folk. c*) Af den förträffelige Herrens, Emanuel Thefauri, vitnesbörd ok andras, at Thracer äro ifrån Svearike utgångne. Ok *d*) fidft af den gamla makelöfa Götifka Skalden Menander, fom af den lärda Barthius kallas Orbis Doctor, det är, hela verldenes Läromäftare, (fe om denna, företalet til Skaldfkaparmal,) ok af Guds Anda genom Paulum för fin fanfärdighet berömas. Denne Menander fäger få om fig fielf. *Thracer ok Götar, af dem jag, mig til ftörfta heder, härftammar*, Strabo Lib. VII. Så kallas ok Orfeus, Mufæus, ok Thamyris nu Thracer, Strabo L. X. nu Götar af androm, hvadan denne bekan-

 te

te versen: Orfeus Geta fuit, det är, Arfve var en Göte. Se ok märk nu jämväl här af, at Svearike är det rätta Atland, hvilken sanning, så väl, som all annor, kan imotsägas; Men aldrig vederläggas, så länge Nordstierna, jord, haf, himel, ok gamla Grekiska, Latinska ok Götiska, handlingar, finnes kvare någorstädes uti verldene. Än et rum hos honom bör ingalunda förbigås. Man vet, at de gamle Skalder hafva tagit sina mästa dikter af sanfärdiga historier, men tilflickat underliga omständigheter. Vi hafvom ok nyss hördt, at på Atland varit Prinsar vid namn Sol ok Måne. Dessas olyckliga Regering beskrifves af Skalderna genom Phaetons olykeliga, fall då han skulle styra sin Faders, Solens, hästar. At dikten är tagen ifrån Svearike, visar Diodorus Siculus med så klara ord, som begäras kunna, så lydande: Lib. V. c. 34. *Imot Skythia, ofvan Gallia, uti stora hafvet ligger en Ö, som kallas Basilea (Kungsöen,) här finnes Bärnsten til stor mykenhet, som på intet annat rum uti verldene sig visar. De gamle Skalder ok Historici, säga detta vara tårar, som Phaetons Systrar fälla, hvilka här begråta sin Broders fall af Solens vagn, då han här föll ned uti Eridano.* Men mera om Atland, när så behöfves; Nu vil man til et slut om denna sakene höra en ganska Vitter ok Höglärd Atlinges, korta, men vigtiga, utlåtelse, om sit rätta Atland, så lydande: *Svearike, som i forna dagar varit bekant under Atlands; Manhems, Skandöens ok andra, namn, har fådt sina inbyggare icke många åldrar efter flodena; hvilke alt stadigt hafva det besutit, utan at någonsin af någon fiende blifva underkufvade, eller utdrefne; Men tvärt om hafva de med sina segrande vapn, samt många, ok talrika, utflytningar utvidgat sit välde, ok slägte öfver Europan, ok andre ortar &c.* Mnem. Hist. SvioGoticæ, Reverendissimi Ep. And. Ol. Rhyzelii. (*)

VI.

(*) Tviflar den benägne Läsaren ännu, om med Atland hos Diodorum Sicul. Platonem, ok andra, förstås Svearike; Så vil jag fråga; antingen han håller berättelsen om Atland för en dikt, eller en san Historia. Svaras mig här, at det är en dikt; så frågar jag: 1.) Huru kan man kalla det en dikt, emedan Plato, Diodorus Siculus, ok alle andre gamle Grekar neka det vara en dikt? 2.) Huru kan det vara en dikt, emedan Trojanernas, ok många andras, så väl Grekars som Barbarernas förfäder bode där? 3.) Huru kan det vara en dikt, emedan

de

VI.

Af Geneſ: 10: 11: ſer man, at Sems barn vid förſkingringen icke kommit utur Aſia; ok, at Chams barn blifvit uti Aſia ok Afrika, ok icke annorſtädes: Samt, at Europa fått ſina invånare af Japhets efterkommande allena.

DEtta hafver den lärde Bochart uti ſin Phaleg: Peringſköld uti ſitt Bibliſka Släktregiſter, med mång ſkäl beviſt, ok des utan månge andre.

de Amazoner voro dådan ſlågtada? 4.) Huru kan det vara en dikt, emedan de Atlingar ſtridde mod de Athenienſer? 5.) Huru kan det vara en dikt, når de förnämſte, af våra tiders lärda, ſom ſakena ſkärſkådat, neka aldeles, at det är en dikt; 6) Emedan de Atlingar intagit hela Europam, ſamt ſtörſta delen af Aſia ok Africa: ja 7.) Huru kan det vara en dikt, emedan hela Rådet uti Athen hade gifvit en Lag, at ſå månge af des inbyggare icke ſkulle öfvergifva ſit Fädernesland ok ſättia ſig ned på Atland? Som Theophraſtes ok Ariſtotiles vitna. Ändteligen vil jag fråga hvar ok en, ſom litet vil tänka på ſakena. 8.) Huru det är mögeligit, för Platoni ok Diodoro S. &c. dikta et land, ok til 2. hundrade omſtändigheter beſkrifva det ſamma, ſå at alla ſkola träffa in med Svearike, icke en enda undantagen. Sannerligen den ſom detta håller för en dikt, han är alt för ſnar til at tro dikter; men för ſen at tro ſanfärdiga Hiſtorier. Men ſvaras mig å andra ſidan, at det är väl en ſan Hiſtoria, men icke om Svearike; ſå vil jag fråga åter, huru ſkal man då finna det? antingen genom giſsningar, tagne af ſådane omſtändigheter, ſom kunde lämpas näſtan til alla Riken i verldene? eller af des enſkilta kännetekn, ſom intet annat land tilkommer än Atland. At med allmänna märken vilja utmärka en ting, det kullſlås af ſig ſielf, ok är icke värdt at vederläggas; Derföre måſte man ju af enſkilta ok viſſa kännetekn beviſa: ok då är ſaken klar på ſtunden; ok behöfs icke at jag nu upreper flera ſkäl; emedan de nämde äro aldeles tilräkeliga; mera kan den benägne Läſaren finna uti den Högl. Prof. Rudbeks Atland. ſamt uti Atlantide Svionica, apodictice, & Mathematice demonſtrata, atque contra hoſtium incurſiones optime munitam, hvilken en, uti gamla häfder förfaren man, har lofvat framgifva, ſå ſnart han får ſamka några viſſa lärdas tankar om denne ſakene.

VII.

Götarnas ſtamfader var Noahs förſtfödde ſon Gomer, men icke den andre ſonen Magog.

INnan man kan beviſa det förra, måſte man uptäcka, hvadan det kommit, at en ſtor del af våra Lärda göra Magog til Götarnas ſtamfader. De förſte, ſom detta gifvit anledning til, äro Jordan ok Iſidorus. Denne ſäger utryckeligen ſålunda: *Götarnas Rike är det aldra äldſta ok af Skytha riket upkommit, - - Götafolket vara det äldſta, är aldeles viſt; Men en ok annan giſſar, at deras ſtamfader ſkal vara Magog.* Har alſå detta uti hans tid varit en blott giſſning. Men huru är det mögeligit genom blott giſſning finna på en ſak, ſom trytuſende år före ſin tid timat. Skulle man antaga ſådane ovisheter uti Hiſtorien, ſå hade hennes laſtare fog at ſäga, henne ſtödja ſig på giſſningar, ok oviſſa antagna ſatſer. Den förre, nemliga Jordan, talar ſå i denna ſakene: *Hvarföre Joſephus icke nämndt et enda ord om Götarna, kan man icke veta: dok menar han dem med Skythar.* Nu emedan Joſephus ſäger at *Skytharnas ſtamfader var Magog*, ſå ſyns klart, efter de voro et folk, at Magog var Götarnas ſtamfader. Men icke ſå haſtigt ſkal man antaga, hvad en enda ſäger. Joſephus ſäger ſant, at Magog var Skythars ſtamfader: det är ok ſant, at Götar ok Skythar voro et folk; men icke des mindre nekar jag, at Magog var Götarnas ſtamfader. Af den gamle Greken Herodoto, ok andre trovärdige ſer man 1) *at mång annor ſlags folk voro i Ryſland, ok ſtora Tartariet, än Skytharna, ſåſom de folkätare (Antropophagi,) ok flera, hvilka icke voro något Skytiſkt folk, ſom* Herodotus utryckeligen ſäger. 2) *at Skytharna underkufvade alla deſſa* ok *utvidgade ſit rike ända in til Indien:* ſå at vid Joſephi tid Kallades hela *ſtora Tartariet Skythia, ok des invånare Skythar, emedan de alla regerades af en Skytiſk Öfverhet.* Men tvärt om begynte då de rätta Skytharna, Kallas med andra namn, ſåſom Getæ, m: m: ok deſſe folkens, ſom af Skytharna underkufvade voro, ok blefvo ſedan kallade Skythar, ſtamfader vara Magog, vil man nu af ſamma Joſepho beviſa, ſamt tillika, at Gomer var Götarnas ſtamfader. Joſephus ſäger utryckeligen, at Galaters, det är, Cimbras ok Göters Stamfader var Gomer, ok af honom kalla-

kallades de i förstone Gomarer (Gomrar Gimrar eller Kimrar. At detta så i sanning är) om Gomer ok Magog visar oss Ezechiel uti sit 38: ok 39: Gapitel af hvilka Man ser 1) at Magogæi ok Gomarer, varit tvenne åtskilda folk; 2) at de bodt bägge aldra nordast uti verlden: 3) at Magogei åtskiljas ifrån dem, som bode på Öijarna. Men icke Gomarer. Detta vare nog om Götarnas Stamfader Gomer (*) nu viljom vi komma til Eddan.

VIII.

Edda innehåller et samtal imellan Odin den senare, ok Kung Gylfve. om Odin den äldre.

DEnna sak behofver en liten erhindran, men intet bevis; man läse allenast Snorres företal, ok sen de första Dæmisagorna: til hennes bätre förstånd, vil man göra följande korta anmärkningar.

1) *at hon talar på Skaldesätt nu om Gud, nu om konungar.* Sålunda beskrifver hon Tors resor, ok segrar uti fremmande land.

2) *at hon på en ok samma gång talar både om Gud ok någon kung.* Så talar hon på en gång om Tor såsom en segrande Konung, ok med det samma om Gud, såsom Alsmägtig, med mera, som med sin allmagts hand kan lägga haf ok himmel tilsamman. Läs den första ok tolfte Dæmisagan. Nu vil man röra vid Hennes ålder.

3) *Semunder ok Snorre hafva icke diktat Eddan, utan afskrifvit henne efter gamla Runoböker.* Detta vil man vidlöftigare bevisa när man kommer til Sibillas spådom. Men nu i korthet märka, at uti Olof Skötkungs tid, då Christendomen kom in i Svearike, hafver Påfven skrifvit til bemälte Konung, ok föregifvit, at Runorna ok de gamle Runoböckerna, hindrade Christendomen emedan de syntes fulla med trulldom: Kung Olof hölt Riksdag, ok då, denna sak blef föredragen, stanna.

(*) Här bör icke förbigås den Lärda Engeländarens, Camdeni vitnesbörd, samt Kyrko-Lärarens, Eusebii, som säga ok så, at Gomer ok hans Son Ascanaz varit en Stamfader för Götarna på Skandöen. Edda tyks ok något göra vid detta tilfälle, då hon nämner bland de aldraförsta, Gymer, eller Gomer, ok Aik, som icke är myket olikt Askenaz ok Askaö, samt Skanzö, dädan Scandeia, ok Scandia.

ſtannade man uti det ſlut, at Runorna ſkulle bort läggas; alla Runoböker upbrännas; hvilket ſkedde. Då en ſtor hop gamla handlingar blefvo upbrände, dem undantagne, ſom någre hedningar med ſig utförde på Iſland.

4) *Edda är icke ſammanſatt af Odin den ſenare, eller hans ſon Seminger, ej heller med Odin hit införd ifrån Aſia.* Se den 26 Dæmiſagan; här ſer man uttryckeligen, at icke Odin berättadt detta alt för Gylfve, utan Gylfve, mycket för honom. Sedan viſa alla namn både på ortar ok folk, ſamt ſtäder med mera, at hon förſt är ſamman ſatt uti Svearike. Men at Odin låtit ſkrifva om henne, är en klar ſak ok ſå inrätta, ſom han ſkulle vara hennes uphofsman.

5) *Edda är redan vid Moſis tid ſammanſatt, ok beſkrefven.* Denne ſatſen lärer förekomma mången otrolig: Men ſe Platonis rum indragit under den förſta Dæmiſagan; hvareſt ſtår uttryckeligen, at Opis, ſom var Sadurs gemål, hade fördt ut ifrån de *Yfverborna* ſamma läroſatſer beſkrifna på Meſſings taflor, ſom uti Edda finnas. Opis ok Saturnus voro den förſte Herculs, Jovirs, eller Beriks Fader, ok Jovir var Dardani far, ſom på verldenes år 2440 regerade uti Dardania; det är, vid Moſis tid; derföre lefde Opis, ſom utförde Eddan til Delöen, två leder före Moſen. Den ſom tviflar, han läſe ofvantil om *Atland*, ok de *Yfverbornas* Ö.

6) *Aſarna, eller Gudarna, ſom Edda om talar, hafva varit Konungar ok Hieltar, ſom efter döden blifvit för Gudar dyrkade.* Detta viſar af våra inhemſka Snorre Sturloſſon uti Ynglingaſagan, där han talar om huru, Odin, Niord ok Frei, varit Kungar uti Svearike, ok at de efter döden blifvit för Gudar erkände. Se det, ſom ofvantil indragit är, om de förſta Kungar, eller Gudar på Atland, af Diod: S. Men här bör det grant märkas, ok förtienar eftertanka, at inga flere af de hedniſka Kungar, ſom följde efter Odin den ſenare, blifvit för Gudar dyrkade, än Niord ok Frei, ſam Niords dotter Freija. Underliget, at Odins egen Son, Inge, ſom blef kung uti Svearike, blef icke ibland Gudarna uphögd. Mitt ſvar här på blir detta: at ſåſom de Svio-Götar, långt före denna Odins inkomſt, dyrkade den äldre Odin ſamt Hans söner ok döttrar för Gudar, ok inga andra; ſå hafva de jämvel ſedan inga andra ibland Guda talet antagit, än dem, ſom

boro

boro de förras namn. Ibland de förra var ingen, som het Inge, derföre blef icke denne Inge, Odins Son, någon Gud kallad. Detta bevisar jag jämväl af Edda, ok den 26 Dæmisagan, hvarest står uttryckeligen, at Odin den senare antog den äldre Odins namn; ok dennes Söners namn blefvo åt dens söner gifna. Här hade man ärnat införa en tafla öfver den Eddiska slägten: men som man borde vid det samma tilfället visa, huru de tvenne Langfedgatal, som Snorre uti sin Edda ofs förvaradt, hänga ihop med denna Eddiska slägten; ok emedan Odin den senare, hvars Förfäder uti Edda upräknas til Memnon, Kungen uti Troja, uttryckeligen säger, sig härstamma ifrån Odin den Förra: Samt desfa tvenne Odiners slägt sträcker sig ända intil vårt närvarande Höga Konunga Hus; så vil man det på en serskilt tafla utgifva, under namn: *Stamgård för Svea ok Göta Konunga Hus.* Ok som detta kommer at gå långt tilbaka; ok torde synas någrom mindre sanfärdigt; men tvärt om stödier sig på många gamla handlingar; så har man det samma först genom en Disputation i Upsala utgifvit, samt för den lärda verldene visat, at detta Langfedgatal står på en fast grund.

7) *Tolftalet af Rådmän, ok Domare, som omtalas i Troja ok Sigtuna, samt blefvit uti Svearike, Ängeland, m. m. behållet, det har Odin den äldre, men icke den yngre, til sin uphofsman.* Se här om Eddans uttryckeliga ord, uti den 5 Dæmis. at denne Odin den äldre förordnade vissa rum för sina tolf Domare. Ok uti tolfte Dämisagan, upräknas desse tolf Æsar, Diar, eller Drottar.

8) *Det Götiska Företalet til Eddan har Snorre Sturlosson giordt.* Detta är klart af sielfva Företalet, med dess öfverskrift. Emedan uti Företalet Hedendom ok Christen tro omtalas; m. m.

9) *Dæmisagorna äro uti denna Bok räknade efter den ordning, som sielfva den Handskrefna Boken hafver.* Derföre har man här fått et helt annat tal, än Resenius uti sin Edda. Uti detta Upsala Manuskript är innehållet öfver hvar Dæmisaga skrifvet med röda bokstäfver, enskilt; men på några ställen är denna röda skriften mäst oläslig, ok då har man öfver både Götiskan ok Svenskan satt en räkning allenast; samt hulpit sig tilrätta af Gudmundi Olavi Manuskript.

10) *Edda är af många Höglärda Utlänningar fast myket berömd.* Desse äro följande: Olaus Vormius, ok Thormodus Torfæus, Joh. Resenius, Johan Mollers, Morhofius, Tenzelius, Robert Sheringham ok Burnetius, af hvilka Edda sig följande loford förtient: *At hon är sammanskrefven af en ibland Asarna, således, den aldraäldsta af alla Fornsagor, eller, gamla Götiska Historier, derföre myket at verdera, emedan hon visar oss, hurudane våra Förfäders gamla häfder, Theologie, Religion, ok Skaldekonst varit.* Detta är af många inrikes Välborna, ok Höglärda Herrar besannat.

11) *Den Högtberömlige Lagmannen, Snorre Sturlosson, lefde* 1200 *år efter Christi Födelse.* Uti Företalet til hans Heims Kringla hafver Secreteraren, Salig Peringsköld, des lefverne beskrifvit; dit den gunstige Läsaren hänvisas: Här vil man korteligen nämna, at han 1115 ok 1222 varit Lagman på Island, samt 1219 de Iländares Ambasadör til Norrige, ok 1220 Kung Håkans i Norrige Ambasadör tilbaka til Island, at efter eget godtycko handla imellan Kungen ok dem. Hos Kung Sverker i Svearike, samt Sverre, Ingebard, Håkan, i Norrige ok Skule Hertig, var han i besynnerlig heder, ok räknas jämväl bland deras förnämsta Skalder. Förutan Eddan hafver han ok skrifvit en Svensk Krönica ifrån 100 år före Christi Födelse til 700 efter, som kallas Ynglinga Sagan; sedan talar han tilfälligt vis ok om Svearikes Kungar, uti sin Norriges Krönica, som har namn af åtskilliga Sagor. Sanningen har Sturlosson altid ok allestådes i högsta måtton efterssträfvat, ok för osanning sig noga agtadt, det man af alla hans Sagor ok utsagor finna kan.

12) *Den handskrefna Boken, som man nu följt, är skrefven vid Sturlossons tid.* Vid första påseendet ser man, at hon är ganska gamul; ok Götiskan uti detta ok Resenii Manuskripter äro ganska olika. Ty Resenii Böker äro uti språket myket lika Isländskan; men uti denna vår Handskrefna Bok är språket enehanda, med det här i Riket på gamla Runstenar förvarade språket. Ok si! detta öfvertygar oss, om man skal säga med Danska, at hon är skrefven på Isländsko, eller Götisko, med andra. Här om vidare om språket. Amanuensis uti Kongl. Antiquitets Collegio, som är en född Isländare ok har uti

dessa

dessa stycken en noga insigt, samt vice Bibliothecarien uti Upsala, Höglärde Herr Magister Olof Celsius, hafva med sitt, af Bokens skrifart, giorda slut styrkt mig uti min sats om dess ålder.

13) *Hon bör heta, icke Jsländares, utan Sviogötars, ok Nordmänners Edda.* Emedan des språk kommer mera öfverens med Götiskan, än Jsländskan; ok hon är sammansatt vid Upsala, men icke på Jsland; så ser man, at hon helt orätt kallas Edda Jslandorum. At Sviogötar kallas Nordmänner, så väl som de Norske, är en klar sak af Historien.

14) *Denna gamla Edda gör oss en ganska stor nytto.* Såsom hon är den aldraäldste af alla våra handlingar ok Sagor; samt Upsala Manuskript det äldsta Götiska af alla, som nu framvisas kunna, så är klart, hvad gagn hon gör vid vårt språks förbätrande; uti Historien ok andra gamla häfder. Men i synnerhet erindrar hon oss, hurudan vår Religion ok Tro är; då den sättes mot våra Förfäders Läro ok Tro, uti Edda afmålade. Här må en Christen SvioGöt, som sitter mitt uti Guds ords klara lius, ok likväl tviflar på Guds altstyrande försyn, höra, at hans hedniska Förfäder uti sit tiocka mörker trode, ok bekände, at *Allfader* (Altings Fader) *styrer allting både småt ok stort.* m. m. Här må han ok se, huru grufveligen de farit ville, ok huru stor tack, lof, pris, heder ok ära vi böre offra honom, som uptändt Nådens Lius uti våra Nordiska Länder, så at vi nu hafvom funnit den samma, som våre arme Förfäder tala om uti 12 Dæmisagan m. m. Ok såsom Eddan oss så myken nytto göra kan; så bör Hans Excellence, den uti lifstiden Högvälborne, nu Salige, Grefven, Grefve Magnus Gabriel de la Gardie, fordom Rikes Drots, här icke förtigas. Upsala Academie, som för sit flor, har näst våra Stormägtigsta Konungar, at tacka sina Nådiga Cancellerar, var så lycklig, at hon år 1697 fick af denne Högvälborne Grefven, sin då varande Canceller, en ansenlig hop rara Böker, dels tryckta, dels handskrefna, ibland dem detta Eddiska Manuskriptet var. Huru den Salige Grefven haft all kostnad ok mödo ospart, vid dessa Bökers förskaffande, kan deraf slutas, at han lät utomlands igenköpa Ulphilæ Manu-

ſkript för många tuſend (*) daler. Det Eddiſka begynner nu på några ſtällen blifva oläſliget, ſom i denna trykta fins vara utmärkt; derföre hade jag luſt at frälſa et ſå dyrbart ålderdomens ſmycke, ifrån et hotande öde. Academie Bibliothecarien, Högv:de ok Höglärde Herr Magiſter N. Norrelius upmuntrade mig icke litet här til; har ok varit mig vid alla tilfällen ganſka benägen; ok Maxime Ven. Conſiſtorium Academicum förklarade här öfver ſitt välbehag. Här uti behagade Hans HÖGGREFVELIGA EXCELLENCE, Upſala Academie Nådige Canceller, med en hög ok beſynnerlig nåde mig upmuntra, ok hugna. Ok ſålunda kan man hoppas den Benägna Läſarens milda omdöme. At Svenſka öfverſätningen ſkulle i görligaſte måtton följa Götiſkan, ord från ord; ſamt Boken uti qvarto tryckas med Latinſka bokſtäfver, behagade jämväl Hans Excellence nådigt faſtſtälla. Svenſkan har väl ibland blifvit något tvungen; men den benägne Läſaren, hoppas man, lärer icke detta illa uptaga; emedan mitt upſåt varit, icke at ändra vårt nu varande ſpråk, ok införa några ovanliga taleſätt; utan viſa, huru vida det ſinom gamla moder Götiſkan, kan lämna ord för ord. Finner den benägne Läſaren, mig felat, för hvilket en mäniſka icke kan vara fri, ſå ber jag om tilgift; vil ok ſielf innan ſlutet rätta mina fel, om Gud låter mig lefva. Men ſkulle ok någon angelägenhet fordra, at min Läſare, ſkal blifva min mäſtare, är jag dermed ganſka väl nögd; allenaſt han ſielf uti ſitt rättande icke felar. Jag har uti enfaldig god mening giordt detta, ok gör mig det goda hoppet, at ingen af mina Landsmän ſådant illa uttyder ok uptager. Skulle ok mit enfaldiga Företal icke vara uti din ſmak, min Gunſtige Läſare, ſå urſäkta mig, at jag mera haft en gammal odal ſanning för ögna mål, än nya välſmakande giſsningar. De Höglärda Herrar, ſom jag haft hielpredo af, har jag ofvantil, en gång för alla, nämnt; Hvaribland jag nu ſluteligen vil ok bör räkna den för ſin höga Lärdom m. m. vid-

(*) Den, ſom behagar, ſe ſå väl Teſtamentet om denna ſkänk, ſom annat Biblioteket angående, kan det finna til nöge uti V. Biblioth, Edle ok Höglärde Herr Magiſter Olof Celſii Hiſtoria Bibliothecæ Upſal.

vidfrägdade, ok Högtberömlige Profefforen, famt H. R. Petrus Lagerlöf, uti des Svecia Antiqva & Hodierna. Skada, at den Höglärde Herrens lefnadstid var kortare, än des makalöfa arbete fordrade; men dok lycka, man fick ega få myket efter en få Vitter Man. *At jag uti Svenſkan ſkrefvit OK, men icke OCH, eller OCK, må icke någon förarga, emedan jag dermed icke ſkadat någon mänifka i minſta måtton: Mina ſkäl äro deſſa.* 1) *ch ſågs aldrig uti Svenſka Språket, för än månge Utläningar inkomo i Riket, ſom begynte lägga h til hvart ord, ſåſom: jagh, thu, dhu; dhen, migh, medh, Gudh, godh, ledh, långh, ok tuſende andra. Nu hafva våre Lärde utmönſtrat H i deſſa ord, ok det med ſtörſta fog; hvarföre ſkal det behållas uti ok? Svaras: at jag må ſkilja det ifrån OK jugum. Jag påſtår, at detta är icke mera nödigt här, än uti SÅ ſic, SÅ ſitula, ok SÅ ſerere, ſamt ganſka många andra. Meningen gör ju här altid klart: Hvarföre icke vid ok?* 2) *At ſkrifva OCH, ok påſtå at det ſkal derföre utſägas med et kort O, ſyns vara imot vårt Språk. H plägar ju förlänga liudet, men icke förkorta.* 3) *OKA uti vårt gamla Språk, är IHOPBINDA*, famanfoga; *dädan OK jugum, med långt O* (ω), *ſamt OK &, etiam, ſom ſammanfogar tvenne ord ok meningar, med kort;* (ομικρον). *Inkaſt: Ock betyder etiam, men och &, denna ſkilnad förloras. Svar:* Kai *hos Grekar, ſamt* Vau *hos Hebræer, gör fult för bägge; ſkulle vårt Språk göra ſå med; vore det icke något fel.* Men nog här om. Lef altid väl min Benägne Läfare ! ! !

Præ-

Prænumeranternas Namn,

Ibland hwilka åro følgande af

Deras EXCELLENCIER

Kongl. Maj:ts ok Rikſens Råd.

Herr Grefve CARL GYLLENBORG, Preſident uti Kongl. Cantslie-Collegio, ſamt Upſ. Academie Canceller, 10 exempl.

Herr Grefve JACOB CRONSTEDT.

Herr Baron AXEL LÖVEN.

Herr CARL EHRENPREUS.

Herr Grefve JOH. GYLLENBORG. Lunds Acad. Cancell. 2 exempl.

The øfrige følga uti Alphabetiſk ordning,
Nemligen:

Herr N. N. Arvidſon.
Herr Joh. Bergſtrahl, *Phil. Cand.*
Herr Joh. Bergman.
Herr Joh. Hindr. Boll.
Herr Carl Bonde, *CammarHerre.*
Herr N. N. Bratt. *Auſcult.*
Herr Chriſt. Bratt. Hindrichſon
Mademoiſelle Carlſon. 2 *exempl.*
Herr Mag. Erland Carlgrund.
Herr Arvid Carlbom.
Herr Lars Carlſten.
Herr Torſt. Carlſten, *Förare vid Kongl. G.*
Herr Pet. Claren.
Herr N. N. Cortman, *Capitain.*
Grefvinnan Douglas.
Herr Magiſt. P. Edſtedt.
Herr Carl Guſt. Eckman.
Herr Baron N. N. Falkenberg, *Landshöfd.*
Herr N. N. Falkengren, *Häradsh.*
Herr Jonas Fris.
Herr Joh. Frykſell, *Mag. & Lect.*
Herr Fredr. Frykſell.
Herr N. N. Frykbom.
Herr Baron Alexander Funk.
Herr Grefwe Guſt. Gyllenborg, *Landshöfd.*
Herr Grefwe Henning Gyllenborg, *CammarHerre,* 4 *exempl.*
Herr Gref. Jacob Gyllenborg.
Herr Magiſt. Eric Gylling.
Herr Baron Carl Grönhagen.
Herr Jſac Geſtricius.
Herr Joh. Gabr. Gråå.
Herr Baron N. Hamilthon, *Hofmarſkalk.*
Herr Jean Herſtedt.
Herr Eric Herndahl.
Herr N. N. Hård.
Herr Hans Hierta.
Herr N. N. Holmſtröm.

Herr

Herr Nils Koch, *Bruks Patron.*
Herr Lars Kellin.
Herr N. N. Kiefewetter.
Herr Joh. Kiellftröm.
Herr N. N. Kalmetre, *Affeffor.*
Herr N. N. Lagerfelt, *Revifions Secret.*
Herr Fridr. Lang, *Bruks Patron.*
Herr Eric Guft. Lidbeck.
Herr Knut Jacob Liljebiörn.
Herr N. N. Linderftedt.
Herr Crifp. Löwenhielm, *Lieuten.*
Herr Gudm. Löwenhielm, *Häradshöfd.*
Herr Jean Löwenhielm, *Fändrich.*
Herr Guft. Lundftedt, *Affeffor.*
Herr N. N. von Mölman, *Bruks-Patron.*
Herr Magift. Pet. Muhrbeck,
Herr N. N. Malmenius.
Herr Magift. And. Murei, *Paft. Stockh.*
Herr N. N. Mührman, *Bruks-Patron.*
Herr Gabr. Nordberg, *Capitain.*
Herr Pet. Nordberg. *Häradshöfd.*
Herr Sven Noren.
Herr Baron Peapitfki.
Herr Abrah. Peterfon.
Herr N. N. Peterfon.
Herr Magift. B. Pifcator, *Paft. & Præpof.*
Herr Nils Porath, *Affeffor.*
Herr N. N. Risberg, *BancoFifcal.*
Herr Haquinus Ruden, *Confift. Not.*
Herr Baron Arfvid Rålamb, *CammarRåd.*
Herr Pet. Schöffler.
Herr N. N. Siberg, *Præpof.*
Herr Mag. N. Spak, *Lector & Præpof.*
Herr Daniel Simming.
Herr N. N. Stenflycht, *General.*
Herr Joh. Frid. Strickert.
Herr Carl Mag. Swanberg.
Herr Chrift. von Schantz, *Major.*
Herr Arfvid Thifen.
Herr Pet. Thunberg,
Herr Lars Thuring.
Herr Mag. S. Ullholm, *Paftor.*
Herr Mag. Jonas Ullholm, *Lect. & Paftor.*
Herr Elias Ullftröm.
Herr Carl Uggla.
Herr Mag. And. Waldenftröm.
Herr Frid. Waldenftröm.
Herr Candidat. Nils Wall.
Herr Mag. Eric Wall, *Paft. & Præpof.*
Herr N. N. Waldner.
Herr N. N. Wetterblad.
Herr Mag. And. Wetterblad.
Herr N. N. Wennerftedt, *Öfverfte.*
Herr Bokhållaren Wennerquift.
Herr N. N. Wind, *Extr. ord. Env. från Danmark.*
Herr Baron Abrah. von Yxkull. *Ryttmäftare.*

För-

Förſta Delen,

Eller,

SNORRE STURLOSSONS EDDA,

Egenteligen ſå kallad.

Pars Prima,

Seu,

SNORRONIS STURLÆI EDDA,

Proprie ſic dicta.

BOk þessi heiter Edda, Henna hever samsetta Snorri Sturlo s: epter þeim hætti sem her er skipat. En fyrst fra Asum ok Ymi. þar næst skalldskapar mal ok heiti marga hluta. Sidaz hættatal er Snorri hever ort um Hakon Kung ok Skula Hertuga.

BOk denna heter Edda, Henne hafver sammansat Snorre Sturleson, efter det sät, som här är skipat. Men först om Asarna, ok Yme. Dernäst om Skaldekonsten, ok namn på mång ting. Sidst det ättartal, som Snorre hafver giordt om Håkan Kung, ok Skula Hertig.

Als-

LIber hic vocatur Edda, eam composuit Snorro, Sturlæ Filius, eo modo, quo hic ordinatum est. Primum vero de Asis & Ymio. Mox de Poësi, & multarum rerum epithetis. Postremo series Genealogica, quam Snorro confecit de Haquino Rege, & Duce Skula.

DEnna inskrifning, som visar utryckeligen, at den vitre, ok högtberömlige, Lagmannen, Snorre Sturleson är uphofsman til Eddas senare skapnad, finnes icke uti någon af de handskrefna böker, som den Höglärde Professorn Pet. Johan Resenius uti Köpenhamn efterfölgdt, då Han sin Edda utgaf 1665. Hvarföre Han, med flera, varit ovist om hennes måstare. Se pag. 68. De handskrefna bökerna, som han följdt, voro, 1) Stephani Stephanii, på Isländsko, Dansko, ok Latin. 2) Olai Vormii handskrefna bok, aldeles fulkomlig. 3) En Kongl. Bibliotheket tilhörig; den Han håller för den äldsta Edda af alla, som finnas kunna i verldene: 4) En Latinsk öfversättning af Stephano Olai Islando. Af dessa hafver man understundom något indragit: då S. S. betyder den första: O. W. den andra: K. den tredie: S. O. den fierde. Dessa böker hafva väl på mång ställen tilökningar, men merendels onödiga; ja ok osanna, ok sådana, som förringa det råtmätiga värde, hvilket Edda eljest väl förtienar.

A

ALmattigr Gud ſkapaþi himin ok jord. ok alla hluti erþe im fylgia: ok ſiþaz men. er ettirnar ero frakomnar Adam ok Evo. Ok dreifþuz ættirnar um heimin ſiþan. En er fra liþo ſtundir ujafnaþiz folkit. Sumir voru goþir. Sumir lifþo eptir girndum ſinum. Fyrir þat var drekt heiminum nema þeim er medr Noa voru i aurkini. Eptir þat bygþiz en verolldin af þeim. En allr fiolþin afræktiz þa Guþ. En huer mundi þa ſegia fra Guþ ſtormerkium er þeir tyndo Guþs nafni? En þat var viþaz um verolldina er folkit villtiz. En þo veiti Guþ mannum jarþligar giptir fe ok ſælo ok ſpeki at ſkilia jarþliga hluti ok greinr þær er ſia matti loptz ok iarþar. þat undroþuz þeir er jorþin ok dyr haufþi ſama naturo i ſumum hlutum ſva olikt ſem þat

ALsmågtige Gud ſkapade himel ok jord, ok alla lottar, ſom dem fölgia: ok ſidſt månniſkior, ſom ätterna åro fråkomna, Adam ok Eva: ok förſkingrades ätterna upå jordena ſedan. Men ſom hår frå ledo några ſtunder ojämnades folket, ſomlige voro gode, ſomlige lefde efter begärelſe ſina. För det var verlden dränkt, undantagande dem, ſom med Noah voro i arkene. Efter det bygdes ån verlden af dem: Men all mykenheten bortvråkte då Gudsfruktan, men hvilken månde då ſägia af Guds ſtora verk, når de bortglömde Guds namn? ja det var vida om verldena ſom folket förvillades. Åndok gaf Gud månniſkiom jordiſka gåfvor, rikedomar ok ſälhet, ok visdom, at ſkilja jordiſka ting, ok de grenſar, ſom vara måtte imellan luftena ok jordena. Det undrade de upå, at jorden ok diur hade ſamma natur i ſomliga lottar, ſå olikt ſom det

OMnipotens DEus creavit cœlum & terram & omnes res, quæ illa ſequuntur: & poſtremo homines, ex quibus Generationes provenere, Adamum & Evam. Et diſpergebantur familiæ per orbem deinceps. Sed cum exinde præterlapſa eſſent tempora, diſſimilis evaſit populus. Quidam erant boni; quidam vivebant ſecundum concupiſcentiam ſuam. Propter hoc erat ſubmerſus aquis orbis, exceptis illis, qui cum Noacho in arca eſſent. Poſt hæc incolebatur iterum orbis (mundus) ab illis, ſed omnis multitudo negligebat tunc Deum. Quis vero poſſet tunc narrare magna Dei opera, cum obliti eſſent DEi nominis? Sed hoc erat per univerſum orbem, ut populus erraret. Nihilo tamen minus dabat Deus hominibus terrena dona, opes & felicitatem, & ſapientiam ad diſcernendum terrenas res ac limites cœli terræque. Hoc admirabantur illi, quod terra ac animalia haberent eandem naturam in quibusdam, licet diſſimiles eſſent. Hoc

eſt

var. þat er eit er jorþin er grän i ham Fialltindum ok sprettr þar upp vatn ok þurfti þar ecki lengra at grafa en i diupum dal. Sva er ok dyr eda fuglar at jamlangt er til bloþs i haufþi sem i fotum. Aunr natura er su iarþarinar at a hverio ari vex a henni gras ok blom. Ok a sama ari fellr þat. C Sva ok dyr eda fuglar, at þui vex har ok fiþrar ok fellr a hverio ari. þat er en þriþia natura jarþarinar at hon er grafin þa grær gras a þessari molldo er efst er a jorþuni. þeir þyddo biarg ok steina moti tonnum ok beinum. Sva skilþo þeir af þesso at jorþin veri kvik ok hefþi lif meþ nockrum hætti. Er hon fæddi oll kvickvendi ok eignaþez allt þat er do. þangat til hennar tolþu þeir ættir sina. Sa þeir þat at oiafn var gangr himintungla. Sum gengu lengra en sum. þat grunaþi þa at nockur mundi þeim styra. Ok mundi sa vera ri-

var. Det är et, at jorden är grön upå höga fiäl ok språtter där up vatn, ok torf man där icke långre at grafva, än i diupa dalar. Så äro ok diur eller foglar, at jämlångt är til blod i hufvudet, som i fötterna. Den andra jordenes natur är, at på hvarjo år vexer på Henne gräs ok blomster, ok på samma år faller det. Så ok diur eller foglar, at dy vexer hår ok fiädrar, ok faller af på hvart år. Det är den tridie jordenes natur, at hon är öpnad ok grafven, då gror gräs på denna moldene, som öfverst är på jordene. De tydde (liknade) bårg ok stenar mot tånner ok ben. Så skilde de af detta, at jorden vore kvik ok hade lif på något sät, emedan hon födde alt lefvande, ok tilegnade sig alt, som dödde. Ånda in til henne tälde de åtter sina. Sågo de ok det, at ojämn var Himeltunglets gång. Somlig gingo långre, än somlig. Det begrunade de, at någor månde dem styra. Ok månde han vara riker;

est unum, quod terra sit viridis in summis montibus. Scaturitque ibi aqua, nec opus est, ibi ut profundius fodiamus, quam in depressioribus vallibus. Ita etiam comparatum est cum animalibus ac avibus, ut in illis sanguis elicitus, tam cito emanet in capite ac in pedibus. Altera indoles hæc est terræ, ut quolibet anno crescat in illa gramen & flos, & eodem anno decidat. Sic etiam animalibus, aut avibus contingit, ut eis crescat pilus ac pennæ, & decidant quolibet anno. Hæc est tertia proprietas terræ, ut illa sit aperta & effossa, tunc progerminat gramen in ipso hoc pulvere, qui supremus est in terra. Illi assimilarunt montes ac lapides dentibus ossibusque. Ita concludebant illi ex his, terram esse vegetam & habere vitam aliquo modo, cum illa aleret omne vivum, suumque agnosceret omne, quod moriretur. Usque ad illam referebant genus suum. Videbant etiam, inæqualem esse cursum lunæ. Quædam (lunationes) longius progressæ, quam cæteræ. Hoc conside-

kr. Ok ætloþi han mundo verit hava fyri en himintunglin. Ætloþu han raþa mundo ſkini ſolar ok dogg jarþar ok vindum ok ſtormin. En ecki viſſo þeir hver han var. En þvi truþo þeir at han ræþr ollum hlutum. Ok til þat at þeir mætti muna. þa gafo þeir aullum hlutum nafn med ſer. Ok ſiþan hever atrunaþr breyzt a marga vega ſem men ſkiptuz, eda tungr greinduz en allt ſkilþo þeir iarþliga þvi at ecki hafþi þeir andliga gipt ok truþo at allt veri af nockuro efni ſkapat eda ſmiþat.

ker ok tänkte: Han mände varit hafva för än himeltunglet. Slöto, at han råda mände öfver Solſkenet, ok jordenes dagg ok vinden, ok ſtormen. Men icke viſte de, hvar han var. Ändok trode de, at han rådde öfver alla lottar; ok på det at de måtte minnas, ſå gofvo de all ting namn med ſig. Ok ſedan hafver otron förändras på ſå marga vegar, ſom människior ſkiftades: eller tungor åtſkildes: men alt ſkilde de på jordiſkt ſät; ty icke hade de någon andelig gåfva: ok trode, at alt var af något emne ſkapat, eller ſmidt.

Huerſo greind er Verolldin i þria ſtaþi.

VErolldin verþr greind i þriar halfor. Ein hlutr var fra ſuþri til veſtrs ok um midiarþar ſia. Sa heiter Affrika. En ſyþri hlutr er heitr ſva at þar brenr af ſolo. Anar hlutr er fra veſtri til norþrs ok intil hafs. heitir Europa eda Enea. En norþri hlutr er þar kalldr

Huru ſom verlden är deld i tre delar.

VErlden varder deld i tre delar; en lot var frå ſöder til veſter, ok om Medelländſka ſiön: hvilken heter Afrika. Men den ſödre lotten är het, ſå at där briner af ſolene. Den andre lotten är frå veſter til nordan ok intil hafvet: heter Europa: eller Enea. men nordre lotten är där i kald, ok

derantes concludebant, aliquem haſce gubernare: eumq; divitem atq; præpotentem eſſe; etiam cogitabant, eum fuiſſe antequam lunationes, atque præeſſe lumini ſolis, rori terræ, & ventis, atque turbinibus. Non vero ſciebant, ubi eſſet. Attamen credebant, eum eſſe omnium rerum gubernatorem. Utque hoc memoria tenerent, rebus omnibus nomina, etiam ſibi, impoſuerunt. Deinde ſuperſtitio diminavit in varias partes orbis, in quas homines diſperſi ſunt; aut linguis diſcriminati ſunt. Sed omnia judicabant illi more terreno (humano), quippe cum non haberent donum (aliquod) ſpirituale, atque credebant, omnia eſſe ex materia quadam creata, ſive fabricata. *Quomodo diviſa ſit terra in tres partes.* Terra dividitur in tres partes. Harum una a meridie ad occidentem juxta mare mediterraneum extenditur, quæ Africa vocatur. Pars vero meridionalis adeo calida eſt, ut calore ſolis ardeat. Altera pars ab occidente ſeptentrionem verſus porrigitur, mari adjacens, Europa nnncupatur,

ok vex ecki gras ok ecki ma byggia. Fra norþri um austr halfona til suþrs heitir Asia. I þessari hluta veralldarinar er oll fegrþ ok eignir gull ok gimsteinar þar er mid verolldin. Ok sua sem þar er betra en i oþrum stoþum sva er þar ok manfolkit meir tignat en i oþrum stoþum at spekt ok afli fegrþ ok ollum kostum. þar var sett romaborg er ver kaullum Trojo. I Trojo voru XII kungdomar ok ein yvir aullum oþrum. þar voru XII hausuþtungr. Kongr het Menon han atti dottr Priamus kongs Trojam. Sonr þeira het Tror er ver kollum þor. þa var han XII vetra er han hafþi fullt afl sitt. þa lypti han af jordu X biarnstokum sen. Han sigraþi marga berserki sen ok dyr eda dreka. I norþr halfo heimsins fan han spakonu eina er Sibil het. En ver kollum Sif. Engi vissi ætt hennar. Sonr þeira het Lorriþi hans

ok vexer icke grås, ok icke må den bebyggias. Frå nordan om öster delen til Söders heter Asia. I denne verldenes del är all fågring ok egendom af gull ok ädla stenar: där är midverlden. Ok såsom där är betre än i andra ställen; så äro där ok månniskiorna mer hedrade, än i andra ortar uti visdom, ok afl, fågring, ok på alt sätt. Där var sat den borg, som vi kallom Troja. I Troja voro tolf kungadömen, ok en öfver alla andra. Där voro tolf hufvudtungor. En kung het Menon, han åtte Priami dotter, Kungens, Trojan: deras Son het Tror, som vi kallom þor. Då var han tolf vintrar när han hade fult afl sit. Då lyftade han af jordene tio biörn skin i senner. Han segrade öfver marga berserkar i senner ok diur eller drakar. I nordre verldenes del fan han ena spåqvinno, som Sibil het, men vi kalle Sif. Ingen viste hennes ått. Deras son het Lorride, hans Son

tur, seu Enea. Hujus septentrionalior pars adeo est frigoribus exposita, ut nec herbarum, nec incolarum sit patiens. A septentrione juxta orientem, meridiemque versus sita regio, dicitur Asia. Hæc terræ habitabilis pars omnigeno ornamento, & divitiis auri, pretiosorumque lapidum, superbit. Hic est meditullium terræ. Et sicut heic omnia sunt meliora, quam in cæteris locis; ita etiam homines ibi sunt honoratiores, quam alibi, propter sapientiam, & fortitudinem, & pulcritudinem, & quæ sunt reliqua. Ibi sita fuit urbs, quam Trojam vocamus. Trojanum vero imperium in duodecim minora divisum fuit regna, uni tamen capiti subjecta. Ibi etjam duodecim linguæ fuere primariæ. Horum unus dictus fuit Memnon, cujus Conjunx erat filia Priami regis, Troja. Horum filius Tros, quem nos Thorem vocamus. Qui duodecim annos natus viribus polluit maturis. Tunc terrâ duodecim pelles ursinas simul sustulit. Hic de multis simul pugilibus furiosis victoriam reportavit, nec non feris, draconibusq;. In septentrione mulierem fatidicam invenit, nomine Sibillam, nobis vero Sif dictam. pro-

ſon Vingiþor: hans ſ. Vingener; hans ſ. Moda, h. ſ. Mage; h. ſ. Seſſmeg h. ſ. Bedvig; h. ſ. Atra er ver kollum Annan: h.ſ. Itrman h. ſ. Eremodr, h. ſ. Skialldun er ver kollum Skiolld, h. ſ. Biaf er ver kaullum Baur. h. ſ. Jat, h. ſ. Gudolfr h. ſ. Finr, h. ſ. Frialafr er ver kaullum Fridleif, h. ſ. Vodden, er ver kaullum Oþin.

Fra þvi er Oþin kom a Nordrlandi.

þeſſi Oþin hafþi mikin ſpadom. Kona hans het Frigida er ver kaullum Frig. Han fyſtiz norþr i heim med mikin her ok ſtormiklo fe. Ok hvar ſem þeir foru þotti mikils um þa vert ok likari goþum en manum. þeir komu i Saxland ok eignaþiz Oþin þar viþa landit. Ok þar ſetti han til landzgezlo III ſyni ſina. Vegdreg reþ firi auſtr Saxlandi *1)*. Anar ſ. hans het Beldeg er ver kollum Balldr. Han atti Veſtr fal. þat riki er ſua

Son Vingiþor; H. S. Vinginer; H. S. Moda; H. S. Mage; h. ſ. Sefsmeg H. S. Bedvig; H. S. Atra, ſom vi kallom Annan; H. S. Iterman; H. S. Eremod. H. S. Skialldun ſom vi kallom Skóld; H. S. Biaf, ſom vi kallom Baur, (Biórn) H. S. Jåt; H. S. Gudolfr, H. S. Finer, H. S. Frialafr, ſom vi kallom Fridleif; Hans Son Vodden, ſom vi kallom Oden,

Om det, at Oden kom i Nordlanden.

DEnne Oden hade myken ſpådom: Hans kvinna het Frigida, ſom vi kallom Frig. Han ſkyndade ſig norder i verldena med myken her ok ſtora rikedomar; ok hvar ſom de foro tyktes myket om dem, de voro ok likare Gudar än måniſkiom. De kommo i Saxland, ok tilegnade Oden ſig där vida landet, ok där ſatte han til landets hägn tre ſóner ſina. Vegdreg rådde fór óſter Saxland: Hans andre ſon het Beldeg, ſom vi kalle Balder: Han åtte Veſtrfal, det riket ſom ſå het.

1) K. Han var rikur kongr. Hans Son var Viturgils, Hans Son Fite; ok H. S. Heingiſt: Viturgils andre Son Sifar, Fadr Svepdek

Proſapiam eius nemo novit. Quorum filius vocatus fuit Lorida, ejus filius Vingitor, cujus filius fuit Vingener, c. f. Moda, c. f. Magnus, c. f. Seſſmeg; c. f. Bedvig; cujus f. Atra, nobis Anna: c. f. Iterman: c. f. Eremod; c. f. Skialdun, nobis Skóld: c. f. Biaf, nobis Bear; c. f. Jat; c. f. Gudolfur; c. f. Finner c. f. Frialaf. nobis Fridleif: c. f. Vodden, nobis Odinus. *De adventu Odini in Septentrionem.* Hic Odinus fuit perſpicaciſſimus in rebus præſagiendis. Ejus conjux fuit Frigida, quam Friggam nominamus. Ille celeriter profectus in terram Borealem magno comitatu, & opibus. Et ubicunque venerant, magni æſtimati ſunt, Diisque ſimiliores, quam hominibus ſunt habiti. Hi venerunt in Saxoniam, ibique Odinus terram undicunque ſibi ſubjecit. Ubi regni cuſtodes reliquit tres ſuos filios. Vegdreg præfuit Saxoniæ Orientali: alter ejus filius, Beldeg vocatus, nobis Baldr, poſſidebat Veſtphaliam, hoc

heiter 2). þriþi s. hans het Sigi. H. s. Rerir faþr Volsungs er Volsungar ero frakomnir. þeir reþo firi Franckландi. Fra ollum þeim ero storar ættir komnar. þa for Oþin i Reiþ gotaland ok eignaþiz þat ok setti þar s. sinn Skiolld sauþr Fridleifs er Skiolldungär ero fra komnir. þat heiter nu Jotland er þeir kaulloþu ReiþGotaland.

het. Hans tredie Son het Sigi. Hans Son Rerir, Fader Volsungs, som Volsungar åro fråkomne. Desse rådde för Franckland. Från alla dessa åro stora åtter komna. Då for Oden i Reid Götaland, ok tilegnade sig det, ok sätte där (til kung) Son sin Sköld, Fader åt Fridleif, som Sköldungar åro fråkomne. Det heter nu Jutland, som de kallade ReidGötaland.

Fra þui er Oþin kom i Suiþioþ ok gaf sonum sinom Rikit.

þaþan for Oþin i Suiþiod. þar var sa Kongr er Gylfi het. Ok er han fretti til Asia manna er Æsir voru kallaþir for han i moti þeim ok bauþ þeim i sitt Riki. En sa timi fylgþi ferþ þeira hvar sem þeir duolþuz i londum. þa var þar ar ok friþr. Ok truþo men at goþir veri þvi raþandi. þui at rikis men sa þa olika flestum manum oþrum

Från det at Oden kom i Svidiod ok gaf sinom Söner Riket.

Dädan for Oden i Svearike, där var då den kung, som Gylfe het, ok som han sporde til Asia mån, som Åsir voro kallade, for han i mot dem, ok böd dem i sit rike: men den egenskap följde med deras ferd, at hvar de dvaldes uti landen, då var där godt år ok frid, ok trode man, at Gudarna voro där til rådande. Ty at inrikes mån sågo dem olika med de flästa andra men

2) *K. Hans Son Brandur, Hans Son Odigar, eda Frodi, Hans Son Frevin, Hans Son Purg, Hans Son Geiter, eda Gapo.*

hoc regnum ita nominabatur. Tertius ejus filius, nomine Siggius, habuit filium Rerim, Patrem Volsungi; a quo Volsungi originem ducunt. Hi Franclandiæ præfiderunt. Ab hisce omnibus multæ nobilesque familiæ sunt ortæ. Inde profectus Odinus in ReidGotiam, eandem suo subjecit imperio, ibique regem constituit filium suum Sköldium, Patrem Fridleifii, a quo Sköldungi provenere. Hæc vocatur jam Jotia, illis Reidgotia dicta. *Quomodo Odinus venerit in Svioniam, & dederit filiis suis regnum.* Hinc Odinus proficiscebatur in Suioniam, ubi erat rex, qui Gylfius nominabatur. Et cum hic audiret de Asiaticis viris, qui Asæ erant vocati, ibat obviam eisdem, eosque invitabat in suum regnum. Sed hoc consequebatur itinera illorum, ubicunque morarentur in regionibus, ut esset ibi ubertas annonæ, & pax; & credebant homines, deos esse horum gubernatores. Cum hi magnæ auctoritatis viri superarent plerosque reliquos homines pulcritudine atque sapientia.

at fegrd ok viti. þar þotti Oþni fagr vellir ok landz koſtir goþir. Ok kaus ſer þar borgarſtaþ ſem nu heitir Sigtun. Skipaþi þar haufþingia i þa liking ſem i Trojo. Voru ſettir XII haufþingiar at dæma landz log. Siþan for Oþin norþat þar til er ſior tok vid honom. Sa er han ætlaþi at lægi um oll lond. Ok ſetti þar ſon ſin til rikis er Semingr het en nu heiter Noregr. Ok telia Noregs Kungar ok ſua jarlar þangat ætter ſina. Med Oþni for Yngvi er Kongr var i Suiþioþu epter h: ok Ynglingar ero frakomnir 3). þeir æſirnir toko ſer quinfaung þar inan lanz ok urþo þær ættir fiolmenar um Saxland ok um Norþr halfona. þeira tunga ein geck um þeſſari lond. Ok þat I ſkilja men at þeir hava norþr hingat haft tunguna j Noreg ok Danmark Sviþiod ok Saxland.

månniſkior uti fågring ok visdom: dår tyckte Oden vara en fager vall, ok landets lågenhet god, ok keſte ſig dår borgarſtad, ſom heter Sigtun. Skipade dår Høfdingar uti lika måtto, ſom i Troja. Voro ſatte tolf høfdingar at døma lands lag. Sedan for Oden Norderåt, dår til, ſom ſiön tog vid honom, hvilken han mente låg om all land, ok ſatte dår ſon ſin til riket, ſom Seminger het, men nu heter Norrige, ok telia Norriges Kungar, ok ſå Jarlar ånda til honom åtter ſina. Med Oden for Yngve, ſom kung var i Svearike efter honom, ok Ynglingar åro fråkomne. Deſſe Åſer togo ſig huſtrur dår innanlands, ok vordo deſſa åtterna mångfaldiga uti Saxland, ok om all Norderlanden. Deras tungomål allena geck uti deſſa land, ok deraf ſkilia mån, at de hafva hit Norder haft tungona i Norrige, ok Danmark, Svearike ok Saxland.

Hår

3) *K. S. O. Odin hafdi med ſier dadan Son ſin er Yngi er nefndur, ok kongur var i Svidiodu, ok eru fra Honom komnar dår åtter, er Inglingar eru kallader.*

pientia. Heic placuit Odino pulcra vallis, atque regionis bona conditio, unde etiam elegit ſibi locum, urbi ſtruendæ idoneum, quæ jam Sigtuna vocatur. Ordinavit ibi Gubernatores eodem modo ac Trojæ. Erant præfecti duodecim viri judiciis, lege regni faciendis. Deinde iter fecit Odinus verſus ſeptentrionem, usque ad mare, quod putavit cingere omnem terram, ibique regem conſtituit filium ſuum Semingum, quæ terra jam Norrigia vocatur. Et derivant Norrigiæ reges, ac Jarli, inde ab illo ſuum genus. Cum Odino profectus fuit Ynguius, qui ei in regno Svionum ſucceſſit, cui etiam originem debent Ynglingi. Hi Aſæ hic uxores ducebant, & fiebant hæ familiæ perplurimæ, in Saxonia, & Septentrione. Horum Lingua ſola in uſu fuit in hiſce regionibus. & inde judicant homines, hos lingvam attuliſſe in Septentrionem, in Norrigiam nempe, Daniam, Svioniam; & Saxoniam.

Hic

Her hefr Gylva ginning. Fra þvi er Gylfi fotti heim Alfauþr i Asgarþ meþ fiolkungi. Ok fra villo Asa. Ok fra spurninge Gylva.

Gylver var madr vitr ok huglaþi þat er allir lyþr lofuþo þa ok allir hlutir gingu at vilia þeira. Hvart þat mundi af eþli þeira vera eþa mundi guþmaugnin vallda þvi. Han for til Asgarþz ok bra a sik gamals manz liki. En Æsirnir vorþu visari at þeir sa ferþ hans ok giorþu i moti sionhverfingar. þa sa han hava holl. þak hennar voru þokt gylldum skiolldum sem spanþak. Sva segir þiodolfr.

> *A baki leto blikia*
> *Barþir voru grioti*
> *Svolnis sal næfrar*
> *Segir hygiandi.*

Gylver sa man i hallar Dyrum er lek at handsauxum. Ok voru VII. senn a lopti. Sa spurþi han fyri at nafni. Han nefndiz Gangleri

Här begynnes, huru Gylfe var bedragen, alt ifrån det, han sökte Alfader hema uti Asgård, med myken visdom, om Asarnas villo, ok om Gylfes spörjning, eller frågor.

Gylfe var en vitter man, ok betänkte detta noga, emedan all gemene man lofvade dem, ok alle lottar gingo efter deras vilja; antingen det månde vara af deras medfödda egenskaper, eller månde en Gudaförmåga det vålda. Han for til Asgård, ok tog på sig gammal mans liknelse. Men Æsarna voro så vise, at de sågo hans fård, ok giorde imot synvenningar. Då såg han en hög kunglig sal; hans tak voro täkte med gyldene skiöldar, som aldeles nya tak: så säger Diodolfer:

> *Taket af klart gull,*
> *Veggarna af sten,*
> *Grundvalen Salens af berg;*
> *Gudarna giorde.*

Gylfe såg en man i palatsets dör, som lekte med staekota verjor, ok voro VII i senner i luftene. Denne sporde dem förra efter hans namn: han nämndes Gan-

Hic incipit deceptio Gylfii, inde ab adventu ejus ad Pantopatrem domi, Asgardiæ, de multiscientia ejus; deque Asarum illusione, & quæstionibus Gylfii. Gylfius erat vir sapiens, & considerabat hoc, quod omnis plebs laudaret illos, atque omnia evenerint, ad voluntatem illorum: sive hoc naturæ illorum, sive Divinæ virtuti esset adscribendum. Asgardiam profectus assumsit formam senilem. Sed Asæ erant perspicaciores, (imo ut) præviderent iter ejus, eumque fascinatione oculorum exciperent. Tunc cernebat ille altum palatium: Tecta ejus erant tecta aureis clypeis, ut tectum novum. Ita loquitur Diodolfius: *Tectum ex auro micante, Parietes ex lapide; Fundamina aulæ ex montibus, fecere Asæ sagaciores.* Gylfius conspicatus est virum quendam in ostio Palatii, ludentem gladiolis, septem simul in aera vibratis. Hic illius quæsivit nomen, qui Ganglerus vocabatur, Rifeos montes transvectus

 jam

ok komin af Rifils ſtigum ok ſpyr hver hollina atti. Han ſvar. at ſa var kongr þeira ok mun ek fylgia þer at ſia han. þar ſa han margar hallir ok morg golf ok margt folk. Sumir drucko en ſumir leko. þa mælti Gangleri er honum þoti þar margt otruligt.

Skatnar allir aþr
Ne gangim fram
Um ſkygnaz ſkoli.
þvi at oviſt er
At vita hvar
Ovinir ſitia
Af ſletium fyri.

Han ſa þriu haſæti ok hvert up af oþro ok ſato þar maþr i hverjo. þa ſpurþi han hvert nafn haufþingia þeira veri. Sa ſagþi er han leiddi in. Sa er i neþzta ſæti ſitr er kongr ok heitr Har ok þarnæſt Jafnhar. En ſa er efſtr er heitir þridi. Han ſpyr Ganglera hvat fleira veri eyrinda en heimill er matr ok dryckr. Gangleri ſegr at fyrſt vill han ſpyria ef nockur er froþr maþr

Ganglere, ok kommen af Rifels ſtigarna: ok ſpór, hvilken palatſet åtte. Han ſade, at den var deras kung: ok mån jag fólgia dig, at ſe honom. Dår ſåg han mång palats, ok mång golf, ok myket folk. Somlige drucko, ſomlige lekte. Då målte Ganglere, emedan honom tycktes dår myket otroligt:

Dórar alla fór
Ån man går fram,
Skola noga beſes;
Ty at oviſt år,
At veta, hvar
Ovener ſitia
På bånkarna fór ſig.

Han ſåg try hógſåte ok hvart up ófver det andra, ok ſåto dår mån på hvardera. Då ſporde han, hvad deras hófdingas namn var. Då ſade den, ſom ledde honom in: den, ſom i nederſta ſåtet ſitter, år kung ok heter Har: ok dårnåſt Jåmnhar: Men den, ſom ófverſt år, heter Tredie. Han ſpór Ganglera, hvad flera vore hans erende; men frit år mat ok dryck. Ganglere ſåger, at fórſt vil han ſpórja, om någor lård man år inne.

jam interrogavit, quis palatium poſſideret. Hic reſpondebat, eundem horum eſſe regem: & ego debeo comitari te ut illum videas. Ibi intuitus eſt multa palatia, multosque homines, & multa pavimenta, quidam bibebant, quidam ludebant. Tunc loquebatur Ganglerus, cum ei multa heic apparerent incredibilia: *Januæ omnes, antequam progreſſus fueris, bene aſpiciendæ, nam ſciri nequit, ubinam inimici ſederint in ſcamnis, tibi inſidiaturi.* Tria conſpicatus ſolia, alterum altero altius, & cuilibet virum inſidentem. Jam nomen quæſivit regis illorum. Tunc ille reſpondebat, qui eum intromiſit: ille qui infimo ſedet throno, eſt rex nomine Har Excelſus), cui proximus IafnHar (Excelſo æqualis), atqui ſupremus, Tertius dicitur Har. Ille a Ganglero quæſivit, plurane eſſent ejus negotia. Sed cibus potusque ſine pretio porrigitur. Ganglerus dicit, ſe omnium primo eſſe inter roga-

ſni. Har ſv: at hán komi ecki heill ut ef han er froþari. Ok ſtattu fram meþan þu fregnr. Sitia ſkal ſa er ſeger.

I.

Fra ſpurninge Ganglera.

GAngleri hof iva ſitt mal. Hver er eztr eþa ellztr med Goþum Har ſv: Sa heiter Alfaudr at varo mali. En i Aſgarþi hafþi han XII naufn. Alfauþr. Herian. Nikadr. Nikuþr. Fiolner. Oſki. Omi. Riflindi. Sviþur. Sviþrer. Viþrer. Salſkr. þa ſv. Gangleri. Hvar er ſa Gud eþa hvat ma han eþa hvat hevir han unnit til frama. Har ſvar. Livir han um alldr ok ſtiornar ollu Riki ſino ſtorum hlutum ok ſmam. þa ſv. Jafnhar. Han ſmiþaþi himin ok jorþ ok lopt. þa mælti þriþi. Hitt er meira er han ſmiþaþi himin ok jorþ at han ſmiþaþi man ok gat honum ond ad lifa. þo ſkal likamr funa. Ok ſko-

ne. Har ſv., at han komme icke hel ut, om han år lårdare. Ok ſtat du fram medan du frågar; ſitia ſkal han, ſom ſåger dig.

I. Dåmeſagan.

Om Ganglares ſpörjning, eller frågande.

GAnglere hof ſå ſit mål up: hvilken er åttſtörſt, eller åldſt medGudarna? Har ſv. Han heter Alfader på vårt mål. Men i Aſgård hade han tolf namn. Alfader, Herian, Nikader, Nikuder, Fiolner, Oſki, Omi, Riflindi, Svidur, Svidrer, Vidrer, Salker. Då ſv. Gangleri, Hvar år denne Guden? Eller hvad förmå han? Eller hvad hafver han giordt til ſin åros beframjande? Har ſv. Han lefver altid, ok ſtyrer alt Rike ſit, ſtora lottar, ok ſmå. Då ſv. Jafnhar: Han ſmidde himel ok jord, ok luftena. Då målte Tredie: Detta år mera, ån han ſmidde himel ok jord, at han ſmidde månifkona, ok gaf henne andan, ſom lefva ſkal; åndok likamen ſkal förrutna. Ok ſkola

rogaturum, num eruditus & ſapiens quidam adſit. Har (Excelſus) reſpondit, eum non incolumem egreſſurum, ſi doctior eſſet. Atque tu progreſſus ſtabis interrogaturus: ſedebit vero, qui reſpondeat.

De quæſtionibus Gangleri. Hiſtoria prima.

GAnglerus orſus eſt tunc ſuum ſermonem. Quis eſt Supremus, ſeu Primus Deorum. Har reſpondet: Qui noſtra lingua Pantopater dicitur. Sed Aſgardiæ habebat ille XII nomina. Pantopater; Vaſtator. Nictans, Neptunus; Multiſcius; Sonans; Optator; Munificus; Depopulator; Uſtulator; Felix. Tunc Gang. ubi eſt hic Deus? Aut quid poteſt efficere? aut quid voluit ad gloriam ſuam manifeſtandam? Har reſp. Ille vivit per omne ævum, ac gubernat omne regnum ſuum, & magnas partes & parvas. Tunc reſp. Jafnhar (Excelſo æqualis): ille fabricabat cœlum ac terram & aëra. Tunc loquebatur Tertius: Hoc quod majus eſt, quam quod fabricabat hominem, & dabat ei ſpiritum, qui vivet; licet corpus evanuerit. Et tunc

B 2 bita-

lo þa allir bua meþ honum rettſiþaþer þar ſem heitir Gimle. En vandir men fara til heliar. Ok þaþan i Niflheim niþr i niunda heim. þa ſeg. Gangleri. Hvat hafþiz han aþr at en himin ok jord voro ſkaupud. þa ſv. Har. þa var han meþ Hrimþuſſum. G. ſ. Hvat var uphaf. Eþa hverſo hofz han. Har ſv. Sva ſeger i Voluſpa.

Ar var allda
þar er ecki var
Vara ſandr ne ſior
Ne ſvalar undr.
Jorþ fanz ecki
Ne up himin
Gap var ginunga
En gras hvergi.

þa ſv. Jafnhar. þat var morgum vetrum fyri en jorþ var ſkopt er Niflheimr var g:r. Ok i honom miþium ligr brunr ſa er Hvergelmir heitir. Ok þaþan falla dær ar er ſva heita. Kvol. Gundro. Fiorni. Fimbulþul. Sliþan. ok Hriþr. Sylgr. ok Ylgr. Vidleiptr. Gioll er næſt Helgrindum. þa ſegir þriþi. Fyrſt var þo &c. *

la då alle bo med honom råtſedade, dår, ſom heter Gimle. Men onde månniſkor fara til helvetet: Ok dådan i Niflhem, neder i nionda verldena. Då ſåger G. Hvad hade han at góra, fór ån himel ok jord vóro ſkapade? Då ſv. Har: Då var han med Rimtyſſarna. G. ſ. Hvad var begynelſen, eller huru begyntes han? Har ſv. Så ſåges i Sibillas Spådom:

Bórjan var tidſens
Dår ſom icke var,
Hvarken ſand ei ſiô,
Ei ſyllor under;
Jorden fants icke,
Ei up himel:
Gap var igenom;
Men gras intet.

Då ſv. Jafnhar: Det var många vintrar, fór ån jorden var ſkapad, ſom Niflhem var giordt. Ok mitt i honom ligger den Brun, ſom Hvergelmer heter. Ok dådan falla de åar, ſom ſå heta. Kval, Gundro, Fiorni, Fimbuldul, Slidan, ok Rider, Sylger ok Ylger. Vidlóftig. Gioll år nåſt helvetes grindar. Då ſåger Tredie: Fórſt *

habitabunt omnes cum illo juſti, ac bene morati, ibi, quod Gimle, dicitur. Sed mali homines proficiſcuntur in infernum. Ita dicit in Sibillæ vaticinio: *Initium erat temporis, Cum nihil eſſet, Neque arena nec mare, Nec fundamina ſupter. Terra reperiebatur nullibi, Nec ſuperne cœlum. Hiatus erat perpetuus, ſed gramen nullibi.* Tunc reſp. Jafnhar: Multos annos, antequam terra erat creata, Niflheimium fuit paratum, ejusque in medio eſt fons nomine Hvergelmer. Hinc profluunt amnes hiſce celebrati nominibus: Angor, Gaudii remora, Mortis habitatio, Celerrima perditio & vetuſta, Vagina, Procella ſæva, Vorago, Stridor & ululatus. Late emanans; Vehementer fremens portas inferni alluit. Tunc dicit Tertius; Omnium primo hoc &c. *

Cum

Såsom den vise Girken Plato, som lefde 500 år före Christi födelse, hafver en aldeles lika berättelse om det tilkommande lifvet, så vil man låta den här inkomma. Så talar han uti sin Axiocho T. 3. f. 371. Men vil du höra et annat tal, som Gobrias i förtiden mig förtälde, hvilken var en mågta lärd, ok klok man, så hör hår upå. Han hade en Farfader vid samma namn, som var med i det stora krigstog, Xerxes hade förhånder til Grekland, ok blef af honom sänd til Delum, at han skulle försvara öena, hvilken var mågta namnkunig af de tvånne Gudar. På denna öene förvarades tvånne koppar taflor, som voro fordom förda ifrån De Yfverbornas land ok bårg, *genom Opin ok Hecaergam, hvar upå han sade detta efterfölgiande stådt ristadt: näml., at når siålen ok kroppen de skiljas åt genom döden, så far siålen til et osynligit rum under jordena, dår som Plutos sal år icke mindre, ån Josurs Sal. Jordena mena de vara mitt i verldene: Himlen vara rund, hvars halfva del de store Gudarna innehafva, den andra delen innehafva de ringare Gudarna, hvilke åro de andras, endels bröder, endels barn. Förmaket för Plutos kungliga sal år förvaradt med iårngaller: Hvar som man ok råkar på Agronden, ok Kokys å. Hvilka når man förbi rest, föres man til Minnur, ok Radaman, upå tingsplatsen, dår domarena sitia, hvilke fråga efter, huru en hafver lefvadt; hvad åmbete, eller, handtering han hafver haft; medan han lefde, ok*

Cum Divus ille Plato, quingentis circiter ante Natum mundi Sospitatorem annis, iisdem, ac Edda, verbis vitæ futuræ mentionem injecerit, lubet eadem heic inserere. Ita vero ille in Axiocho T. III. f. 371. Atque si alium sermonem quoque audire velis, quem mihi Gobrias olim referebat, vir cumprimis eruditus & Magi etiam nomine illustris, ita habeto. Is Avum suum & cognominem dicebat, in Xerxis memorabili illa in Græciam expeditione, in Delum missum, ut insulam tueretur. Quæ quidem insula duorum Deorum natalibus celebris est. Ibi ex æneis quibusdam tabulis, quas ex Hyperboreis montibus Opis & Hæcaerga detulissent, hæc se intellexisse commemorabat: Quum videlicet animi & corporis facta esset solutio, animum ad inconspicabilem quendam locum proficisci, subterraneum quidem illum; in quo Plutonis regia non minor Jovis aula sit in terra: Terram mundi universi medium obtinere: Cœlum globosum esse, cujus dimidiam partem cœlestes, majorumque gentium dii tenerent: Alteram inferi, quorum alii fratres essent alii eorum libri. Vestibulum autem, quo aditus patet ad Plutoniam regiam, claustris ferreis firmari, atque sepiri: Tum vero fluvium Acherontem occurrere, deinde Cocytum: Quibus trajectis, ad Minoem & Radamantum deduci oporteat, in eum locum, qui campus veritatis appellatur. Ibi judices sedent, qui quam quisq; vitam

dår får han icke liuga. De ſom nu hafva fölgdt den goda andans ingifvande, ok lefvadt årligt, ſom Gudarna, de komma til Glyſis vall, de Saligas boning. Dår år mykenhet af allahanda ſkön frukt, de ſkönaſta vatnkållor, ok alla ångor fulla med vålluktande ſköna blomſter. Dår åro de viſas råtta Scholar, Skaldarnas ſalar, ok allahanda liuſliga ſångar, ok ſtrångeſpel, ok vid ſina viſſa tider, hårlig gåſtabod, med allehanda råtter, ena eviga glådie, ok ohörligt liuſligt lefverne. Ty dår år ingen olidelig köld, eller olidelig hetta, utan en medelmåttig våderlek. Ok de, ſom dår tagas imot, ok utſtåt ſin proffſpån, ſå hafva de redan någon tienſt at föreſtå, ok dår offras Gudarnas råtta offer. - Men de måniſkor, ſom hafva illa lefvadt, ok giordt allehanda ſkålmſtycken, de röfvas bort af de onda andar, ok föras til Erebum, dår ſom alla ſkålmars, ok ogudagtigas ſåte år. - Dår åro rifvand, . ok bitand vildiur, ok en evinnerlig ok outſlåckelig eld, ſom dem plågar ſtadigt. Ok detta hafver jag ſielf hördt af Gobrias förtåljas NB. Hvilket rum år indragit, ok öfverſat uti Tomo primo atlantices, hvars höglårde uphofsman jåmvål viſat, hvareſt de Yſverborne finnas- Om hvilka uti företalet til denna bokena okſå talas.

* þa ſegir, þriþi.

vixerit eorum, qui illuc veniunt, quibusque in ſtudiis verſatus ſit, dum in corpore eſſet, quæſtionem habent. At nullus ibi mendacio relictus eſt locus. Illos vero, qui boni dæmonis ductum auſpiciumque ſequuti vitam eſſent, imitati Deorum, Beatorum, piorumque ſedes incolere. Ibi tempeſtates anni frugum omnis generis copia & ubertate abundare, fontes aquis limpidiſſimis ſcatere, herbis variis prata conveſtiri. Illic Philoſophorum ſcolas eſſe, theatra Poetarum, & circulares choros, muſicas auditiones, opportune compoſita convivia, & dapes, quæ ultro ex ipſo ſolo ſuppeditantur, & immortalem lætitiam, omni denique jucunditate perfuſam vitam. Non enim vel iniquum frigus, vel intemperatum calorem, ibi dominari, ſed bene temperatum aërem diffundi, ſubtilibus ſolis radiis illuſtratum. Ibi vero ipſis initiatis quendam eſſe principatum, & ſacra diis recte fieri. - Quorum autem vita per ſcelera traducta eſt, raptari a furiis ad Erebum & Chaos per tartarum. Illic impiorum profligatorum eſſe ſedem deſtinatam - - ibi eos ferarum laniatu, & ignis flammis perpetuis, omni ſupplicio affectos, æternis pœnis cruciatibusq; vexari. Atq; hoc quidē ego a Gobria audivi NB. Quæ Egregio Atlantices operi inſerta, ibique explicata, invenias; ut & terram Hyperboreorum; quam etiam in hujus libri præfatione, præeuntibus antiquiſſimis, & optimis pariter hiſtoricis, indigitavimus.

* Då ſager Tredie:

2.
Her ſegir fra Muſpellzheimi ok fra Surti.

Fyrſt var þo Muſpellzheimr ſa er ſva heitir. Han er lioſs ok heitr okofært er þar utlendum manum. Surtr ræþr þar firi ok ſitr a heimſins enda. Han hever loganda ſverþ i hendi. Ok i enda veralldar mun han koma ok ſigra oll goþin ok brenna heimin med elldi. Sva ſegir i Voluſpa:

Svartr fer ſunan
Med ſviga levi
Skin af ſverþi
Sol valtiva.
Griotbiorg gnata
En Gudar brata.
Traþa halir helvega
En himin klofnar

Gang. ſpyr. Hverſo ſkipaþiz aþr en ættirnar yrþi ok aukaþiz manfolkit. þa ſ. Har.

3.
Her ſegir er g. - dr - - pudo Ymi Jotun - .

2 Dämeſagan.
Här ſäges om Muſpellshem, ok om Svarte.

Förſt var dok Muſpellshem, ſom ſå heter. Det är liuſt, ok hett, ok oført är där för utländſkom mannom. Svarter råder derföre, ok ſiter vid jordenes ånda. Han hafver et loganda ſverd, i handene. Ok i (vid) verldenes ånda, mån han koma, ok ſegra öfver alla Gudar, ok brånna up verldena med elde. Så ſäges i Sibillas ſpådom:

Svarter far ſunnan frå,
Med krigspuſſ bedräglig:
Skin af ſverde,
Såſom af den ſnälla ſolene;
Stenbergen braka;
Men Gudarna förbryllas:
Tråda mån dödsväge::
Men himlen klofnar

Gang. ſpör. Huru ſkipades, för än ätterna vordo til, ok manfolket ökades. Då ſv. Har.

3 *Dämeſagan.*
Här ſäges, huru (Gudarna ſkapade) Ymè Jätte.

De

* Tunc loquitur Tertius: *Hiſt. 2. Hic narratur de Muſpellsheimio. & Surtio (Nigro).* Omnium primo erat Muſpellsheimium, quod ita nominatur. Hoc eſt lucidum, ac fervidum, atque impervium exteris viris. Niger dominatur ibi, & ſedet in extremitate terræ. Ille tenet flamantem gladium manibus. Et in fine mundi eſt ille venturus, ac vincet omnes deos, atque comburet hoc univerſum (cum) igne. Ita dicitur in Vaticinio Sibillæ; Niger venit ab auſtro, cum ſtratagematibus fallacibus. Splendet ex gladio Sol volubilis. Saxa & montes fragorem edunt; ſed dii perturbantur. Calcant viri viam mortis, Sed cœlum diffinditur. Gang. percontatus. Quomodo ordinatum fuit, ante quam familiæ, ſeu homines eſſent, populusque augeretur. Tunc Reſp. Har.

Hiſtoria III. Hic narratur de creatione Ymii Gigantis.

Et

Ar þær er heita Elivagar ero ſva langt komnar fra upſprettunum at eitr kvikan ſu er þar fylgþi harþnaþi ſem ſindr i afli. þat varþ iſt ok nam han ſtaþar ok ran ecki. þa hiellþi yver þannog ok þat er af ſtoþ eitrino fraus ok iok hvert hrimid yver anat allt ı Ginungapap. þa mælti Jafnhar. Ginungagap þat er viſſi til nordrættar fylltiz med þunga ok kaufugleik med rimi ok is ok in fra ur ok guſtr. En ſyþri hlutr Ginungagaps lettiz moti ſium ok gneiſtum er flugo or Muſpellzheimi. þa ſeg. þriþi. Sva ſem kallt ſtoþ or Niflheimi ok grimt. Sva var allt. þat er viſſi namunda Muſpellzheimi heitt ok lioſt. En Ginungagap var lett ſem lopt vindlaſt. Ok þa er blærin hitans mætti hrimino ſva at bradnaþi ok draup af. Ok NB. *med krapti þ. er ſtyrþi* varþ manz likindi a. Sa het Ymir. En Hrimþuſſar kalla h. Aurgelmi ok þaþan ero þeira ættir ſem her ſegir.

DE åar, ſom heta Elivagar, åro ſå långt komna, ifrån ſin uprinnelſe, at etter kvickan, ſom dår med fôlgde, hårdnade, ſom ſinder i åſia (hården). Det vardt is, ok tog han ſtad, (ſtadnade) ok ran icke. Då helldes dår ôfver, ok det, ſom ſtadnadt af etret, frôs ok ôktes hvart rimet, ôfver anat, alt (igenom) i Genomgap. Då målte Jåmnhar: Det Genomgap, ſom viſte til nordan fylltes med tungo, ok laſt med rim, ok is; ok in om, med urvåder, ok ſtormvåder. Men ſôdre lotten af Genomgap låttades up, i mot eld, ok gniſtror, ſom flôgo ur Muſpellshem. Då ſåger Tredie: Så ſom kalt ſtod ur Niflhem, ok grymt; ſå var alt det, ſom viſte når mot Muſſpellshem, het, ok liuſt. Men Genomgapet var lått, ſom vindlôs luft. Ok då når blåſten hetans môtte rimet, ſå bråddes det up, ok drôp af. Ok NB. *medelſt hans kraft, ſom det ſtyrde* NB., vardt ens mans liknelſe å, ſom het Yme. Men Rimtyſſar kalla honom Ôrgelmer. Ok dådan åro deras åtter, ſom hår ſåges:

Åro

AMnes illi, qui vocantur Elivagæ, ſunt ita procul progreſſi ab ſcaturigine ſua, ut veneni volubilitas rigeſceret, tanquam ſcoria in fornace. Hoc fiebat glacies, ac ſubſtitit, nec manavit. Tunc ſuperfuſum fuit heic, & quicquid veneni induratum fuit, gelu obriguit, auctaque fuit pruina, altera ſuper alteram, per totum Abyſſum. *Tunc Excelſo æqualis*: Abyſſus, ad ſeptentrionem ſpectans, oppletum eſt mole, ac gravitate pruinæ, atque glaciei; ſed intus, turbinibus, ac tempeſtatibus. Auſtralior vero pars ellevabatur adverſus fulgetra, & ſcintillas, quæ volarunt ex Muſpellsheimio. Tunc dicit Tertius: Uti ex Niflheimio ſpirabat frigidum, ac horridum: ita omnia, Muſpellsheimio oppoſita, erant fervida, & lucida. Sed Abyſſus erat levis, tanquam aura ſine vento. Et cum ſpiritus caloris occurrreret pruinæ, liquefacta fuit, & deſtillavit. Et per *Potentiam Ejus*, *Qui gubernabat*,

Ero Volvur allar
Fra Vittolfi
Vettir allar
Fra Vilmeiþi
Jotnar allir
Fra Ymi kommir.

Ok en ſegir ſva at *or Elivagum ſtucku eitr dropar ok voxt: vindz. Ok varþ Jotun or. þar einar ættir koma ſaman.* þa mælti Gangleri: Hvernig uxo ættir þaþan eþa trui þer h. Guþ vera. þa ſvarer Jafnhar. Eigi truþum ver h. Guþ illir var han ok hans ættmen þaþan ero Hrimþuſſar. Ok er han ſvaf feck han ſveita ok undir vinſtri hendi hans ox maþr ok kona. Ok anar fotr hans gat ſon viþ oþrum ok þaþan komu ættir. Da mælti Gangleri. Hvar bygþi Ymir. eda uid hvad lifþi han. Har ſvarir.

4.

Fra þvi er ſkapt var kyrin Audumla.

Næſt var þat er hrim draup at þar vard af kyrin Auþumla.

Äro Spåkonor alla,
Från Vittolfe;
Spöken alla
Från Vilmöde;
Jättar alle
Från Yme komne.

Ok än ſäges ſå, *at ur Elivagom framſtucko etterdråpar ok blåſte et våder, ok vardt en Jätte af: utaf denne koma ätterna tilſaman.* Då målte Gang. Huru växte ſlägterna dådan, eller tro J honom Gud vara? Då ſvarar Jämnhar: Icke trode vi honom Gud vara; illak var han ok hans ättmån; dådan åro Rimtyſſar. Ok når han ſof, blef han ſvet; ok under hans venſtra hand växte man ok kvinna. Ok den ene foten hans födde en ſon med den andra, ok dådan komo ätterna. Då målte Ganglere: Hvar bygde Ymer, eller vid hvad lefde han? Har ſvarar:

4 *Dämeſagan.*

Om det at ſkapat var koen Audumla.

Näſt var det, ſedan rimet dröp, at dår af vardt koen Audumla. Fiorar

nabat NB, fiebat homo, Ymius vocatus. Rimtuſſi (Pruinæ gigantes) vero vocarunt eum Oergelmium: Et ex illo propagatæ ſunt eorum familiæ, uti hiſce perhibetur. *Sunt fatidicæ omnes E Vittolfio; Spectra omnia E Vilmœdio; Gigantes omnes Ex Ymio progeniti.* Et iterum: *De Elivagis ſtillarunt veneni guttæ, eratq; ventus, unde fiebat gigas.* Ex quo familiæ provenere omnes. Tunc locutus eſt Ganglerus: Quomodo creſcebant familiæ inde, ſeu, num creditis, eum Deum eſſe? Tunc regeſſit Jafnhar. Nequaquam credidimus nos, eum eſſe Deum. Malignus enim erat ille, & ejus progenies, quæ Rimtuſſi ſunt. Et ille dormiens ſudavit, & ſub ſiniſtra manu ejus creſcebat mas, & fœmina. Et alter pes ejus procreavit filium cum altero, & inde familiæ venere. Tunc locutus eſt Ganglerus: ubi habitabat Ymerus, aut quid fuit alimentum ejus? Har reſpondet:

Hiſtoria IV. De eo, quod creata ſit vacca Oedumla. Proximum hoc erat, quod pruina

Fiorar miolk ar runo or ſpenum hennár ok fæddi hon Ymi. En kyrin fæddez er hon ſleikti hrimſteina er ſalter voru. Ok en fyrſta dag er hon ſleikti kom or manz har. Annan d. haufud en þriþia allr maþr er Buri het fauþr Bors er atti Beyzlo. d. Baulþorns Jotuns. þau atto III. ſono. Oþin Vili Ve ok þat ætlum ver ſegr. *Har* NB. *at ſa Oþin ok hans breþr muno vera ſtyrandi heims ok jarþar. Ok þar er ſaa eptr heran er ver vitum nu meſtan vera.*

5.

Fra þvi er ſynir Bors ſkopudu himin ok jarþ.

Synir Bors drapo Ymi ok hliop or honum þat bloþ at þeir drekto med þvi allri ætt Hrimþuſſa. Næma ein komz undan med ſino hyſki. þanan kalla jotnar Bergelmr. Han for a luþr ſ. ok hellzt þar ok þaþan ero komnar Hrimþuſſa ættir.

Fyra miôlk åar runno ur hennas ſpenar, ok fôdde hon Yme. Men koen fôddes når hon ſlekte rimſtenar, ſom ſalte voro. Ok den fôrſta dag, ſom hon ſlekte, kom ut mans hår: andra dagen hufvud: men den tredie, en hel man, ſom BURE het, en fader åt BORE, hvilken åtteBeyzla, Baldorn Jåttes dotter. Deſſe åtte tre ſôner, Oden, Vile ok Ve: Ok det åtlom *(tro) vi, ſade Har, NB. at denne Oden, ok hans Brôder månde vara ſtyrande verldena ok jordena. Ok dår år ſagt om NB Herran, ſom vi vetom måſt vara.*

5 Dâmeſagan.

Om det, at Bores ſôner ſkapade himel ok jord.

Bores ſôner dråpo Yme; ok lop ur honom det (ſå myket) blod at de drenkte dymedelſt all Rimtyſſa ått: undantagande en kom undan med ſit husfolk, den kalla Jåttarna Bergelmer. Han for på ſin båt ok hôlt ſig dår, ok dådan åro komna Rimtyſſa åtter.

Ganpruina ſtillavit, unde ſlebat vacca Oedumla. Quatuor amnes lactei manabant ex uberibus ejus, illaque alebat Ymium. Vacca vero alebatur lingendo pruinoſos lapides, ſalſugine obductos. Et prima quidem die, ea lingente, crines exiere humani: ſecunda die, Caput: Tertia vero, integer mas, nomine Buris celebratus; pater Boreæ, cujus conjunx Beizla, filia Bœldornis gigantis. Hiſce tres fuere filii; Odinus, Vilius, Veus. *Et hoc nobis perſvaſum eſt*, *inquit Har*, NB *hunc Odinum*, *ac fratres ejus*, *eſſe gubernatores totius orbis atque terræ. Et hic ille eſt Dominus*, *quem*, *ſine pari*, *magnum eſſe*, *novimus.*

Hiſtoria V. Quomodo filii Boreæ *crearent cœlum & terram.* Boreades occiderunt Ymium, & tam multum ſanguinis ex illo profluxit, ut hocce ſuffocarint omnes familias Rimtuſſorum, uno tantum excepto, una cum domeſticis ſuis. illum Gigantes nomine Oergelmeri inſigniunt. Hic aſcendens cymbam ſuam, conſervatus eſt. Et hinc Rimtuſſorum familiæ.

Per-

Orofi vetra
Aþr jorþ veri
Umſkopuþ þa var
Bergelmer borin.
þat ek fyrſt um man
At froþa jotun
A var luþr um lagiþr.

þa mælti G. Hvat haufþuz þa Bors ſynir at er þu truir gud vera. Har ſ. Eigi er þat litid. þeir flutto Ymi i mitt Ginungagap. Ok giorþu af honum jord. Af bloþi hans ſæ ok votn. Biorg af beinum griot af taunnum. Ok af þeim beinum er iborin voru ok af bloþino er or ſaronum ran. þa giorþo þer ſia þ:n er þeir feſto jorþina i. Siþan toku þeir hauſin ok giorþo or himinum. ok ſetto yvir jorþina med IIII ſkautum. Ok undr hvert horn ſetto þeir dverg. Auſtra Veſtra Norþra Suþra. þa toko þeir ſiur or Muſpellzheime ok ſetto i mitt Ginnungagap ovan ok neþan a himinum at lyſa jorþina. þeir gafo ſtaþi ollum elldingum. þaþan af vo-

Ganſka många vintrar,
För än jorden var
Omſkapat då var
Bergelmer boren.
Det jag förſt mins om,
At viſe Jätten
Var på den omlagade båten.

Då mälte Gan. Hvad hafva då Bores söner uträttat, ſom du tror Gudar vara? Har ſv. Icke är det litet: de flyttade Yme mitt i Genomgapet; ok giorde af honom jordena; af blod hans ſiö ok vattnen; bergen af benen, ſten af tänner, ok af de ben, ſom borade (iholige) voro; ok af blodet, ſom ur ſårenom ran, då giorde de den ſiön, uti hvilko de fäſtade tilſaman jordena. Sedan togo de hufvudet ok giorde där af himelen, ok ſatte öfver jordena med fyra hörn. Ok under hvart hörn ſatte de en Dverg, Öſtan, Veſtan, Nordan, Söder. Då togo de blixter ur Muſpellshem ok ſatte mit i Genomgap ofvan, ok nedan på himelen at lyſa jordena. De gåfvo viſſa rum för allom liungeldar: Dådan af voro dagars

Perplurimis annis, Antequam terra eſſet Creata iterum, tunc erat Bergelmer natus, Quod ego cumprimis memini, Sapientem gigantem Cymbæ fuiſſe impoſitum & conſervatum. Iterum Gang. Quid tunc negotii Boreadibus, quos Deos eſſe, credis? Har reſp. Hoc non parvi eſt momenti: Hi enim ex Ymio, in medium abyſſi translato, fecerunt terram; ex ſanguine maria, & aquam; montes ex oſſibus; lapides ex dentibus. Et ex oſſibus cavis, permixtis cum ſanguine, ex vulneribus profluente, illum creaverunt lacum ſeu mare, quo terram circumligarunt. Deinde e cranio factum cœlum circumcirca ſuper terram poſuerunt, quatuor diviſum in plagas; cuilibet angulo ſuſtinendo ſuppoſuere pygmæum, quorum nomina: Oriens: Occidens, Septentrio, Meridies. Deinceps aſſumtos ignes ex Muſpellsheimio, & infra, & ſupra, per Abyſſum collocarunt in cœlo, ut lucerent in terram. Hi locum certum fulgetris aſſignarunt omnibus. Hinc dierum exſtitit diſtinctio, annorumque

 deſigna-

ro dægr greind ok aratal. Sva s.

Sol þat ne vissi
Hvar hon sali atti,
Mani þat ne vissi
Hvat han megins atti.
Stiornar þat ne visso
Hvar þær staþi atto

þa mælti G. mikil merki ero þ:ta ok mikil smiþ. Har svarer. Kringlott er iorþ ok liggr um en diupi sær. Ok med þeim strondum gafo þeir bygþ iotnum. En fyrir inan a iorþina giorþo þeir borg fyri ofriþi iotna umhversis jorþina. Ok hafþo þartil brar Ymis ok kolloþu borgina Midgarþ. þeir kaustoþu heilanum i loptid ok giorþu af skyin. Sva sem her segr.

Or Ymis holldi
Var jorþ um skopud.
En or sveita sior
Biorg or beinum.
Badmr or hare
En or hause himin
En or hans bram
Giorþu bliþ regin
Midgarþ manna sonum.

dagars åtskilnat ok åratal: Så säges här

Solen det ei viste,
Hvar hon Palats åtte:
Månen det ei viste,
Hvad han för kraft åtte.
Stiernor det ei viste,
Hvar de rumet åtte.

Då målte Gang. Stora gerningar åro detta, ok stort smide. Har säger: Kringlot är jorden, ok ligger om henne en diupan siö. Ok ut med dessa strandar gofvo de gåttarna en bygd. Men innan före på jordene giorde de en borg, for ofrid med Gåttarna, rundt om jordena: ok hade der til Ymes ögnabryn, ok kallade Borgena Midgård. De kastade hiernan i luftena, ok giorde der af skyen: Såsom hår säger:

Ur Ymes kött
Var jorden omskapad:
Men ur svetten siöar:
Berg af benen:
Gräs ång af håret:
Men af hufvud himel:
Men af hans ögnebryn
Giorde blide Gudar
Midgård åt mänisko söner.

Ok

gnatio. Ita dicitur. *Sol nesciebat, ubi locum haberet, Luna nesciebat, Quid virium haberet. Stelle nesciebant, ubi locum haberent.* Tunc locutus est G. Magna hæc sunt facinora, magnaque fabrica. Har respondet: Rotunda est terra, & circumdata profundo mari: hujusque littora gigantibus inhabitanda dederunt. Sed intra littora, inque illo loco, qui a mari quaqua versum æque distabat, urbem erexerunt contra incursiones gigantum, circum circa terram: Materiam autem huic moli struendæ suppeditarunt supercilia Ymii, nomine Midgardiæ imposito. Ex cerebro vero, in aërem projecto, nubes fecerunt: uti hic narratur: *Ex Ymii carne erat terra creata iterum. Sed ex sudore maria: Montes ex ossibus: Prata graminosa ex crinibus: Sed ex capite cœlum: Verum ex superciliis fecere mansueti dii Midgardiam hominum filiis:*

Ok or hans heila
Voru þau in harþmodgu
Sky oll um ſkopt.

6.

Fra ſkaupum Aſks ok Emlo.

þa er þeir gingu med ſioru ſtrondo Bors ſynir fundo þeir tre II. ok ſkopuþu af manna. Gaf in fyrſti ond. II. lif. III. heyrn ok ſyn. Ok het madr Aſkr en konan Emla. Ox þaþan af mankindin er bygþ var geſin undr Midgarþi. Siþan giorþo þeir NB i *meþium heimi Aſgarþ. þar bygþi Oþin ok ettir þeira er varar ættir ero frakomnir.* *NB.* En ſegr Har. þar er ein ſtaþr er Hliþſkialf heitr ok er *NB Alfauþr ſezt þar i haſæti ſer han um heim allan ok hvers manz athæfi. Kona hans er Frig Fiorgunz dotter. Ok af þeiri ætt er Aſa ætt er bygþi Aſgarþ in forna ok er þat goþkunnig ætt.* þui

Ok af hans hierna
Voro de hårdmodade
Skyar all omſkapta

6 Dämeſagan.

Huru Aſk ok Emla blefvo ſkapade.

Då, når de gingo med ſiöſtranden Bores ſöner, funno de tu trå, ok ſkapade der af måniſkor. Den förſte gaf dem anda: den andre lif: den tredie hörſel ok ſyn; ok het mannen Aſker, men kvinnan Emla. Öktes dådan af måniſkokönet, hvilko bygden var gifven under Midgård. Sedan giorde de NB *mit uti riket Aſgård. Dår bygde Oden ok deras åtter, ſom våra åtter åro ifrånkomna.* Ån ſåger Har: dår år en ſtad, ſom Hlidſkialf heter, ok når Alfader ſitter dår uti högſäte ſer han om all verldena, ok hvars mans åthåfvor. Huſtru hans år Frig Fiorguns dotter, ok af denna ått år Aſa ått, ſom bodde i Aſgård det forna, ok år alt Gudaſlägt. Derföre år

Hår bör grant mårkas, 1) At Oden den ſenare varit hårſtamad ifrån Oden den förſta: 2) At Oden den förſte bygde det forna Aſgård: 3) At detta Aſgård varit mit i riket belägit: 4) At Oden den förſtas Drottning hetat Frig Fiorguns dotter.

filiis: Et ex cerebro erant duri animi (crudeles) nubes.

Hiſtoria VI De Creatione Aſki & Emlæ.

AMbulantes juxta littora Boreades invenere duas arbores, ex quibus duos creaverunt homines. Hiſce Primus Boreadum dedit animam, Secundus vitam; Tertius vero auditum & viſum. Vocatusque fuit mas Aſkr, fœmina vero Emla. Unde prognatum fuit genus humanum, cui habitatio data erat ſub Midgardia. Deinde in medio regni Aſgardiam exſtruxere. Ubi habitabat Odinus, & illorum familiæ, quibus noſtræ originem debent. Adhuc Har: ibi ſita eſt urbs, nomine Hlidſkialf, & cum Pantopater heic ſupremo inſidet throno, oculis totum perluſtrat mundum, hominumque mores omnium. Conjunx ejus eſt Frigga, Fiorguni gigantis filia. Et ex hac proſapia familia Aſarum oriunda eſt, quæ Aſgardiam veterem ædificavit, eſtque Divinum genus. cum

heitr han Alfauþr at han er faþir allra guþanna. Jorþin var dottir hans. Ok uar þeira ſon Aſaþor.

7.

Fra Nori jotun.

NOri Jotun bygþi fyrſt Jotun heima. Dottir hans var Nott. Hon var ſvort. Hon giptiz Naglfara ſonr þeira het Auþr. Siþan var hon gipt Onar. Ok var Jorþ þeira dottir. Henna atti Doglingr. Ok var Dagr ſon þeira. Han var fagr ſem faþr hans. þa tok Alfauþr Nott ok Dagr ok ſetti a himminum ok gaf þeim II heſta ok kerrur ok riþa þau um hverfis jorþina. Nott riþr Hrimfaxa han dauguir jorþina med meldropum ſinum. Dagr a Skinfaxa. ok lyſir lopt ok jorþ af faxi hans.

Mundilfari atti II born. Mani het ſon hans en Sol dottir. Ok atti henna Glornir. Goþin reidduz þ.ofdrambi er þau heto ſva. Ok ſetto þau up a himin. Ok draga þau kero ſolar þ:rar er goþin hauſþu ſkapad af deſſari ſiu er ſlaug

heter han Alfader, at han år alla Gudars Fader. Jorden var dotter hans, ok var deras ſon Aſa Tor.

7. *Dåmeſagan.*

Om Nore Jåtte.

NOre Jåtte bygde fórſt Jåttehem, dotter hans var Natten: Hon var ſvart. Hon giftes med Nagelfara; Son deras het Auder. Sedan var hon gift med Onar; ok var Jorden deras dotter. Henne åtte Dåglinger, ok var Dagen ſon deras. Han var fager ſom fader hans. Då tog Alfader Natten ok Dagen ok ſatte på Himmelen; ok gaf dem två håſtar, ok kerror, ok rida de rundt om jordena. Natten rider Rimfaxe, han daggar jordena med betſeldroppar ſina: Dagen på Skinfaxe ok lyſer luften ok jorden af man hans.

Mundelfare åtte två barn: Måne het hans ſon; men dotter Sol. Ok åtte henne Glorner. Gudarna vredgades óſver denna ſtora hógfården at de heto ſå: ok ſatte dem upå Himelen; ok draga de kårran åt Solen, ſom Gudarna hade ſkapat af

cum ſit pater omnium Deorum. Terra erat filia ejus; horumque filius fuit Aſa Tor.

Hiſtoria ſeptima: de Nore Gigante. Norus gigas, primus fuit Jotunheimiæ incola. Filia ejus erat Nox; quæ nigra fuit. Hanc uxorem duxit Naglfara, quorum filius fuit Auder; Filia vero illorum Terra. Hujus maritus erat Dæglinger, quorum filius fuit Dag, (Dies) qui pulcritudine patrem ſuum æquavit. Tunc Pantopater aſſumtos, Noctem & Diem, in cœlum tranſtulit, deditque eis duos equos, duosque currus; & hi terram circumequitant. Nox inſidet Rimfaxæ, qui terram irrorat guttulis, ex fræno ſtillantibus: Dies vehitur Skinfaxa, & ſplendet aura atque terra ex juba ejus. (Rimfaxa, h. e. eqvus pruinoſæ jubæ Skinfaxa h. eſt, equus jubæ ſplendentis). Mundilfara duos habuit liberos; filium nempe, nomine Manæ (Lunæ), filiam vero, Solis, quæ uxor fuit Glorniris. Dii vero irati huic

or Mufpellzheimi. Mani tok born II af jorþu Bil ok Hiuka er þau foru fra brunni þeim er Bygver heitr. Sarinn het Sæger en Simul ftongin. Vidfiþr het faþr barnanna. þau born fylga mana fem fia ma af jorþunni. þa mælti Gangleri. Skiott fer folin fem hon fe hrædd. þa fvarer Har. Nær gengr fa er henna leiþr. ulfar II. gera dat Skoll ok Hatti Hroþatvitnis fynir. þa mælti Gang. Hver er ætt ulfanna: Har feger. Gygr ein byr fyri auftan Midgarþ i fkogi þær er Jarnvidr heitir. Ok fva heita þær trollkoner er þar bygia. Gamla trollkona er moþr margra jotna ok allir i vargs likium. þaþan kom Managarmr. han fylltiz med fiorvi feigra manna ok gleypir tunglit en ftokver bloþi himin: þa tynr fol fkini fino. Sva fem her fegr:

Auftr byr in arma
I Jarnvidi

af denna liungeld,fom flög ur Mufpellshem. Månen tog två barn ifrån jordene, Bil ok Hiuka, når de foro ifrån den brunnen, fom Bygver heter. Såen het Såger, men ftongen Simul. Vidfidur het barnens fader. Defla barnen fölgia månan, fom fes kan af jordene. Då målte Gangleri: Haftigt far Solen, fom hon vore råd: Då fvarar Har: Nåre går den fom henne föker: två ulfvar göra det, Skoll ok Hatte, Rodatvitnis föner. Då målte Ganglere: Hvilka år ulfvarnas ått: Har fäger: en Jåttina, bor öftan från Midgård i fkogen den, fom Jårnvider heter: ok få heta de trollkonor, fom der byggia. Den gamla trollkonan år moder åt många Jåttar, ok alla i vargs like. Dådan kom Managarmer, han fylles med fega månifkors lif, ok gluper tunglet, men ftånker blodet på himelen. Då miftar folen fit fken: fåfom hår fäger:

Öftr bor den arma
I Jarnvide

Ok

huic fummæ arrogantiæ, in tantis affumendis nominibus, hos trahendo currui folis, quem ex igne, de Mufpellsheimio volante creavere, junxerunt. Mane (Luna) duos rapuit liberos a terra, nomine Bil & Hiuka, difcedentes a fonte, Bygvaro. Situla nominabatur Sæger: Vectis vero Simul. Patri illorum Vidfidris fuit nomen. Hi liberi Lunam comitantur, uti terricolis apparet. Tunc Gang. celerrime currit Sol, veluti pertimefceret aliquid. Refp. Har: Prope adeft, qui ei inhiat: lupi duo nempe, Skoll & Hattius Hrodatvitnii filii. Tunc Gang. Quale eft genus luporum? Har refp. Gigantea quædam fœmina habitat ad orientem a Midgardia, in fylva, Jarnvid nominata, & ita nominantur illæ giganteæ mulieres, hic habitantes. Turpis & horrenda anus eft mater multorum gigantum, omniumque lupina forma indutorum. Hinc ortum eft monftrum Managarmer, quod faturatur vita morti vicinorum hominum, & deglutit lunam, tincto cœ-

Ok fæþr þar
Fenris kinder
Verþr af þeim ollum
Ima nockra
Tungls tiugari
I trolls hami.
Fylliz fiorvi Fegra manna
Ryþr ragna
Fiot rauþum dreyra.
Svort verþa solskin
Um sumor eptir
Veþr oll va. Ly.
V. e. n.

Ok föder der
Fenris kinder (barn):
Varder af dem allom
Ima någon,
Tunglets åtare
I trolls hamn:
Fylles med lif, Af fega mån :-
Rödfärga Gudarna
Med rödt blod.
Svart varder Solsken
Om somaren efter,
Våder all gryma.
Vetstu det än? Eller hvad?

8. *Dämesagan.*

Ok h. þa spyr Gangl. Hver er leiþ til himins af jorþu. Har sv. hlæiandi. Eigi er nu froþliga spurt. Er ecki þat sagt er goþin giorþu bru af jorþu til himins er heiter Bifraust. Henna muntu sed hava. Kan vera at þu kallir henna regnboga. Hon er med III litum ok miok sterk. Ok ger med mikilli list. Meiri en aþrar smiþir. En sva sterk sem hon er. þa mun hon brotna þa er Muspellz megir fara at riþa

Då spör Ganglere: Hvar är leden til himelen af jordene? Har svarar leende: icke är nu visliga sport: är icke det sagt, at Gudarna giorde en bro ifrån jordene til himmelen, som heter Bifröst? Henne måste du sedt hafva, kan vara, at du kallar henne regnboga. Hon är med tre letar ok myket stark; ok giord med stor konst: Mera än andra smiden. Men så stark som hon är, så mån hon brytas, då när Muspellz söner fara at rida hen-

cœlo sanguine; Tunc splendor solis deficit, uti hisce narratur. *Versus ortum habitat illa misera in Jarnvide, & parit ibi Feneris filios: Ex quibus omnibus fit vaporis quædam exhalatio, Lunam devoratura, Giganteis induta exuviis; Saturatur vita morti vicinorum hominum; Aspergit deos (rubore sanguinis) cruore: Niger fit sol sequenti æstate: venti maligni erunt. Scisne hoc?* Historia IIX. Gang. Ubi iter a terra ad cœlum? Har ridens respondet, hoc non sapienter esse interrogatum: Estne hoc narratum, deos ponte junxisse cœlum & terram, nomine Bifrœst celebrata? Eam te vidisse, oportet: fieri potest, ut eum nomine Iridis insigniveris. Tribus constat coloribus, & longe firmissimus; factusque majori artificio, quam aliæ fabricæ. Licet vero firmissimus sit, attamen frangitur, cum Muspellii filii eum super equitant. Et tranatant equi illorum magnos amnes, deinde iter conficiunt. Tunc

henna. Ok ſvima heſtar þeira yvir ſtorar ar ſva koma þeir fram ferþini. þa ſegr Gan: eigi þ:tu mer Goþin gera henna af trunaþi er hon ſkal brotna ok megi þau þo gera ſem þau vilia. þa ſegr Har. Eigi eru Goþin a mælt verþ at deſſari ſmid. Goþ bru er Bifrauſt en engi hlutr er ſa i þ:m heimi er ſer megi treyſtaz þa er Muſpellz megirheria.

Gangleri ſegr. Hvat hafþiz Alfauþr þa at er ger var Aſgarþr. Har ſegr. I upphafi ſetti han ſtiornarmen i ſæti ok beiddi þa at dæma orlog manna. Ok raþa domrin var þar ſem heiter Iþa vollr i miþborgini. NB *þat er it fyrſta þeira verk at gera hof þat er ſæti þeira XII. ſtanda i.* NB. Nema þat ſæti er Alfauþr atti. NB *þat hof er bezt gert a jordo ok meſt allt er þat utan ok inan ſem gull eit ſe.* NB. I þeim ſal kalla men Gladheim. Annan ſal giorþu þeir er horgr var i er gyþior atto ok var han allgot

henna. Ok ſima håſtar deras öfver ſtora åar, ſå koma de fram fårdena. Då ſåger Ganglere: icke tyckes mig Gudarna göra henne med trohet, når hon ſkal brytas ſönder: ok förmå de dok göra, ſom de vilja. Då ſvarar Har: icke åro Gudarna tilmåle vårde för detta ſmidet. God bro år Bifråſt: men ingen lot år den i denna verldene, ſom ſig förmå tröſta, då når Muſpells ſöner hårja.

Ganglere ſåger: *Hvad hade Alfader för hånder, når Aſgård var giord?* Har ſåger: I begynnelſen ſatte han ſtyremån i ſåtet, ok bad dem at döma alt olag ibland månïſkorna. Ok domarenas råd var dår, ſom heter Ida vallen, mitt i borgene. Det år det förſta deras vårk, at göra det hofvet, uti hvilket deras XII ſåten ſtånda, undantagande det ſåte, ſom Alfader åtte. Det huſet år båſt giordt på jordene ok ſtörſt. Alt år det, ſom gull utan ok innan at ſe. Denna ſal kalla mån Gladhem. En annan ſal giorde de, ſom Gudabilder voro uti, hvilken Gudinnorna åtte ok

Tunc G. Non videtur mihi, deos fideliter hunc exſtruxiſſe, cum tamen, quicquid velint, facere valeant. Tunc Har: Non ſunt dii ob hanc fabricam vituperio digni. Bonus pons eſt Bifrœſt. Nulla vero pars in hoc mundo datur, quæ ſibi confidere poteſt, Muſpellſoniis exeuntibus vaſtatum: Gang. pergit: Quid egit Pantopater, exſtructa Aſgardia? Har regeſſit: in initio diſpoſuit gubernatores, ſingulos ſingulis inſidentes ſoliis, juxta ejus mandatum lites hominum dijudicaturos. Et conſeſſus judicum fuit in valle, nomine Idæ inclyta, in medio urbis. Primum illorum fuit opus, quod aulam exſtruxerint, in qua duodecim illorum ſolia ſunt: excepto illo, quod poſſidebat Pantopater. Hæc aula, artificioſiſſima ſua fabrica, omnes in terra domos vincit. Hic eſt Gladheimium (gaudii habitatio). Aliam ædificarunt, in qua variæ variorum deorum ſimulacra conſpiciebantur; hæc

 dua-

hof ok fagurt han kalla men Vindgloþ. þar næſt ſmiþoþu þeir hof er þ. logþo afl i.

Ok þar til ſmiþoþo þeir hamrar ok tong ok ſteþia ok þaþan af oll tol onnr. Ok þvi næſt ſmiþoþu þeir malm ſtein ok tre. Ok ſva gnogliga þannan malm er gull heiter. At oll borþgogn ok reidigogn hafþi þeir af gulli. *Ok er ſu aulld kollud gullalldr.* Aþr en ſpilliz af til kuamo kuinanna. þær komu ur jotun heimum. þar neſt ſettuz Gud up i ſæti ſin. Ok retto doma ſina. Ok mintuz hvaþan dvergarnir hava kviknaþ i mollþu niþr i jorþunni. Sua ſem madkar i holldi. Dvergarner hofdu ſkapaz fyrſt ok tekit kuiknan i holldi Ymis ok voru þa madkar ok af atkvæþi Guþana urþo þeir uitandi manuitz. Ok hofdu mans liki ok bua þo i jorþu ok i ſteinum. Moþſogner uar æztr þeira ok anar Dyrin: ſua ſegr i Voluſpa. þa gingu

var han et aldeles godt hus, ok fagert, honom kalla mån Vinglod. Dårnåſt ſmide de et hus, ſom de lade ſmidio Bålg i.

Ok der til ſmidde de hammar ok tång, ok ſted, ok dådan af allt vårktyg annat. Ok dernåſt ſmidde de malm, ſten ok trå, ok ſå tilråklig den malm, ſom gull heter, at all bordkåril, ok all redſkap, hade de af gull. Ok år *denne åldren kallad gullåldren.* Fór ån det fórſpiltes af de kvinnors tilkommelſe, ſom kommo ur Jåttahem. Dår nåſt ſattes Gudarna i ſina ſåten, ok råttade ſina domar; ok mindes hvadan dvårgarna hade kviknadt uti moldene neder i jordene, ſåſom madkar i kót. Dvårgarna hade ſkapas fórſt, ok tagit kviknad i Ymis kót: ok voro då madkar, ok af Gudarnas åtkvåde vordo de vetande manavet. Ok hade mans like, ok bodde dok i jordene ok i ſtenar. Modſogner var den fórſte af dem; ok den andre Dyrin: ſå ſåger i Sibillas ſpådom. V. A.

deabus fuit aſſignata; fuitque aula optima & pulcerrima. Hanc vocant homines Vinglod (Veneris & amicitiæ aula). Proximum, fabricabant domum, in qua diſpoſuerunt fornacem; nec non malleum, & forcipem ac incudem, atque omnia reliqua inſtrumenta. Deinde produxerunt metallum, lapides & lignum & perplurimum illius metalli, quod aurum vocatur; & omnem ſuppellectilem, & phaleras equorum, ex auro fecere, unde *hæc ætas aurea* ſalutatur: Antequam dilapidarentur hæ divitiæ a mulieribus, de Jotunheimia oriundis. Tunc dii inſidentes ſedibus ſuis regiis, in memoriam revocabant, unde pygmæi ortum haberent, in pulvere nempe terræ, tanquam vermes in cadavere. Pygmæi primo erant creati, & vitam nacti in corpore Ymii, & tunc vermes erant; ſed juſſu deorum humanæ ſcientiæ participes fiebent & habebant formam humanam, attamen intra terram habitabant & in lapidibus. Modſognerus fuit primus illorum, & tum Dyrinus. Ita carmini-

V. A. S. G. H. G.
Ok um þat g. h. ſkylldi
Dverga Drott umſpekia
Or brimi blodgu
Ok blami leggium
þeir manlikun morgum
Gierdu dvergar
I jorþu ſem þ.
Dyrin kendi
Ok ſegr þeim noſn þeira.

Nyi. Niþi. Nordri. Suþri. Auſtri. Veſtri. Alþiofr. Dualin. Nani Niningr. Dani. Bivor. Baur. Bambaur. Nori. Orr. Anar. Onni. Mioþvitner. Viggr. ok Gandalfr. Vindalfer. þorin. Fili. Kili. Fundin. Valiþior. þorin. Vitr. ok Litr. Nyraþr. Recker. Raþſviþr. þeſſir ero dvärgar ok bua i ſteinum. En enr fyri i molldo. Dramr. Dolgþuari. Har. Hugſtar. Hleiþolfr. Gloni. Dori. Ori. Dufr. Andvari. Heftifili. Har ſegr. en deſſir komu fra Suarnis haugi til Auruanga a Joru vollu ok þaþan er komin Lovar. En þeſſi ero nofn þeira. Skirvir. Virver. Skatiþr. Ai. Alfr. Yngvi. Eikinſkialli. Falr. Froſti. Fidr. Ginar. þa ſpyr G.

V. A. S. G. H. G.
Ok om det giätas hvilken
Skulle dvärga drott omſkapa.
Ur blodsbrunnen
Ok blomſtrleggar.
De mans like faſt mång
Giorde dvärgar
Ur jordene, ſom de
Dyrin ſade.
Ok ſäger ſör dem deras namn.

Nyi, Nidi, Nordri, Sudri, Auſtri, Veſtri, Aldiofr, Dualin, Nani, Ninningr, Dani, Bivor, Baur, Bambrur, Nori, Orr, Anar, Onni, Miodvitner, Viggr ok Gandalfr, Vindalfer, þorin, Fili, Kili, Fundin, Validior, Dorin, Vitr, ok Litr, Nyradr, Recker, Radſvidr. Deſſe äro ok dvärgar, ok bo i ſtenar; men de förre i moldene. Dramr, Dolgduari, Har, Hugſtor, Hleidolfr, Gloni, Dori, Ori, Dufr, Andvari, Heftifili. Har ſäger: men deſſe äro komna ifrån Svarnis hög til Örvanga i Joru vall, ok dådan är kommen Lovar. Men deſſa äro deras namn. Skirver, Virvar, Skadifr, Ai, Alfr, Yngvi, Eikinſkialli, Falr, Froſti, Fidr, Ginar, Då ſpör, Ganglere:

9. Då-

carminibus Sibillinis: *Tunc ibant. V. A. S. G. H. G. & ea de re hic conſilium incundum, Quis nanorum Principem rurſus crearet, Ex ponte ſanguineo Et luridis oſſibus, Humana forma perplurimas, Fecere Nanos, in terra, uti illos Dyrinus docuit, eorumque recenſens nomina:* vide in textu Gotico hæc nomina propria. Hi ſunt nani atque in ſaxis habitant. Illi autem priores in pulvere. Iterum in Gotico. Har dicit: Hi vero venerunt a Svarnis tumulo ad Oervangam, quod eſt in Joru campo, & inde venit Lofar. Sed hæc ſunt nomina eorum; vide Textum G. Tunc quæſivit Gang.

Hi-

9.
Fra helgi ſtaþi Guþana, - - - ok - f.

Huad er haufud ſtaþr edr helgiſtaþr guþanna. Har ſvar. þat er at Aſki Ygdraſils þa ſkolo Goþin eiga doma ſinu hverndag. þa mælti Gang. Huat er at ſegia fra þeſſari ſtaþ. Jafnhar ſegr aſkrin er allra tria meſtr ok beztr. Limar hans dreifaz um heim allan ok ſtanda yvir himini. þriar rætr treſins hallda þui upp. Ok ſtanda avar breitt. Ein er med Aſum. Onr med Hrimþuſſum þar ſem forþum var ginunga gap. þriþia ſtendr yver Niflheim ok undir þeſſari rot er Hvergelmr. En Nidhogr gnagar neþan rotina. En undir þeſſari rot er til Hrimþuſſa horfir er Mimis brunr er ſpekt ok manvit er i folgit. Ok heitr ſa Mimr er a brunin. Han er fullr af viſendum fyrir þui at han dreckr or bruninum or Giallar horni. þa kom Alfauþr ok beiddiz eins dryc-

9. *Dæmeſagan.*
Om Gudarnas heliga Ståder, ok om Aſkene Ygdraſil.

Hvilken år Gudarnas hufvudſtad eller heliga ſtad? Har ſvarar: det år vid Aſkena Ygdraſil, dår ſkola Gudarna hålla ſina domar hvar en dag. Då målte Ganglere: Hvad år at ſåga om denna ſtaden? Jåmnhar ſåger: Aſken år ſtörſt ok båſt af alla trå. Hennes grenar utſprides i hela verldena, ok ſtår öfver himelen. Tre tråets rötter hålla det up ok ſtå ganſka bredt. En år med Aſarna; andra med Rimtyſſarna, dår ſom fordom var Genomgapet. Tredie ſtår öfver Niflhem, ok under denna rot år Hvergelmer. Men Nedhogger gnager nedan til rotena. Men under denna rotene, ſom vånder til Rimtyſſarna, år Mimis brun, ſom visdom ok manavet år i följet med. Ok heter den ſame Mimis, ſom åger brunnen. Han år full af visdom, förty at han dricker ur brunnen, ur Giållarhorn. Dår kom Alfader ok beddes en drick af brun-

Hiſtoria IX. De ſacris Deorum urbibus. Quæ eſt Deorum Metropolis, ſive urbs ſacra? Ad hæc Har: Sub fraxino Ygdraſili dii quotidie ſua exercent judicia. Tunc G. Quid de hoc loco dicendum eſt? repoſuit Jafnhar: Fraxinus hæc eſt maxima & optima arborum omnium. Rami ejus per totum diffunduntur mundum cœloque imminent: Tribus innititur radicibus, perquam late patentibus: Harum una inter Aſas, altera cum Rimtuſſis, ibi, quo olim erat abyſſus: Tertia eſt ſuper Niflheimio. Et ſub hac radice eſt Hvergelmer fons. Nidhöger ſubtus radicem arrodit. Sed ſub illa radice, quæ ad Rimtuſſos ſpectat, eſt inclytus fons Minois, in quo ſapientia, & prudentia, abſconduntur. Et appellatur ille Minos, qui hunc poſſidet fontem: hic eſt abunde inſtructus ſcientia & ſapientia, quippe qui fontis aquam ex cornu Giallicæ bibet. Aliquando venit Pantopater impetraturus uni-

kiar af bruninum. En han lagþi auga ſitt i ved. Sva ſegr i Voluſpa.

Allt veit ek Oþin
Hvar þu auga falt
I þ. enum mæra Mimis bruni
Dreckr miod Mimr
Morgin hverjan
Af veþi Valfauþrs
Viti þat en eþ. hvat.

þriþia rot aſkſins ſtendr a himinum. Ok undir þeſſari rot er Urþar brunnr. þar eiga goþin Domſtaþ: Hvern dag riþa æſir þar upp um Bifrauſt. Hon heitir ok aſa bru. þ. ero nofn heſtana Aſa. Sleipnr er beztr. h. a Oþin. Han hever. VIII. fættr. anar Glaþr. III. Gyllir. IIII. Skeiþbrimr. V. Slintoppr. VI. Sinir. VII. Gils VIII. Falofner. IX. Gulltoppr. X. Lettfeti.

Balldrs heſtr var brendr med honum. En þor gengr at domi ok veþr þar ar er ſvaheita Kormt ok Ormt ok Kerlavgar. II. þær ſkall þor vaþa hverndag. Er han dæma ſer at

brunnen; men han måtte lägga ögaſitt i vad; Så ſäger i Sibillas ſpådom:

Alt vet jag Oden;
Hvar du ögat ſälte (giömde)
I den våta Mimis brunnen,
Dricker Minur miöd
Hvar en morgon
Af vadet Valfaders:
Veſtu det ån eller hvad?

Tredie roten af aſkene ſtånder å himelen, ok under denna rot år Urdar brun. Där ega Gudarna domſtad. Hvar en dag rida Aſarna där upå Bifråſt; hon heter ok Aſa bro. Deſſa åro namnen på håſtarna Aſarnas. Sleipner år båſt, honom har Oden: han har åtta fötter. 2 Glader. 3 Gyllir; 4 Skeidbrymer. 5 Slintoppeſötter. 6 Sinir; 7 Gils; 8 Falofner 9 Gulltoppe; 10 Letfoten.

Baldurs håſt var brånd med honom. Men Tor går till domen, ok vader de åar,ſom ſå heta: Kormt ok Ormt, ok 2 Kerlóger. Där ſkal Tor vada hvar en dag, ſom han far at dôma vid

unicum hauſtum ex cornu; ſed oculorum ſuorum unum pignori prius daret. Uti in Carm. Sibill. perhibetur. *Omnino novi, Odine, Ubi oculum abdidiſti; In liquido illo fonte Minois. Libat mulſum Minos Quolibet mane ſuper pignore Pantopatris. Scisne hoc? nec ne?* Tertia radix fraxini ſuper cœlum eminet: & ſub hac radice eſt Urdar brun (fons præteriti temporis). Hic diis locus eſt judiciis faciendis. Quolibet die Aſæ ad cœlum equitant per pontem Bifrœſtam, qui etjam Aſopons nuncupatur. Hæc ſunt nomina equorum Aſarum: Sleipner eſt optimus, octo gaudens pedibus, eum poſſidet Odinus. II Gladerus; III Gyllir; IV Skeidbrimer; V Slintopper; VI Sinir VII Gils; IIX Falofner; IX Gylltopper; Letfeter. Eqvus Apollinis una cum ipſo crematus fuit. Torus autem ad locum, judiciis habendis conſecratum, iturus, pedes proficiſcitur, vadando amnes, nomine Kormt, Gormt, Kerlœger. II. Hos Torus vadando trajiciet ſingulis diebus, quibus

Áſkæ Ygdraſils. þvi at Asbru brenr oll loga. En heilog vottn floa. þa mælti G. Brenr elldr yvir Bifrauſt. Har ſegr. þar er þu ſer i regnboganum raut er elldr brenandi upp a himin. þa mundi ganga bergriſar Bifrauſt ef ollum veri ferþ at er fara vildi.

Margir ſtaþir ero a himini fagrir. Ok er þar allt guþlig vernd fyrir. þar ſtendr ſtaþr ein undir Áſkinum vid brunin ok or þeim ſal koma. III. Meyar er ſva heita: Udr. Verþandi. Skulld. þer Meyiar ſkapa mannum alldr. þær kollu ver Nornir. En ero fleiri Nornir þær er koma til hvers barns er fætt er. At ſkapa alldr. þær ero goþkynþar. En aþrar alfa ættar. En enar þriþio dverga ættar. Sva ſem her ſegr.

Sundr bornar bygg ek
Nornir vera eigut
þær ætt ſamman.
Sumar ero Aſkyndar.

vid Aſkena Ygdraſil: Ty at Aſabroen brinner all i loga. Men de heliga vatnen öfverflöda. Då mälte G. Brånner eld öfver Bifråſt? Har ſäger: det ſom du ſer i regnboganom rött är eld, ſom brenner upå himelen. Då månde Bergreſar gånga Bifråſt, deråſt allom vore tillåtit reſa, ſom fara ville.

Månge ſtäder äro i himelen fagra, ok är där alt Guda värn före. Där ſtånder en ſtad under Aſkene vid brunnen, ok ur den Salen koma tre Möjar, ſom ſå heta: Uder Verdande, Skuld. Deſſa Möjar ſkapa måniſkans ålder; dem kallom vi Norner. Än äro flera Norner, de ſom koma til hvart ok et barn ſom födt är, at ſkapa åldren, de äro Gudakön: Men andra Alfa ätt. Men det tredie dvergaätt: Såſom här ſäger:

Sönderborna (aſl af åtſkilligt ſlag)
Hugſar jag Norner vara:
Egia de ej ätt ſamman,
Somlig' äro Aſa kön;

Sont-bus venit judicaturus ad fraxinum Ygdraſil; cum Aſopons totus flamma exardet; aquæ autem ſacræ inundant. Tunc G. Num ardet ignis ſuper Bifrœſtam? Har reſp. Quod in Iride conſpicis rubrum, eſt ignis ardens in cœlo. Tunc cyclopes calcaturi eſſent Bifrœſtam, ſi cuilibet iter pateret, profecturo. Perplurimæ ſunt urbes in cœlo amœnæ, omnesque divina cuſtodia munitæ. Ibi ſita eſt urbs ſub fraxino juxta fontem, & de hac aula prodeunt Virgines, ita nominatæ, Uder, Verdanda, Skuld. Hæ virgines hominum diſpenſant ætates. Has vocamus, Nornas, ſeu Parcas. Adhuc plures ſunt Parcæ, ſingulos adeuntes infantes, recens natos, ut ætatem creent. Hæ Divinæ ſunt originis. Aliæ autem Alfarum progenies. Illæ vero Nanorum filiæ: uti hiſſce perhibetur. Diverſas origine credo Parcas eſſe Nec minus ſtripis. Quædam Aſarum filiæ; quædam Alfarum; quædam ſunt filiæ Dvalini. Tunc locutus eſt Ganglerus; ſi Parcæ hominum

Sumar Alfkyndar
Sumar ero dættr Dvalins.
þa mælti Gangl. Ef Nornr raþa orlogum manna þa ſkipta þær geyſi miſiafnt ſumir hava godt lif ok rikuligt. En ſumir hava litid len ok lof. Sumir langt lif. Sumir ſkamt. Har ſegr. Goþar Nornir ok vel ættaþar ſkapa goþan alldr. En þeir men er f. o ſkaupum verþa þa vallda þvi illar Nornir. þa m. Gang. hvat er at ſegia fleira fra Aſkinum. Har ſegr. Margt er þar af at ſegia.

Somliga åro Alfa kön;
Somliga dottrar Dvalins.
Då målte Gang. om Norner råda (ſtyra) förekommande öden, då ſkifta de ganſka miſſjåmnt; ſomlige hafva godt lif, ok rikt; men ſomlige litet lån ok lof. Somlige långt lif, ſomlige kort. Har ſåger, de goda Norner ok vål åttade ſkapa godan ålder. Men de mån ſom uti obehagelighet råka, det vålda de illaka Norner. Då målte G. hvad år at ſåga flera ting om aſkene? Har ſåger: margelunda år der af at ſåga.

minum fatis imperant, tunc diſpenſant admodum inæqualiter. Quidam gaudent proſperis rebus & divitiis; quidam vero inopia rerum laudumque laborant Quidam longævi ſunt. Quidam brevi vitam agunt. Har reſpondet: Bonæ Parcæ, quæ melioris ſunt generis, bonæ quoque ætatis auctores ſunt. Illi autem homines, quibus malum quoddam contingit, Parcis id adſcribant malignis. Tum ſermocinatus eſt ulterius Ganglerus Quæ plura de fraxino ſunt dicenda? Har: Plurima.

Af Reſenii Edda vill man denna Dåmeſagan indraga.

XVII. Dåmeſaga. Huy ſo myked Skilie, ad Sumar ſie heitt enn Vetur kalldur. Svoſudur heiter ſå er Fader Sumars er, og ær han ſællyſtur, ſo aff hanns heite er thad kallad Suaſligt er blytt er, enn Fader Wettrar er ymeſt kalladur Windliön eda Windſualur, hann er Waſadar Son, og voru their Ættingiar hanns [a] *Brimmer, og Sualbriöſtadur, og heſur Wetur theirra Skaplinde.*

17. Fabel. Hvi dår år ſå myken åtſkilnad på at Sommaren er varm, men Vinteren kall? Svaſod heter den ſom år Fader til Sommaren, ok han år myket lyckſalig, derföre år det utaf hans namn kalladt Suaſlig ting, ſom år iå mildt, ſom man vil önſka. Men vinterens Fader kallas undertiden Vindlejon, ſomlig tid, Kallblåſandes. Han år Oroligbets Son, ok hans Slågtingar åro gryme ok kallbröſtade, ok ſlågtar Vinteren efter deras natur.

Mythologia XVII. Unde tanta exiſtat diverſitas, quod æſtas calida ſit, hyems frigida. Svoſudur vocatur qui pater eſt æſtatis (delicatus & blandus:) ab ejus nomine Svaſligt dicitur (quicquid delicatum eſt & gratum). Sed pater hyemis interdum Vindlion *(ɔ: Venti Leo), interdum etiam* Vindlualur *(ɔ: frigidum ſpirans appellatur. Ille Vaſadar (ɔ: frigidus & imbres paſſus) filius eſt: Erant autem homines illi crudelis & frigidi affectus, quorum ingenium hyems imitatur.*

a) Gangl.

K. Gangl. Unde tantum discrimen oritur, quod æstas calida, hyems v: frigida sit? Haar. Non ita quæreret sapiens hæc n. sunt in ore omnium Verum si usque adeo es insipiens, ut ista non audiveris, interpretabor benigne, quod semel, licet fatue quæras: quam earum rerum, quas sciri oportet, ultra ignarus maneas.

10.

Fra ASKE Ygdrasils.

Aurn ein sitr a limum askſins ok er han margs vitandi. En millum augna honum sitr haukr sa er heitr Vedrlaufnir. Ikorni sa er heitr Ratakostr. Renr upp ok nidr eptir Askinum ok ber aufundar orþ millum arnarins ok Niþhaugs. En fiorer Hirtr renna i limum Askſins ok bita bast. þeir heita sva. Danin. Dvalin. Dyneyr. Dyraþror. En sua margir ormar ero i Hvergelmi med Niþhaugi at eingi tunga ma telia. Sva sem her segr.

Askr Ygdrasils drygir ervidi
Meira en menn um viti
Hiortr bitr neþan.
En a hliþu funar
Skerþr Niþhaugr neþan.

10. Dåmesagan.

Om Asken Ygdrasil.

En órn sitter i grenarna Askens, ok år han myket vetande. Men imellan ógonen på honom sitter en hók som heter Vederlófner. En Ikorn, som heter Råttakoster, rånner up ok neder efter asken ok bår afunds ord imellan órnen ok Nidhógger. Men fyra hiortar renna i grenarna askens, ok bita desſ bast. De heta så. Danin, Dvalin, Dyneyr, Dyradror. Men så marge ormar åro i Hvergelmer, med Nidhogger, at ingen tunga må telia. Såsom hår såges:

Asken Ygdrasil lidr besvår mera,
Ån mån veta af:
Hiort bita ofvan;
Men å sidor rottnar:
Skår Nidhogger nedan.

Ok

De fraxino Ygdrasil: Historia X. Aquila quædam ramis fraxini insidens multarum rerum est gnara. Inter oculos ejus sedet Accipiter, qui Vederloefner vocatur. Sciurus, nomine Rottakoster, fraxinum ascendendo, & descendendo discurrit verba asportans invidiæ, inter aquilam & Nidhoggium. Quatuor vero cervi percursitant ramos, arboris corticem devorantes, qui ita nominantur: Danin, Dvalin, Dyneger, Dyradror. Sed adeo multi serpentes sunt in Hvergelmio, apud Nidhoggium, ut enumerare nulla queat lingua; uti hisce narratur. Fraxinus *Ygdrasil plura patitur, Quam ullus mortalium cogitatione assequi valeat. Cervus depascitur inferius* (rectius, eacumen), *Sed circa latera putrescit. Nidhoggius arrodit subtus.* Et iterum

Ok en ſegr her ſva:
Ormar fleiri Liggia undir
Aſki Ygdraſil En þat um hygg hver
Oſuinra apa. Goni ok Moni
þeir ero Grafvitnis liþar.
Grabakr ok Grafvollduþr.
Ofnr og ſvafnr
Hygg ek at æ muni
Meids koſtum ma.

Dat er en ſagt at Nornr þær er byggia vid urþarbrun taka hvern dag vatn or bruninum ok aurin med þan. er liggr um brunnr ok auſa upp yvir Aſkin. Til des at ecki ſkulo limar hans funa eda trena. En þat vatn er ſva heilagt at allr er þar koma ero ſva hvitr ſem hinna ſu er ſkiall heitir er ligr inan um eggſkurmsl. Sva ſem her ſegr.

Aſk veit ek ſtanda |Heitr Ygdraſil
Har borin heilagr |Hvita auri.
þaþan koma þaugvar þær i dali falla
Stendir yvir grein Urþar brunni.

Su daug er þaþan af komer kalla menn hunangsfall ok þaþan af fæþaz byf - - gr. Fyglar. II fæþaz

Ok ån ſåger hår ſå:
Ormar flere. Liggia under
Aſken Ygdraſil, Ån det tänkt nogon
Oviſan apa, Gone ok Mone,
De åro Grafvitnis ledar.
Grabakur ok Grafvallduðr.
Ofner ok Svafner
Tror Jag, at ſtadigt månde
Fòrmå fòrtåra henne

Det år ån ſagt, at de Norner, ſom byggia vid Urdar brun, taga hvar dag vatn ur brunnen, ok ler med, det ſom ligger om brunnen, ok òſa up òfver Aſkena til det, at icke Hennes grenar ſkola rotna, eller trena. Men det vatnet år ſå heligt, at alle, ſom dår koma vid, åro ſå hvite, ſom den hinnan, ſom Skiall heter, hvilken ligger innan om Eggeſkalet: ſåſom hår ſåger:

Aſk vet jag ſtånda, Heter Ygdraſil
Hòg upvåxt, ok helig Af hvita òre.
Dådan komer dagg, Som i dalar faller
Står öfver den gròna Urdar brunnen.

Den dagg, ſom dådan af komer, kalla månifkorna Honungs fall, ok dådan af fòdas Biflogor (Biet). Två foglar fòdas i Urterum:

Serpentes plures, Fraxino Ygdraſil ſubjacent, Quam cogitavit inſipiens quidam. Gonius & Monius, Sunt Gravitnis filii; Grabaker, & Grafvollduder, Ofnerum & Svafnerum, Credo aſſidue aliquid conſumere. Præterea narratur, Parcas, ad Urdarum fontem habitantes, quotidie aquam de fonte hauſtam, una cum circumjacente luto fraxino ſuperfundere, ne rami ejus putreſcant, aut marceſcant. Illa vero aqua adeo ſancta eſt, ut omnia hâc tincta fiant candida inſtar membranulæ, intra putamen ovi lâtitantis, Skiall vocatæ: uti hiſce teſtatur Sibilla: *Fraxinum novi ſtantem, Vocatam Ygdraſil, Proceram & ſacram Albo luto. Hinc venit ros, Qui in valles cadunt; Stat ſuper virente Urdar fonte.* Rorem hinc venientem vocant homines mellis rorem, & hinc apes paſcuntur. Aves duæ nutriuntur in fonte Urdari, Cygni nominatæ, quibus originem debet hoc genus volucrum.

Hi

i Urþar brunni er Svanr heita. Ok af þeim fuglum hefr þat fuglakyn komid er ſua heita ſiþan.

i Urdarbrunnen, ſom Svaner heta, ok af deſſa foglar hafver foglakônet komet, ſom ſå heta ſedan.

11 Dæmeſagan.

þa mælir Gangl. Mikil tiþandi kantu ſegia af hm. Hvad er þar fleira haufuþſtaþa. En at Urþar brunni. Har ſegr. Margr ſtaþr ero þar gofugligr. Sa er þar ſtadr er kalladr er Alfheim þar bygver folk þat er Lioſalfar heita. En Dauckalfar bua niþan undir jorþu ok ero þeir olikr ſynum ok enn olikari reyndum. Liosalfar ero hvitari en ſol ſynum. En Daukalfar ſvartari en bik. þar er ok ſa ſtadr er Breiþablik heitr ok engi er þar fegri ſtadr. þar er ok ſa ſtaþr er Glitnir heitr ok ero veggr hans ok ſtedr allar af rauþo gulli ok þak hans er af gulli. þar er ſa ſtaþr er Himinbiorg heita. Sa ſtendr a himins enda vid bruar ſpord þar er Bifrauſt kemr til himins. þar er en mikill ſtaþr er Valaſkialf heitr þn giorþu ok þaukto ſkiro ſilfri. þar er ok Hlidſkialf i þeim

Då måler Gangl. Stora tidningar kan du ſågia om honom: Hvad är dår för flera hufvudſtäder än vid Urdar brun? Har ſåger: Månge ſtäder åro dår ſkône. Dår år den ſtaden, ſom kallader är Alfhem; där det folket bor, ſom Liuſaltvar heter. Men Dunkl-alfar, (Mörkalfar) bo neder under jordene ok åro de olike.(annat folk) i ſynene, ok än olikare i rön (gerning). Liusalfar åro hvitare än ſolen i ſynene; men Mörkalfar ſvartare ån bek. Där år ok den ſtad, ſom Bredablik heter; ok ingen år dår fågre ſtad. Dår år ok den ſtad, ſom Glitner heter, ok åro vegger hans, ok rum alle af rödt gull, ok hans tak af gull. Där år en ſtad, ſom Himelsberg heter, han ſtånder vid himelens ånda, vid Broändan, där, ſom Bifråſt komer til Himelen. Där år en ſtor ſtad, ſom Valaſkialf heter, den giorde Gudarna, ok tåkte med ſkirt ſilfer. Där år ok Hlidſkialf i denne

Hiſtoria XI. Tunc locutus eſt G. Perplurima tu potes enarrare: Quænam vero ſunt plures urbes ſacræ adhuc ad fontem Urdar? Har: Multæ ſunt urbes ibi pulcerrimæ. Harum unam, Alfheimium dictam, incolunt Fauni lucidi. Nigri vero Fauni inferiora terræ viſcera tenent, ſuntque aliis hominibus diſſimiles viſu, at magis factu. Lucidi ſolem claritate, at nigri picem nigredine, vincunt. Ibi ſita eſt urbs, nomine Breidablik, quæ nulli pulcritudine eſt ſecunda. Nec non alia vocata Glitner, cujus parietes & omnia ſunt auro micantia & rutilantia, ita etiam tectum eſt aureum. Ibi eſt urbs Himinborg, juxta terminum cœli ſita, ad finem Bifrœſtæ, ubi cœlum tangit. Ibi permagna urbs nomine Valaſcialf. Hanc ex puro argento ædificatam & tectam fecere dii. Ibi etiam eſt Hlidſcialf, in hac

ſal þat haſæti er ſva heitr. þa er alfauþr ſitr i þvi haſæti ſer han um heim allan. A ſunan verþum heims enda er ſa ſtadr er allra ar fægrſtr. Ok biartari en ſolin er Gimle heitr. Han ſkal ſtanda þa er himin ok jorþ fyrir faraz. Ok bygia þanan ſtaþ rettlatir men um alldir allda. Sva ſeger i Voluſpa.

Sal veit ek ſtanda Solu fegra
Gulli þaktan A Gimle þar
Skulo dygvar þrottir byggia.
ok um alldr daga Ynþis niota.

þa mælti Gang. Hver gietr þanan ſtaþar þa er ſvarta logi brennir himin ok jorþ. Har ſegr. Sva er ſagt at annar hemin ſe ſuþr ok upp fra þm. ok heitr ſa heimr Viþblain. En hin þriþi ſe upp fra þeim ok heitr ſa Aundlangr. Ok a þeim himini hygio ver þanna ſtaþ vera. En Lioſalfar einir hygio ver at nu byggi þa ſtaþi. þa mælti Ganglri.

12.

Her ſegr fra nofnum Odins ok fra Riki.

Hverir ero Æſir þeim er mannum er ſkyllt at trua a. Har

ne Sal är det högſäte, ſom ſå heter. Då, när Alfader ſitter i det högſäte, ſer han om all verldena. Vid ſödra landets ända är den Staden, ſom är ſägerſt af alla, ok mer klart ſkinande än Solen: ſom Gimle heter; Han ſkal ſtånda då, när Himel ok jord förfaras, ok bebo den ſtaden rättfärdige mån uti alla evighet. Så ſåger i Sibillas ſpådom

Sal vet jag ſtånda, Fågre än Solen;
Med gull tåkter. I Gimle dår
Skola dygdige Månïſkor bo.
Ok i evighet Ynneſt niuta.

Då målte G. Hvilken giåter (bevarer) den ſtaden då när ſvarta logan brånner himel ok jord? Har ſåger: Så år ſagt, at en annan himel år ſöder ut ok up från denne: ok heter den ſamme Himelen Vidblåen. Men hin tredie år up öfver denna ok heter Aundlanger; ok i denna himel tro vi denna ſtad vara, men Lius alfar allenaſt tro vi nu bebo denna ſtaden. Då målte Ganglere.

12 Dämeſagan.

Hår talas om Odins namn ok rike.

Hvilke åro de Åſar, ſom måniſkorna åro ſkyldige at tro på? Har ſva-

aula; quod ſolium ita vocatur. Cum Pantopater ſedet in ſummo throno totum circumſpicit mundum. In auſtrali parte orbis eſt urbs omnium ornatiſſima, ſoleque lucidior, quæ Gimle appellatur. Hæc permanebit, cœlo terraque pereuntibus; illiusque urbis incolæ ſunt viri juſti, in ſecula ſeculorum; teſtante Sib. *Curiam novi ſtare, Sole clariorem, Auro tectam, In Gimle, ubi debent virtuoſi Homines habitare, Et per omne ævum gratia frui.* Tunc Gang. Quis cuſtodit hanc urbem, cum nigra flamma exuret cœlum ac terram? Har reſpondit: Ita dictum eſt, ad auſtrum alium eſſe mundum, hoc longe altiorem, Vidlæn dictum. Tertium vero hoc altiorem, nomine Oendlangeri, & in hoc cœlo hanc eſſe urbem ſuſpicamur, jam vero Faunis lucidis eſſe habitaculum ſolis.

svarer. Tolf ero Æsir goþkunnigir. þa mælti Jafnhar. Eigi ero Asyniór ohelgari. ok ecki mego þær minna. þa mælti þriþi. Oþin er æztr ok ellztr Asanna. Han ræþr ollum hlutum ok sva sem onr goþin ero mattug þa þiona honum oll sva sem born fauþr. En Frig kona hans veit ok orlog manna. þott hon segi engar spar sem sagt er at Oþin sialfr mælti vid þanan As er Loki er nefndr.

Ær irtu nu orþin Ok aurviti
Hvi floptr þu loptr Orlog mana.[1]
Frigg hyg ek at þ: viti þvi at henni
Sialfgi segir.

Oþin heitr Alfaþr þvi at han er faþir allra goþanna. Han heitr ok Valfoþr þvi at hans oska synir ero allir þeir er i val falla. þeim skipar han Valholl. Ok Vingolf ok heita þeir þa Einheriar. Han heitr ok Hangaguþ ok Happaguþ ok Farmaguþ. Ok en nefniz han af flei-

svarar: tolf åro Asarna af Gudaslågt. Då målte Jafnhar: icke åro Gudinnorna oheligare, ok ei förmå de mindre. Då målte Tredie: Oden år förnåmst ok ållst af Gudarna. Han råder öfver all ting, ok såsom de andre Gudarna åro mågtige, dok tiena honom alle såsom barn (sin) fader. Men Frig kvinna hans vet ok månifkornas öden. Dok hon såger ingen spådom; som sagt år, at Oden sielf målte vid den As, som Loke år nåmnder:

Yr år du vorden Ok vettlös:
Hvi utsprider du Månifkors öden?
Frig vet jag, at Hon vet det,
Emedan jag sielf såger henne.

Oden heter Alfader, ty at han år fader åt alla Gudar. Han heter ok Valfader, ty at hans önskade söner, åro alla de, som i val (krig) falla. Åt dem förordnar han Valhall ok Vingolf, ok heta de då Enherrar. Han heter ok Hangagud, ok Happagud, ok Farmagud; ok ån nåmnes han på flera vågar

Historia XII. Narratur hic de nominibus & regno Odini. Tunc locutus Gang. Quinam sunt Asæ, in quos credendum est? Resp: Har: duodecim sunt Asæ Divinæ originis. Tunc loquebatur Jasnhar. Nec sunt Asyniæ minus sanctæ, neque minoris potentiæ: Tunc dicit Tertius: Odinus est Primus & Antiquissimus Asarum. Ille gubernat res omnes, & licet reliqui dii sint potentes; attamen ei serviunt omnes tanquam liberi patri suo. Erigga vero uxor ejus etjam hominum fata præscit, licet nulli revelet res futuras, ut perhibetur, Odinum Loconi adlocutum esse: *Insanum te, immo mente captum dico, qvare excitas auram fatorum hominum? Friggam scio scire hoc cum ipse ei revelem.* Odinus vocatur Pantopater, quoniam ipse est pater deorum omnium. Vocatur etjam Valfader, quia ejus optati filii sunt, qui in acie occumbunt. Hisce Valhallam assignat, atque Vingolfam; tunc Monheroes salutantur. Ille vocatur etjam Hangadeus, Happadeus, Farmadeus; Et adhuc plura habet nomina, veniens ad Regem

ra vega þa er han var komin til Geirraþar kung segir han sva. Hetumz Grimr. ok Ganglri. Herian. Helblindi.Har.Saþur.Svipall.Sangetall Bolverkr. Fiolner. Grimnr. Glapsviþr.

gar (såt); då hån var komen til Geirrǿdar kung: såger Han så: het &c. Hialmbri. þeckr þriþi. þuþruþr. Herteitr. Hnikar. Bileygr. Baleygr.

Fiolsviþr. Siþhottr. Siþskeggr. Sigfoþr. Atriþr. Hnikuþr. Alfoþr. Farmatyr. Oski. Omi. Jafnhar. Biblindi. Gelldner. Harbarþr. Sviþur. Sviþrir. Jalker. Kialar. Viþur. þror. Jalkr. Veratyr. Gautr.

þa mælti Gangleri. Geysi morg nosn hafi þeir gefit honum. Ok þat veit tru min at þat mun vera mikill froþleikr. Sa er kan skyn ok dæmi hverir atburþr orþit hava til hvers þ:a nafns. Har segir. Mikil skynsemi er at ripia þat vandliga upp. Enn þo er þat skiotaz at segia at flest heiti hava verit gefin af þeim aburþum at sva margar ero (ask) greinr tungna i verolldini. þa þickiaz allir þioþir þurfa at breyta nafni hans til sinu tungo til bæna slis sialsum ser. En sumir atburþir til þessara heita hava gerzt i ferþum hans ok er þat fært i Frasagnir. Ok muntu eigi mega froþr maþr heita ef þu skalt eigi kunna at segia fra þeim

Då målte Ganglere: Ganska mång namn hafva de gifvet honom, ok det vet tro min,at det mån vara myken visdom, den som kan skynja, ok vet efterdöme, hurudant tilfålle varit hafver til hvart et af dessa namnen. Har såg: stort förstånd år at utföra det råt vål: Men dok år det i hastighet at sågia, at de flesta namn hafva varit gifna af de åtbörder (håndelser)at så många åro åtskilnader på tungemålen i verldene: ty tycka alt folk sig torfva bryta namn hans til sin tungo, til at bedia för sig sielfva. Men somlige åtbörder til dessa namn hava håndt i resor hans, ok år det infördt i Fråsågner, ok mån du icke kunna en vis man heta, om þu skalt icke kunna sågia om dessa stora tidningar.

gem Geirraderum; vocatus fui, inquit, Grimer - - Gotus. &c., *vide textum Goticum.* Tunc Gang: Perquam plurima assignaverunt eidem nomina: & hoc mihi persuasum est, multum requiri scientiæ, ut distincte noveris hæc nomina, & quænam cujuslibet fuere occasiones. Har resp. ista omnia rite commemorasse, magna quidem est eruditio. Sed ut brevius dicam: Pleraque nomina ei sunt attributa hanc ob rem, quod variæ sint lingvæ in mundo: Attamen omnibus populis placuit ejus nomina in suam transferre lingvam, ut eum sua adorent pro semetipsis. Verum quædam occasiones obvenere in itineribus ejus, quæque priscis Historicis insertæ sunt. Tuque non potes viri eruditi nomen mereri, nisi has magni momenti narrationes enarrare valueris. Gang. Quænam sunt reliquorum deorum seu Asarum nomina? Aut quid gloriosum patrarunt?

Historia

ſto: tiþandum. Ganglere ſegr: Hver ero nofn anara goþana eþr Aſana eþur hvat hava þeir gert til frama: Har ſeger.

13.

Her ſegir fra þor ok Riki hans.

þor er þeira framarſt ſa er kalladr er Aſa þor eþa Aukoþor. Han er ſterkaſtr Aſa ok allra guþanna. Ok manna. Han a þar Riki er þruangr heitr. En haull hans heitr Bilſkirnir. I þeim ſal ero V hundroþ golſa. ok XL. þat er hus meſt ſva at men viti. Sva ſegir i Grimnis malum.

Fim hundruþ golfa Ok firatugo
Sva hygg ek Bilſkirni Med bogum ranna.
þeira er ek ræfr Vita minſt veit
Ek meſt magar

þor a hafra II ok reiþ eina. Sva heita hafrarnir. Tangmoſtr ok Tangſnir. þor ekr i reiþini þa er han fer i Jotunheima en hafranir draga reiþina. þa hetr han Aukoþor. Han a ok þria koſtgripi. Ein er hamarin Miolnir er Hrimþuſſar ok berg riſar kena. Er a lopt kemr. Ok

ningar. Ganglere ſåger: Hvilka åro de andra Gudarnas eller Aſarnas namn, eller, hvad hafva de giordt til ſin åro? Har ſåger.

13 *Dæmeſagan.*

Hår ſåges om Tor ok hans rike.

Tor år den fråmſte af dem, han år kallader AſaTor, eller ÅkeTor. Han år ſtarkaſt af alla Gudarna, ok måniſkorna. Han åger. dår rike, ſom Drudvanger heter; men hans hofgård heter Bilſkirner. I denne ſal åro fåmhundrade ok 40 golf Det år det ſtörſta hus, ſom man vet: ſå ſåges i Grimnis mal

Fåmhundrad golf Ok fyratio,
Så tror jag Bilſkirnir Med bögda ſalar,
Deras tak ſom jag vet: Minſt vet jag,
Störſte Sonens.

Tor åger två bockar, ok en vagn. Så heta bockarna: Tangmoſter ok Tangriſner: Tor åker i vagnen då han far i Jåttahem; men bockarna draga vagnen; då heter han ÅkeTor. Han åger ok tre koſtbara ting. Et år hamaren Miolner, ſom Rimtyſſar ok bergreſar kånna, når han i luftene komer, ok år

Hiſtoria XIII. Hic agitur de Toro ejusque regno. Torus eſt præcipuus & primus illorum, vocatusque fuit Aſo Torus, ſeu Oeko Torus. Is fortiſſimus Aſarum & omnium deorum, virorumque. Ejus regnum eſt Drudvanger, Aula vero Bilſkirner. In hoc aula quingenta ſunt pavimenta & quadraginta. Hæc domus eſt maxima omnium, hominibus cognitarum: ita in Grimneri ſermonibus *Quingenta pavimenta & qradraginta, Talem credo Bilſkirnerem, cum curvis atriis, cujus tecta magnifica maximi filiorum natu non adeo accurate novi.* Torus duos habet hircos & currum: illorum nomina ſunt Tangnioſter & Tangriſner Curru Torus vehitur Jotunheimiam aditurus, hircis trahentibus currum; ideo vocatur OekoTorus: Tria illi etjam ſunt clenodia. Primum eſt malleus Miolner, quem

er þat eigi undarligt þui at NB þar *meþ* hevir han lampan margan haus. Feþrum þeira ok frendum. Anan grip a han beztan megingiarþir ok er han ſpener þeim um ſik vex hm aſmegin half. þriþia grip a han þanan er mikill gripr er i. NB. þat er *jarngreipr* NB. þeira ma han eigi miſſa vid hamarſkaptiþ. En engi er ſva frægr at telia kunni hans ſtormerki. En ſegia kan ek þer morg tiþandi at dveliaz mun dagr aþr en ſagt er allt þat er ek veit. þa mælti Ganglr. Spyria vil ek at fleirum ſynum hans. Har ſvarer. Anar ſun hans er Balldr inn goþi. Ok er fra h:m gott at ſegia. Han er beztr ok honum lofa allir. Han er ſva fagr a litum ok ſva biartr at lyſer af h:m. Ok eitt gras er ſva hvitt at jafnaþ er viþ bra Balldrs. þat er allra graſa hvitaz. Ok þar eptr mattu marka fegrþ hans bæþi a har ok a likam. Han er hvitaztr Aſa ok fegrſt talaþr ok liknſamaſtr. En ſu natura fyl-

är det icke underligt, ty at där med hafver han ſönderlamat mång hufvud på deras fåder, ok frånder. Den andra dyra Gripen åger han den bäſta ſtarkhets giördel, ok når han ſpenner den om ſig vexer honom Gudakraften halfparten til. Tredie dyra grip han åger, den är myket koſtbar, hvilket är hans järnhandſkar. Dem kan han icke miſta vid hamarſkaftet. Men ingen är ſå vis, at han kan tålja hans ſtora bedrifter. Men ſägia kan jag dig marga tidningar, at dveljas mån dagen för, ån ſagt är alt det jag vet. Då målte Ganglere: Spörja vil jag efter flera af hans ſöner. Har ſvarar: Hans andre ſon är Balder hin gode, ok är om honom godt at ſägia. Han är bäſt, ok honom lofva alle. Han är ſå fager at ſe; ok ſå ſkinande, at det lyſer af honom. Ok et gräs är ſå hvit, at det är jämnat vid Balders ögnabryn. Det är hvitaſt af alla gräs. Ok där efter må du märka hans fägring både på hår ok likamen. Han är hvitaſt af Aſarna, ok våltaligaſt, ok barmhertigaſt. Men den natur följer honom,

quem Rimtuſſi & Gigantes agnoſcant, in aura venientem. Nec mirum hoc eſt; nam illo multa confregit capita patrum cognatorumque illorum. Alterum clenodium ei eſt præſtantiſſimum, cingulum fortitudinis. Quo accinctus duplici divino perfunditur robore. Tertium clenodium ejus ſunt manicæ ferreæ, quibus, capulum mallei apprehenſurus, carere nequit. Nemo vero adeo eruditus eſt, qui ejus maximas res geſtas enumerare poſſit. Tibi vero plurima enarrare queo, ut dies deficiat prius, quam enarranda. Tunc G: Scire cupio de pluribus ejus filiis. Har: ſecundus, inquit, filius eſt Baldur (Apollo) ille Bonus, deque illo facile eſt narratu. Ille optimus eſt, eumque omnes laudant. Hic pulcerrimus eſt viſui, & ita ſplendens ut radios emittat. Et unica eſt herba adeo candida, quæ Apollinis ſupercilio comparetur; hæc omnium eſt candidiſſima herbarum.

gir honom at ecki ma halldaz domr hans. Han bygvir þanan ſtaþ er Breiþablik heitir ok fyr er nefndr. Han er a himini i þeim ſtaþ ma ecki ohreint vera. Sva ſem her ſ.

Breiþablik heitr
þar er Balldr
Hevir ſer um
Gerva ſali.
A þvi landi
Er ek ligia veit
Fæſt a fæing ſta vi.

En þriþi aſſ er ſa er Niorþr heitr Han byr þar ſem heitr Noatun Han ræþr þar fyrir gaungo vindz. Ok ſtiller ſio ok vind ok elld. A han ſkal heita til ſæfara ok veiþa. Han er ſva auþigr eþa feſæll at han ma gefa þeim land ok lauſa fe er han vill. A han ſkal til þ: heita. Eigi er Niordr Aſa ættar. Han var uppfæddr i Vanaheimi. En Vanr giſloþu han goþum ok toku i moti þ: er Hænir het. þat varþ at ſætt meþ Guþum ok Vaunum Niorþr

honom, at ingen må bryta domar hans. Han bor i den ſtad, ſom Bredablik heter, ok fôr år nåmnder; Han år å himelen, i den ſtaden må intet orent vara: ſåſom hår ſâges:

Bredablik heter, Dår ſom Balder,
Hafver ſig om Giorda ſalar.
I dylande, Som jag ligga vet.

Faſta ſtolpar dårpå åro runor riſtade, medelſt hvilka de dôde kunna upvåckas.

Den Tredie Aſ år han, ſom Niordr heter: Han bor dår, ſom heter Nontuna. Han råder der fôre vindens gång: Ok ſtiller ſiô, ok vind, ok eld. Honom ſkal man åkalla, når man far til ſiôs, ok jagt. Han år ſå riker eller penningeſåll, at han fôrmår gifva dem land ok lôſa ågodelar, ſom han vil. Honom ſkal man til den ändan åkalla. Icke år Niorder af Aſa ått: han var upfôdder i Vanaheim: Men Vanerna gislade honom åt Gudarna, ok togo i mot honom den, ſom Hånir het. Då var det frid i mellan Gudarna ok Vaner-

rum. Et hinc ejus tibi æſtimanda eſt pulcritudo & crinium & corporis. Ille Aſarum & candidiſſimus, & pulcerrimus, atque eloquentiſſimus, ac maxime miſericors. Sed hæc ejus naturæ conditio eſt, ut nemo ejus judicia irrita reddat. In illa habitat urbe, quæ Bredablikia vocatur, & antea commemorata eſt. Hæc in cœlo eſt, eamque nihil immundi ingrediatur. Uti hiſce perhibetur: *Breidablikia vocatur, ubi Apollo Habet ſua palatia undicunque.* In ea regione, Qua ego collocatas eſſe ſcio columnas, quibus runæ, ad evocandos mortuos efficaces, ſunt inſcriptæ. Tertius Aſarum eſt Niordius, habitans Nontunæ, ibique ventorum dominus. Ille ſædare valet mare, ventum & ignem. Is navigaturis invocandus eſt, ut & venaturis. Tantæ ei ſunt divitiæ ſeu opes, ut cuicunque voluerit, potuerit dare regiones & opes. Eam ob rem ille invocandus eſt. Niordius non eſt Aſarum origine, erat enim educatus in Vanaheimia. Vani vero

åtti þa kono er Skaþi het dottr þiaza jotuns. Hon villdi hava bu staþ þan er faþr henar hefr att NB. *þat er a fiollum nockrum þar er heitr þruþheimr.* En Niorþr vill vera nær sæ. þau sættaz a þat at þau skolo vera NB *IX nætr i þruþheimi en III i Noatunum NB.* En er Niorþr kom aptr til Noatuna af Fiallino. þa qvad han þ:a

Heiþ erumtz fioll Varkaþa ek lengi
Hia nætr einar nio. Ulfa þytr
Mer þoti illr vera Hia saungvi svana.
þa qvad Skaþi.
Safa ek maki Sævar beþium
A fulgs jarmi fyrir. Sa mik vekr
Er af vidi kemr Morgin hvern mar.

þa for skaþi upp a fiall ok bygþi a þruþheimi ok fer hon miok meþ boga ok skiþum ok skytr dyr. Hon heitr Ondur guþ eþr ondur dis. Sva segr.

þruþheimr heitir þar nu þiazi byr
Sa en matki jotun En nu Skaþi byggr
Skir bruþr guma Fornar toptir foþr

Vanerna. Niorder åtte den kvinna, som Skade het, Diasse Jåttes dotter: hon ville hafva den bostad, som fader hennes hafver ått, det år på fiåll några, dår, som heter Drotthem. Men Niorder vil vara når siön. De komo öfverens, på det sättet, at de skulle vara nio nåtter i Drotthem, men tre i Nontuna. Men som Niorder kom åter til Nontuna af fiållen, då kvad han detta:

Led år fiållen; Vårkte jag långe
Nåtterna nio; Ulfvar tiuta
Mig tykte illa vara Hos Svanesången.
Då kvad Skade:
Sofver jag i ro På siögudens bådd?
För foglars kvittran, Som mig våcker,
Som af skogen kom, Hvar en morgen.

Då for Skade up på fiållet ok bodde i Drotthem, ok far hon myket med boga ok skider, ok skiuter diur. Hon heter Onder Gud, eller Onder Dis. Så säger:

Drotthem heter, Dår nu Diasse bor
Den mågtigste Jåtten. Men nu bor Skade
Skir Gudabrud, Forna hus fadrens.

14.

ro eum obsidem diis tradiderunt, ejusque loco assumto Hæniro. Hinc pax deos inter & Vanas. Niordius uxorem habuit, nomine Skadæ, filiam Tiassii gigantis. Illa eandem, ac pater ejus, elegit habitationem; nempe in montibus quibusdam, nomine Tronheimiæ inclitis. Niordius autem juxta mare habitare voluit. Hinc inter illos conventum fuit, ut novem noctes in Tronheimia, tres vero Noatunæ, transigerent. Niordius autem de montibus Noatunam redux, ita cecinit. *Mihi ingrata sunt montana, Diu dolui ibi. Licet novem tantum noctes; Lupi ululant. Mihi displicuit cantus Cygnorum.* Tunc Skada: *Num quiete dormiam in toro Neptuni? Ob avium quærelas, Me excitantium, De sylva venientium Quolibet mane.* Tunc Skada montana petens habitavit in Tronheimia, & sæpenumero, assumtis ligneis soleis, atque arcu, exit feras venatura. Vocatur alias Ondurdea, seu Ondurdis. Uti hisce dicitur: *Tronheimia vocatur, Ubi habitat Tiassius, Ille potentissimus gigas. Jam vero ibi Skada habitat, Diserta Nympha deorum, In domibus antiquis Patris.*

Historia

14. *Fra Frey.*

NIorþr i Noatunum gat siþan II. born. Het anat Freyr er ein er agetaztur meþ guþum. Han ræþr fyrir regni ok skini solar. Ok þar meþ jarþar avexti. A h er gott at heita til ars ok Friþar.

Han ræþr friþi ok fæsælo manna. Anat born hans er Freyia. Hon er agetozt af Asynium. Hon a þann bæ a himinum er Foluang heitr ok hvar sem hon riþr til vigs a hon halfan val allan en halfan Oþin. Sva segr.

Folbvangr heitr En þar Freyia rædr
Kosta beztum sal.
Halvan val hon kyss
Hvern dag en Halfan Oþin a.

Sessvarnr heitr ok salr hennar. En er hon riþr þa ekr hon a kauttum sinum ok sitr i reiþ. Hon er nakvæmust mannum til a heita ok af hennar nafni er þat tignar nafn er *rikir konir* ero kallaþar Freyior.

14 *Dæmesagan. Om Frey.*

NIorder i Nontuna födde sedan twå barn. Het den ene Freyer, som år den berömligaste af Gudarna. Han råder för regn ok solsken. Ok dår med jordenes våxt. Honom år gott at åkalla til god årsvåxt ok frid.

Han råder för frid ok månifkors sällhet i gods ok penningar. Det andra barnet hans år Freya, hon år måst berömd af Gudinorna. Hon åger den by på himelen, som Felvang heter, ok hvar som hon rider til vigs, hafver hon halfsan af dem, som falla på valplatsen; men halfvan Odin. Så säger:

Folbvanger heter, Dår Freyia råder,
I den kostbare ok båste sal
Halfan af de på valplats. döda hon keser
Hvar en dag men Halfan Odin.

Sessvarner heter ok sal Hennes. Men når hon reser, då åker hon på sina kattar ok sitter i vagn. Hon år benägnast at koma til månifkorna, når hon åkallas. ok af hennes namn år det heders namn, at rika kvinnor kallas Fruor. Henne liker

Historia XIV. De Freyero. Niordius Noatunensis deinde duos procreavit liberos; Frejerum nempe, deorum celeberrimum, atque dominatorem pluviæ solisque, ut & terra nascentium. Ille vero pro annona & pace invocandus est. Est etjam pacis & divitiarum humanarum dispensator. Liberorum ejus altero loco est Freja, dearum celebratissima. Ejus habitaculum in cœlo vocatur Folvanga. Eique pugnam adeunti dimidia pars cæsorum cedit, reliqua vero Odino. Uti hisce commemoratur. *Folbvanga appellatur ubi Freja dominatur, In pretiosa & optima aula. Dimidiam cæsorum eligit illa, Quotidie, Dimidiam vero partem Odinus.* Aula etiam ejus vocatur Sessvarna. Profectura vero cattis suis vehitur, sedens in curru. Illa adorantibus omnium celerrime opitulatur; Deque ejus nomine hic honoris titulus deductus est, quod nempe Matronæ digniores Freyor seu Fruor vocitentur. Huic optime placent carmina amatoria, eaque amoris gratia adoranda est. Tunc Gangmagnis

Henne likaþi vel manna ſaungr a henna er gott at heita til aſta. þa mælti Gangleri. Miklir þicki mer þeſſir fyri ſer Æſirnir. Ok eingin er undr at mikill kraptr fylgi Yþur er þer ſkulot kunna ſkyn guþanna. Ok vita hvern biþia ſkal hvers hlutar, eþur hverar baenar. Eda ero fleiri guþin. Har ſvarir.

liker vål kårleks ſånger. Henne år godt at åkalla til kårlek. Då målte Ganglere: Store tyckes mig deſſe Åſerna hvar fõr ſig; ok intet under år at ſtora krafter fõlga eder emedan J kunnen ſkynja Gudarna: ok veten, hvem man bedia ſkal, om hvar lott, eller hurudana bõner (hvardera tilkomer). Men åro flere Gudar? Har ſvarar:

15. Dåmeſagan.

þa er en Aſſ er Tyr heitir. Han er diarfaztr ok breythugadr. Ok han ræþr miok ſigri i orroſtum. A han er gott at heita hreyſti mannum. þat er orþtak at ſa er Tyhrauſtr er um fram er aþra. Ok þat er eit mark um hrauſtleik hans ok diarfleik. þa er æſir lockuþo Fenris ulf til þes at legia a han fiotrin Gleipne. þa truþi han þeim ecki at þeir mundi leyſa han fyr en þeir logþu honum at veþi hond Tys i mun hans. En er Æſirnir villdo ecki leyſa han þa beit han af hondina þar ſem nu heiter ulfliþr ok er han einhendr.

DEt år en Aſ, ſom Tyr heter, han år diårfvaſte ok fõrånderlig til ſinnes. Ok han råder myket ſeger uti krig. Honom år godt at åkalla fõr tappre mån. Det år et ordſpråk: at *den år Tyrtapper*, ſom år fõrmer ån andre. Ok det år et mårke om tapperhet hans, ok diårflek; då når Aſerna lockade Fenris-Ulf til det, at låggia å honom fiåtren Glipner. Då trode han dem icke, at de månde lõſa honom, fõr ån de lade honom i vad Tyrs hand i hans mun. Men ſom Åſerna ville icke lõſa honom, då bet han af handena dår, ſom nu heter Ulfleden, ok år han enhåndter. Han år

Magni mihi videntur hi Aſæ, omnes; nec mirum, vos magnis gaudere viribus, cum Deos diſcernere poſſitis, atque ſciatis, quisnam invocandus ſit de hac vel illa re; ſeu quales preces eſſe debeant: Sed ſuntne plures dii? Har:

Hiſtoria XV. Aſarum unus eſt Tyrus (etiam Tyſſus), reliquos audacia & inconſtantia animi ſuperans. Ille victorias diſpenſat. Is bellatoribus eſt invocandus. Tritum eſt proverbium, eum ſalutari *Tyro fortem*, qui reliquis virtute præſtat. Et hoc unum eſt indicium fortitudinis ejus atque audaciæ; quod, reliquis diis perſvadentibus lupo Feneri, ut ligaretur compede Gleipnero, jam vero renuenti, nec credenti fore, ut ſolveretur; Tyrus manum ſuam ori ejus inſertam oppignoraſſet. Aſis vero eum ſolvere nolentibus, hic manum morſu præſcidit, in illo artu, qui jam Lupinus vocatur, unde Tyſſus monochiros eſt.

Adeo

Han er ſva vitr at þat er ok mælt at ſa ſe Tyrſpaker. En ecki er han kallaþr ſættir manna.

Bragi er ein Aſſin. Han er agetr at ſpeki ok meſt at malſnilld ok orþſimi. Han kan meſt af ſkalldſkap. Ok af honom er Bragr kallaþr Skalldſkaprin. Ok af hans nafni er ſa kalladr Bragar *maþr*. Karla eder quinna. Er orþſnilld hever framar en aþrer. *Kona Braga heitr NB. Iþun. Hon varþveitr i eſki ſino epli þau er guþin ſkulo a bita þa er þau elldaz. Ok verþa þa allir ungir ok ſva mun verþa til Ragnaraucks.* þa S. G. Allmikid þicki mer guþin eiga undir gezlo Iþunnar eda trunaþi. þa mælti Har ok hlo viþ. Nær lagþi þat ofæro eino ſinni. Kuna mun ek dar af af ſegia. En þu ſkalt en heyra fleiri nofn guþanna.

Heimdaller heitr ein han er kallaþr inn hviti Aſſ. Han er mikill ok heilagr. Han baro at ſyni

år ſå vitter, at det år ok målt: at *denne år Tyrs viſer*. Men icke år han kallader måniſkornas fridſtiftare.

Brage år en Aſſ: han år berömd för visdom, ok ſtörſt uti målſnille (vältalighet) ok färm i orden. Han kan måſt uti Skaldekonſt: ok af honom år Skaldekonſten kallad Brager: ok af hans namn år den kallad Bragamadur, karl eller kvinna, ſom ordſnille hafver fram för andra. *Brages kvinna heter Idun; han vårdar i åſko (aſk) ſino de åplen, ſom Gudarna ſkola bita af, då når de åldras ok varda då alle unge, ok ſå månd varda til Ragnaröker.* Då ſade Ganglere: Ganſka myket, tycker mig, egia Gudarna Idunas vårdſkap eller trohet. Då målte Har, ok log vid. När hade det olyckas et ſin: kunna mån jag derat ſågia: Men du ſkalt ån höra flera namn på Gudarna.

Heimdaller heter en, han år kallader hin Hvite As, han år ſtor ok helig. Honom födde nio Möjar, ok

Adeo ſapiens eſt, ut hinc reſultaverit proverbium: Hic *Tyri gaudet ſapientia.* Pacificator vero hominum non creditur. Bragius unus appellatur Aſa, ſapientia, ut & oris atque orationis gratia excellens. Hic Poëtarum non ſolum Princeps, ſed & parens; unde Poëſis Brager nominatur. Deque ejus nomine Bragemadur vocatur, & vir & fœmina, qui præ reliquis majori facundia gaudet. *Uxor Bragii appellatur Iduna, quæ pyxidi ſuæ incluſa, illa cuſtodit poma, quæ Dii ſeneſcentes guſtando, rejuveneſcant omnes,* quod ad crepuſculum Deorum durabit. Tunc Gang. Permultum, uti mihi quidem videtur, Idunæ cuſtodiæ & fidei dii acceptum referant. Har ridens: Præſentiſſimum, inquit, periculum aliquando hinc inſtabat; quod tibi proponere poſſem: ſed reliquorum Deorum nomina eris auditurus. Heimdaler appellatur unus Aſarum: hic eſt candidus Aſa dictus: nec non magnus & ſanctus. Eum pepererunt novem virgines, omnesque ſorores. Vocatus etjam fuit Hialmſkidius, & Gulltannius, quoniam dentes ejus de auro fuere. Ille habitat ibi, quod Himins-

nio meyjar. Ok allar systr. Han heitr ok Hialmskiþi ok Gullintanni. Tenn hans voru af gulli. Hester hans heitr Gulltoppr. Han byr þar sem heitr Himminbiorg viþ bifraust. Han er vorþr guþa ok sitr þar viþ heims enda at geta bruar fyri berg-risum. Han þarf minna svefn en fugl. Han ser jafnt um nott sem um dag hundrad rasta fra ser. Han heyrer ok þat er gras vex a jorþunni ok ull a sauþum ok allt þat er lætr. Han hever luþr þann er heitr Giallar-horn ok heyrir blaster hans i heima alla. Sva seger.

Himminbiorg heitr en
þar Heimddallr byr.
Kveþa vallda veum
Vorþum guþa. Drecker i vero ranni
Glaþer en goþa mioþ.

Ok en seger i sialfum Heimdallar galldri.

Nio em ek Meygia maugr
Nio em ek Systra sonur.

Hauþr heitr en ein Assin. Han er blindr. ærit er han sterkr. En vilja mundi goþin ok *menniner* at

alla systrar. Han heter ok Hiälmskide, ok Gulltan: Tänner hans voro af Gull. Häst hans heter Gulltoppe. Han bor där som heter Himelsborg vid Bifräst. Han är Gudarnas värd, ok sitter där vid verldenes ända, at agta broena för Bergresar. Han tarfver mindre sömn än en fogel. Han ser jämnt om nattene, som om dagen, hundrade raster från sig. Han hörer det at gräset vexer å jordene, ok ull å söderna, ok allt det, som läter. Han hafver den luder, som heter Giallarhorn, ok höres blästern hans i verldar alla. Så säges:

Himels berg heter,
Där som Heimdal bor,
Det kvedes, at han har väld öf. den helig.
Gudarnas värd. Dricker i trygga Salar
Glader än Gudamiöd.

Ok än säges i sielfva Heimdals *visa:*

Nio är jag Möjars Son:
Nio är jag Systrars Son.

Höder heter en As: Han är blind tråffelig är han starker. Men vilja mände Gudar ok mänilkor, at denne

Himinsborgum vocatur, ad Bifrœstam. Hic Deorum custos, sedet juxta terminum cœli, impediturus, quo minus Gigantes pontem invadant. Ille minore, quam avis, indigens somno, noctu æque ac interdiu, ultra centum gradus, circumquaque perspicit. Auditu percipit, herbas crescere e terra, & lanam in avibus, & omnia sonantia. Ei præterea est tuba, Giallarhorn dicta, cujus vox per omnes auditur mundos. Uti hisce: *Himinborgum vocatur ubi Heimdaler habitat, Narratur eum sacræ Deorum custodiæ imperare: Bibet in securis palatiis deorum mulsum.* Et adhuc in ipsius Heimdaleris Carmine: *Novem sum ego Virginum filius: Novem sum ego Sororum filius.* Hœder etiam Asis adnumeratur, qui cæcus est. Hic valde robustus est; sed & dii & homines optarent, ut nemini hic Asa esset nominan-

þanna Asin þyrfti ecki at nefna. þvi at hans handaverk mun lengi haufd at minnum. Viþar heitr en þaugli As. Han hevir sko þyckan. Næst þui er han sterker sem þor. Af honum hava godin mikid traust i allar þrauter. Ali edr Vali heitr ein sun Oþins ok Rindar. Han er diarfr i orostum ok miok hagskeytr. Ullr heitr ein son Sifiar. Stiupsonur þors. Han er bogmadr sva goþr ok Skiþfær sva vel at engi ma viþ han keppa. Han er fagr aliti ok han hevir hermanz atgervi. A han er gott at heita i einvigium. Forseti heitr sun Balldrs ok Nauno Nefs dottir. Han a þann sal a himni er Glitnir heitr. En allir er til han koma meþ saka vendræþi þa fara allir sattir a brott. Sa er domstaþr beztr meþ goþum ok mannum.

Glitnir heitir salr
Han er gulli studdur Ok silfri studdur
En þar Forsæti bygver
Flestan dag Ok svefr allar sakar.

ne Asen torfte ingen nämna, ty hans handverk mände länge hafvas uti minnet. Vidar heter hin tyste As. Han hafver en tiockan sko; näst dy är han starker som Tor. Af honom hafva Gudarna myken tröst i alla trötsama syslor. Atle, eller Vale heter en son Odens ok Rindars. Han är diärf i krig, ok myket konstig Skytt. Uller heter en Sifiars son; Tors stiufson: Han är bogskyt så god, ok Skidfarare så konstig, at ingen må med honom kämpa. Han är fager at på se, ok han hafver Härmåns hurtighet. På honom är godt at ropa i envige. Forsete heter Balders, ok Nafnes, Nefs dotters, son. Han åger den sal å Himelen, som Glitner heter. Men alle, som til honom koma med saker, ganska svåra at utreda, så fara alle til frids stälte bort. Detta är den båste Domstad bland Gudar ok mäniskor.

Glitnir heter Salen,
Han är med gull stödder, Ok silfver tåk-(ter;
Där som Förfäte bor,
Flesta dagar, Ok söfver alla saker.

16. Dåminandus. Nam ejus factorum memoria diu manet. Vidarus vocatur Taciturnus Ille Asa; cui admodum spissus est cothurnus. Hic ad Torum fortitudine proxime accedit, unde etiam diis magno est solatio in omnibus periculis. Atlas, qui & Valius, vocatur unus filiorum Odini & Rindaris. Hic virtute militari & arte sagittandi perplurimum est pollens. Ullerus appellatur filius Sifiæ, Tori privignus. Qui etiam sagittarius promtus, tamque peritus currendi soleis ligneis, ut cum illo certare possit nemo. Formosus est valde ut & heros: Unde hic monomachis est colendus. Forsetus nuncupatur filius Apollinis & Naunæ, Nefii filiæ. Is eam in cœlo habet aulam, quæ Glitner vocatur. Omnes vero ad eum causas deferentes discedunt reconciliati. Hic & diis & hominibus optimus est judicii locus. *Glitner appellatur aula, Quæ est auro fulta, Et argento fulta: Ibi vero Forsetus habitat, Plerisq; diebus; Et soporat cunctas causas.* Hi-

16. Dämesagan.

Her segi fra Loka.

Sa er ein talþr meþ Asum er sumir kalla Rogbera Asana eþr frumqveþa flærþar ok vam allra Guþa ok manna. Sa er nefndr Loki. eþr Lopti. Son Farbauta Jotuns. Moþir hans heitir Laufey eþr Nal. Bræþr hans heita Byleiptr ok Helblindi. Loki er friþr ok fagr synum. Illr i skaplyndi, miok fiolbreytinn at hattum. Han hafþi þa speki miok um fram aþra men er slægþ heitr ok velar til allra hluta. Han kom Asum iafnan i fullt vendræþi. Ok opt leysti han *þeira* vendreþi med velum. Kona hans het Sigun. Son hans het Nari eþr Narfi. En atti Loki fleiri born. Angarboda heitr Gygr i Jotunheimum. Viþ henni gat Loki III. born. Eitt er Fenris Ulfr. Anat er Jormungandr þat er Miþgarþz ormrin. þriþia er Hel. En er þ: III. systkin born Loka fædduz upp i Jotunheimum ok Gu-

Här säges om Loke.

Det är en talder med Asarna, som somlige kalla Asarnas belackare, eller en som utspridde alla Gudars ok mäniskors fel. Denne är nämnder Loke eller Lopte, Farböte Jättes son. Moder hans heter Lofeyar, eller Nal. Bröder hans heta Bileipter ok Helblinde. Loke är däglig ok fager at på se; illak uti skaplynde, myket föränderlig uti seder. Han hade den vishet myket, fram om andre män, som illistighet heter, ok bedrägeri uti all ting. Han kom Asarna jämnt uti full vånda; ok ofta löste han deras vånda med konst. Kona hans heter Sigun: son hans heter Nare eller Narfe. Än ätte Loke flera barn. Ångerboda heter en Jättinna i Jättahem, med henne aflade Loke tre barn: Et är Fenris Ulf: andra är Jormungandr, det är Midgårds ormen: Tredie är helvete. Men när desse tre Syskon, Lokes barn, föddes up i Jättahem, ok Gudarna

Historia XVI. Hic agitur de Locone. Is etiam Asis adnumeratus fuit, quem nonnulli Asarum calumniatorem, seu Deorum hominumque delatorem, vocitant. Hic nominatur Loco, seu Loptius, filius Færbæti Gigantis. Mater ejus vocatur Lafeya, seu Nal. Fratres ejus sunt Bileiptius & Helblindius. Loco est formosus & venustus; ingenio malus, moribus varius, illa scientia, quæ perfidia & fraus in rebus gerendis dicitur, omnes post sese relinquit. Asas sæpenumero in summa præcipitavit pericula, & sæpius eosdem a periculis liberavit, technis & fraudibus suis. Uxor ejus est Siguna; filius vero Narius seu Narfius. Præterea plures habuit liberos. In Jotunheimia fuit gigantea quædam mulier, nomine Angerboda. Ex ea genuit Loco tres liberos, potius monstra; Primum erat Fenris Lupus. Alter Jormungarder, hoc est Midgardiæ serpens (oceanus): Tertius est Hela; infernum. Sed cum hi Loconis

þin raukto til ſpadoma at af *þeſſum* bornum mundi þeim mikit uhapp ſtanda. Ok þotti ollum illz af van fyrſt af moþrnino en vera af fauþrnum. þa ſendi Alfaþr Guþin eptr bornunum ok let fera ſer. Ok er þau komu til hans. þa kaſtaþi han orminum i inn diupa ſæ: er liggr um lond oll. Ok ox ſa ormr ſva at han liggr um lond oll. I miþio havi ok bitr i ſporþ ſer. Hel kaſtaþi han i Niflheim ok gaf henni valld yvir nio heimum. At hon ſkylldi ſkipta viſtum meþ þeim er til hennar koma. En þat ero ſottdauþr menn ok elli dauþr. Hon a þar mikla bolſtaþi ok ero garþar hennar forkunliga havir en grindr ſtorar. Aliudnir heitr ſalr hennar. Hungr diſkr. Sulltr knifr. Ganglati þrell. Gangloþ ambatt. Fallanda forad grind. þolmoþri þreſkolldr er in gangr. Kaur ſæing. blikiand baul er ſalr hennar eþa tialld. Hon er bla half. En half meþ haurundar lit. þvi er hon auþkend. Ok helldr gnupleit ok grimlig.

na fórnumo af ſpådomar, at af deſſa barnen månde dem myken olycka föreſtånda. Ok tyktes allom illak rôn, förſt af módernet, men vårre af fådernet. Då ſände Alfader Gudarna efter barnen, ok låt föra til ſig. Ok når de komo til honom, då kaſtade han ormen i hin diupa ſiô, ſom ligger om all land;ok våxte den ormen ſå,at han ligger om all jorden, mit i hafvet, ok biter i ſtierten på ſig. Helvete kaſtade han i Niflheim ok gaf henne vålld öfver nio hem,at hon ſkulle ſkifta boningar ibland dem, ſom til henne koma. Men det åro ſotdôde måniſkor, ok af ållder dôde. Hon hafver dår ſtora Bolſtåder, ok åro hennes gårdar fliteliga tilredde. Men grinderna åro ſtora. Elende heter ſalen hennes: Hunger diſken: Svult knifven: Gångedód trålen:Gångſpóke tienſtepigan: fållande föråderi grinden: Tolmod heter treſkolden, (dörtrå) eller ingången Tvinſot ſången: Et förſkråckeligit bólande år hennes ſal eller tiäld. Hon år half blå, mē half med måniſklig hud ok fårg, Dy år hon ódkånd: ok hafver et högt ok grymt anſigte.

conis liberi in Jotunheimia educarentur, & dii oraculis edocti, ſibi plurima ab hiſce liberis ſiniſtra redundatura: cum maternum genus peſſimum eſſet omen; ſed adhuc pejus paternum. Tunc Pantopater deos, ut hos ſibi aſportarent liberos, emiſit. Quibus allatis, angvem in profundum projecit mare, quod totam alluit terram; Et creſcebat hic angvis adeo, ut circumcirca omnes extendatur terras, in medio jacens maris & ore caudam apprehendens. Hellæ vero in Niflheimium projectæ poteſtatem dedit in novem mundos: ut habitacula diſtribuat inter illos, qui ad eam ſint venturi; hi ſunt omnes morbis aut ſenio confecti. Illa ibi habet magna palatia diligenter adornata, magnisque munita cancellis. Ipſum ejus palatium Aliudner vocatur. (continua miſeria): Menſa eſt fames: Eſuries cultellus: Prorepens mors ſervus: Spectrum ancilla: Præcipitans fraus cancellus: Patientia limen, ſeu introitus: Diuturnus mar-

cor

17 *Dåmesagan.*

Fra Fenris Ulfi ok Asum.

ULfin fæddo Æsirnir heima. Ok hafþi Tyr ein til diorfung att gefa honum mat. En Guþin sa hver mikit han ox hvern dag ok allar spar saugþo at han mundi vera lagþr til skaþa þeim. þa fengo Æsirnir þat raþ at þeir gerþu fiotr allsterkan er þeir kolloþu Leþing ok baro han til Ulfsins ok baþo han reyna afl sitt viþr fioturinn. En ulfi þotti ser þat ecki ofrefli. Ok let þa fara meþ sem þeir villdo. En it fyrsta sinn er han spyrndi viþ brotnaþi fioturer. Ok leystiz han sva or Leþingi. þvi næst giorþu Æsirnir annan fiotr halfo sterkara er þeir kolluþu Droma. Ok baþo ulfin reyna enn þanna fiotr. Ok tolþu han verþa mundo agetan af afli ef slikt storsmiþi mætti eigi hallda honum. En ulfrin hugsaþi at þan fiotur var sterkr miok. Ok þat meþ at honum hafþi vaxit

Om Fenris Ulf ok Asarna.

ULfen fódde Gudarna hema; ok hade Tyr allena diärfhet at gifva honom mat. Men Gudarna sågo huru myket han växte hvar en dag; ok alle spådomar sade, at han månde vara lagd til skada för dem. Då fingo Åsarna det råd, at de giorde en fiäter allstark, som de kallade Leding, ok boro honom til Ulfen ok bodo honom röna sin afl med fiätren. Men Ulfen tykte sig detta icke ofäfla, ok lät dem fara därmed, som de ville: men det första sin, som han spiärnade dermed, brotnade fiätren: ok löstes han så ur Leding. Därnäst giorde Åsarna en annan fiäter, half starkare, som de kallade Droma: ok bådo ulfen röna än denna fiäteren: ok talde, at han månde varda myket berömd för afl, om slikt storsmide måtte icke hälla honom. Men ulfen hugsade, at denne fiäter var myket starker: ok det med at honom hafver vuxit afl

cor & ægritudo lectus. Horrendus ululatus tentorium ejus. Ejus dimidia pars cærulea, reliqua vero humana cute & colore cernitur, unde dignosci potest.

Historia XVII. De Lupo Fenere & Asis. Lupum domi nutrivere Asæ; Tyro solo ei escam porrigere auso. Dii vero, cognito, eum tam multum quotidie crescere, & innuentibus vaticiniis, fore, ut illis noceret, inito ergo consilio, factam compedem fortissimam, vocatam Leding, lupo obtulerunt, rogantes, ut hac vires suas experiretur. Lupus vero hanc sibi ruptu non impossibilem videns, permisit, ut pro lubitu facerent, uti volebant. Sed quam primum artus distenderet, fracta compede, ex Lædingo fuit solutus. Asæ ergo aliam fecere compedem, duplo fortiorem, Dromam vocatam. Hanc lupo tentandam, voluerunt dicentes, eum, tam dura compede fracta, magnam fortitudinis reportare laudem. Lupus vero suspicatus fuit, hanc esse fortissimam; suas vero

afl siþan er han braut Læþing. Kom þat i hug at han mundi verþa at legia sik i hættu ef han skal frægr verþa. Ok lætr leggia a sik fioturin. Ok er Æsirnir taullþuz bunir. þa hristi ulfrin sik ok laust fiotrinum a iorþina ok knuþiz at fast. Spyrnr at fast ok braut fioturin sva at fiari kom niþr hlutirnir. Sva drap han sik or droma. þat er siþan orþtak at *leysa or Læþingi edr drepi or Droma.* þa er ein hver hlutr er akafliga sottr. Eptr þat ottuþuz Æsirnir at þeir mundi eigi fa bundit han. þa sendi Alfoþr þann man er Skirnr het i SvartAlfaheim til dverga nockura ok let gera fiotur þann er Gleipnr heitr. Han var gior af VI. hlutum. Af dyn kattarins. Ok af skeggi konunar. Af rotum biargsins ok sinum biarnarins. Af anda fiskfins. Ok af raka fuglsins. En þo at þu vitr eigi aþr dessi tiþandi. þa mattu nu finna her skiott saun dæmi at eigi er logit. At þer munud sed hava at konan hever eigi

afl sedan som han brôt Leding. Kom (ok) det i hug, at han borde gifva sig i farliga fôrsôk, om han skal namnkunnig varda. Ok låter låggia på sig fiåtren, ok når Asarna talde, at det var fulbordat; då ristade ulfen sig, ok slog fiåtren i mot jordena, ok rykte åt fast, samt spiårner fast, ok brôt fiåtren så at fiårran ifrån komo lotterna (stycken) neder. Sålunda utredde han sig ur Droma. Det år sedan ordspråk, at *lôsa sig ur Leding, eller utrifva sig ur Droma*: då når en hvar lott år åkafliga svår. Efter det fruktade Åserna, at de icke få bundet honom; ty sånde Alfader den man, som Skyrner het, i Svarta Alfhem til Dvergar några, ok låt gôra en fiåter, som Gleipner heter. Han var giord af såx slag: af kattedon; af kvinno skegg; af bergsrôtter, ok biôrnesenor; af fiske anda, ok fogle spott. Åndok at du vet icke fôr dessa tidningar; dok må du nu finna hår strax san efterdôme, at icke år liugit. Ok der af år komit, at kvinnan hafver icke skegg; Ok

ro vires post fractam priorem acrevisse. Etiam meminit, *pericula esse adeunda celebri evasuro*, ergo sese compediendum permisit. Quod cum Asæ peractum dicebant, lupus sese volutans, compedem terræ allidendo, & constringendo, extensis membris, frangebat compedem, ut particulæ in longinqvum dissiparentur. Et hoc modo ex Droma excussus fuit. Hinc proverbium, *solvi ex Lædingo, & excutti ex Droma*; De rebus vehementer urgendis. Postea pertimuerunt Asæ, ut lupus posset vinciri. Tunc Pantopater virum, nomine Skirnerum, in SvartAlfheimiam, ad Pygmæum quendam, qui nervum Gleipnerum conficeret, ablegavit. Hic nervus sex constabat rebus, strepitu nempe pedum felis, ex barba mulieris; radicibus montium, nervis ursinis, halitu piscium, & sputo avium. Licet vero antea has narrationes non sciveris; attamen vera invenias argumenta, me non fuisse mentitum: cum certo videris, mulieres barba, cursum felis strepitu, montes

ſkegg. Ok eingi dynr verþr af hlaupi kattarins ok ecki ero rætr undir biargi. Ok þat veit trua min at iafn ſatt er þat allt er ek hevi ſagt þer. þott þar ſe ſumir hlutir er þu matt eigi reyna. þa mælti Ganglri. þetta ma ek at viſo trua er nu ſegir þu fra ok þu hever nu til dæma tekit. En hvernig varþ fioturin ſmiþaþr. Har ſegir. þat kan ek þer vel at ſegia. Fiotur var ſlettr ok blautr ſem ſiki ræma. En ſva trauſtr ok ſterkr ſem nu mattu heyra. þa er fioturin var færþr Aſum. þa þockuþu þeir vel ſendi mennum ſitt eyrindi. þa foro Æſirnir ut i vatn þat er Amſvarnir heitr i holm þann er Lyngvi er kallaþr. Ok kolloþu meþ ſer ulfin. Syndo honum ſilki bandit ok baþo han ſlita. Koþu vera mundo nockuro trauſtara en likandi þotto a vera ſyri digrleiks ſakir. Ok ſelldi hver oþrum ok treyſti meþ handaflino ok ſlitnaþi eigi. En þo kvoþu þeir ulfin mundo ſlita. þa ſvarir ulfrin. Sva

ok inge don varder af kattelop; ok inga åro rötter under bergen. Ok det vet tro min, at jåmn ſant ar det alt, ſom jad hafver ſagt dig: faſt ån dår åro ſomliga lotter, ſom du icke förmåtte röna. Då målte Gang. detta må jag förviſſo tro, ſom du nu ſåger om, ok du nu hafver til efterdöme tagit: men huru var fiåttren ſmidder? Har ſåger: det kan jag dig vål ſågia: fiåttren var ſlåtter ok blöt ſom en ſilke rem: men ſå ſåker ok ſtarker, ſom du nu må höra. Då når fiåtren var förder til Aſarna; då tackade de vål ſånde mannen för ſit erende. Då foro Åſarna ut i en ſiö, ſom Amſvarner heter på den holmen, ſom Lyngve år kallader: ok kallade med ſig ulfven; ſynte honom ſilke bandet, ok bådo honom ſlita at det. Sade, at det månde vara något ſåkrare ån det tyktes likna til för tiokleken ſkull; ok lemnade hvar androm ok rykte med handaſl, ok ſlets det icke: Ån då, ſade de, ulfen månde ſlita. Då ſvarar ulfen: ſå ſyns mig,

tes radicibus, carere. Et hoc mihi certo certius conſtat, omnia, quæ tibi retuli, eſſe veriſſima. Licet eſſent quædam res, quas experire nequires. Tunc Ganglerus: Hæc, quæ jam retuliſti atque exempli loco attuliſti veriſſima credo; ſed qualis facta erat compes. Har, hoc, inquit, bene enarrare poſſum. Erat illa glabra, & molliſſima, inſtar ligulæ, ex ſerico confectæ: attamen, adeo firma & fortis, uti jam eris auditurus. Aſæ vero, hoc ſibi adferentibus vinculum gratibus ſolutis, lupo ſecum avocato in inſulam lacus Amſvarneri Lyngvam, oſtenſam ligulam ſerici, fortiorem, quam craſſities præ ſe ferre videretur, eſſe dixerunt, rogantes ut diſrumperet. Præterea alter altero ligulam tradidit tentantes ſinguli manibus rumpere, vinculo manente illæſo. Nihilo tamen minus fore, ut lupus rumperet. Tunc lupus reſpondet: ita mihi videtur de hac vita, ut nullam promeream

lizt mer a þena dregil fem enga frægþ mega ek af hliota þo at ek flita i fundr fva miott band. En ef þat er gert meþ lift eþr vel þott band fyniz litiþ. þa kemr eigi band a mina fætr. þa fvoroþu Æfir at han mundi fkiott i fundr flita fva miott filki band er han hevir fkiott i fundr brotiþ fterka iarnfiotra. En ef þu fær eigi fkiott i fundr brotiþ. þa mantu ecki hrætt fa Guþin fkillþo ver þa leyfa þik. Ulfrin fvarir. Ef þer bindit mik. Sva at ek fæ eigi leyft mik. Skil ek at ek mun feint taka af yþr laufn. Em ek ufuff at lata þat band a mina leggi. En helldr en þer fryit mer hugar. þa ret - ein hver yþar hond fina i mun mer at veþi. At þatta fe falflauft gert. En hver Afana fa til annars ok þottu nu vera tvo vendræþi. ok villdi engi fina hond fram felia. Fyri en Tyr let fram ena hægri hond fina. Ok leggr i mun ulfinum þa toku þeir feftina or fiotrinum er Gellgia heitr ok drapo henni i gegnum

mig, om detta hufvudband; fom ingen frägd mån jag deraf niuta, ändok at jag fliter i fönder et få miukt band. Men om det är giordt med lift, eller konft, dok at bandet fynes litet, då komer det icke på mina föter. Då fvarade Åfarna, at han månde haftigt fönderflita få miukt filke band, når han hafver haftigt fönder brutit ftarka järnfiätrar. Men om du får icke haftigt fönderbrutit; då mån du icke göra Gudarna rädda: ok då fkolom vi löfa dig. Ulfen fvarar: Om J binden mig få, at jag får mig icke lös, få förftår jag, at jag mån fent taga af eder löfn. Är jag obenägen at läta det band på mina läggar. Men heller, än J må förebrå mig modet; få framräcker en hvar af eder fina hand, i munen på mig, til vad, at detta är falfklöft giordt. Men hvar ok en af Afarna fåg til den andra, ok tykte nu vara två vändor förhandena: ok ville ingen fina hand framlemna, för än Tyr lät fram hin högra hand fina, ok lägger i munen på ulfen: då togo de fäftet af fiätren, fom Gellia heter, ok drogo honom igenom en

mercam laudem difrumpendo adeo mollem ligulam. Si vero dolo confecta eft, aut arte, licet minima videatur, nunquam meos conftringet pedes. Tunc Afæ refpondent, futurum effe, ut quam facillime vinculum ferici, adeo molle & tenue rumperet, cum celerrime confregerit fortiffima ferrea vincula. Si vero, ajunt, folvi nequiveris, Diis formidine effe non potes; quam ob rem ftatim te folvemus. Ad hæc lupus: fi me ita vinculis conftrinxeritis, intelligo, me a vobis fero folutum iri. Invitum ergo me hac ligula vincitis. Ne vero timiditatem mihi objiciatis; porrigite unus quisque veftrum manum fuam, ori meo inferendo in pignus, hoc fine dolo effe. Tunc Afæ mutuo fefe adfpicientes, geminum jam adeffe periculum cenfuerunt. Nec ullus fuam porrexit, Tyro excepto, qui dextram porrectam rictui ejus inferuit. Jam Afæ funem vinculi, Gelliæ nomine, per foramen faxi tractam imis terræ

hello mikla ſu heitr Gioll. Ok feſtum helluna langt i iorþ niþr. þa toku þeir en mikin ſtein er þviti heitr ok ſkuto honum en lengra niþr. Ok haufþu han fyri fæſtar hæl. þa er Æſirnir ſa at ulfrin var bundin med fullo - - er han ſpyrndi viþ þa harþnaþi bandit. Ok þvi harþara er han brauzt um. þvi ſkarpara var bandit. þa hlogu allir nema Tyr han let hond ſina. Ulfrin gapti akafliga. ok villþi bita þa. fekz um miok. þeir ſkuto i mun honum ſverþi nockuro. Nema hiolltin viþ neþra kioftin. En inn efra gominn bloþrefillinn. þat er gomſparri hans. Han greniar illiliga ok ſleſa renn or muni hans. þat er a ſu er Vam heitr. þar liggr han til Ragnarauckrs. þa m. G. Furþo illa barna eign gat Loki. En aull þeſſi ſyſtkin ero mikil fyri ſer. En fyri hvi drapo Æſirnir eigi ulfin er þeir ſao illz af honom van. Har ſegr. Sva mikils virþo guþin Ve ſin ok griþaſtaþi þeira at

en ſtor håll, ſom heter Gioll; ok fåſtade hållen långt neder i jordene; då togo de en ſtor ſten, ſom Dvite het, ok ſkuto honom ån långre neder; ok hafver han fór fåſte hållena. Då når Aſarna ſågo at ulfen var bunden med fullo, ok når han ſpiårnade mot, då hårdnade bandet; ok ju hårdare ſom han bróts dermed, ju ſkarpare var bandet. Då logo alle, undantagande Tyr. han miſte hand ſina Ulfen gapte åkafliga, ok ville bita dem, ok fåktade myket. De ſkóto i hans mun ſvård något, då fåſtet ſtadnade i nedre kiåſten: men i ófra gomen, ſvårds udden. Det år hans gomſparre: han grinar illa, ok ſleſior rinna ur mun hans: Dår af år en å, ſom odygd ok laſt heter: Dår ligger han til Ragnarók. Då målte G. grufligen illak barn aflade Loke. men emedan all deſſe ſyſkonen åro fórſkråckelig, hvarfóre dråpo icke Aſarna ulfen, då de illakt af honom våntade. Har ſåger, ſå myket vyrdade Gudarna ſin helgedom, ok ſina fridſtåder,

terræ viſceribus fixerunt, aſſumtum lapidem Dvite vocatum imponentes, ut profundiora peteret, cujus fundamen eſt ſaxum quoddam. Aſæ, cognito jam, lupum ſatis compeditum, atque fruſtra renitentem, cum eo fortius conſtringeretur vinculum nec felicius artus diſtendentem, cum ligamen eo redderetur conſtrictius, in riſum ſunt ſoluti omnes, Tyro excepto, manum ſuam jam amittente. Lupus, rictu vehementer expanſo, eos morſurus erat, vehementer ſeſe volvens. Tunc rictui ejus immiſerunt enſem quendam, capulo inferius, cuſpide vero palatum transfigente. Is truculenter ululando ſpumam emittit ex ore, unde amnis, nomine Vam (vitia). Hic jacebit ad Ragnarœk. Gang. Peſſimam Loco procreavit prolem; ſingulis vero hiſce magnis, quare Dii lupum non interfecere, cum malum præberet omen? Har: adeo magni fecerunt Dii ſanctuaria ſua & Aſyla ſua, ut eadem

eigi villdo þau saurgo þa meþ bloþi ulfsins þot sva segþo sparnar fyr at han mundi verþa at bana Oþni. G. m.

18. *Fra Asynium.*

Hverjar ero Asynior. Har segr. Frigg er æzt. Hon a þann sal er Fensalir heita. Ok er han allvegliger. Onnr er Saga hon byr a Seckvabeck. Eir hon er læknir meþ Asum. Gefion heitr ejn. Heni þiona þær er meyjar andaz. Fylla hon er mær ok fer laust har hennar ok gullband um haufud ok ber eski Friggiar. Ok gietr skoklæþa hennar ok veit leyndraþ meþ henni. Freygia er tignust meþ Frig. Hon giptiz þeim manni er Oþr het. Dottir þeira er Hnoss. Hon giptis þeim manni er OEr het. Hon var sva faugr at af hennar nafni ero þeir hlutir hnossir kallaþr er gersimar ero. Oþr for abrott langar leiþr. En Freyja grætr eptir. Tar hennar ero rauþt gull Freyja a morg noffn ok su sauk er til þess. At hon gaf

der, at icke ville de orena dem med ulfens blod, åndok spådomar så före sagt at han månde varda Odin til bane. Ganglere målte :

18. *Dämesagan. Om Asinnorna.*

Hvilka åro Asinnorna, Har såger: *Frigg* år förnämst, hon åger den sal, som Fensaler heter; ok år han aldeles vål pryd. Den andra år *Saga*, hon bor i Svartbäcken. *Eir* hon år låkare hos Asarna. *Gefion* heter en; henne tiena de, som möjar andas (dö). *Fylla* hon år mö, ok far lôst hår hennes, ok gullband om hufvudet; ok bår hon Friggias ask; ok gieter (aktar) hennes skor. Ok vet lônligheter med henne. *Freyia* år måst hederlig nåst Frigg, hon giftades åt den mannen, som Oder het. Dotter deras år *Hnoss*, hon giftes med den man, som Ör het: hon var så fager, at af hennes namn åro de lotter Hnosser kallade, som dyrbara åro. Oder for bort en långan led, men Freyia gråter efter: tårar hennes åro rödt gull. Freyia eger mång namn men denne orsak år til det at hon gaf sig

dem cruore lupino maculare noluerint, licet vaticinia indicarent, eum Odino fore exitio. *Historia XIIX. De Asyniis* Gang. dixit: Quænam sunt Asyniæ. Har: *Frigga*, ait, est Primaria, quæ aulam habet, nomine Fensaleris, longe ornatissimam. Secunda Dearum est *Saga*, habirans in Svartbeckio. *Oer* Asarum medicus est. *Gefion* alia vocatur, cui virgines post fata serviunt. *Fulla* illibata est virgo, cujus crines in humerum sunt demissi, capite vitta cincto aurea, eique pyxis Friggæ concredita est, ut & ejusdem calcei: nec Friggæ arcanorum est nescia. *Freyia* pulcritudine ad Friggam proxime accedens, nupsit viro nomine, Odero. Hæc adeo formosa fuit, ut de ejus nomine res prætiosissimæ Nossæ vocitentur. Oderum, in terras perquam dissitas profectum, lacrymans, quæsivit Freyia: Lacrymæ vero ejus sunt aurum obrizum. Perplurima ei sunt nomina; idque eam ob rem factum est, quod multa assumsit, apud varios populos Ode-

ſer mórg nofn er hon kom meþ ymſum þioþum at leita Oþrs. Hon heitr Marþaull ok Hæn Gefn Syr. Freyja atti ok briſinga men. Hon er ok kollud Vanadis. Siofn hon gerir miok til at ſnua hugum mana til aſta quenna. Ok karla. Ok af hennar nafni er elſkugin kallaþr ſiofni. Lofn hon er gott til a heita ok minnis. Ok hon fær leyſi til ſamgangs manna meþ Allfoþr eþa Frig þo a aþr ſe banat af hennar nafni er lof kallaþr. Váur hon hlyþir a eiþa manna ok einka mal er men veita ſin i millum karlar ok konr. þvi heita þau mal varar. Vaur er vitr ok ſpurul ſva at ecki ma henna leyna. þat er orþtak at kona verþi vaur. *Syn* hon getr dyra i hoilinni. Ok lykr fyri þeim er eigi ſkulo in ganga. Hon er ſett til Varnar a þingum fyri þau mal er maþr vill oſanna. þvi er þat orþtak at Syn er til ſett þa er madr neitr. *Hlin* hon er ſett til gezlo þeim mannum er Frig

ſig marg namn, at hon kom med ymſom folk, at leta up Oder. Hon heter *Mardóll*, ok *Hån*, *Gefni*, *Syr*. Freyja åtte ok en gullkedia. Hon år ok kallad *Vanadis*. *Siofne*. Hon gór myket til at vånda månniſkors hog til kårlek, kvinnor ok mån. Ok af hennes namn år ålſkogen kallader *Siofne*. *Lofne* hon år god at åkalla ok minnas: ok hon fårlof til måniſkors ſamgång (at ſammanpara), af Alfader, eller Frig; åndok at de tilfórene åro fórbudne. Af hennes namn år *Lof* kalladt. *Var* hon lyder på måniſkornas eder, ok enka mål, ſom måniſkor af hielpa ſin i mellan, karlar ok kvinnor: ty heter det mål Varar. Var år vitr ok frågvis, ſå at intet fórmå man fór henne lóna, det år et ordſpråk at kvinna blifver var. *Syn* hon gieter dórena i palatſet, ok tilſluter fór dem, ſom icke ſkola ingå. Hon år ſat til våktare på tingen fór de mål, ſom måniſkor vilja oſanna. Dy år det ordſpråk, at ſyn år til ſat, då når man nekar. *Lón* hon år ſatt til vakt fór de måniſkor, ſom Frigg vil

Oderum inveſtigatura. Vocatur vero *Mardæla*, *Hæna*, *Gefna*, *Syra* &c. nec non Vanadis. Pretioſiſſimam habuit catenam auream. *Siofna*, amoris viros inter & fœminas eſt conciliatrix; unde amori de ejus nomine ceſſit titulus Siofna. *Lovam* invocare & memor eſſe, perutile eſt, eique permiſſum eſt a Pantopatre, ſeu Frigga, copulare homines, antea prohibitos: de ejus nomine *Laus* denominatur. *Vara* ad juramenta hominum & ſingulare negotium mares inter & fœminas attendit. Unde hæc negotia Varar, h. e., celanda, & cautiſſime tractanda. Vara eſt admodum ſapiens & perconctatrix adeo, ut nihil ei occultare queas. Eſt etiam proverbium: *mulier* fit *Vara*. *Synia* eſt janitrix aulæ, occludens fores non intromittendis. Hæc in judiciis hiſce præfecta cauſis eſt, quas negare volunt homines. Hinc proverbium: Synia negaturo adeſt. *Latona NB* a Frigga ordinata eſt cuſtos illorum hominum, quas

vill forþa viþ haſka nockorum. þaþan af er þat orþtak at ſa leinir er forþaz. *Snotra* er vitr ok letpruþ af hennar heiti er kollud ſnotr Kona eþr karlmaþr. *Gna* henna ſendir Frigg i ymſa ſtaþi at eyrindum ſinum. Hon a heſt þann er rennr lopt ok log ok heitr Hofvarpnir. þat var eitt ſinn er hon reiþ at Vanr nockur ſa henna ok ferþ hennar er hon reiþ i loptino. Han m.

Hvat þar flygr Edr hvat þar fer
Eþr hvat at lopti liþr.
Hon ſvarir:
Eigi ek flyg þo ek ferk
þo ek at lopti liþ

a Hofvarpni þeim er Hattſtrykr gatk viþ Garþvoru. Af Gnar nafni er þat mælt at þat Gnæfar er hatt fer.

Sol ok Bil ero meþ Aſum ok ero þær aþrar er þiona i Valhollu. Bera dryck ok geta borþbunaþar ok olgagna. Sva heita þær i Grimnismalum.

vil undandölgia för någon fara. Dådan af år det ordſpråket, at den ſom blifver undandöld, han ſåges vara lönlig. *Snotra* år vitr ok pryd i låter (åthåfvor), af hennes namn kallas Snotra både kvinna ok man. *Gna* henne ſånder Frigg i ymſom rum med årende ſina. Hon eger den håſt, ſom rånner (genom) både luft ok låga, ok heter Hofvarpner. Det var et ſin, ſom hon red, at någon Vane ſåg henne, ok fård hennes, at hon red i luſtene: Han målte:

Hvad dår flyger, Eller hvad dår far,
Eller hvad i luſtena rider.
Hon ſvarar;
Icke jag flyger; Dok jag far,
Dok jag i luſtena rider

å Hofverpner den, ſom Hattſtryker födde med Gårdvoru. Af Gnas namn år det målt, at det *Gnåfvar*, ſom högt far.

Sol ok Bil åro med Áſerna, ok åro dår andra, ſom tiåna i Valhall, båra drycka, ok taga vara på bordbonaden, ok ölkårl; ſå heta de uti Grimnismal:

Hriſt

quas Frigga a periculo liberatura occultat: Hinc communi ſermone fertur, eum *latere*, qui occultatus fuerit. Snotra eſt ſapiens & bene morata; & ex ejus nomine Snotra dicitur & mas & fœmina. *Gnam* in varias mundi partes Frigga ſuorum negotiorum gratia ablegat. Hæc eum habet eqvum, qui & aërem & flammam percurrere valet. Factum eſt aliquando, ut Vana quidam eam equitantem per aera conſpiciens dixerit. *Quis ibi volat? Quis ibi ambulat? Aut quis in aëre vehitur?* Hæc reſpondet: *Non ego volo, Attamen procedo, Tamen per aera vehor, inſidens Hofvarpnero illo, quem Hattſtryker ex Gardvora genuit.* Hujus Nymphæ nomen deinde translatum eſt ad omnia, quæ alte per aera ferri videntur, quæ eam ob rem Gnævari dicuntur. Sol & Bil quoque Aſarum in numero ſunt. Suntque adhuc plures, miniſtrantes in Valhalla, potum inferendo, menſæque

Hrist ok Mist vil ek at mer horn beri.
Skegolld ok Skaugul, Hildr ok þruþr.
Hlauck ok Herfiotra Gioll ok Geira
Hauþ ok Randgriþr. Ok Raþgriþr
Ok Reginleif þær bera einherium ol.
þessar heita Valkyrior. þær sendir Oþin til orosto. þær kiosa feiga menn ok raþa sigri. Guþr ok Rosta ok Norn en yngsta er Skulld heitir riþa iafnan at kiosa val ok raþa vigum. Jorþ moþr þors ok Rindr moþr Vala ero talþar meþ Asynium.

Freyr feck Gerdi

Gymer het maþr en kona hans Aurboþa. Han var bergrisa aettar. Dottir þeira var Gerþr allra quenna vaenst. þat var ein dag at Freir geck i Hliþskialf ok sa um heim allan. Ok er han leit i norþr halfona þa sa han a einum bae mikid hus. Ok þar geck kona ut ok lysti af har hennar baeþi lopt ok log. Ok sva hefndes honum þat mikil laeti er han settiz i þvi at helga saeti at han gick

Hrist ok Mist vil jag at de mig horn båra
Skegold, ok Skagul, Hildr ok Drudr:
Hlök ok Herfiotra; Gioll ok Geira:
Höd ok Randgridr; ok Radgridr; ok
Reginlef, De båra Enherrom öl.
Dessa heta Valkyrior, dem sånder Odin til krig; de kesa fega mån, ok råda öfver seger: Guder, ok Rosta, ok den yngsta Norn, som Skuld heter, de rida jåmnt at kesa (utvålja) dem som falla skola, ok råda öfver dråp. Jorden Thors moder, ok Rinder Valas moder åro talde med Asinnorna.

19 Dåmesagan. Frei feck Gerde.

Gomer het en man, men hans kvinna het Örboda. Han var af Bergresa ått. Dotter deras var Gerde, bland alla kvinnor den vånaste. Det var en dag, at Freir gick i Hlidskialf, ok såg om all verldena: ok som han letade (med ögonen) norder åt, då såg han i en byet stort hus, ok dår gick en kvinna ut, ok lyste af hår hennes både luften ok vatnet: ok således håmnades honom det högmodet, at han satte sig i det helga såte, at han geck bort full

que & poculorum curam gerendo, quæ ita in Grimneri Rythmis: Ristam & mistam mihi volo cornua porrigant. &c. vide text. Got. illæ pocula promant Monheroibus. Hæ vocantur Valkyriæ, quas Odinus prœliis interesse jubet, interficiendos electuras, victoriamque concessuras. Guder & Rosta, & Nornarum natu minima, Skulld vocata, quotidie equitant cædendos electuræ, & cædibus committendis imperaturæ. *Jord* mater Tori & Rinda mater Atlantis, deabus quoque adnumerantur.

Historia XIX. Frejerus ducit Gerdam. NB Gymer NB (en nom. Gomer) nominatus fuit vir quidam, cujus uxor erat Oerboda. Hic fuit monticolarum genere. His fuit filia, nomine Geradis, mulierum formosissima omnium. Frejerus aliquando Lidaskialviam ascendens totum perlustrando orbem, cernit in septentrionaliori regni parte, villæ cujusdam ædificium magnificum, atque ab hoc mulierem egre-

brott fullr af harmi. Ok ecki ſvaf han er han kom heim. Ok þ:r. Skirnir hittuz. þa for Skirnr at hitta Gerþi ok kom ſamman Aſtum þeira. Han feck Skirni i hendr ſverþ ſit en han hafþi þa ecki ſverþ er þeir Beli hittuz. En drepa matti han Bela meþ hnefa ſinom. En verra er honom þat þa er han miſſir ſverzins er Muſpellz megir heria ok han berſt viþ þa. þa ſegir Gangleri.

full af harm, ok icke ſof han, når han kom hem. Ok når Skirner hittades, då for Skirner at hitta Gerdi, ok han kom tilſamman deras kårlek. Han (Freir) fek Skirner i hånder ſvård ſit: derfòre hade han då icke ſvård, når han ok Beli hittades: men dråpa måtte han Beli med nåſvarna ſina: men vårre år honom det då, om han miſter ſvård ſit, når Muſpells ſóner hårja, ok han ſlås med dem. Då ſade Gang.

20. Dåmeſagan.

Fra viſt ok dryck med Aſum.

Hvat hevir Oþin at ſa ſva murgo folki ſem þar er ef allir vapndauþir men koma til han. Har ſegir þar er mikin fiolmeni. Ok mun þo ecki ofmikin þiekia þa er ulfrin kemr. En alldri er ſva mikin fiolmenni at icki ma endaz fleſk þat er Særhrimnr heitr. Han er ſoþin hvern dag ok heill at aptni. En ſair mundo þetta kuna at ſegia þer. Andrimner heitr Steikarin. En Elldrimnir ketillin. Sem her ſegr.

Om mat ok dryck med Aſarna.

Hvad hafver Odin at få ſå myket folk, ſom dår år, om alle vapndóde mån koma til honom? Har ſåger: dår år en mykenhet folk, ok mån åndå icke fórmycket tyckas, då når ulfen komr. Men alldri år ſå myket folk, at icke må åndå tilråcka flåſk (af den galten), ſom Siórimner heter. Han år ſiuden hvar dag, ok hel åt aftonen: men få månde detta kunna ſågia dig. Andrimner heter Stekaren; men Eldrimner ketellen: ſåſom hår ſåges:

egredientem, cujus crines ita rutilabant, ut & aer & aqua illuminarentur. Et ita ejus faſtus, in ſanctiſſimo aſcendendo ſolio, punitus fuit, ut ſumma indignatione abierit, domumque redux dormire non potuerit. Adveniens vero Skirner, profectus, inventæ Geradis amorem Frejero conciliavit; huic abituro Frejerus ſuum tradidit enſem, unde Belum, obviam ſibi iturum, pugnis interficere deberet. Periculoſius vero eſt, ſi ſit inermis, cum confligandum erit cum Muſpellsſoniis, vaſtatum exeuntibus. Tunc Gang. *Hiſtoria XX. De cibo & potu Aſarum.* Quid dat Odinus tam multis hominibus, ſi omnes, in acie cæſi, eum advenerint. Har Permagna quidem ibi eſt multitudo hominum; attamen non juſto plures æſtimantur, veniente lupo. Nunquam tam multi fieri poſſunt, ut deficiat lardum apri, Sorimneri. Quolibet die elixatus, accedente veſpera integer conſpicitur. Pauci vero

Andrimnir læter I Eldrimni
Sæhrimni ſoþin. Fleſka bezt
En þat fair Vito viþ hvat
Einherjar alazt.

þa m. Gang. Hvart hevir Oþin þat ſama borþhalld ſem einherjar. Har ſegr. þa viſt er ſtendr a hans borþi gefr han tveim ulfum er han a. Ok ſva heita. Geri ok Freki. En enga viſt þarf han. Vin er honum bæþi mattir ok dryckr. Sem her ſegr:

Gera ok Freka Seþr Guntanigr
Hroþigr heria feþr En viþ vin eitt
Vapngaffiþr Oþin æ livir.

Hrafnar ſitia tveir a auxlum hans ok ſegia honum oll tiþinþi i eyro hans þau er þeir ſia eþr heyra. þeir heita ſva. Hugin ok Muninn. þa ſendir Oþin i dagan at fliuga um heima alla ok koma aptr um dagverþ. þvi heitr han Hrafna Guþ ſem her ſegr.

Huginn ok Munin Fliuga hverndag.
Jormungand yvir. Unz ek Hugin
At han aptr kemr
þo ſiamz ek meir um Muninn.

Andrimner låter I Eldrimner,
Sorimner ſiuden, Båſt af alt fleſk.
Men det få veta, Vid hvad
Enherrar födas.

Då målteGang. hvad hafver Oden ſamma Bordhåld, ſom Enherrar. Har ſåger: dem mat, ſom ſtår å hans bord, gifver han åt två Ulfar, ſom han eger, ok ſå heta; Geri ok Freki; ok ingen mat tarf han. Vin år honom både mat ok drick: Som hår ſåges:

Gera ok Freka dem Föder krigshvaſſe
Ok berömde hårfadren; Men vid et vin
Den vapnſålle Odin altid lefver.

Korpar ſitia två på axlar hans; ok ſågia honom alla tidingar i hans öron, ſom de ſe, eller höra: de heta ſå: Hugen ok Munen (minnet), dem ſånder Oden om dagen at flyga om all verlden ok koma åter om middagen: dy heter han korpaGud: ſom hår ſåges:

Hugen ok Munen Flygia hvar dag
Jordmungard öfver Reds jag at Hugen
Icke återkomer:
Dok ſer jag mer efter Muunin.

vero hoc tibi enarrare poſſunt. Andrimner coquus, cacabus vero Eldrimner, vocatur. *Andrimner imponit Eldrimnero Sorimnerum coquendum.* Pauci vero ſciunt, quo *Monheroes vivant.* Tunc G. Num Odino eadem eſt menſa, ac Monheroibus? Har: cibum, ſuæ impoſitum menſæ, inter duos diſtribuit lupos, quos poſſidet, ita vocatos; Geri (bellator) Freki. Nec ei opus eſt cibo: ſed vinum illi & cibus & potus eſt: uti hiſce teſtatur Sibilla: *Geronem & Freconem Saturat bellis aſſuetus atque celebris ille exercituum pater. Sed ſolo vino victorioſus Ille Odinus perpetuo vivit.* Corvi duo humeris ejus inſidentes ſuſurrant omnia illi in aures nova, quæcunque aut viderint, aut audiverint. Hi ita nominantur: Hugin, (animus) & Munin (memoria): Qui ab Odino emiſſi, toto pererrato mundo, ad veſperam revertuntur; hinc nomen, Corvorum Deus, uti hiſce dicitur. *Hugin & Munin Quotidie Jormungandum ſupervolant.*

þa S. Gang. Hvat hava Einheriar at dryck er þeim endiz jafngnogliga sem vistin, eþr er þar vatn dryckr. Har s. Undarliga spyr þu at Alfoþr mundi bioþa til sin kungum eþr Jorlum ok mundi han geva þeim vatn at drecka. Margar kemr sa til Valhallar er dyrt mundi þickiaz kaupa vatzdryckin ef eigi veri betra fagnadar þangat at ur - - Sva er aþur þolir sar ok sviþa. til b - - ns. Geit su er Heidrun heitr stendr uppi a Valholl ok bitr bar af limum tres þess er Lerads heitr. En or spenum hennar rennr miolk er hon fyllir meþ skaptkeriþ. þær ero sva miklar at allir einheria verþa fuldrucknir af. þa s. G. Haglig (geit) er þat. Goþr Viþr mun þat vera er hon bitr af. þa s. Har Meira er ut um Hiortinn Takþyrni. Er stendr a Valhaull ok bitr af limum þessara tres. En af hornum hans verþr sva mikill drogi at nidr kemr i Hvergelmi. Ok þa-

Då sade Gang: hvad hafva Enherrar för dryck, som för dem är så tilräckelig, som maten? eller är vatndryck? Har s. underliga spör du, at Alfader månde biuda til sig kungar, eller Jarlar, ok skulle han gifva dem vatn at dricka. Mången komer så til Valhal, som skulle tycka det vore dyrt (på detta sättet) köpa vatndrickar, om där ej vore bätre fägnad at niuta. Näml. den som för toldt får ok sveda, til sin bana (död). En Get, som heter Heidrun, står uppe i Valhall ok biter bar af grenerna på det trä, som Lerads heter: men ur spenar hennes rinner miölk, som hon fyller med alla skopkåril; de äro så stora, at alle Enherrar varda fulldruckne af (dem). Då sade G. En konstig Get är detta: Et godt trä mån det vara, som hon biter af? då sade Har: Mera är at märka om hiorten Takdyrne, som står i Valhall; ok biter af grenarna på detta trä: men af hans horn varder så myken dimba, at den komer neder i Hvergelmer, ok dådan

lant. Vereor, ut Hugin revertatur: Attamen magis expecto Munin. Tunc Gang. Qualis Monheroibus potus, qui æque ac cibus suppetat? Num aqua ibi est potus? Har: insipienter jam quæris, Pantopatrem nempe invitatis ad se regibus & Jarlis aquam porrigere bibendam. Multi enim Valhallam advenientes, reputarent aquam hoc modo, justo carius, emi, si ibi uberius non daretur gaudium. Nempe, qui antea vulnera & cruciatus passi sunt, usque ad mortem. Capra vero, nomine Heidrun, stans Valhallæ, folia ramorum carpit arboris, Leradæ vocatæ. Ex ubere autem ejus tam multum manat lactis, ut hoc omnia capula impleantur, quæ adeo magna sunt, ut Monheroibus sufficiant omnibus. Iterum G. Artificiosa hæc est capra; sed arborem illam, optimam esse, quam illa depascitur, crediderim. Tunc Har: Plus de cervo Takdyrno, stante Valhallæ, atque ramos hujus arboris depascente: de cornibus vero ejus adeo multum vaporis

þan falla dær er ſva heita. Sidr. Vidr. Sækin. Ækin. Svoll. Gundro. Fiorni. Fimbulþul. Gipul. Gioful. Gomol Geirumul. þeſſar falla um Aſa bugþir. þeſſar ero en nefndar. *Fyri* Vinþoll. Holl. Gradr. Gundro. Nautt. Reytt. Naunn. Hraunn. *Vina.* Veglun. þioþnuma. þa ſ. Gang. Mikil hus mun Valhaull vera. Ok þrongt fyri þvrum. þa ſ. Har.

Fimbundrud dyra Ok fiora tugo
Sva hygg ek a Valhaullo vera
VIII hundrut Einheria Ganga ur eiþa er þeir ganga (num dyrum
Viþ vitni at vega.

þa ſ. G. Mickit fiollmenni er i Valhollu eþa hvat ſkemton Einheria. þa er þeir þrecka ecki. Har ſegr. þa er þeir hava klæzt ganga þeir i garþin ut ok beriaz ok fellir hver annan. þat er leikr þeira. Ok at dagverþi riþa þeir til Valhallar. Ok dryckio ſem her ſegir.

Aller Einheriar Oþins tunum i
Haugvaz hverndag Val þeir kioſa.

dan falla de åar, ſom ſå heta: Sider, Vider, Såken, Åken, Svall, Gundro, Fiorni, Fimbuldul, Giful, Gioful, Gomal, Geirumul, Syder, Ydur, Sylgur ok Ylgur; deſſa åro ån nåmnde: Fyre, Viendol, Holl, Grad, Gundro, Nôt, Reit, Nôn, Hrônn, *Vina*, Veglun, Diodnuma. Då ſ. Ganglere: Stort hus mån Valkall vara, ok trångt fôr dôrarna? då ſvarar Har:

Fembundrade dôrar, Ok fyratio,
Så tror jag i Valhall vara.
Ottahundrade Enherrar Gå ur hvar Då når de gånga (dôren.
Med vitne at våga.

Då ſ. Gang. Myket folk år uti Valhall: men hvad år ſkåmtan Enherrarnas, då de icke dricka. Har ſåger: då når de hafva klådt ſig, gånga de i gården, ſlåſſ, ok fålla hvar annan: det år deras lek: ok vid middagstiden rida de til Valhall, ok dricka, ſom hår ſåges:

Alle Enherrar I Odens tuna (gård)
Huggas; hvar dag Val de keſa:
Ok

ris exhalat, ut, hoc deſcendente in Hvergelmium, inde amnes, ita vocati oriantur; Sider &c. *vide textum Goticum.* Hi regionem Aſarum perfluunt. Præterea hi nominantur: Fyre NB *vide t. Got.* Tunc Gangl. Magna domus Vahalla ſit, neceſſe eſt, & vix ac ne vix quidem introitus & exitus per fores tantæ pateat multitudini? Har: *Quingentas portas Et quadraginta*, *Valhallæ eſſe puto. Octingenta Monheroes*, *Exeunt per ſingulas portas*, *Proceſſuri Teſtibus ſtipati certatum.* Ganglerus: Magna, ait, Valhallæ eſt multitudo hominum: ſed quæ Monheroum recreatio, quando non poculis indulſerint? Har: Veſtibus induti inque aream egreſſi, nobili certamine, mutuisque cædibus cadunt omnes. Hic eſt ludus illorum. Et ad meridiem, Valhallam omnes incolumes reverſi, convivantur uti hiſce indicat Sib. *Omnes Monheroes In Odini urbe ſeſe mutuo cædunt. Quolibet die Cædem eligunt: Et equitant inde incolumes*, *Sedent magis læti*, *unus cum altero.*
Gang.

Ok riþa vigi fra Sitia meir um
Sattir samman.

Gang. f. Hvaþan kemr vindr. Han er sterkr han hrærer stor hof ok leysir elld. Engi ma han sia þvi er han undarliga skapaþr. Har segr. A norþan verþum heims enda sitr jotunin Hræsvelgr i arnarham. Ok er han beinir flug stendr vindr undan vængium hans. Sem her segr.

Hræsvelgr heitr iotun
Han sitr a himmins enda
Jotun i arnarham Af hans vængium
Kuæþa vind standa Alla menn yver.

Ok en segr.

Askr Ygdrasils Er æztr viþa
En Skidbladnir skipa.
Oþin asa En joa Sleipnir
Bifraust brua En Bragi Skallda
Habrok hauka. En hunda Garmr.

Gangl. f. Hvaþan kom hestrin Sleipnr Har segr.

Ok rida vige dårifrå Sittia merå
Glade tilsamman.

Gang. såger: Hvadan komer vinden, han år starker; han rörer stora haf, ok uptånder eld? ingen må honom se, dy år han underliga skapat? Har såger: Nordan vid verldenes ånda sitter Jåtten Hråsvelger i örnahamn, ok når han hastigt flyger, står vinden undan vingarna hans: som hår såges

Hråsvelger heter Jåtten,
Han sitter vid himelens ånda.
Jåtten i Örnahamn, Af hans vingar
Sågesvinden stånda, Alla måniskor öfver.

Ok ån såges:

Asken Ygdrasil År förnåmst af trå :]
Men Skidbladner af Skip :
Odin bland Asarna; Sleipner af håstar :
Bifrost af broar: Men Brage bland skaldar
Habrok bland hökar: Men af hundar Garmer). G. Hvadan kom håsten Sleipner? Har såger.

21 Dåmesagan.

Fra þvi er Loki gat Sleipner med. Svadilfara.

Smiþr nockur kom til Asa ok bauþ at gera þeim borg a þrim mis-

Om det at Loke. &c.

Smed någor kom til Asarna ok böd göra dem en borg på tre år, som

Gang. unde oritur ventus? Hic est fortissimus, agitans magna maria, nec videri & cerni potest, unde miraculo non caret ejus creatio? Har: in boreali mundi extremitate sedet gigas, nomine Hræsvelger, aquilæ indutus exuviis; quo volatum intendente, oritur ventus sub alis ejus: uti hisce narratur Hræsvelger vocatur Gigas, qui boreali in cardine cœli sedet. *Gigas in forma aquilæ; Ab alis ejus, Ferunt ventum excitari, Super omnes homines.* Et iterum: *Fraxinus Ygdrasil Est optima arborum; Skidbladner navium; Odinus Asarum; Sleipner equorum; Bifræst pontium; Bragius Poetarum; Habrocus accipitrum, sed canum Garmur.* Gang. unde ortus Sleipner eqvus? *Historia XXI. Quomodo Loco procreavit equum Sleipnerum cum Svadilfara.* Faber quidam Asas adveniens, ad urbem

ſerum þa er urugg veri fyri berg-riſum. En han mælti til *kaups* at eiga Freyjo ok hava vill han ſol ok mana. þa ræddo Æſirnir at ef nockur hlutr veri vanger at borginni ſumar dag inn fyrſta. þa ſkylldi han af kaupino ok engi maþr ſkulldi honom lid veita. Han beiddiz at hava liþ af heſti ſinom Svaþilfera. Ok o - þvi til lagi Loki. Han gerþi borgina ok dro til griot um nætr a heſtinum. Undr þoti Aſunum hve ſtor biorg han færdi til. halfo meira gerþi heſtrinn en ſmiþrinn. En at kaupino voro ſterk vitni. þvi at iotunnin þottis griþalauſt meþ Aſum ef iotunin veri þar er þor kemi heim. *En han var farin i auſtrveg at berja troll.* Borgin var ſterk ok ha ſva at ecki matti a þat leita. En er III. dagar voro eptir ſmiþarinar þa ſettuz guþin i ſæti ſin. Ok ſpurþi hver anan hver þvi reþi at gipta Freyjo i Jotunheim eþr ſpilla loptino ef himinin dauktez ef ſol ok tungl veri i brott te-

ſom ſkulle oryggelig vara för bergreſarna. Men han förbehöll ſig til lön Freija, ok hafva vil han ſol ok måna. Då rådgiorde Åſarna, at om nogon lot vore vangiordt på borgen ſomardag hin förſta; då ſkulle han miſta lönen, ok ingen man ſkulle honom hielp göra. Han bad at (få) hafva hielp af håſt ſin Svadelfara: ok alt detta tillade Loke. Han giorde borgen, ok drog til ſten om natten på håſten. Underligt tykte Aſarna, huru ſtor berg han förde til: halfdelen mera giorde håſten, ſ än ſmeden. Men til köpet voro ſtark vitne; dy at Jåttarna tyktes fridlöſe med Aſarna, ſå framt Jåtten vore dår, når *Tor kome hem: men han var faren i öſtervåg at ihielſlå troll.* Borgen var ſtark ok ſå hög, at man icke förmåtte utranſakat. Men når tre dagar voro igen för ſmeden, då ſatte ſig Gudarna i ſåten ſina, ok ſporde hvarannan, hvem ſom hade rådat, at gifta Freija i Jåttahem; eller ſpilla (förderfva) luften, dåreſt himelen förduncklades, om ſol

urbem illis ædificandam per tres annos ſeſe obtulit, eamque adeo munitam, ut tuta eſſet ab incurſionibus Gigantum. Mercedem vero laboris Frejam poſtulavit, ut & lunam ſolemque. Dii vero, inito conſilio, paciſcuntur; ſi vero quid laboris prima die æſtatis ſupereſſet, præmium amitteret; nullius vero opera ei uti liceret. Hic de auxilio equi ſui Svadelfari tantum pactus fuit. Omnia vero hæc fiebant, dirigente & inſtigante Locone. Hic urbem ædificaturus, noctu per eqvum lapides attraxit. Aſis mirum videbatur, eum tam magnas adferre montes; nec non equum plus, quam fabrum, conficere. Pacto autem multi interfuere teſtes: quippe cum gigas videretur non ſatis tutus inter Aſas, ſi hic eſſet, *Toro domum reverſo. Qui jam mari Baltico trajecto, hinc per amnes & fluvios ad Aſiam progreſſus,* (quod priſcis Auſterveg audit) *bellum cum giganti-*

kin ok gevit jotnum. En þat kom nu aſamt meþ þeim at Loki dotti radiz hava. Leto han verþan vera illz dauþdaga. Ef ecki hitti han raþ til at ſmiþrin veri af kaupino ok veitu nu Loka at gaungo. En er han varþ heyrdr ſvarþi han eid at han mundi ſva til haga at ſmiþrin veri af kaupino. Hvat ſem han koſtaþi til. En er ſmiþrin ok eptr griotino meþ heſtinum Svaþilfera. þa hliop or ſkogi merr nockur ein ſamt ok hrein ok hvein vid. En heſtrinn kendi hvart hroſſit var ok ærþiz ok ſleit i ſundr reipin. Ok hliop til merarinnar. En hon til ſkogar undan. Ok ſmiþrin eptr ok vill taka heſtinn. En hroſſin laupa alla nottina. Ok dvelſt ſmiþin þa nott. Ok eptr um daginn varþ ecki ſva ſmiþat ſem fyri. En er han ſer at ecki ma ſmiþat verþa færþiz han i Jottun moþ. En er Æſirnir ſa þat var ecki

ſol ok tungel voro borttagne,ok gifven åt Jåttarna. Men det kom öfverens imellan dem,atLoke tyktes hafva rådat. Dedömde honō vård vara en illak död, om han icke hittade på råd, at ſmeden vore af med köpet, ok lofvade Loke at de ſkulle gripa honom an. Men når han var hörder, ſvarade han med ed, at han ſkulle ſå tilſtålla,at ſmeden vore af med lönen,hvad ſom han ſkulle koſta dår til. Men når ſmeden ok efter ſten med håſten Svadelfare, då lop fram ur ſkogen mår någor enſam ok vren ok hvinade åt håſten. Men håſten kende hvar ſtodet var, ok yrade, ok ſlet ſönder repet; ok lop til mårrena: men hon åt ſkogen undan; ok ſmeden efter ok vil taga håſten: Men ſtodet löper hela natten; ok dvåls ſmeden den natten; ok efter om dagen vardt icke ſå ſmidt, ſom för. Men når han ſer at icke måtte ſmidt varda, fördes han i Jåtta mod: Men når Åſarna ſågo det, var icke eden ſkont

gantibus geſſit. Urbs fuit munita & tam alta, ut perſpicere non valeres. Tribus vero reliquis Fabro diebus, Dii congregati ſolia ſua aſcendentes quæſiverunt, quisnam auctor eſſet, ut Freya in Jotunheimiam elocaretur? ut & aer perderetur, inducta cœlo calligine, ſublatum ſolem & lunam, dando gigantibus. Illos vero inter conventum fuit, Loconem hoc dediſſe conſilium. Dicebant, eum miſera monte afficiendum eſſe, niſi rationem, qua faber mercedem amitteret, inveniret, adjicientes fore, ut ſtatim illum comprehenderent. Examinatus vero jurejurando promiſit, ſe effecturum, ut faber mercede fruſtraretur, quicquid tandem huic negotio impenderet. Fabro autem lapidis advehendi cauſa, cum Svadilfaro, egreſſuro, ex ſylva proſiliit equa quædam ſolitaria, equo adhinniens. Quam conſpicatus equus, in furorem actus, rupto fune, eam adcurrit, jam in ſylvam accelerantem, inſequente fabro, eqvum aſſecuturo. Equa vero totam per noctem diſcurrente, faber impeditus fuit, quominus, hac nocte, una cum die ſequente, opus,

þyrnit eiþunum ok nefndo þor. ok þegar kom han ok færþi a lopt hamarin. Ok gulldo þa smiþar kaupit. Ok laust han i hel ok sendo i Niflheim. En Loki hevir þa faur til Suaþilfara. At han bar fyl. þat var gratt at lit ok hevir VIII fætr. Sa hestr var beztr meþ guþum ok mannum. Sua segir i Voluspa þ. g. c. A. r. s. gin. h. guþ. ok. u. þat. g.

Hver hefþi lopt levi blandit
Edr ætt jotuns Osks mey gefna.
Agengust eiþar orþ ok særi
Mal oll meginlik er a meþal foro.
þor ein þar va þrunginn moþi
Han sialldan sitr er han slikt of fregn.

þa spyr Gang. Hvat er sagt fra skiþblaþni er han bezt skipa. Har s. Han er beztr ok hagligaztr en Naglfari er mestr. þat eiga Muspellz megir. Dvergar nockurer gerþo skiþblaþni ok gafo Freyjo. Han er sva mikill. At allir mega skipa han meþr herbunaþi ok hevir byr þegar segl er þregit upp

skont, ok nemnde på Tor: ok strax kom han ok förde i luften hamaren, ok gälde (betalte) då smeden köpet: ok slog honom ihiel, ok sände (honom) i Niflhem. Men Loke hafver då for med Svadelfare, at han bar fol: det var grått til leten (färgen), ok hade åtta fötter: denne var den bäste häst bland Gudar ok mäniskor, så säges i Sibill. *då gingo alle Gudar på sina domstolar, ok de förevisa gudinnor. Ok om det gissa.*

Hvilken hade luften med list blandat:
Eller åt Jätta ätt Ods mö gifvit :
Med våld handtera Eds ord, ok svurit:
Mål all mögelig, som där i mellan fara.
Tor allena där våda är vredgas; (äro).
Han sällan sitter, når han slikt rop hörer

Då spör Gang. hvad är sagt om Skidbladner? är det bäst af skipen? Har säger: det är bäst, ok konstigast giordt, men Naglfare är störst. Det ega Muspells söner. Dvergar några giorde Skidbladner, ok gåfvo åt Frey. Det är så stort, at alle Asarna måste skipa det med hårbonad, ok hafver det bör, strax segl dragas up, e-
hvart

NB) Om man råkat på samma ord, som böra här läsas, är icke aldeles vist; fast än K. ok O. W. sålunda läsat; hvilka dok i mång mål ifrån vårt manuscript afvika.*

pus, uti antea, fuerit continuatum. Quo cognito, animo percellitur giganteo. Quo viso, juramentis non parcentes Torum invocarunt, qui statim adveniens, vibrato in aera malleo, dataque mercede, occisum fabrum in Niflheimium detrusit. Loconi vero cum Svadilfara res fuit, ut eqvuleum genuerit nomine Sleipnerum, octo habentem pedes. Hic eqvus est optimus & apud Asas & apud homines. Ita in carmine Sib. (*Tunc ibant omnes Dii ad sua solia, Et præsagientes Deæ, hoc considerantes*), *Quis aërem dolo exposuisset; Aut generi giganteo Oderi virginem elocasset; Et violenter tractasset juramenta. Omnia, hisce exceptis, sunt possibilia. Torus solus adeo promtus est, ut ingruente periculo, adsit: Rarissime enim sedet tales audiens rumores.* G. Quid dictum est de Skidbladnero, & num sit navium optima? Har: o-
I ptima

hvert er fara vill. En ef ecki skal honum a sæ fara. þa er han ger af sva morgum hlutum at han ma vefia saman ok hava i pungi sino. þa s. Gang. Gott skip er skiþblaþnir. En fiollkyngi mun viþ vera hausþ aþ: sva veri gert Gang. s. en.

hvart det fara vill. Men når man icke skal det på siön föra; då är det giord af så många delar, at det må vefvas samman, ok hafvas i sin pung. Då sade Gang. Godt skip är Skidbladner; men stor konst mån anvånd varit, för än det så var giordt: Gang. spör än:

22 *Dämesagan.*

Her segr þriþi.

Hvart hever þor hvergi þar komit at honum veri ofrefli fyri fiolkyngi saukum. Har segr. Fair mundo fra þvi segia kunna. en margt hever honum harþfert þott. En þott nockur hlutr havi sva ramr orþit at han fengi ejgi sigra þa er ecki skyllt at segia fra þvi at morgum dæmi til þess ok þvi ero allir skylld at trua at han er matkaztr. þa m. G. Sva lizt mer at þessa hlutar muna ek spurt hava. Er engi er til or at leysa. þa svarir Jafnhar. Heyrt hofum ver sagt

Hår säger Tredie.

Hvart hafver Tor komit, at honom varit ofäfl för trollsaker? Har säger: Få månde om det sägia kunna, at myket hafver honom svårt tyks. Åndok några lotter hafva så svåre varit, at han fick icke seger, då är man icke skyldig at säga om dy, at (anföra) mång efterdöme der til; emedan alle äro skyldige at tro, at han är mägtigast. Då mälte Gang. så syns mig, at de lotter mån jag sport hafva, som ingen förmå lösa: då svarar Jämnhar: hördt hafvom vi sagt om det, som

ptima hæc est, & summo artificio confecta, Nagelfara autem est navium maxima; hanc possident Muspellssonii. Nani quidam fecerunt Skidbladnerum & dederunt Frejero. Hæc adeo magna est, ut par sit omnibus Asis, & quidem armatis ferendis. Velisque explicatis, statim ventum nanciscitur secundum, quocunque sit abitura. Cum vero navigandum non sit, adeo multis constat partibus, ut complicata, in pera includi possit. Tunc Gang. Bona navis est Skidbladner; multum vero artificii adhibitum fuit, antequam ita fuerit confecta. Ganglerus pergit ulterius: *XXII Historia.* Numne Torus inciderit in aliquem locum, quo robore & præstigiis superatus sit. Har respondet. Paucissimi enarrare valeant, quicquam ei occurrisse nimis arduum. Licet vero quædam res ei fuissent superatu impossibiles, attamen has, allatis exemplis, narrare non debemus, cum omnibus credendum est, eum potentissimum esse omnium. Gang. videor mihi jam in eam incidisse quæstionem, cui explicandæ sufficiat nemo. Respondet Jafn-

fra þvi er oſſ þic - - otruligt. En nær ſitr ſa er veit. Ok muntu þvi trua at han mun ecki liuga nu it fyrſta ſin er alldrigi lo fyri. þa ſvarir Gang. Her hlydi ek ſvorum þeſſara mals. Har ſvarir.

ſom oſſ tyckes otroligt; men nära ſitter den, ſom det vet: ok mån du dy tro, at han mån icke liuga nu förſta ſin, ſom aldrig liugit för. Då ſvarar Gang. Här lyder jag på ſvaren i deſſà mål: Har ſvarar:

23 *Dåmeſagan.*

Her hefer ſagu þors ok utgarda Loka.

þat er þa upphaf at Aukoþor for meþ hafra ſina. Ok medr honum Loki ok koma at quelldi til eins bonda. Tok þor hafrana ok ſkar. ok voru þeir ſlegnir ok born nir til ketils. Ok er ſoþit var ſettiz þor til matar ok baud bonda til notturþar. Ok baurnum hans. Son hans het þialfi en Rauſka dottir. þa lagþi þor hafrſtaukurnar utar fra elldi ok mælti at baurnin ſkylldo kaſta beinonum a ſtaukarnar. þialfi ſon bonda lauſt lærlegg hafrſins meþ knifi ſinum. Ok ſpretti til mergiar. þor var þar um nottin. Ok i ottu ſtoþ han upp ok

Här begynnes ſagan om Tor ok Utgårdar Loke:

Detta är begynnelſen, at ÅkeTor for med bockar ſina, ok med honom Loke, ok komo de om kvellen til en bonda. Tog Tor bockarna ok ſkar (ihiel), ok voro de flåde ok borne til ketelen: ok när ſiudit var, ſattſig Tor til at åta, ok böd bonden til nattvard, ok barnen hans. Son hans het Tialfe; men Röſka het dottren. Då lade Tor bockeſkinnen ut frå elden, ok målte, at barnen ſkulle kaſta benen på ſkinnen. Tialfe Bondens ſon ſlog ſönder lårläggen bockens med knifven ſin, ok ſprättade ut mårgen. Tor var dår om natena ok om ottan ſtod han upp, ok kläd-

har. Audivimus ea, quæ nobis incredibilia videntur: Prope autem ſedet ille, qui hujus rei non eſt neſcius. Eique fidem adhibere debes, quippe qui jam primum falſa non erit relaturus, qui antea nunquam mentitus. Tunc G. Jam diligentiſſime auſcultabo reſponſis de hiſce rebus. Har: *Hiſtoria XXII. Hic incipit Hiſtoria Tori & Loconis Utgardiæ.* Initium hiſtoriæ hæc eſt, quod Oeko Torus profectus fuerit hircis ſuis una cum Locone, qui, inſtante veſpera, ad ruſticum quendam diverſi ſunt. Torus aſſumtos hircos mactans excoriavit & cacabo impoſuit. Caprisque coctis cœnaturus conſedit, ruricolam, ejusque liberos, ad cœnam invitans. Filius hoſpitis appellabatur Telephus, filia vero Raſca. Tunc Torus, expanſis hircorum pellibus ut oſſa injicerent liberi, mandavit. Telephus vero, cultello fregit crus, medullam nacturus. Torus, tranſacta hic nocte, mane ſurgens, veſtibus indutus, aſſumtum Miolnerum vibravit,

 pel-

klæddiz. Tok Miolni ok bra upp ok vigþi hafrſtaukarnar. Stoþo hafrrarnir upp ok var anar halltr eftra fæti. Þor fan þat. Let bonda. e. hiu hans eigi mundo hava ſkynſamliga meþfarit beinunum let brotin Jegg hafrſins. Bondin varþ hræddr er þor let ſiga brunina fyri augun. En þat er han ſa til augnanna hugþiz han falla mundo fyri ſionunum einum ſaman. Han herþi hendrnar at hamarſkaptino ſva at hvitnuþo knuarnir. Bondi ok hiu hans baþo ſer friþar ok buþu bætr þær er han villdi. Ok er han ſa hræzlo þeira mikla geck af honum moþrin. Ok tok af bonda born hans þialfa ok Rauſko. Ok þionuþu þau honum ſiþan. Han let þa eptir hafra ſina. Ok for i Jotunheima. Ok allt til haffins ok ſvam yvir þat it diupa haf ok er han kom til lanz þa geck han upp ok meþ honum. þialfi ok Rauſkva ok Loki. Ok er þau voru litla hriþ farin varþ mork ſtor fyrir þeim gengu dagin til myrks.

kläddes; tog Miolner, ok ſlog up, ok vigde bockeſkinnen. Stodo bockarna up, ok var den ene halter på bakfoten. Tor ſan det, han let, at bonden eller hion hans icke månde med förſtånd medfarit benen: klagade, at btuten var låggen på bocken. Bonden var rädder, når Tor låt ſiga ögnabrynen ned för ögonen. Men af det ſom han ſåg til ögonen, tånkte han, ſig månde falla för ſynen enſam. Han (Tor) knepte hånderna hårdt åt hamarſkaftet, ſå at det hvitnade i knokarna. Bonden ok hion hans bådo ſig frid, ok bådo ut böter, däreſt han ville. Ok ſom han ſåg deras ſtora rädſlo, gick af honom modet, ok tog af bonden hans barn Tialfe ok Röſka; ok tiente de honom ſedan. Han låt då efter ſig bockar ſina, ok for i Jättahem, ok allt til hafvet, ok ſam öfver det diupa haf, ok når han kom til lands, då gick han up, ok med honom Tialfe ok Röſka, ok Loke. Ok når de voro en liten rid farne, vardt en ſtor mark för dem: de gingo hela dagen til mörkret;

pelles conſecraturus. Statim ſurgentium hircorum unus poſteriore pede claudicabat. Torus, hoc viſo, dixit, ruſticum, ſeu domeſticos ejus non prudenter tractaſſe oſſa, adjiciens, crus hirci eſſe fractum. Ruſticus, Toro ſupercilia demittente, trepidavit; & quantum ex viſu colligi potuit, credidit fore, ut ſolo intuitu necaretur. Hic apprehenſo capulo mallei manus tam firmiter applicuit, ut condyli abeſcerent. Ruricola, & domeſtici ejus pacem ſupplices petivere, mulcta oblata, ſi vellet. Torus vero, magno illorum perſpecto metu, depoſita ira, recepit liberos hoſpitis, Telephum nempe & Roſcam, qui deinde ei ſervierunt. Relictis hic hircis, in Jotunheimiam profectus fuit usque ad mare, quod tranatans in terram aſcendit, comitantibus Thelepho, Raſca & Locone. Haud itaque multum progreſſis patens patuit campus. Totam per diem ambulabant. Thelephus, ho-

þialfi var manna ſkiotaztr. Han bar kyl þors. En til viſta var ecki gott. þar er myrkt var leitoþu þeir ſer nattſtaþar. Ok fundo ſkala nockrun i morkini mikin voru dyr a enda ok jambreiþar ſkalanum. þar voru þeir um nottina. En um miþnætti varþ landſkialfti mikill ok geck iorþin undr þeim ſtyckium. Ok ſkalf huſit. þa ſtoþ þor upp ok het a *feloga* ſina ok leituþuz fyrir ok fundo af hus til hægri handar a miþium ſkalanum. Ok foru þangat. Settiz þor i dyrnar. En þeir voru innar fra honum ok hrædd miok. En þor hellt hammarſkaptino. Ok hugþi at verja ſik. þa heyrþo þeir ym mikin ok gny. Ok er komit var at dogun kom þor ut. Ok ſa mann hvila. I ſkoginum ſkamt fra ſer ok var ecki litill ok hraut ſterkliga. Ok þottiz þor ſkilja. Hvat latum verit mun hava um nottina. Han ſpennir ſik megin giorþum ok ox honum aſmegin. Ok i þvi bili vak nar ſa maþr. Stoþ upp ſkiott. þa

kret, Tialfe var den ſnällaſte ibland dem. Han bar Tors ſäck. Men til matvar icke godt. Då när mörkt var, letade de ſig nattſtad, ok funno jättehus något i mörkrene: en ſtor dör var vid ändan, ok jämnbred med huſet. Där voro de om nattena. Men om midnatten var en ſtor jorddon, ok gick jorden under dem up ok ned; ok ſkalf huſet. Då ſtod Tor up ok kallade på fölgieſlagare ſina, ok letade för ſig, ok funno på et hus til höger handen mit på Jättehuſet: ok foro dit. Tor ſätter ſig i dören, men de voro innan frå honom ok räddes myket: men Tor hölt hammarſkaftet, ok hugſade at värja ſig. Då hörde de et ſtort buller ok gny; ok när det kommit var til dagen kom Tor ut, ok ſåg en man hvila i ſkogen litet ifrå ſig, ok var icke liten, ok röt (ſnarkade) ſtarkeliga; ok tyktes Tor åtſkilja, hvad låt varit mån hafva om nattena. Han ſpenner om ſig ſtarkhets giördelen ok ökas honom Gudaförmåga. Ok i dy ſtund vaknar den ſamma man. Stod ſtrax up. Då

hominum celerrimus, Tori portavit manticam. Cibi penuria laborabant. Ingruente vero veſpera, de loco quietis circumſpicientes, invenere in tenebris domum cujusdam gigantis, cujus oſtium æque late, ac domus, patuit. Illis hic noctem tranſigentibus, factum eſt media nocte, ut terra ingenti quodam motu ſurſum & deorſum ferreretur, domusque tremeſceret. Tunc Torus ſurgens, vocavit commilitones, qui una cum eo ſibi jam proſpicientes invenere dextrorſum cameram quandam huic domui contiguam, quam intrarunt. Toro in oſtio ſedente, reliqui interiora petebant, metu perculſi. Torus vero, apprehenſo mallei manubrio, ſeſe defendere decrevit. Hic jam magnum audiverunt ſtrepitum. Adveniente autem luce matutina, Torus egreſſus vidit virum quendam in ſylva requieſcentem, haud procul a ſe. Hic non mediocris ſtaturæ vehementer ſtertuit. Torus

varþ þor bilt at ſla medr hamrinum. Ok ſpurþi han at nafni. en han nefndiz Skrymir. En ecki þarf ek at ſpyrja at þu ert Aſaþor eþr hever þu dregit a brott hanzka minn. Seiliz þa Skrymir til. Ok tog hanzkan. Ser þor at þat hevir verit um not tina ſkal - - afhuſit var þumlungrinn hanzkans. Skrymir ſpurþi ef þor villþi at þeir færi allirſaman. En þor jatti þvi. þa tok Skrymir ok leyſti neſtbaggan ok bioz at eta en þor i oþrum ſtaþ ok hans men. þa bauþ Skrymir at þeir leigþi i ein ſtaþ baggana ok legþi a bak ſer ok ſva gerþo þeir: ok nu leggr Skrymir a bak ſer ok ſtigr helldr ſtorum. Ok at quelldi leitaþi han nattſtaþar unþir eik einni. þa mælti Skrymir til þors at han vill leggiaz niþr undir eikina at ſofa en þ - - taki neſtbaggan ok bui til matar ſer. þvi næſt ſofnar Skrymir ok hrauſt faſt. En þor tok neſt baggan ok vill leyſa. Ok otruligt er þat at ſegia at engan knut fick

Då var Tor råd at ſlå med hamaren: ok ſporde honom efter hans namn: men han nämndes Skrymner. Men icke tarf jag at ſpörja, at du är AſaTor. eller hafver du dragit bort handſken min? Räkte då ſig Skrymner til ok tog handſken: ſer Tor, at han (handſken) hafver varit om nattena Jättehuſet, ok af huſet var tumelfingren på handſken. Skrymner ſporde, om Tor ville, at de foro alle tilſamman: men Tor jakade dy. Då tog Skrymner, ok löſte näſteſäcken, ok böd at äta, men Tor i et annat rum med ſina män. Då böd Skrymner at de ſkulle lägga til ſamman matſäckarna, ok ſå giorde de, ok nu lade Skrymner ſig på baken, ok ſtiger ſtort ok bredt, ok åt kvellen letade han natſtad under en ek: Då mälte Skrymner til Tor, at han vil läggia ſig under eken at ſofva; men de tage neſtſäcken ok laga til mat åt ſig. Der näſt ſomnar Skrymner ok röt (ſnarkade) faſt; men Tor tog näſteſäcken ok ville löſa; ok otroligt är det at ſägia, at ingen knut feck han löſt.

Torus jam intellexerit, qui ſonus eſſet, quem noctu audierint. Toro ſeſe jam cingulo fortitudinis accingenti accreſcente robore, expergefactus eſt hic vir. Quo viſo, Torus perterritus malleum vibrare non auſus eſt, ſed nomen ejus quæſivit, qui ſeſe Skrymnerum nominavit: mihi vero, inquit, non eſt opus, ut quæram, num tu ſis Aſotorus: & numne tu chirotecam meam abſtuliſti? Quam nunc manum extendens aſſumſit. Torus jam deprehendit, hanc fuiſſe domum giganteam, in qua pernoctaverint, domunculam vero, pollicis fuiſſe vnginam. Skrymnero interroganti, annon reliqui una cum ipſo proficiſcerentur, conſentit Torus Skrymnerus, aſſumtam explicuit crumenam, cibum capturus. Torus vero ejusque ſocii alio in loco. Deinde Skymnerus peras conjungendas voluit, easdemque aſſumtas humeris ſuis impoſuit, iter magnis paſſibus ingrediens. Ad veſperam vero locum

han leyſt. Ok er han ſer þat gripr han hamarin ok lyſtr i haufuþ ſkrymi. Han vaknar ok ſpyr hvart laufs blaþ felli i haufud honum. Eþa hvart þeir ſe mettir. þor let at þeir mundi ſofa undir annari eik. At miþri nott heyrer þor at Skrymir hrytr. þa tekr þor hamarin ok lyſtr i haufud honum i miþian hvirfilinn ok ſauck hamarin. þa vaknar Skrymir ok ſpyr hvart fell axkorn i haufud, mer e. hvart vakir þu þor. Han lezt vera - - aþr. Nu ætlar þor at ſla han þriþia ſinni. Reiþir. upp hamarin af aullo afli ok lyſtr a þunvangan er upp viſſi. Socker hamarin um ſkaptino. En Skrymir ſizt upp ok ſtrykr um vangan ok enit. Ok mælti. Hvart muno fuglar vera nockurir i treno yver mer. Mer þotti ſem fiodr nockur felli af treno i haufuþ mer. Ok ſpyrþi. Hvart vakir þu þor. Mal mun nu vera upp at ſtanda ok klæþaz. þer

lóſt. Ok når han ſer det griper han hammaren, ok ſlår i hufudet på Skrymner. Han vaknar, ok ſpór hvad lófsblad fóll i hufvudet på honom; eller hvad det månde vara. Tor let, at de månde ſofva under en annan ek. Vid midnatt hórer Tor, at Skrymner ryter Då tager Tor hammaren, ok ſlår honom i hufvudet, mit i hiernan, ok ſank hamaren (in i hufvud). Då vaknar Skrymner, ok ſpór, hvad korn fóll i hufvudet, eller hvi vakar du Tor? Han ſade ſig vara ſómnig. Nu åtſlar (årnar) Tor at ſlå honom tredie ſinnet; vrider up hammaren af all afl, ok ſlår på tinningen, ſom upviſte, ſiucker (ſiunker) hammaren in til ſkaftet. Men Skrymner ſatte ſig up, ok ſtryker ſig om kinbenet, ok ennet, ok målte; hvad? mån foglar några vara i trået ófver mig? mig tyktes ſom fieder någor fólle af trået i hufvudet på mig; ok ſporde han hvi vakar du Tor? råtta tiden mån nu vara at upſtå, ok klådas. J hafven nu icke

cum quietis ſub quercu quadam elegit. Skrymnerus Toro indicans, ſeſe cubiturum eſſe ſub quercu atque dormiturum, illis vero, aſſumta pera, cibum eſſe ſumendum. Skrymnerus vero obdormiens altiſſime ſtertuit. Torus autem manticam ſoluturus, nullum explicare potuit nodum; quod incredibile eſt dictu. Quo viſo, aſſumtum malleum capiti Skrymneri alliſit. Qui expergefactus ſciſcitatus fuit; quænam frons ſeu folium in caput ejus caderet; ſeu quid hoc eſſet. Torus ſub alia quercu dormiendum eſſe, dixit. Media vero nocte Torus, audito ranchore Skrymneri, arrepto malleo, caput ejus, verticem nempe percuſſit, idque adeo, ut malleus in caput demerſerit. Skrymnerus evigilans quæſit, annon granum quoddam in caput ſuum delaberetur: Tuque Tore, quare vigilas? Qui, ſeſe jam ſomno correptum iri, dixit. Jam vero Torus, ei tertium infligere vulnus deſtinans, vibrato intenſis viribus malleo, genam ſurſum ſpectantem ita percuſſit, ut ad capulum demerſerit malleus. Erigens ſe Skrymnerus, palpata gena, dixit: Quid? num aves

eigit nu ecki langt til borgar er Miþgarþar heitr en ek hevi heyrt kvis yþart at yþr þickir ek helldr mikill maþr. En ſia megu þer þar ſtærri menn. Ræþ ek yþr heillt latiþ ecki mikin yvir yþr. Illa mun þat þolat ſlikum kogurſveinum eþa hverfit aftra ok er yþer ſa betri. Ella ſleſni þer i auſter ætt ef þer vilid til borgarinnar. En ek a nordr leiþ. Tekr neſt baggan leggr a bak ſer ok ſnyr a ſkogin. Ok er ecki getiþ at Æſirnir biþi han heilan fara. þeir ganga til Midgarþz. Ok ſia borg ſtanda a vollu nockuri ok ſetto hnacka a bak ſer aþr þeir fengi yfir ſeþ. Grind var fyri borgar hliþi. þor feck eigi upp komit ok ſmugu millum ſvalanna. þeir ſa haull mikla gengo in. Ok ſa þar ærit ſtora menn. þeir quoddo Utgarþa Loka er þeir komu fyri haſæti. Han leit til þeira ſeint ok glotti viþ taun ok mælti. Seint er um langar veg at ſpyria ſaun tiþindi er Svein ſtau-

icke långt til borgen, ſom Midgård heter; Men jag hafver hört eder viſkning, at eder tyckes, det jag år en ſtor man. Men ſe mågen i dår ſtörre mån. Jag råder eder helt, låten icke myket öfver eder, (ſkryten icke): illa mån dår tolas ſlike ſmå ſvennar:eller venden tilbaka, ok år eder detta båtre. Eljeſt ſtemmen J öſter åt, om J viljen til borgen. Men jag norderåt. Han tager neſteſäcken, lågger på baken på ſig, ok ſnörer åt ſkogen. Ok år icke berättadt, at Åſarna bådo bonom fara vål. De gå gå til Midgård: ok ſe en borg ſtå på vall någon, ok ſatte nacken til baken (ryggen) på ſig, innnan de fingo ſe öfver. En Grind var för borgporten: Tor feck icke up, utan ſmugo de in i millan grinſtångerna. De ſågo et ſtort kungligt ſlåt, gingo in, ok ſågo dår dråſflige ſtora mån. De hålſade Utgårdar Loke, når de komo för högſåtet: Men han ſåg ſent til dem, begabbade dem, ok målte: Sent år om lång våg at ſpörja ſan tidning, emedan en liten ſvenpilt

ves quædam, inſident ſuper me arbori. Præſentire enim videbar, plumam meum in caput decidere. Quærit etiam: quare tu vigilas Tore? adeſſe jam credo Tempus ſurgendi, veſtesq; induendi. Vobis jam non multum ſuper eſt viæ ad urbem, quæ Utgarda dicitur. Audivi vero, vos ſuſurraſſe inter vos, me vobis magnæ ſtaturæ virum videri: ibi autem vobis cernere licebit viros, me majores. Vobis vero ego auctor ſum, ne vosmetipſos extollatis. Tales enim homunciones ægre ibi feruntur: aut, quod conſultius eſt, revertimini. Ad aulam vero vobis anhelaturis, orientem verſus eundum eſt. Ego vero ad ſeptentrionem deflectam. Aſſumtum igitur viaticum dorſo ſuo imponens in ſylvam divertitur. Nec relatum accepimus, Aſas ei valedixiſſe. Illi Midgardiam (juxta Reſenianos codices, ad middag, medium diei) progreſſi urbem conſpiciunt, in campo quodam ſitam, quam viſu ſuperaturis capita ad cervices & humeros retroflectenda fuerunt. Porta urbis erat cratibus occluſa, quas Torus aperire non valuit: ſed inter clatra irrepſerunt. Magnam jam

li ein er orþin at Aukoþor. En meiri muntu, en mer lizt. e. viþ hverium iþrottum ero þer bunr felagar. Engi mun fa meþ off vera er ecki kuni nockururar iþrottr. Loki fegr. Engi mun fa her innan hirþar er fkiotara muni eta en ek. þa fvarir Utgarþa Loki. Iþrott er þetta ef þu efnir ok reina fkall þetta. Han kallar a beckin a þann man er Logi er nefndr ok bidr han freifta fin moti Loka. þa var tekiþ trog eit mikiþ ok fett a hallar golfit fullt af flatt ok fettiz Loki at oþrum enda en Logi at oþrum megin ok at hvartveggi fem tiþaz ok mættuz i miþio trogino. Hafþi Loki etiþ flattr allt ok beinum en Logi hafþi etiþ flattr allt af beinim. Ok fva trogit ok van Logi leikin. þa fpurþi Utgarda Loki hvat fa en ungi maþr kynni leika. þialfi fegr at han mun freifta at renna fkeiþ viþ einhvern hirþmann hans. Han

pilt är vorden af ÅkeTor. Men mera mån du vara; än mig fyns; eller til hvilka idrotter åren J följeflagare beredde? ingen mån med off vara, fom icke kan någon idrott. Loke fäger: Ingen mån vara här innan Palatfet, fom fnällare mån äta, än jag. Då fvarar Utgårdar Loke: Idrott är detta, om du håller lofven, ok röna fkal man detta. Han kallar af bänken, på den man, fom Loge är nämnder, ok beder honom frefta fig mot Loke. Då vardt framtagit et ftort trog, ok fatt på fälsgolfvet fult af köt. Ok fatte fig Loke vid den ena ändan, men Loge vid den andra, ok åt bägge två fom fortaft, ok möttes mit i tråget. Då hade Loke ätit up alt kötet af benen; men Loge hade ätit köt alt ok ben, ok få trog, ok van Loge leken. Då fporde Utgårdar Loke, hvad fom den unge mannen kunde leka: Tialfe fäger, at han mån frefta at renna på fkidor med en hvar af hans Hirdmån. Han fvarar:

jam confpicati regiam, intrarunt, & viros heic proceræ ftaturæ cernunt. Ad folium accedentes Utgardiæ Loconem falutant; qui fero adfpiciens iisdem irrifit loquendo: longum effet, de longo itinere interrogare veras narrationes, cum OekoTorus parvulus quidam puerulus factus eft. Major vero revera fis, neceffe eft, quam mihi appares. Quibus vero artibus excercendis eftis affveti commilitones? Nemo enim noftrum eft, qui artem aliquam non callet. Loco dicit, nulli hac in aula in cibo fumendo fe effe ceffurum. Refpondet Utgardiæ Loco: hoc etiam artis eft, præftito promiffo tuo, quod experiendum. Hic ergo viro cuidam, fcamno infidenti, nomine Logo, accerfito præcepit certamen cum Locone inire. Tunc linter quædam, carne repleta, illata fuit, & in pavimento collocata. Ad alterum finem lintris Loco, ad alterum vero Logus, confedit, uterque, cibum quam celerrime confumendo, in medio lintris fubfiftentes. Loco jam omnem de offibus confumfit carnem, at Logus & carnem & offa & lintrem; unde etjam victor difceffit. Tunc interrogat Utgardiæ

Loco,

ſvarar. þat er goþ iþrot. Ok let han vel buinn at ſkiotleikin ef han ſkall deſſa iþrott vinna. Ok freiſta ſkall. Gengra han ut a gott ſeiþ. Kallar til ſer ſvein ſtaula nockurn er Hugi het. Ok baþ han renna viþ han fyrſta ſkeiþ. Ok er Hugi þvi framar at han ſnyzt aptr i mot honum at ſkeiþſenda. þa mælti Utgar. þurfa muntu at ſegia þik meir fram. En þo hava her komit ecki oſliotari menn. þa taka þeir anat ſkeiþ ok er Hugi kemr til ſkeiþſenda ſnerizt han aptr. Ok er þa langt kolfſkot til þialfa. þa mælti Utgardar Loki. Vel þicki mer þialfi renna. En eigi trui ek honum nu at han vinni leikinn. En nu mun reyna er þeir renna it þridia ſkeiþit. Ok nu er hugi er komin til ſkeiþs enda er þialfi ecki komin a mitt ſkeiþ. Nu er þetta reynt. þa m. Utgardar Loki: Hvat iþrott kantu þor. Muntu vera fyri þeim. Sva mikit

ſvarar: det år god idrott: ok låt honom vål bereda ſig til haſtighet,om han ſkal denna konſten vinna, ok förſöka ſkal. Går han ut på et godt ſtycke våg; kallar til ſig en liten ſven någon, ſom Huge het, ok bód honom renna med honom förſta ſtycket. Ok år Huge ſå lång fóre, at han renner tilbaka i mot honom vid målets ånda. Då målte Utgårdar Loke: Torfa mån du laga dig mer fram. Åndok hafva hår komit icke oſnabbare mån. Då tagade et annat ſkidmål, ok når Huge komer til ſkidmålets ånda ſnörer han tilbaka; ok år då et långt kolfſkot til Tialfe: Då målte Utgårdar Loke: vål tycker mig Tialfve renner: men icke tror jag honom nu, at han vinner leken: men nu mån man röna, når de renna det tredie ſkidmålet. Ok nu når Huge år kommen til målets ånda, år Tialfe icke kommen mit på målet. Nu år detta rönt. Då målte Utgårdar Loke: Hvad idrott kan tu Tor? mån du vara ſå myket förmer ån de,

ſom

Loco, cui ludo aſſvetus eſſet juvenis iſte. Telephus reſpondit ſe ſoleis ligneis currendo cum quolibet aulicorum ejus eſſe certaturum. Ille vero hoc bonam eſſe artem pronunciat, mandans, ut optime ſemet præpararet, ſi hanc excerceret victurus. Egreſſus ergo multumque progreſſus accerſivit puerum quendam, nomine Hugonis, eique præcepit, primum cum Telepho percurrere ſtadium. Hugo vero illi adeo antevertit, ut juxta metam reverſus eidem obviaverit. Tunc Utgardiæ Loco locutus eſt: magis tibi feſtinandum eſt, attamen huc advenerunt viri non tardiores. Tunc aliam propoſitam metam adveniens Hugo celerrime revertitur, quum adhuc Telepho baliſtæ jactus reſtaret. Tunc locutus eſt Utgardiæ Loco: optime mihi Telephus videtur currere; eum vero ludendo vincere athletam non crediderim. Tertium vero illis percurrentibus ſtadium, experiamur, quis victor ſit. Jam vero, Hugone metam contingente, Telephus ad medium ſtadii nondum pervenit. Jam ſatis hoc experti omnes. Tunc Utgardiæ Loco:

quam,

ſem men hava gert um þin ſtorvirki. Han ſvaraþi. At hellzt vill han þreyta dryckio viþ nockurn man hans. Utgardar Loki ſvaraþi at þat ma vel vera. Gengr i Hollina. Ok biþr taka Vitiſhorn er hirþmen ero Vanir af at drecka. Han ſynir þor ok ſegir at þat þickir vel druckit at drecka af i eino. En ſumir drecka i tveimr. En engi ſva veſall at ecki drecki af i þrimr. þor ſyniz hornin ecki mikin ok þo miok langt. Han var þyrſtr miok ſetr a mun ſer ok ſvalg ſtorliga. Ok ætlar at han ſkall eigi luta optar i hornit. Ok er han þraut eyrindi ok ſer i hornit at nu er litlo mina i en adr. þa ſegir Utgarþa Loki. Vel er druckin en ecki til mikin. Munda ek ecki trua ef mer veri ſagt fra Aſaþor at han drycki ecki meira. þu munt drecka oþru ſini. þor ſvaraþi engu ſetr hornit a mun ſer ok ætlar af at drecka. þrytir a dryckiona

ſom mån hafva giordt (berättadt) om dina ſtorverk? Han ſvarade at helſt vil han träta (täfla) uti drickande med nogon af hans mån: Utgårdar Loke ſvarade: at det må vål vara. Går in i ſlottet, ok beder taga fram et Viteshorn, ſom hofmånnen voro vane ur dricka. Han viſer Tor, ok ſåger, at det tyckes vål drucket, at dricka ur det i en dryck; men ſomlige dricka i två gånger: men ingen år ſå ynkelig, at han icke driker ur det i tre dryckar. Tor ſyns hornet icke ſtort, ok dok myket långt. Han var myket torſtig; ſåtter ſig fór munen, ok ſvålgde ſtorliga; ok åtſlar at han ſkal icke luta oftare i hornet. Ok år han trótt i ſit góremål, ok ſer i hornet, at nu år litet mindre uti ån fór: då ſåger Utgårdar Loke: vål år drucket, men icke ſå myket: jag kunde icke tro, om mig hade varit ſagt om AſaTor, at han drucke icke mera. Du mån dricka andra ſinnet. Tor ſvarade intet; ſåtter hornet til mun på ſig ok åtſlar at dricka ur: tåſlar uti drickande, det

quam, inquit, tu Tore, calles artem? Et num tu illis tantum præſtas, ac de te relatum accepimus, tuisque facinoribus? Qui reſpondet, ſe potiſſimum bibendo eſſe certaturum cum aliquo aulicorum ejus. Loco Utgardiæ reſpondet: hoc fiat. Palatium ergo ingreſſus, juſſit adferri cornu expiatorium, ex quo aulici bibere conſveverant. Hoc Toro porrecto, bene, inquit, bibere videtur, qui unico hauſtu exhauſerit. Quidam vero duabus vicibus evacuant. Nemo vero adeo eſt miſerabilis, qui non ter bibendo exinaniverit. Toro videtur hoc cornu non quidem magnum, attamen perquam longum. Vehementer ſitiens, cornu ori applicato, ſtrenue ſibi ingurgitat merum, ſæpius ſuper cornu caput ſuum non inclinaturus. Remotum autem ab ore cornu intuens, reperiit paulo minus eidem quam antea, ineſſe. Tunc Utg. L. bene potatum eſt, non vero adeo multum. Fidem nunquam adhibuiſſem relaturis, Aſotorum plus bibere non poſſe. Altera vice

ſem honum vanz til eyrindi. Ok en ſer han at ſtikillin hornſins vill ecki upp ok ſer i ok ætlar nu minna hava þorrit en it fyra ſin er nu gott beranda borþ a hornino. þa ſvarir Utgarþa Loki. Hvat er nu þor muntu nu eigi þor ſpara þer til eins dryckiar meira en þer mun hægſt vera. Sva lizt mer ef þu ſkalt drecka inn þriþia dryckinn ſem þeſſari mun meſtr ætlaþr vera. En ecki mattu her heita ſva mikill maþr ſem æſir kalla þik ef þu gerir eigi meira af þer um aþra hlut. þa varþ þor reiþr miok. Setr hornit a munn ſer ok þreytir meſt. Ok er han leit i hornit. þa hafþi - - a gengit. En er han ſer þat gefr han upp ok vill eigi drecka lengr. þa mælti Utgarþar Loki. Auþ fætt er þat at matr þin er ecki mikill. Vill tu leika fleira. þor ſegr freiſta mun ek en um fleira leika. En undarligt mundi mer þickia ef

det måſte han förmåtte, ok ſer han, at den ſmalaſte åndan af hornet vil icke up; ok ſer uti, ok menar nu mindre vara drucket ån det förſta ſin; nu år godt bårande bord i hornet. Då ſvarar Utgårdar Loke: Hvad år nu Tor? mån du nu icke, Tor, ſpara dig til ſådana drickar mera, om du vill högſt vara. Så ſyns mig, at du ſkal dricka hin tredie dricken, ſom mån vara ſtörſt af deſſa tilårnader. Men icke mån du hår heta ſå ſtor man, ſom Åſarna kalla dig, om du gör icke mera af dig i andra mål. Då vardt Tor myket vred; ſåtter hornet för munnen, ok tåflar det måſta han kunde. Men når han ſåg i hornet, då hade långt nedgångit: Men når han ſer det gifver han up, ok vil icke dricka långer. Då målte Utgårdar Loke: låt år det at ſe, at din magt år icke ſtor. Vil du leka mera? Tor ſåger: Freſta mån jag ån på flera lekar: men underligt månde mig tyckas, om jag

vice Tibi bibendum eſt. Torus nihil reſpondet; ſed cornu ori applicatum exhaurire deſtinavit. Certat jam bibendo quantum valuit. Sed adhuc cernit, minimam cornu extremitatem exaltari non poſſe. Cornu intuenti apparet, minus quam prima vice exhauſtum. Jam vero ſine periculo effuſionis ferri potuit. Tunc Utgardiæ Loco: Quid, inquit, jam valet Torus? vis jam Tore a talibus abſtinere hauſtibus, & tamen ſupremus cenſeri? ita mihi videtur, ut tertia vice bibas, qui hauſtus tibi maximus eſt deſtinatus. Heic vero non tantus haberis vir, quantum Aſæ te vocant, ſi aliis in rebus te præſtantiorem non præſtiteris. Tunc Torus, ira accenſus, cornu ori admoto, quam maxime valuit, bibens certavit. Jam cornu inſpiciens cernit, tandem merum paulullum deſcediſſe. Quo cognito, cornu recipiendum porrigit, ultra non bibiturus. Jam Utgardiæ Loco locutus: Facile eſt viſu, potentiam tuam non eſſe magnam: ſed viſne ulterius ludere? Torus periculum ulterius eſſe faciendum, reſpondit. Mirum

ek veri heima meþ Asum ef slikr dryckir veri þar litlir kallaþir. En vat leik vili þer bioþa. þa svaraþi Utgardarloki þat er ungra sveina at hefia upp af jorþu katt minn. En ecki munda ek slikt kuna at mæla viþ Asaþor ef ek hefþa eigi seþ at han er minni maþr en mer er sagt. þa hliop fram kattr grar a hallar golfit mikill helldr. þor tog hendinni undir kviþinn niþr ok lypti upp. En kattrin beygþi kengin ok sva sem han retti upp hondina lypti kattrin einum fætinum. þa mælti UtgarþarLoki sva for sem mik varþi. Kattrin er helldr mikill. En þu ert lagr ok litill. þor segr. Sva litill sem ek em þa gangi til einum ver yþar at faz vidr mik. Nu er ek em reiþr. Utgarþar Loki svaraþi. Ok litaz um. Eigi se ek her þann mann at eigi mun litill ræþi i þickia at glima viþ þik. Kalli higat kerlingo fostro mina. Ok fazt þu viþ henna.

jag vore hema med Asarna, om slika drickar vore där små kallade: men hvad lek viljen J biuda? Då sade Utgårdar Loke: det är unga Svennars (lek) at håfva up af jorden min kat: men icke månde jag slikt kunna måla med AsaTor, om jag hade icke sedt, at han är mindre man, än mig är sagt. Då lop fram en grå kat på salsgolfvet, ganska stor; Tor tog handena under kveden neder, ok lyfte up; men katen bögde ryggen, ok så som han rättade up handena, lyfte katten den ena foten. Då mälte Utgårda Loke: så for, som jag tänkte, katten är myket stor; men du är låg ok liten: Tor säger: så liten som jag är, så gånge hit en hvar af eder, at brottas med mig; nu när jag är vreder. Utgårda Loke svarade, ok ser sig om: icke ser jag här den man, som icke mån litet beröm tycka, det vara, at brottas med dig. Kaller hit den kärlingen, som fostrat upmig, ok brottas du med

rum vero mihi videretur, si domi essem cum Asis, & tales potiones ibi parvæ haberentur. Qualem vero ludum proponitis? Utgard. L. Juvenum ludus est, ut cattum meum de terra elevent. Ita vero cum AsaToro loqui non possem, nisi vidissem, eum minoris esse virtutis, quam fama mihi vulgaverit. Tunc cattum coloris cinerei super pavimentum Palatii prosilientem, valde magnum, Torus adgrediens, manu medio ventri felis supposita, elevaturus est. Felis vero incurvans dorsum, & quantum Torus manum sustulit, felis alterum pedum suorum elevavit. Tunc Utg. L. ita evenit, ut cogitavi; felis enim grandis est, tu vero brevis est parvus. Torus respondet: cum parvus sim, accedat huc quilibet vestrum, mecum ut luctetur; etjam quidem cum iratus sum. Utg. L. circumspiciens regessit: video hic neminem, qui non ducat, se parum laudis mereri tecum luctando. Advocate igitur anum istam, quæ me enutrivit, quacum eris luctaturus. Illa

Fellt hevir hon stærri sveina ok þa er mer litaz hvergi osterkligri en þu. Ecki er þar af annat sagt en þui harþara er þor knyzt at þvi fastara stoþ hon. þa tok kerling at leita til bragþa. þor varþ lauss a fotum ok voru sviptingar harþar. - - fell þor a kne oþrum fæti. Ok þa bad Utgardar Loki þau hætta. Ok let han ecki fleirum þurfa at bioþa fang. Ok voru þeir þar um nottina. En um morginninn biuguz æsirnir a brott. Ok leiddi han þa a gautó. Ok spurþi hvernveg þor þætti faur sin orþin. þor segir. At þeir mundi kalla han littin mann. þa svaraþi Utgarþar Loki. Nu skal segia þer it sanna er þu ert kommin ut af borgini. Eigi hefþir þu komit i henna ef ek hefþa vitaþ þik sva mikils hættar sem þu ert. En sion hversingar voru gervar fyrst a skoginum. Ok kom ek fyrst til fundar viþ yþr. Ok er þu villdir leysa nestbaggan

med henne; fålt hafver hon større svennar, ok det, som mig synes ingen ostarkare ån du. Icke år derom annat sagt, ån ju hårdare som Tor rykte på, ju fastare stod hon. Då tog kårlingen til at leta skiålmstycke. Tor var lös på foten, ok vardt armryckande hårdt; då föll Tor på kne, på ena foten. Ok då bôd Utgårda Loke dem hålla up: ok sade, at han icke torfte biuda flera fangas: ok voro de dår om nattena. Men om morgonen lagade Åsarna sig bort; ok ledde han dem på gatan, ok sporde, hvilken våg Tor tykte sin for vara. Tor såger, at de månde kalla honom en liten man: då svarade Utgårda Loke: nu skal man sågia dig sanningena sedan du åst kommen utaf borgen: icke hade du kommit i henne, om jag hade vetat dig vara så farlig man, som du år. Men synvenningar voro giorda först i skogen; ok kom jag förft til mötes med eder. Ok når du ville lösa nåstesåcken, var han

Illa enim majores prostravit juvenes, & ut (mihi videtur, te non debiliores. De ista pugna nihil aliud relatum accepimus, quam, quo fortius Torus eam fuerit aggressus, eo immobilior steterit. Jam vero, anu excogitante stratagemata, Torus pedes figere non potuit, facto vero impetu vehementissimo, Toroque in genua prostrato, finem fieri, voluit Utg. Loco, dicens, plures Toro non esse ad certamen provocandos. Transacta hic nocte, mane Asæ sese ad iter ingrediendum accingunt. Ille hos per plateam comitatus, interrogat, quænam via Toro ingredienda esset. Torus vero, dicit fore, ut hi homines eum parvulum vocarent virum. Utg. L. Jam tibi, urbe egresso, verum dicamus. Nunquam illam fuisses ingressus, si scivissem te viribus adeo prodigiosis pollere uti revera polles. Fascinatio vero oculorum facta fuit primo in sylva, egoque antea tibi obviam factus sum. Teque peram viatoriam soluturo, hæc constricta erat magno ferro. Unde aperiens,

var han bunþin meþ r gresjarni. En þu sant eigi hvar upp var at luka. Þa laust þu mik meþ hamri þinum þrysvar sinnum. Ok var it fyrsta minzt ok þo sva mikiþ at mer mundi unnit hava at fullo et a hefþi komit. En þar er þu satt hia haull minni setberg. Ok þar i ofan þria dalæ ser skeytta. Ok ein diupaztan þat voru hamarspor þin. Setbergino bra ek fyri hauggin. En Loki þreyti leik viþ elld um atid. En þialfi tok laup viþ huginn. Ok matti han ecki ok engi annar þat vidr han þreyta. Þat var þo mest undr er þu dragt af hornino er annar endir var i egi. Þ: ero orþnar siorurnar. En þar lypter þu upp Midgarþz orminum er þo tokt kottenn. En þa hrædduz allir er þat sa er þu lyptr einum fætinum a kettinum. En þu fekzt þar viþ elli er þu hugþizt viþ kerlinguna eiga. Henni hevr engi a kne komit. En þer komit mik ecki optar heim at sækia. Þa bregþr þor upp hamrinum. Ok nu ser han hvergi Utgarþa Loki ok eigi heldr borgina.

han bunden med et stort ok tiokt järn. Men du fant icke hvar up var at lösa. Då slog du mig med hamar din tre sin: ok var det första minst, ok dok så stort, at jag månde hafva varit öfvervunnen til fullo, om det kommit på mig. Men där som du låg uti mit Palats en klippa ok där ofvan uti tre fyrkantiga dalar; ok en diupaste, det voro spor efter din hamar. Klippan satte jag imot slaget. Men Loke trätade (tåflade) i leken med elden om åtande. Men Tialfe lop kap med hogen (tankan); ok förmåtte han icke, ok ingen annan, det mot honom tåfla. Det var då måst under, när du drack af hornet, hvars andra ända var i hafvet, dädan äro vordna fiolarna. Men sedan lyfter du up Midgårds ormen, när du togst katten. Men då råddes alle, som det sågo, när du lyfter den ena foten på katten. Sedan brottades du med ålderdomen, när du tänkte, dig hafva med en kärling at giöra. Henne hafver ingen på knå komit. Men komen icke oftare at söka mig hema: då lyfter Tor up hamaren: Ok nu ser han hvarken Utgårda Loke eller borgen.

riens, via non inventa, malleo me ter percussisti, & licet primus ictus esset levissimus attamen tantus, ut omnino superatus fuissem, si fuisset inflictus. Ast quod videbas in palatio meo rupem quandam, in cujus cacumine tres quadratæ erant valles; una profundissima, hæc fuerunt vestigia mallei tui. Rupem enim ictui opposui. Loco cum animo, cui nec ille, neque ullus alius antevertere valet. Maxime vero mirum fuit, quando de cornu bibebas, cujus altera extremitas mari adhæret, unde sinuum origo. Posthac elevasti angvem Midgardiæ, felem sublaturus. Te vero alterum pedum ejus elevante, nos omnes valde perterriti fuimus. Deinde cum senectute luctatus, existimasti tibi cum anu negotium esse. Eam nemo in genua prostravit. Vos vero me sæpius domi nolite convenire. Tunc Torus, elevato malleo, nullum videt, neque Utgardiæ Loconem, nec urbem.

24 Dämesagan.

Her segir fra þvi e þor for at draga Miþgarþs orminum.

Eptir þanna aburþ snyr þor heimleiþiss. Ætlar nu at hitta Midgarþsorminn. Ok kom til Jotuns nockurns er Eymir er nefnder. En um morginin bioz Jotun at fara til fiskiar. þor vill fara meþ honum. En Jotun let ecki gagn mundo at kaugr sveini þeim. Mun þik kala ef ek sit lengi ok utarla a miþ - - sem ek em vanr. þor reiddiz honum miok ok kvaþ þat ecki vist. Ok spurþi hvart þer skylldi hava at beitum. Eymir bad han fa ser beitor. þor tok uxann er heitr Himinrioþr er Eymir atti ok sleit af hausuþit. Ok settiz raustr rum ok þotti Eymi han helldr roa mikit. Ok let þ - - komna a þær vaster sem han var vanr ok baþ þa eigi roa lengra. þor lezt villdo enn miklo lengra roa. Eymir quad þat hætt viþ Miþgarþzormin. þor

Här säges om dy, at Tor for at draga Midgårds ormen.

Efter denna åtbörd snörer Tor hemledes, åtslar nu at hitta Midgårds ormen; ok kom til en Jätte, som Eymer är nämnder. Men om morgonen lagade Jätten sig at fara bort ok fiska. Tor vil fara med honom; men Jätten let (sade), at intet gagn månde vara med en köksven. Du mån kalna, om jag sitter så länge, ok så långt ut på det stora hafvet, som jag är van. Tor vredgades på honom myket, ok sade at detta var icke vist, ok sporde hwad de skulle hafva til bet. Eymer bad honom få sig bet(agn). Tor tog en oxe, som het Himelsröder, hvilken Eymer åtte, ok slet af hufvudet; ok satte sig på rodarbenken; ok tykte Eymer, at han rode ganska starkt. Ok ser, at de koma til det meteställe, som han var van, ok bad at han icke skulle ro längre. Tor sade at han ville än myket längre ro. Eymer kvad, vara fara för Midgårdsormē.

Tor

XXIV. Historia. Quomodo profectus fuerit Torus ad extrahendum anguem Midgardiæ. His peractis, Torus domum festinanter reversus, anguem Midgardiæ inventurus, gigantem quendam, nomine Eymeri, adiit. Mane vero, gigas abitum parans, piscandi ergo, Toro comitaturo respondit, talem pumilionem sibi nulli esse auxilio. Frigescas, necesse est, me tam diu, tamque procul a littore, sedente, ac mihi mos fuerit. Torus, ei valde iratus, dixit, hoc non esse verum, interrogans, quidnam hamo ad inescandum suspenderetur. Ei hoc acquirendum, dixit Eymer. Hinc Torus, capite uni bovum Eymeri, nomine Himinrioderi, extorto, ad scalmos desidens, fortissime, uti Eymeri videbatur, remigavit. Hic, cognito, perventum esse ad solitum piscandi locum, subsistendum esse, dixit. Toro, se ulterius esse remigaturum, dicenti respondit Eymer, periculum instare a Midgardiæ angue. Toro autem ulterius remigaturo, contristatus

vill roa. Eymir varþ okatr. þor greiddi vaþin. Ok let koma á uxa haufuþit a Aungulinn ok for til grunz. Miþgarþzormrinn beit a aunglinum. Ok kom i gominn. En ormrinn bra viþ fast sva at baþir hnefar þors skullo viþ borþino. þa ferþiz þor i asmegin. Spyrndi viþ fast. Sva at han hliop baþum fotum i gegnum skipborþit ok spyrndi viþ gruni. Dro þa at ser orminn. Ok upp vidr borþino. En engi hevr sa seþ enar ogrligsto synir *er eigi hevr þat* er þor hvesti augun a orminn. En han starþi neþan a moti ok bles eitrino. Jotunin varþ litverpr er han sa orminn. Ok særin fell in nockut. En er þor greip hamarin. Falmaþi Jotunninn til agnsaxinz ok hio viþ borþino vaþ þors. En ormr sauck i sæin. En þor kastaþi hamrinum. Ok laust uiþ eyra iotninum sva at han steyptiz at borþino. Ok laust af honom haufoþit viþ haoni. En þor oþ til lanz. þa mælti Ganglri. Mikit afrek var þetta. Har svaraþi.

Tor vil ro; Eymer vardt oglader; Tor gredde ut metrefven, ok låt koma oxehufvudet på kroken, ok for det til botn. Midgårds ormen bet på kroken, ok kom det i gomen; men ormen drog til så fast, at både nefvarna Tors stöttes imot bordet: då fördes Tor uti Gudakraft: spiernade fast, så at han span både fötren i genom skipsbordet, ok stadnade på botn: drog då åt sig ormen, ok up til bordet. Men ingen hafver sedt en förskräckeligare syn, än när Tor hväste ögonen på ormen: men han stirade i mot nedan til, ok bles etter. Jätten vardt förandrad uti ansiktet, när han såg ormen; ok siön föll in något: men när Tor grep hamaren, famlade Jättten til agneknifven, ok högg af vid bordet meterefven Tors: men ormen sack i siöen. Men Tor kastade hamaren (efter honom), ok slog Jätten vid örat, så at han stöp åt bordet, ok slog af honom hufvudet med det sama; Men Tor vadde til lands. Då mälte Ganglere: stor segervinning var detta. Har svarade:

25 tus fuit Eymer. Torus filum piscatorium explicuit, imposito capite hamo, quem profundum petentem devoravit anguis. Qui, transfixo palato, ambos Tori pugnos interscalmio duriter impegit. Hinc Torus, viribus perfusus divinis, tam firmis stetit talis ut, ambo pedes carinam penetrarent, in profundo subsistentes, anguemq; ad latus navis attraheret. Horribilius vero spectaculum vidit nemo, quam quum Torus anguem intuitus, hic vero sursum prospectans venenum spiravit. Gigas metu pallescens, viso angue, undisque in cymbam inundantibus, Toroque malleum apprehendente, arrepto cultello, filum Tori juxta interscalmium præcidit. Anguem vero ad profundum redeuntem malleo percussurus erat Torus; Giganti autem, inflicta, ut caderet, alapa, caput amputavit. In terram vero vadavit. Tunc Gang. magna hæc fuit victoria. Har respondet.

25 *Dämesagan.*

Fra lislati Balldrs ok for Hermods til heliar.

Meira var hitt vert. Er Balldr en Goþa dreymþi hætligt. Ok ſagþi aſum. Frigg beiddi honum griþa at eigi grandaþi honum elldr ne jarn ne votn. Malmr ne steinar ne viþir ſottir ne dyr. Fuglar ne eitrormar. Ok er þetta var gert. Var þat ſkemtan Balldrs at han ſtoþ uppa þingum. Skylldo ſumr ſkiota at honum en ſumr haugva. Sumir gryta. Han ſakaþi ecki. En er Loki ſa þat likaþi honum illa. Geck til Fenſala til Friggiar til Fenſala. Ok bra ſer i kono liki. Spyr Frigg ef han viſſi hvat men hofþuz at a þingino. Han ſagþi at allir ſkuto at Balldri en han ſakar ecki. þa mælti Frigg. Eigi muno vapn ne viþir bana Balldri eiþa hefi ek af ollum tekit. þa mælti konan. hava allir hlutir eiþa unnit at eira *) Balldri. Frig ſvaraþi. Viþar teinungr ein vex fyri veſtan Valholl er heitr Miſtilteinn. Sa þotti mer ungr at kreſia eiþſins. þa hverfr konan. En

Om Baldurs lislåt (död) ok Hermaders resa til helvitet.

MEra var detta vårdt, at Ballder hin Gode drömde om farlighet, ok ſade för Aſarna. Frigg bad honom frid, at icke ſkulle ſkada honom elden eller järn; eller vattn; malm, eller ſtenar, eller trå; ſott eller diur, foglar eller etterormar. Ok när detta var giordt, var det Balldurs ſkemtan at han ſtod upå tinget: ſkulle ſomlige ſkiuta åt honom, men ſomlige hugga: ſomlige ſtena honom. Men honom ſkadade icke. Men när Loke ſåg det, likade det honom illa. Han gick til Fenſala, til Frigg, ok vände ſig i kvinno liknelſe. Då ſpör Frigg, om hon viſte, hvad man hade för ſig på tinget: hon ſade, at alle ſkiuta åt Balder; men han ſkadas icke: då målte Frigg: icke mån vapn eller trå bana (döda) Ballder; ed hafver jag af allom tagit. Då målte konan: hafva alle lotter giordt ed at åra Ballder? Frigg ſvarade: en tenunge vexer veſtan om Valhall, ſom heter Miſtiltein, den tyktes mig unger at kreſia ed af. Då hvarf konan bort: men Loke

*) *Eira, irra ſig; tycka illa vara.*

XXV Hiſtoria. De morte Apollinis, atque itinere Mercurii ad infernum.

Majoris momenti fuit ſomnium Apollinis, de ingruente periculo, quod Aſis retulit. Frigga pacem & immunitatem ei adprecata eſt, ne ei eſſet nocumento ignis, aut ferrum, aut aqua, aut metallum, aut ſaxa, aut arbor; nec morbus, neque animalia, aveſve venonoſique ſerpentes. Quo facto, hic fuit Apollinis ludus, ut eum in concionis medio ſtantem, quidam jaculando, quidam cædendo, quidam lapidando, peterent: ei vero nihil nocuit. Quod ſpectaculum Loconi admodum diſplicuit. Fenſalam ergo adiit Friggam conventurus, aſſumta forma anili. Friggæ percontatæ, quid in conventu agerent, reſponhet, omnes in Apollinem ja-

Loki gengr til ok tekr Miſtilteinn ok ſlitr upp meþ rotum. Gengr til þingſins. En Hauþr ſtoþ utarliga i manhringinum er han var blindr. þa mælti Loki viþ han. Hvi ſkytr þu ecki at Balldri. Han ſvarar. þvi at ek ſe ecki. Ok þat annat at ek em vapnlauſſ. Loki mælti. Gerþu i liking annara manna ok veit honum at ſokn. Ek mun viſa þer til han. Skiot þu at honum vendi þeſſum. Haudr tok Miſtilteininum ok ſkaut i gegnum Balldr. Ok var þat meſt ohappa ſkot meþ guþom ok mannum. Nu ſa hver til annars. Ok allir meþ grimum hug til þes er gert hafþi. En engi matti þar hefna i griþa ſtaþnum. Allir baro illa harminum enn Oþinn verſt. Var þar gratr fyri mal. þa ſpurþi Frig hvar ſa veri meþ Aſum er eignaz villdi aſtir hennar. Ok riþa a helvega at na Balldri medr utlauſn. Hermodr ſon Oþins for ok reiþ Sleipni.

Loke går til ok tog Miſtiltein, ok ſliter up med rötterna, går til Tinget. Men Höder ſtod yterſt i manringen emedan han var blinder. þa målti Loke med honom: hvi ſkiuter du icke åt Balldur? han ſvarar: tÿ at jag ſer icke; ok det andra, at jag år vapnlös. Loke målte: gör du likſom andre mån ok grip honom an; jag mån viſa dig til honom: ſkiut du åt honom denna kåppen. Höder tog Miſtiltein, ok ſköt i genom Ballder; ok var detta det olyckeligaſte ſkot, ibland Gudar ok måniſkor. Nû ſåg hvar til den andra, ok alle med grym hug på det, ſom giordt var: men ingen måtte då håmna detta i friſtaden. Alle boro illa ſorgena, men Oden vårſt. Var dår gråt utan måt. Då ſporde Frigg, hvem ſom vore ibland Aſarna, ſom egia ville hennes kårlek? han ſkulle rida til helvetet, ok få igen Balder imot utlöſen. Hermadur, Odinsſon, for åſtad, ok red

jacula mittere, ſine ulla ejus læſione. Frigga ait, nec arma, neque ligna Apollini eſſe mortifera. Juramenta enim ab omnibus accepi. Tunc anus: num omnia juraverunt, ſe Apollini honorem deferre? reſpondet Frigga, arbuſculam quandam ad latus occidentale Valhallæ creſcere, nomine Miſtiltein, viſamque ſibi nimis teneram, quæ juramento obſtringeretur. Muliere diſparente, Loco ad Miſtiltein abiens, eadem radicitus eruta, forum adiit. Hœderus vero in extremitate coronæ ſubſtitit, cum cœcus eſſet. Tunc Loco eum alloquens dixit: quare tu in Apollinem nihil mittis? hic reſpondet: cum cœcus ſim, accedit, quod etiam ſim inermis. Loco: Fac tu uti reliqui, eumque adgredere. Ad eum ego te adducam. Mitte in illum hunc baculum. Hœderus aſſumto Miſtilteine Apollinem transfixit. Et hoc fuit infeliciſſimum jaculum & inter homines & inter Aſas. Jam alter alterum adſpicit, omnesque facti atrocitate perterriti fuerunt. Nemo vero vindictam ſumere potuit, in aſylis nempe. Omnes ſummopere lugebant, maxime vero Odinus.

Hic

Balldr var lagdr i ſkipit Hringhorna. Ok ætloþu guþin fram at ſetia med bal gerd. Ok tokz þat eigi fyri. En Hyroken kom til. hon reiþ vargi. Ok hoggormar voru at taumum. (Odin kallar Berſerkir fiora at halda heſtinum *) ok nu fengo eigi Berſerkir halldit taumonum. Hon dro fram ſkipit ok at fyrſta vidbragþi hraut ſkipit ur hlunonum. þa villdi þor lioſta henna. En guþin banna þat. Lik Balldrs var borit a balit. Nanna Nefs d - - - ack er hon fræ. þor vigþi balit meþ Miolni. Ok han ſpyrndi duergnum Lit a balit. þar voru þa oll guþin. Freyr ſat i kerro ok var þar beitr fyri *golltурin Gullin borſti. e.* Sligrutanni. Heimdallr reid Gulltopp. En Freyio ok kautum ſinum. þar voru ok hrimþuſſar. Oþin lagþi a balit Draupni, ok heſt Balldrs meþ ollum reiþa.

Hermoþr reidr nio nætr til Giallar ar. Ok a gulli hlaþna bru. Moþ-

S. S. ſamt Manuſcript. Upſ. Gud. Olavi.

red påSleipner. Balldur var lagder i ſkipet Hringhorna. Ok åtſlade Gudarna ſåtia fram det med bålets tilredande; men det kunde icke ſke fôr ån Hyrokẽ kom til. Hon red på vargar, ok huggormar voro til tómar. Oden kallar fyra Berſerkar at hålla håſtarna. Ok fingo Berſerkarna icke hålla tómarna. Hon drog fram ſkepet, ok uti fôrſta ryckandet rók eld under ſkepet af rullorna. Då ville Tor ſlå henne; men Gudarna fôrbudo det. Balldurs lik var borit på bålet. Nanna Nefsdotter ſprack når, hon fôrnam detta. Tor vigde bålet med Miólner; ok han ſpiernade dvergen Liten på bålet. Dår voro då alle Gudarna. Freir ſat i kerran, ok var dår fôreſpent gallten Gullbôrſte, eller Sligretan. Heimdaler red på Gulltop. Men Freyia åkte med ſina kattar. Dår voro Hrimtyſſar. Odin lade på bålet Drôpner, (en Gullring, ſom ſå het), ok Balders håſt med all redſkap.

Hermadr red nio nåtter til Giallar åena, ok på den med gull laddade broe-

Hic fine modo fletus fuit. Tunc Frigga dixit, omnes ſuos amores demerituro ad infernum eſſe equitandum Apollinis redimendi cauſa. Hermannus, Odini filius, profectus fuit Sleipnero vectus. Navi Ringhornæ Apollo impoſitus fuit, quam adduci voluerunt Aſæ, cum exſtructa pyra. Fieri autem non potuit, antequam advenit Hyrekena, lupis vecta, utens ſerpentibus pro habenis. Quatuor Odinus Pugiles, qui furore corripi ſolerent, equos cuſtodire juſſit. Hi autem habenas moderare non valuerunt. Illa navem protraxit, primoque attractu ignis fumavit ex lignis ſubjectis. Toro autem eandem percuttere volenti obſtitere reliqui Aſæ. Funus jam Apollinis pyræ impoſitum fuit, quo cognito, Nanna, Nefii filia, dolore crepuit. Torus rogum Miolnero conſecravit, Nanumque Liten pedibus pyræ admovit. Hic aderant omnes Aſæ. Frejer curru vectus, quem trahebat ſus Gullborſtius, ſeu Sligrutannius. Hemdalius Gulltoppio vehebatur. Frejæ vero currum trahebant

guþr getti bruarinar. Ok hon mælti. Fyra dag reiþ Balldr her meþ fim C. mana. En eigi glymr miþr undir þer einum. þa reiþ han at helgrindum ok ſa þar broþr ſin. Han bar fram boþ ſin. En ſu ein var van um brott kvamo hans. Ef allir hlutir grata han meþ Aſum kyckvir ok dauþir. En ella halldiz meþ Helio. Balldr feck honum hringin Draupni. En Nanna ſendi Frigg falld. En Fullo fingrgull. þa for Hermodr aptr i Aſgarþ ok ſegr tiþinde þa baþu guþin alla hluti grata Balldr or Helio. Menn ok kyqvindi jorþ ok ſteina. Tre ok allr malmr greto Balldr ſem þu munt ſeþ hava at þeſſir hlutir grata allir i froſti ok hita. þat er ſagt at Guþin finna gygi i helli nockurum er þaukt nefndiz. Biþia henna grata ſem allt annat Balldr or helio. Hon ſvaraþi.

þaukt mun grata þurum tarum
Balldrs helfarar Kyks eþa dauþs.

broene. Modguder gietade broena, ok hon målte: Fórra dagen red Balldur hår med fåmhundrade mån:men icke ſonar det mindre under dig allena. Då red han til helvetets grind, ok ſåg dår broder ſin. Han bar fram bod ſit. Men denna ena var von (detta ena vilkoret) om hans bortkomſt, om alle lotter gråta honom tilika med Aſarna kvicke ok dóde. Men eljeſt hålles han kvar hos Heljo. Balldur fick honom ringen Drópner: men Nanna ſånder til Frigg ſin górdil: men Fullo ſin gullring. Då for Herman åter i Aſgård ok ſåger tidningar. Då bodo Gudarna alla lottar gråta Ballder ur helvetet. Måniſkor, ok kvikt, jord ok ſtenar; trå ok alla malmar, greto Balldur, ſom du mån ſedt hafva; at deſſe lotter gråta alle, i froſt ok heta. Det år ſagt, at Gudarna finna en Jåttinna uti en håll, ſom Dóckt nåmndes, bedia henne gråta, ſom allt annat, Balldur ur helvetet: hon ſvarade:

Dóka mån gråta, Torra tårar.
Ófver Ballders helvetes reſa, Kvikt eller (dódt.

hebant feles ejus. Hic etjam fuerunt Rimtyſſi omnes. Odinus rogo annulum Drypnerum injecit, una cum equo & phaleris. Hermannus per decem noctes equitando pervenit ad amnem Gialliam, adque pontem, auro oneratum. Hujus cuſtos erat Modguder, quæ dixit: ante lucem Apollo hic prætervectus, una cum quinque millibus: Tu vero ſolus non minorem excitas ſonum. Tunc Portam inferni advectus fratrem ſuum conſpiciens, quod ſibi mandatum fuerit, aperuit. Hæc vero ſola erat & unica, conditio, ſub qua demitteretur, ſi res omnes & animatæ & inanimatæ, una cum Aſis, eum deplorarent. Alias in inferno detineretur. Apollo tradidit ei annulum Drypnerum; Nanna vero transmiſit cingulum ſuum Friggæ. Fullæ vero annulum ſuum. Tunc Hermannus iterum Aſgardiam adiens hæc narravit. Tunc Aſa mandarunt, ut res omnes lacrimis Apollinem ab inferno redimerent. Homines nempe, animantia, terra, & lapides. Arbores, & omnia

Halldi hel þvi er hevir.

þar var Loki raunar. þa er guþin vissô þat voru þau reid Loka. Ok sal han sik a fiall nockuro. Ok voru fiorar dyr a husi hans at han sæi i allar ættir. En um daga var han i Franangs fors i laxs liki. Honum kom i hug at Æsirnir mundi setia vel fyri han. Tok siþan lingarnit ok reiþ mauskua sem net er gert. þa sa han æsi þangat fara. Oþin hefdi seþ han or Hliþskialf. Loki hliop i ana. En kastaþi netino a elldinn. Kvaser gick inn fyrstr er vitraztr var. þa skilþi han at þetta mundi vel til siska. Ok toku eptr faulskanum er netiþ brann. Fara i forsinn ok hellt þor oþrum netzhalsi. En allir Æsir oþrum. En Loki lagþiz millum steina tveggia. Ok þrogu þeir netid yvir han fram. Fara oþro sinni. Ok binda sva þungt viþ at ecki matti undir fara. þa for Loki fyri netino. Ok er

Behålla helar Det hon hafver.

Dår var et rôn af Loke: då nårGudarna viste det voro de vrede på Loke: ok upehôlt han sig lônligen på fiåll något; ok voro fyra dôrar på hans hus, at han (kunde)se åt alla ortar. Men om dagen var han uti Franangers fors i Laxehamn. Honom kom ihug, at Åsarna månde såtia fôrsåt fôr honom. Tog sedan lingarnet,ok vred (saman) maskor som nåt år giordt;då såg han Åsarna dit åt fara. Odin hade sedt honom ur Hlidskialf. Loke lop uti åen, men kastade nåtet på elden.Kvaser gick in fôrst,som vitraste var. Då åtskilde han, at detta dogde vål til at fiska med; ok togo de efter falaskan når nåtet bran; fara til Forsen, ok hôlt Tor den ena notsåndan, men alle Åsarna den andra; MènLoke lade sig imellan tvenne stenar. Ok drogo de nåtet ôfver honom fram. De fara andra sinnet; ok binda så tungt vid,at icke kunde han under fara, då for Loke fôre nåtet; ok når framkomit

omnia metalla, Apollinem deplorarunt, uti sine dubio vidisti, has res lacrimari omnes tempore frigoris & caloris. Ferunt, Asas invenisse giganteam quandam mulierem in saxo quodam, cui nomen Dœka, hac ut reliqua omnia, jussa ploratu suo Apollinem ab inferno liberare, respondet. *Dœkæ plorandum est siccis lacrimis, Apollinis funus. Licet fleant viva seu mortua. Retineat infernus quod habet.* Hoc experimentum Loconis fuit. Quo cognito, Dii Loconi irati fuerunt. Hic vero in monte quodam habitavit, ejusque domui quatuor fuere ostia, ut in omnes plagas circumspicere posset. Interdiu vero erat in Eranangeri amnis præcipitio, assumtis salmonis exuviis. Memor fuit, fore, ut Asæ sibi insiderentur. Hinc assumtum lineum in fenestratas colligavit plagas, perinde ac rete est confectum. Tunc Asas advenientes cernit. Odinus eum a Lidascalvia conspicatus fuit.Loco, reti in ignem projecto, in amnem sese præcipitavit. Kvaser omnium primo ingressus, quippe qui sapientissimus erat. Hoc ad piscandum admodum utile judicavit. Et

framkomit var til siovar hleypr han yvir upp þinulinn ok rennir upp i forsinn. Nu sia Æsirnir hvar han for skipta nu liþino i tva staþi. þor vedr eptir miþri aini ok fara sva ut til siovar. Ok er Loki ser lifs haska a sæin at fara. þa hleypr han yvir netid. En þor greip han haundum en han rendi i haundum honum ok nam hondin stadar i sporþin. Ok er fyri þa sauk laxin aptr mior. Loki var nu tekin griþa laust ok færdr i helli nockurn Ok toku hellor. III. Ok settu a enda lusto a rauf a hverri. þa voru teknr synr Loka Vali ok Nari. Ok brugdo Vala i vargs liki ok reif han i sundr Nara. þa toku Æsir þarma hans ok bundo Loka meþ yvir III. egsteina. Stoþ ein undr herþum. Annar undir lendum þriþi undir knesbotum. Ok urþo baundin at jarni. Skadi festi eitrorm yvir andlit honum. En sigun hellt munlaug un-

komit var til siöens öfverfart (Broen) löper han öfver tenelen, ok renner i Forsen. Nu se Åsarna hvar han for, dela nu sit fölgie i två rum: Tor vader efter midt i åen, ok fara så ut til siöen: ok när Loke ser, at det var lifsfara at fara i siöen; då löper han öfver nätet: men Tor griper honom med händerna; men han rende i handene; ok tog handen fast i stierten; Ok är för den saken laxen återst smal. Loke var nu tagen, fridlös, ok förder uti en stenhäll. Ok togo de tre stenhäller ok satte på ända, slogo hol på hvardera. Då voro tagne Lokes söner Vale, ok Nare; ok vände de Vale uti vargs like; ok ref han sönder Nare. Då togo Åsarna hans tarmar, ok bundo Loke med öfver tre eggstenar: stod en under härdarna: den andra under länderna ok den tredie under kneveken. Ok vordo banden til järn. Skade fästade etterormar öfver anletet på honom. Men Sigun helt et becken

Et juxta formam cineris adusti rete aliud confecerunt, ad cataractam euntes. Torus unum finem solus tenuit, reliqui autem Asæ alterum. Loconem vero inter duos lapides delitescentem casses prætereunt. Iterum trahentes, adeo rete onerant, ut subtus elabi nequiret. Tunc Loco, rete fugiens, & ad Pontem perveniens; *reversus rete transilivit, in cataractam reversurus. Asæ*, cognito cursu ejus, in duos distribuuntur ordines. Torus vadando rete sequitur, & omnes ad ipsum mare ducunt. Loco vero, cognito periculo præsentissimo, si in mare reverteretur, rete transiliit. Torus autem eum manu apprehendit. Ille vero cum lubricus esset, hujus dextra figi nequivit priusquam ad pinnam caudæ. Quamobrem salmo hac sui parte tenuissimus. Loco jam captus atque sine ulla commiseratione in antrum quoddam traductus. Tresque assumtas petras erigentes perforarunt. Loconis etiam *filios*, Valum nempe & Narium, adduxere, illum transformarunt in lupum. Quo facto Valus Narium dilaceravit. Jam Asæ hujus assumtis

dir eitradropana. Ok flær ut eitrino. Ok þa drypr i andlit honum er full er munlaugin ok kippiz han þa fva hart viþ at jord fkelfr. þar liggr han til Ragnarauckurs.

ken under etterdroparna; ok flår ut etret. Ok då dryper i anletet på honom når beckenet år fult,ok kippes(ryckes) han få hårdt, at jorden fkelfver. Dår ligger han til Ragnarök.

26 Dåmefagan.

Fra Fimbulvetri okRagnaraukri.

Hvad fegr þu fra fimbulvetri. S. G. Har fegr. Drifr þa fnior or aullum attum. þa ero froft mikil ok vindar. Ecki nytr folar. þeir vetr fara. III. faman. En ecki fumar i milli. En adr ganga aþrir. III. vetr þeir er um alla verolld ero orroftor dreifaz niþr fyri agirni. Ok engi þyrmr feþrne fyni i manna drapum. Eþa fifium. fva feger.

Bræþr munno beriaz
Ok at baunum verþa.
Munu fyftrungar Sifium fpilla.
Hart er i heimi Hordomr mikill.
Skeggolld fkallmolld
Skilldir klofna Vindolld. Vargolld.
(undz verolld fteipiz.

Om Fimbul vinter ok Ragnemörkret.

Hvad fåger du om Fimbulvintren? fåger G.Har fåger: då drifver fnjö ur alla ortar; då år en ftark froft ok vind.Ingen nytta år af folen.Denne vinter beftår af tre vintrar tilfammans,men ingen fomar imillan. Men förut gånga tre andre vintrar, då om hela verldena åro krig,ok fkola då bröder dråpa hvarandra för girighets fkull.Ok ingen fkonar fader eller fon uti månifko dråpande. Så fåges: *Bröder månde flås,*

Ok til bane varda:
Skoladå fyfterungar,Slåktfkapen fpilla:
Hårt år då i verldene: Hordom myken:
Skegg ålder;fverd ålder: Skölder klofna:) Vind ålder; Varg ålder: Til
(deff verlden ftupar öfver ånda.

Då

fumtis vifceribus Loconem fuper tres acuminatas petras colligarunt, quarum una humeris fuppofita fuit, altera lumbis, tertia vero poplitibus; factaque funt hæc ligamina ferrea. Skada afpidem fuper ejus appendit faciem; Siguna vero pelvim veneni ftillis exceptis plenam evacuante, venenum in faciem ejus decidit. Hic Loco adeo horret & ringitur, ut terra moveatur. Hic jacebit usque ad Ragnarœk (Deorum tenebras). *Hiftoria XXVI. De Fimbulvetur & Ragnarœk.* Quid de Fimbulvetur narrare potes? ait Gang. Har: Tunc ex omnibus cœli plagis nix irruet. Tunc vehemens erit frigus atque ventus. Solis nullus eft ufus. Hæc hyems conftat tribus hyemibus fimul, nulla interveniente æftate. Præcedunt autem tres aliæ hyemes, & tunc totum per orbem erunt bella, fraterqne alter alterum interficiet, avaritia ductus. Nec patris, nec filii rationem habebunt interfectores: ita dicitur. *Fratres: mutuo confligentur, feque mutuo necent. Tunc confobrini confanguinitatis obliti erunt. Permoleftum tunc erit in mundo, Multum adulterium: Ætas barbata, ætas enfea.*

Mun engi madr oþrum þyrma. Ulfrenn gleypr ſolina ok er mein ſynt mannum. þa gleypir anar Ulfrin tunglit. Stiornr hverfa. Jorþin ſkelfr. Biorg ok viþir loſna or jorþunni ok hrynia fiotrar ok baund brotna. þa varþr Fenris Ulfrin lauſſ. þa geyſiz hafid a landit. þvi at Midgarþz ormrin ſnyz i jotunheima. þa loſnar ſkipit Naglfaræ er gert er or noglum þauþra manna. þvi ſkall madr eigi deyia med oſkornum noglum. At ſa eyþr mikil efni til ſkipſins Naglfara er Guþin villdo at ſeint yrþi gert ok ſva manninir. En i þ:um ſæfar gangi flytr Naglfaræ. Hrymr ſtyrir honum. Fenris Ulfr ferir med ganda munnin. Ok er in neþri keptr med jorþu en in efri med himini. Gapa mundi han meira ef rumit veri til. Miþgarþs ormerinn blæſſ eitri. Ok aþra hliþ uppi yvir honum þa kloſnar himinin ok i þeſſum gny riþa Muſpellz megir.

Då mån icke den ene ſkona den andra. Ulfven gluper (i ſig) Solen, ok år detta et ſynbart men før månniſkorna. Då gluper den andre ulfven tunglet. Stiernor falla ned. Jorden ſkelfver. Berg ok ſkog loſna ur jordene, ok hånga. Fiåtrar ok band brotna. Då varder Fenris Ulf lôs. Då gåſer hafvet ôfver landet, ty at Midgårds ormen ſnôrer åt Jåttahem. Då loſnar ſkepet Naglfara, ſom giordt år af dôda månniſkors naglar. Ty ſkal man icke dô med oſkorna någlar, ty då blifver myket emne til ſkepet Naglfara, ſom Gudarna ville, ſent ſkulle blifva giord; ok ſå månniſkor. Men i denna ſiôgång flytr Naglfara. Hrymer ſtyrer det. Fenris Ulf framfar med gapande mun. Ok år hin nedre keften vid jordena, men den ôfre vid himelen. Gapa månde han mera, om rum vore til. Midgårds ormen blås etter. Ok på ena ſidan up ôfver honom då kloſnar himelen. Ok i denna gny rida Muſpells ſôner.

enſea. Clypei ſecantur. Ætas ventoſa. Luporum ætas: Iisque dum mundus corruat. Tunc unus alteri non parcet. Lupus ſolem devorabit, quod hominibus magnum adfert damnum. Tunc alter lupus lunam devorat. Stellæ de cœlo cadunt. Terra tremeſcit. Montes, & arbores, radicitus evelluntur. Vincula & ligamina rumpuntur. Tunc Feneris Lupus ſolvitur. Tunc æquora in continentem exundant, angue Midgardiano in Jotunheimiam feſtinante. Tunc navis Naglfara ſolvitur, quæ fabricata eſt mortuorum hominum ungvibus. Propterea admittendum non eſt, ut quis ungvibus non præciſis moriatur, cum hac ratione magna ſuppeditetur materia navi Naglfaræ, quam ſero confectam optarent, & Dii & homines. In hac vero maris exuberantia Naglfara, undis innatare incipit. Hujus gubernator eſt Hrymer. Feneris lupus expanſo rictu procedit, inferiore maxilla terram ſuperior vero cœlum, tangente. Latius adhuc os diduceret, ſi daretur ſpatium. Midgardiæ an-

Surtr riþr fyrst. Fyrir honum ok eptir er eldr brennandi. Suerþ hans er sua biart sem sol. En þa er þeir riþa brotnar Bifraust. Muspellz megir riþa a vollinnum Vigriþinum. Fenris Ulfr ok Midgarþz ormrinn. þa er ok Loki ok Hrymer med honum. Loka fylgia ok hellornar. Muspellz megir hava einir ser fyrking ok er su biort. Vollrin Vigriþinn er C. rasta vidr a hvernig. Heimdallr blæss i Giallar horn ok vekr upp oll Guþin til þingsins.

Oþin riþr til Mimisbrunz. Ok tekr af Mimi rad fyrer ser. þa skelfr Askr Ygdrasils ok engi hlutr er þa otta lauss a himini ok a jorþu. Æsir herklæþaz til þingsins. Ok allir Enheriar koma a vollinum. Oþinn riþr meþ gullhialmin fyrstr ok hevr geirin gungni i hendi. Ok stefnir a moti Fenris ulfinum. þor berst vid Midgarþz ormin. Freyr

Svarter rider förft. Före honom ok efter honom är en brennande eld. Hans sverd är så klart som solen. Men då när de rida brotnar Bifrost. Muspellz söner rida på vallen Vigriden, Fenris Ulf ok Midgårds ormen. Då är ok Loke, ok Hrymer med honom. Med Loke fölgia dieflar i helvetet. Muspellz söner hafva sin krigshär för sig allena. Ok är den myket gläntsande. Vallen Vigriden är hundrad raster på hvar sida. Heimdal blås i Giallarhorn, ok väcker up alla Gudar til Tinget.

Oden rider til Mimis brun, ok tager af Mimis råd för sig. Då skelfver Asken Ygdrasil ok ingen lot är då fruktlös på himmelen, ok på jordene. Åsarna härklädas til ting: ok alle Enherrar koma på vallen. Oden rider med gullhiälm förft, ok hafver strids spiutet i händer, ok stämmer ända i mot Fenris Ulf. Tor slås med Midgårds ormen. Freyr mot

gvis venenum spirat, & super eum cœlum diffinditur. Et in hoc fragore Muspellsonii exeunt equis vecti. Primus equitat Surter. Hunc ignis ardens & præcedit & insequitur. Gladius ejus solem splendore imitatur. His vero equitantibus, frangitur Bifroesta. Hi in campum Vigiridem, sequentibus Lupo Fenere, & angue Midgardiæ vehuntur. Hic adest Loco, comite Hrymero. Loconem omnes genii infernales comitantur. Muspellsonii suum proprium ducunt agmen, admodum coruscans. Campus Vigiridis est centum gradus quaquaversum. Heimdaler cornu Giallinum vehementissime inflat, Deos excitaturus omnes, ad judicium convocandos. Odinus equitat ad fontem Minois, hunc consulturus. Tunc Fraxinus Ygdrasil tremescit, nec ulla res, sive in coelo, sive in terra, jam timoris est expers. Asæ armantur, in campum prodituri, una cum Monheroibus universis. Odinus omnium primus vehitur, capite aurea casside conspicuo, lupo Feneri obviaturus. Torus cum angve Midgardiano pugnat. Frejerus cum Surtio conflicta-

moti Surti ok fellr han er han hevir eigi sverþit goþa. Hundrin Garmr er þa lauss fra Gnipa lundi ok berst vid Ty ok hever hvartveggi bana. þor drepr Midgarþz ormin. Ok stigr fram niu fet um eitr ormsins. Ulfrin gleypir Oþin ok er þat hans bani. þa snyr Viþar fram ok stigr oþrum fæti i neþra kept. Han hevr þann sko er lengi hevir verit tilsamnad. þat ero biorar er men taka or skom sinum fyrer tam ok hæli. þvi skal tu þeim biorum a brott kasta. Sa maþr er at þvi vill hygia. At koma Asum at liþi. Anari hendi tekr han enn efra kept hans. Ok rifr i sundr gin hans ok verþr þat Ulfsins bani. Loki berst viþ Heimdall ok verþr hvar annars bani. þa slaungr Surtr elldi yvir iorþinna ok brennir heimin allan. Sem her s.

Hatt bles Heimdallr
Horn er a lopti.

mot Svarte; ok faller han emedan han hafver icke det goda sverdet. Hunden Garmer varder lös från Gnipar lund, ok brottas med Tyr; ok få hvardera sin bana. Tor dräper Midgårds ormen, ok stiger allenast nio fiät fram om etret ormens. Ulfven gluper Oden ok är det Hans bane. Då snörer Vidar fram ok stiger med den ena foten i nedra kesten ulfvens. Han hafver den sko, som länge hafver varit tilsamans letad; det äro lappar, som man tager ur sina skor, förtåen, ok hälen. Ty skal du dessa lappar bortkasta, om man vil tänka, at koma Åsarna til hielp. Med den andra handen tager han den öfra kästen ulfvens, ok rifver sönder hans gap, ok varder det ulfvens bane. Loke slås med Heimdal ok varder hvarandras bane. Då slänger Svarte eld öfver jordena, ok bränner hela verldena up, som här säges:

Högt blås Heimdal
Hornet i luften:

Måler

flictatus cadit, optimo destitutus gladio. Canis Garmer, ad Gniparam lucum alligatus, jam solvitur, cumque Tyro congreditur, amboque cadunt. Torus angvem Midgardiæ occidens, novem saltem gressus venenum serpentinum præteriens, cadit. Odinum lupus devorat, & hæc est mors illius. Tunc Vidarus accurrens, altero pede inferiorem bestiæ premit maxillam. Huic ille est calceus, qui per longum temporis intervallum confectus fuit, collectis particulis ex calceis[1], pedicis & calcaneo, aptandis. Hæ ergo particulæ abjiciendæ sunt, si Asis consulendum voluerimus. Altera manu superiorem lupi maxillam apprehendens tantopere os lupi dilatat, ut lupus moriatur. Loco & Heimdaler mutuo certamine occumbunt. Tunc Surtius ignem toti injicit terræ, totum exurens mundum, uti his testatur S: *altum inflat Heimdaler Cornu sublevatum: Loquitur Odinus cum capite Mimis :Concuttitur Ygdrasil Fraxinus erecta*, *Personat frugifera* arbor. *Asæ foro celebrando occupantur. Quid apud Asas? Quid apud Asinias? Ingemiscunt*

Mælir Oþin um
Mimis haufuþ. Skelfr Ygdrasils
Askö standandi Ymer it alna-trè
Æsir eru a þingi. Hvat er meþ Asum
Hvat med Asynium. Stynia Dvergar
Fyrir fteins dyrum Veggberg visir.
Viti þer en er hvat. Sol mun sortna
Sigr folldinnar. Hverfa af himini
Heiþar stiornr. Geisar eimi ok
Alldrnari Leikr har hiti
Vidr himin sialfan.

Ganglri f. hvat verþr þa eptir er brendr er heimrinn. Ok dauþ Goþin aull ok menn. Har svaradi hver skal þa bua i nockurum heime. þa sagdi þriþi. Margar ero vistir goþar ok margar illar. bezt er at vara a Gimle medr Surti. Ok gott er til dryckiar i Brimle. e. þar sem heitr Sindri. þar byggia goþir menn. A Na strondum er mikill salr ok illr. Dyr horsa norþr. Han er ofin af orma hryggium. En orma haufudr hanga inn um glugna. Ok blasa þeir ettri. Sva at ar falla af. Ok vaþa þar menn þær er ero eiþrosar ok morþvargar. Sem her segir.

Måler Odin med.
Mimis hufud. Skelfver Ygdrasil strå
Askenståndande: Braker det fruktbare
Asar åro på tinget: Hvad år med Asarna
Hvad med Asinnorna? Ståna Dvergar
Före sten dörerna, På bergvåggar vise.
Veten I ån hvad? Solen mån svartna:
Siger jorden i hafvet. Falla af himelen
De klara stiernor. Upstiger en Ima;
Med eld nåra. Leker en hög heta
Vid himelen sielfvan.

Ganglere spór: Hvad varder då efter når bränder år himelen, ok döde åro Gudarna alle ok månniskorna? Har svarade: hvar skal man då bo i någon verld? då sade Tridie; mång åro god hemvist, ok mång illak. Båst år at vara i Gimle med Surti; ok godt år efter dricka uti Brimle; eller dår som heter Sindre. Dår bygga gode mån. Upå Nåstranden år en stor Sal ok illak. Dören vånder nörderåt. Han år all af ormaryggar; men orma hufvuden hånga in om gluggarna: ok blåsa de etter, så at en stor ström faller der af; ok vada dår de, som åro menedare, ok mördare, som hår såges:

Sal scunt Nani, Ante fores saxeas, Montium incolendorum gnari. Nostisne adhuc? nec ne? Sol obscuratur; Terra mari immergitur. Cadunt de cælo splendentes stellæ. Ascendit vapor una cum igne Dominatas vehemens calor. Etjam in ipso cælo. G. Quid tunc futurum est, exusto cœlo, mortuisque & diis & hominibus omnibus? Har: Quonam in mundo tunc habitabimus? Tunc pergit Tertius Har: Multæ sunt mansiones bonæ; & multæ malæ & miseræ. Optimum diversorium in Gimle cum Surtio; & generosissimus potus suppeditatur in Brimle, seu in ista aula, quæ Sindri vocatur. Ibi habitant boni viri et justi. In Nastrandis magna est aula, verum pessima. Ostium septentrionem versus spectat. Hæc tota serpentibus constructa est; capita vero serpentina per foramina intus pendent, & veneni adeo multum exsibilant,

Sal veit eg standa Solo fiari
Na straundum a Norþr horfa dyrr.
Falla eitr dropar In um liora:
Sa er und ín salr Orma hryggium:
Skolu þar vaþa þunga strauma
Menn mein svarir Ok morþvargar.
I Hvergelmi Er verst þar
Kvelr Niþhaugr Nai framgengna

þa s. Ganglri. Hvart lifa þa nockur guþin. e. er þa nockur iorþin eþa himinnin. Har svaraþi. uppskytr iorþuni or sænum. Ok er hon græn ok osamr akrar. Viþar ok Vali lifa ok svarta logi hevir eigi grandat þeim. Ok bygva þar a Eiþa velli þar sem fyrum var Asgarþr. Ok þar komo synir þors Magni ok Moþi. ok hava þar Miolni. þar kemr Balldr ok Hauþr fra Heliar. Talaz vid ok minaz a arunar sina. Ræþa um tiþindi Midgarþz orm ok Fenris ulf þa finna þeir i grasino gulltauflor er Æsir hava att.

Sal vet jag stånda Från solen fierran.
På Nåstrandar; Norder vänder dören:
Falla etter dropar In om fenstren.
Denne Salen är giord Af ormaryggar.
Skola vada I tunga strömen
Menedare män, Ok mordvargar.
Men i Hvergelme Är verst där
Kveljer Nidhögger De framgångnas lik

Då sade Ganglere: lefva då några Gudar? eller är då någon jord, eller himel? Har svarade: upskiuter jorden ur siöen, ok är hon grön, ok åkrar, som icke behöfvas at sås. Vidar, ok Vale lefva, ok den svarta logan hafver icke grandat (det minsta skadat) dem; ok bygia de på Idavallen, där som som för var Asgård. Ok där koma Tors söner Magne ok Mode, ok hafva där Miolner. Dit komer Balldur ok Höder från helvetet: talas vid, ok minna hvar andra på sina rön. Tala om tidingar om Midgårds ormen ok Fenris Ulfen. Då finna de där i gräset, gulltoflar, som Åser hafva haft; som här säges:

Vi-

lant, ut magnus hinc evadat amnis, in quo vadandum est perjuris & homicidis., uti hisce perhibetur *Aulam novi stare, Procul a sole, In Næstrandis Versus Boream spectant fores. Veneni guttæ stillant per fenestras. Hæc aula facta est ex spinis serpentinus. Hic vadabunt Trans rapidos amnes Homines perjuri, Et siccarii. Sed in Hvergelmio. Est pessima conditio; Ibi enim Nidhoggius* (Diabolus) *excarnificat Cadavera mortuorum.* Tunc Gang. Annon adhuc vivent quidam Deorum? Respondet Har: Terra ex mari emergit, admodum viridis, & ornata agris, sine satione frugiferis. Vidar & Atlas vivunt, nec nigra flamma quicquam damni eis intulit. Hi habitabunt In campo Idæ, ubi antea erat Asgardia. Huc adveniunt Tori filii, Magnus & Modius, (Mannus), habentes Miolnerum. Huc accedunt Apollo & Hauderus ab inferis, sermocinando alter alteri in memoriam res suas ipsorum gestas revocans. De angue Midgardiæ, & lupo Fenere multa commemorant. Tunc aureas, quas Asæ possederant, crepidas ibi in gramine inveniunt; uti hic dicitur:

Vidar

Viþar ok Vali
Byggia ve Guda
þa er ſloknar Svarta logi
Moþi ok Magni Skulo Miollni hava
Vignigs ſynir At vigroþi.
En i holldi Mimrs
Leinaz meyiar i ſvarta loga.
Lif ok lifþræſer
Er þar leynaz meyiar I Mimis holldi
Morgin dogva. þær
Ok þar um alldr alaz.

Solin hevir dottr getid - - gi ofegri en ſik ok fer hon leid henna

Eina dottir Ber Alfrauþull
Aþr henni Fenrir fari
Su mun renna Eþ riþa regin
Modir brautir mier.

Nu er Gangleri heyrir þetta þa verþr gnyr mikill ok er han a ſlettum velli. Ok er Æſirnir heyra þetta ſagt gafo þar ſer þeſſi nofn Aſanna. At þa er langar ſtundir liþi efaþiz men ecki at allir veri einir þar Æſir er nu er fra ſagt ok þeſſir Æſir er nu voro. Ok var Aukoþor kalladr Aſaþor. *Endi Gylvaginningar.*

Vidar ok Vale
Byggia Gudarnas helgedom.
Då når ſloknar Svarta logan.
Modi ok Magne Skola Miolner hafva.
Krigs hieltarna, På vigplaſſen.
Men uti Minurs kôt
Lôna ſig môyarna Uti ſvarta logan.
Lif ok Lifdråſer,
Som dår dôlgia ſig Môyar uti Minus kôt,
Ok med morgondagg
Dår altid fôdas.

Solen hafver fôdt en dotter icke ofågre ån ſig: ok far hon led hennes.

Ena dottrena Fôder den allrôde kungen,
Fôr ån ſom Honom Fenris får åta.
Hvilken mån renna, Når Gudarna dô,
Modrens fård, denna Jungfru.

Nu når Ganglere hôrer detta ſagt, då varder gny myken ok år han å en ſlått Vall. Ok når Åſarna hôra detta ſagt, gofvo de ſig deſſa Åſarnas namn, at når en lång tid vore liden, ſkulle man icke tviſla, at alle voro enehanda ok de ſame, de Åſar ſom nu år omtalat, ok deſſe Åſar, ſom nu leſde. Ok var Åke Tor kallader Aſa Tor. *Ånde på Gylſes ginning.*

Vidar & Atlas Incolent aſyla Deorum, Extincta nigra flamma: Mannus & Magnus Miolnerum habebunt Vignis filii ad judicium athleticum. Sed in cadaveri Minois latent Nymphæ, graſante nigra flamma. Lif & Lifdræſer, ibi in carne Ymii ſeſe occultant, Et rore matutino nutriuntur per omne ævum. Sol filiam genuit, ſibi ſplendore non cedentem, Paterna calcaturam veſtigia. *unicam filiam. Genuit rubicundiſſimus ille rex Antequam eum Feneris devoraverit, Quæ curſura eſt, Mortuis diis, Viam maternam, hæc virgo.* Jam cum Ganglerus hæc audiret narrata, magnus fit ſtrepitus, jamque in planitie quadam conſtitutus fuit. Aſæ vero, cum has narrationes audiviſſent, antiquorum Aſarum nomina ſibi tribuerunt, ut, præterlapſo magno temporis intervallo, nemo dubitaret hos, qui jam vixiſſent, Aſas pro antequiſſimis illis Aſis, jam commemoratis, reputare. Unde evenit, ut Auko Tor vocaretur Aſa Tor. *Finis auſcultationis Gylfii.*

) o (

